

LØGTINGS- TIDINDI

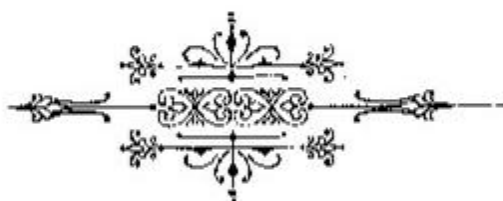
1904

H. Holmboe.
BERETNING

OM

LAGTINGSSAMLINGEN

1904.

THORSILAVN.

TRYKT I FÆRØ AF STADEN DES HØJSTYRRE.

1905.

Føroya Landebókasavn

Lagtinget aabnedes den 20de Juli.

Medlemmer.

Amtmand Christian Bærentsen (R.).
Provst Fredrik Petersen.

* * *

For Norderøernes Præstegæld:

Købmand J. M. Matras,
Sysselmand Clement Olsen (R.).

For Østerø Præstegæld:

Handelsmand Jacob Fredrik Olsen,
Sysselmand Thomas Jul Petersen,
Skolelærer Joen Poulsen,
Fæstearving Andreas Hans Emil Christian Weihe.

For Nordstrømø Præstegæld:

Kongsbonde Johan Fredrik Chr. Dam,
Købmand Olaf Johannes Olsen.

For Sydstrømø Præstegæld:

Skibsreder Jens Andreasen,
Maler Dione Isaksen,
Dampskibsekspeditor Søren Emil Müller,
Boghandler Poul Niclasen.

For Vaagø Præstegæld:

Odelsbonde Daniel Pauli Michelsen,
Sysselmand Joen Zacharias Nielsen.

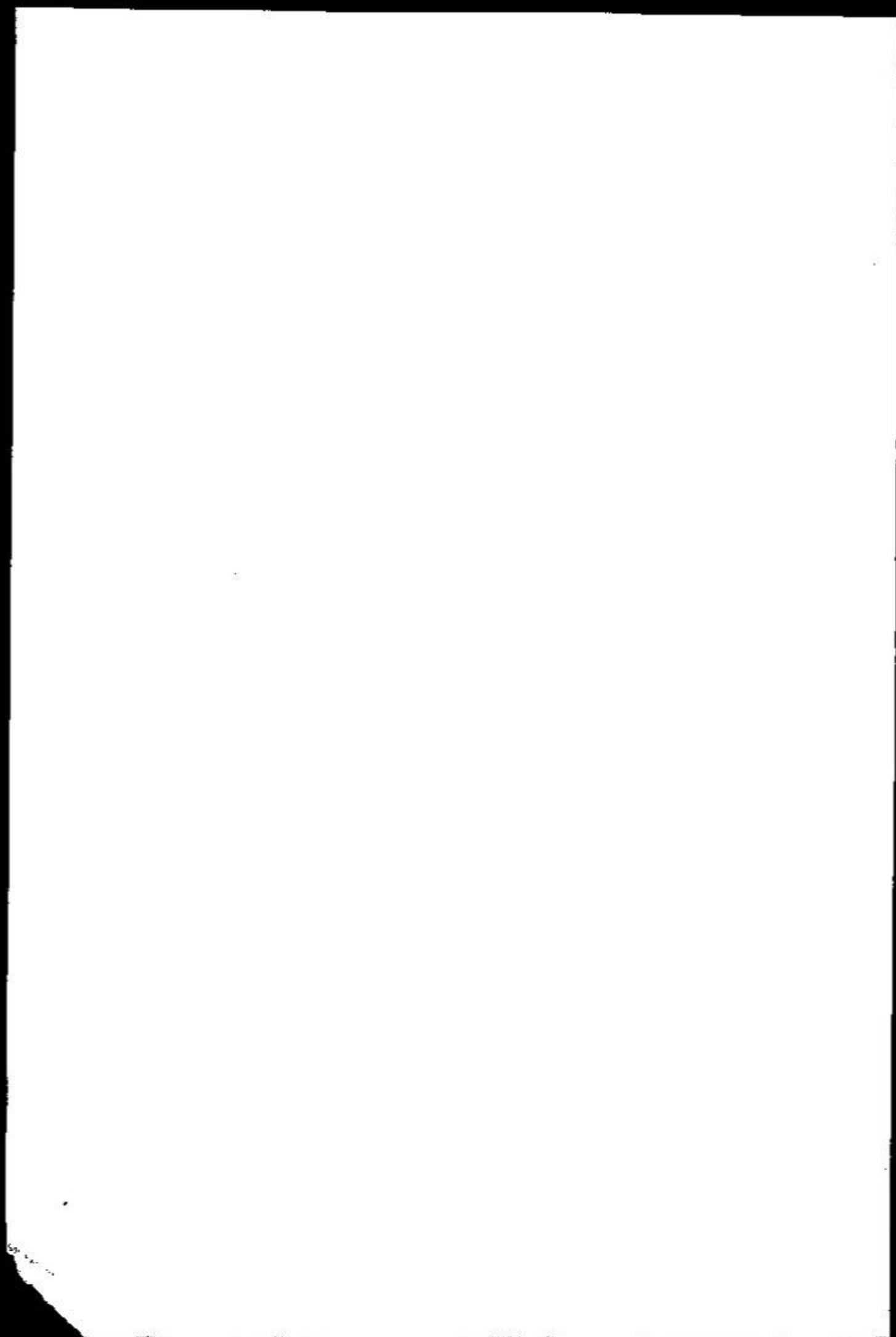
For Sandø Præstegæld:

Tømrer Johan Hendrik Poulsen,
Sysselmand Johan Henrik Schrøter.

For Suderø Præstegæld:

Købmand Niels Juel Mortensen,
Kongsbonde Johannes Patursson.

Til Sekretærer valgtes: J. Poulsen og Nielsen.

I. Forslag til Lov om Afløsning af Tiende.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes den fra forrige Samling udsatte Sag om Afløsning af Tiende.^{*)}

Ved Sagens foreløbige Behandling, den 3dje August, vedtoges, efter Forslag af *Nielsen*, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Til Medlemmer af Udvalget valgtes i næste Møde: *Provslen, Nielsen* og *C. Olsen* hver med 10 St., *Weihe* med 9 og *O. J. Olsen* med 7 St.

Den 18de August fremlagdes følgende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat for at afgive Betænkning over den fra de to sidste Samlinger udsatte Sag angaaende Tienders Afløsning m. m., skal tillade sig at anføre følgende:

Under Henvisning til den af Udvalgets Flertal i Fjor i nærværende Sag afgivne Betænkning skal man herved tillade sig yderligere at udtale:

Rundskønt der indenfor Udvalget er Enighed om, at det færøske Jordegods ikke vilde blive for gunstigt stillet, selv om det fritoges for alle Tiender, uden at man lignede nogen Del af Afløsningssummen derpaa, mener man dog, at Billighed taler for, at en mindre væsentlig Del af Afløsningssummen bør paalignes Jordegodset, der jo fritages for en ikke saa ringe Byrde ved Tiendernes Afløsning. Man foreslaar derfor, at Kongs- og Matrikuls-katten for alt Jordegods med Undtagelse af det beneficerede, der jo som bekendt hidtil har været tiendefrit, forhøjes med 24 Øre pr. Skattemark, altsaa fra 36 Øre til 60 Øre. En saadan Forhøjelse vil give Statskassen en forøget aarlig Indtægt af 960 Kr. 40 Øre, idet det færøske Jordegods med Undtagelse af det beneficerede udgør $4002\frac{1}{100}$ Skattemarker.

Da Udvalget finder, at den i Fjor foreslaaede Indførselsafgift af 7 Øre pr. Pot undergaaret Øl er forholdsvis høj, har man ment at kunne nedsætte denne Afgift til 6 Øre pr. Pot. Den derved forårsagede mindre Indtægt for Statskassen vil fuldt ud dækkes ved den foran nævnte Forhøjelse af Kongs- og Matrikuls-katten med 24 Øre pr. Skattemark.

^{*)} Se Beretningen for 1903, Side 60—67.

Medens der i Fjor var Uenighed om, hvorledes der burde forholdes med Overskudet af Spiritusafgiften, nemlig om dette som hidtil burde tilfalde Statskassen, eller om det skulde henlægges til en særlig Fond under Lagtingets Bestyrelse, er der i Aar indenfor Udvalget Enighed om at foreslaa det tillagt Statskassen, til hvilken man efter al Sandsynlighed Aar for Aar bliver nødt til at stille større og større Krav til Øernes Ophjælpning, hvortil de haardt trænge i saa mange Henseender.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Lovens Ikrafttrædelse mener man, at da Smør- og Uldtienderregnskabsaaret regnes fra Olai til Olai, burde Loven formentlig træde i Kraft den 29de Juli 1905.

Under Henvisning til foranstaaende har man tilladt sig at udarbejde medfølgende Udkast*) til Tillæg til og Forandring i Lov Nr. 44 af 30te Marts 1892 om forskellige Skatter og Afgifter paa Færøerne og Lov Nr. 70 af 23de April 1897 § 3 angaaende Indførelse af en ny Skyldsætning af Jordejendomme paa Færøerne m. m., hvilket Udkast man tillader sig at foreslaa Tinget til velvillig Vedtagelse.

I Udvalget for Tienders Afløsning, den 18de August 1904.

J. Z. Nielsen,
Ordfører.

Andr. Weihe.

C. Olsen.

Fr. Petersen.

Olaf J. Olsen.

Den 22de August foretoges Sagens 2den Behandling. Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 13 St. mod 0.

Til Sagens 3dje Behandling fremkom følgende *Forslag til Beslutning og Ændringsforslag*:

1. Fra *Patursson* (motiveret Forslag til Beslutning):

Erstatningssummen for de endnu uafløste Tiender samt Præsttal, Lagmandstold og Bidrag til Fonden for forulykkedes efterladte er beregnet til 17,592 Kr. Den ved Lov af 30te Marts 1892 om forskellige Skatter og Afgifter paa Færøerne beregnede Erstatningssum for Fisketiende og Læsteafgift andrager 16,700 Kr. I alt udgøre disse Afgifter en samlet Sum paa c. 34,300 Kr., som, om Udvalgets Forslag bliver ophevet til Lov, ville være at udrede aarlig dels af Statskassen direkte, dels af Spiritustolden og dels af det færøske Jordegods.

Da en endelig Ophævelse af alle de her nævnte Skatter og Afgifter maa være at foretrække, fremfor at Staten, den færøske Spiritustold og det færøske Jordegods til alle Tider skulle være løvbundne til aarlig at yde ovennævnte Erstatningssum, henstilles til Udvalget, at dette vil fremkomme med Forslag til Dannelsen af en Tiendefond til endelig Afløsning af alle Tiender og hernævnte Skatter.

Ved at paaligne en aarlig Afgift af 50 Øre pr. Skattemark Kongs- og Odelsjord indvindes c. 2000 Kr. For fuld Erstatning for det nu saa uvisse Præsttal, formenes Præstegaardsjorden at kunne skatlegges med saa mange Øre pr. Skattemark, at det samlede Afdrag af Præstegodset bliver mindst 100 Kr.

*) Dette Udkast er vedhæftet Beretningen som Bilag I.

aarlig. For Ophævelse af Hvaltienden kan en nærmere bestemt Afgift pr. Gylden dræbte Grindehvaler, der beregnes at svare til en aarlig Indtægt af c. 100 Kr., formentlig ikke anses for umotiveret. Ved at paalægge hvert færøsk Fartøj af én Tons Drægtighed og derover, Hvalfangerbaade herfra undtagne, en aarlig Afgift af 18 Øre pr. Ton, indvindes yderligere en samlet Sum paa c. 1800 Kr.

I Henhold hertil ville Jordbesidderne med c. 2000 Kr., Præstegaardsbesidderne med c. 100 Kr., Grindehvalfangerne med c. 100 Kr. og Købmænd og større Fiskere med c. 1800 Kr. forlods bidrage med en samlet Sum paa 4000 Kr. til nævnte Tienders og Skatters Ophævelse.

Faar det af Udvalget foreslaaede Spirituspaalæg Lovskraft, og Lagtinget andrager om og erholder den samlede Spiritustold henlagt under sin Administration, kan Tinget, efter at de aarlige stedsfindende Udbetalinger af Erstatningssummerne til Staten og Tiendeejerne ere foretagne, beregne sig at disponere over et Overskud af Spiritusafgiften paa c. 11,000 Kr. aarlig.

Ved at henlægge mindst 6000 Kr. aarlig af dette Overskud til den før-omtalte Tiendefond, vil bemeldte Fond faa en aarlig Indtægt af 10,000 Kr., der med 4 pCt. Rente og Rentes Rente efter Udløbet af 30 Aar vil udgøre en Kapital paa 810,845 Kr. Denne Kapitals Rente udgør da 32,433 Kr., hvilket er den omtrentlige Sum, der er nødvendig til Afslutning og Ophævelse af den her foreslaaede Skattemarksaugift saavel som Præstøjordsaugift, Grindehvalsaugift og Tonsaugift, hvorefter ligeledes den lovbundne Del af Spiritustolden enten helt kan bortfalde eller anvendes i andre Øjemed.

I Henhold til foranførte foreslaas i Stedet for Udvalgets Forslag til Tingets Vedtagelse:

Udvalget anmodes om at tage Tiendesagen under fornyet Overvejelse.

2. Fra Niclasen:

a. Til § 1, 2det Stykke.

Tallene 20 og 30 i næstsidste Linie samt 40 i sidste Linie ændres til henholdsvis 18, 27 og 36.

b. Til § 3.

Slutningen af næstsidste Punktum: »tilflyde Præstegældene . . . 770 Kr.» ændres til: »som fordeles mellem Præstegældene efter Folketallet ved den sidst afholdte officielle Folketælling».

c. Ny § 2.

Som delvis Erstatning for Tienden vil der til Statskassen være at svare 1 Kr. aarlig af hver Skattemark for al Jord med Undtagelse af det benefice-rede Gods.

3. Fra Schreter:

a. Til § 1, 2det Stykke.

Tallene 20 og 30 i næstsidste Linie og 40 i sidste Linie ændres til henholdsvis 18, 27 og 36.

b. Til § 2.

»60 Øre« i sidste Linie ændres til: »1 Krone«.

Ved Sagens 3dje Behandling, den 27de August, sattes Forslaget til Beslutning (Nr. 1) først under Afstemning, men bortfaldt, idet ved et paa Grund af utilstrækkeligt Stemmeantal foretaget Navneopraab kun 8 Medlemmer (Niclasen, O. J. Olsen, Müller, Mortensen, J. H. Poulsen, Patursson, Isaksen og Andreasen) stemte ja, 1 (J. F. Olsen) var fraværende, de øvrige 11 Medlemmer stemte ikke.

Lovforslaget behandledes derefter i følgende Afsnit:

§§ 1 og 2. Ændringsforslag Nr. 2 Pkt. c. forkastedes med 7 Stemmer mod 5, hvorved Pkt. a. betragtedes som bortfaldet.

Ændringsforslag Nr. 3 Pkt. b. bortfaldt, da ved Navneopraab kun 8 Medlemmer (J. Poulsen, Schrøter, Niclasen, Mortensen, J. H. Poulsen, Isaksen, Andreasen og Formanden) stemte *ja*, medens 1 Medlem (J. Patursson) var *fraværende*, de øvrige 11 Medlemmer *stemte ikke*. Derved betragtedes tillige Pkt. a. som bortfaldet.

Udvalgets Forslag §§ 1-2 vedtoges derefter med 13 St. mod 0.

§§ 3-7. Ændringsforslag Nr. 2. b. bortfaldt, idet ved Navneopraab kun 7 Medlemmer (Schrøter, Niclasen, Mortensen, T. J. Petersen, J. H. Poulsen, Isaksen og Andreasen) stemte *ja*, 2 (Müller og Patursson) vare *fraværende*; de øvrige 11 Medlemmer *stemte ikke*.

Udvalgets Forslag § 3 vedtoges derefter med 12 St. mod 0, medens §§ 4-7 ansaas vedtagne uden Afstemning.

Forslaget i dets Helhed vedtoges derefter ved Navneopraab med 13 St. mod 4 (Mortensen, J. H. Poulsen, Isaksen og Andreasen); 1 (Niclasen) *stemte ikke*; 2 (Müller og Patursson) vare *fraværende*.

Den 14de September oplæstes og underskrevs saalydende *Indstilling i Sagen*:

I 1902 indkom til Lagtinget et Andragende fra nogle Beboere i Kvalbø paa Suderø om Afløsning af de endnu tilbageværende Tiender. Sagen overgaves et Udvalg paa 5 Medlemmer, der afgav en foreløbig Betænkning, hvortil henvises, hvorefter den efter Forslag af Udvalget udsattes til næste Aar. Den kom atter for i Lagtinget i Fjor, og nedsattes igen et Udvalg paa 5 Medlemmer, der afgav Betænkning og udarbejdede et Lovforslag, til hvilket henvises. Paa Grund af Meningsforskel indenfor Tingets Medlemmer blev Sagen atter udsat i Fjor. Efter paa ny at være bleven forelagt Tinget i Aar, blev der i Sagen igen nedsat et Udvalg paa 5 Medlemmer, som i sin afgivne Betænkning har været enigt om at foreslaa Tinget til Vedtagelse det af Udvalget udarbejdede Udkast til Tillæg til og Forandring i Lov Nr. 44 af 30te Marts 1892 om forskellige Skatter og Afgifter paa Færøerne og Lov Nr. 70 af 23de April 1897 § 3 angaaende Indførsel af en ny Skyldsætning af Jordejendomme paa Færøerne m. m., til hvilket Udkast henvises.

Ved Sagens 2den Behandling blev der af enkelte Medlemmer gjort gældende, at den af Udvalget foreslaaede Paaligning paa det matrikulerede Jordegods af 24 Øre pr. Skattemark var for lav, og Jordegodsbejerne som Følge deraf for meget begunstigede. Denne Mening imødegikkes af flere af Tingets Medlemmer med den Motivering, at man ved de endnu tilbageværende Tienders Afløsning m. m. i alt væsentligt burde følge det samme Princip, som blev fulgt ved Fisketiendens Afløsning i 1892.

Endvidere gjordes ved Sagens 2den Behandling af et enkelt Medlem den Mening gældende, at man ved Paalæg af forskellige nye Skatter burde danne en Tiendefond, som om 30 Aar vilde være stor nok til endelig at afholde alle med Tiendeophævelsen m. m. forbundne Udgifter. Denne Mening blev stærkt imødegaaet af Udvalget, som ikke kunde tilraade at paalægge nye Skatter, uden at man absolut var nødt dertil.

Imellem Sagens 2den og 3dje Behandling i Tinget fremkom motiveret Forslag til Beslutning af Patursson, gaaende ud paa ved forskellige nye Skattepaalæg at danne en Tiendefond, som om 30 Aar vilde være stor nok til endelig at afholde alle med Tiendeophævelsen m. m. forbundne Udgifter, hvilket Forslag ved 3dje Behandling ikke vedtoges, idet kun 8 stemte derfor, medens 11 ikke stemte og 1 var fraværende.

Endvidere indkom mellem 2den og 3dje Behandling 2 Ændringsforslag, nemlig:

1. Fra Niclasen, gaaende ud paa en Forhøjelse af Skatten paa det matrikulerede Jordegods med 1 Krone pr. Skattemark i Stedet for som af Udvalget foreslaaet 24 Øre, samt en Nedsættelse af den foreslaaede Spiritusafgift og en anden Fordeling af Erstatningssummerne mellem Kirkerne. Dette Ændringsforslag blev ved 3dje Behandling ikke vedtaget, idet kun 7 stemte derfor, medens 11 ikke stemte og 2 vare fraværende.
2. Fra Schrøter, ligeledes gaaende ud paa en Forhøjelse af Skatten paa det matrikulerede Jordegods med 6½ Øre pr. Skattemark og en Nedsættelse af Spiritusafgiften. Dette Ændringsforslag blev heller ikke vedtaget, idet kun 8 stemte derfor, medens 11 ikke stemte og 1 var fraværende.

Udvalgets Forslag sattes derefter under Afstemning og vedtoges med 13 Stemmer for og 4 imod, idet 1 ikke stemte og 2 vare fraværende.

Saaframt det saaledes af Tinget vedtagne Forslag maatte blive ophøjet til Lov, vil saavel Regering som Rigsdag inødekomme et hos den færøske Befolkning længe næret Ønske om at fritages for de endnu tilbageværende Tiender samt det saakaldte Præsttal og Lagmandstold og det ved Regulativ af 18de April 1832 § 2 til Fonden for forulykkedes efterladte befaledte Bidrag.

Ved den foreslaaede Forhøjelse af Spiritusafgiften og Kongs- og Matrikul-skatten venter man at holde Statskassen skadesløs for de Erstatningssummer, den efter Forslaget vil have at udrede, bortset fra de $\frac{7}{25}$ af Afløsningssummen, som man, i Lighed med, hvad der er sket i det øvrige Kongerige, venter, at Statskassen vil bidrage med til Afløsning af de endnu tilbageværende Tiender m. m.

Idet man med disse Bemærkninger fremsender Sagen til det høje Ministeriums videre gunstige Forsorg, skal man udtale det Haab, at Forslaget snarest mulig maa blive ophøjet til Lov.

Færøernes Lagting, den 13de September 1901.

C. Barentsen.

J. Z. Nielsen.

Joan Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

II. Sagen angaaende Forandringer i Grindereglementet.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes den fra forrige Samling delvis udsatte Sag ang. Forandringer i Grindereglementet. *)

Ved Sagens *foreløbige Behandling*, den 3die August, vedtoges, efter Forslag af *Nielsen*, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Til Medlemmer af Udvalget valgtes i næste Møde: *Nielsen, C. Olsen, Schreter, Dam* og *T. J. Petersen* med henholdsvis 11, 8, 7, 6 og 4 St.

Til samme Udvalg henvises senere et fra 90 Beboere af Midvaag og Sandevaag indkommet, den 2ode August fremlagt Andragende, saalydende:

Undertegnede Beboere paa Vaagø tillade os herved ærbødigt at indgaa til det højtærede Lagting med Andragende om, at Grindereglementet med Hensyn til Distriktsinddelingen maa blive forandret saaledes, som af vedkommende Lagtingsudvalgs Flertal i Fjor foreslaaet.

Den 29de August fremlagdes følgende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat for at afgive Betænkning over den fra forrige Samling udsatte Sag angaaende Forandringer i Reglement for Grindefangsten paa Færøerne af 5te Februar 1872, har med Hensyn til Distriktsinddelingen ikke kunnet opnaa Enighed, men delt sig i et Flertal (*C. Olsen, Schrøter* og *Nielsen*) og et Mindretal (*T. J. Petersen* og *Dam*).

Til Udvalget er henvist to til Tinget i Aar indkomne Andragender med 90 Underskrifter fra Beboere i Sandevaag og Midvaag gaaende ud paa, at Distriktsinddelingen maa blive forandret saaledes som af vedkommende Lagtingsudvalgs Flertal i Fjor foreslaaet.

Som Følge af, at Ønsket om Jordehvalens Afløsning gjorde sig stærkt gældende i Tinget i Fjor, blev Sagen udsat til i Aar med Anmodning om, at Amtet gentnem Sysselmændene vilde indhente Oplysninger om Jordehvalens Størrelse i de sidste 30 Aar.

Endskønt Udvalget er af den Mening, at det vilde være heldigt, om Jordehvalen, som anses at være for stor, kunde blive afløst, ser Udvalget sig ikke i Stand til i indeværende Samling at fremkomme med Forslag i saa Henseende, dels fordi der ikke fra samtlige Sysselmænd foreligger de begærede Oplysninger, og dels fordi en enkelt af Oplysningerne med Hensyn til Prisen er mangelfuld.

Hvad Spørgsmaalet om Distriktsinddelingen angaar, har Udvalget som ovenfor anført delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Flertallet er af den Mening, at enkelte af de nuværende Distrikter ere altfor store. Der høres derfor ogsaa jævnlig ved forefaldende Grindefangster Klage over, at den Andel af Grinden, der som Partehval kommer til almindelig Deling, er for ringe. At Parterne ere mindre nu end for 32 Aar siden, da det

*) Se Beretningen for 1903, Side 40—45.

nugældende Grindereglement udkom, er indlysende, idet Folketallet siden den Tid er steget med c. $\frac{1}{3}$. Det, at Partehvalen er saa ringe, har alt mere og mere betaget Folk Lysten til at tage i Grind. Navnlig i en mindre Grind er det ofte for de Bygders Vedkommende, som kun erholde halve Parter, ikke Umagen værd at afhente disse, hvorfor man ogsaa som Regel ser, at i alt Fald store Dele af saadanne Parter slet ikke afhentes, men bliver bortsolgte ved Auktion. Der er derfor efter Flertallets Mening al Anledning til at foretage Forandringer med Hensyn til Distriktsinddelingen og man formener, at denne passende bør fastsættes saaledes som af Udvalgets Flertal i Fjor foreslaaet.

Mindretallet har derimod ment, at der ikke for Tiden er nogen Anledning til at foretage Forandringer i Distriktsinddelingen.

Hele Udvalget er enigt om, at Grindebad, selv om Distriktsinddelingen bliver forandret, bør afsendes i samme Udstrækning som hidtil, for at de Personer, som maatte have Lyst til at tage i Grind, ikke ved en Distriktsforandring skulle afskæres derfra.

Endvidere mener Udvalget at burde foreslaa en Forandring med Hensyn til Tidsfristen, inden hvilken Parterne bør afhentes. Den nugældende Frist, 48 Timer efter at Delingen er endt, er formentlig for lang, idet Hvalen som Regel er fordærvet inden Fristens Udløb og som Folge deraf indbringer langt mindre ved Auktion, end den vilde have gjort, hvis den blev solgt tidligere. Man mener, at en Frist af 24 Timer, efter at Delingen er endt, er mest passende.

Endelig bliver det nødvendigt, for det Tilfælde, at det af Lagtinget i indeværende Samling vedtagne Forslag om Tiendens Afløsning m. m. maatte op-
højes til Lov i den kommende Rigsdagssamling, at tage Bestemmelse om, hvorledes der skal forholdes med Hvaltienden. Udvalget er med Hensyn til dette Spørgsmaal enigt om, at Hvaltiendens Afløsning ikke bør komme Jordehvalsejerne til Gode, idet disse efter de gældende Bestemmelser ikke have noget Krav herpaa. Det er tværtimod den almindelige Mening, at Jordehvalen alt i Forvejen er for stor. Man foreslaar derfor, at Tiendedelen af Fangsten ved Beregningen ligesom hidtil forlods fradrages hele Fangsten og derefter lægges til den i Reglementets § 21 ommeldte Partehval, der kommer til almindelig Deling.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa Tinget at vedtage følgende Ændringer i og Tillæg til Reglement for Grindfangsten paa Færøerne af 5te Februar 1872:

1. § 20 Lit. a. forandres saaledes:

Tiendedelen af Fangsten, der tillægges den i § 21, sidste Stykke, omhandlede Partehval.

Forslag fra Flertallet.

2. § 24 omredigeres saaledes:

Til enhver af de forskellige Hvalvaage skal for Fremtiden høre følgende Distrikter:

- I. I Norderøernes Syssel faar Norderøernes Syssel og Østsiden af Østerø fra Østnæs til Fideskodl hele Parter.
- II. Paa Østsiden af Østerø Syssel faa Østerø og Norderøernes Syssel hele Parter.
- III. Strømø Syssel: a. i Thorshavn og Sundet mellem Østerø og Strømø samt Kvalvig og eventuelt andre Steder paa Østsiden af Strømø Syssel og Vestsiden af Østerø faar Østsiden af Strømø med Nolsø og Vestsiden af Østerø hele Parter.
b. i Vestmanhavn og Saksen samt øvrige Steder paa Vestsiden af Strømø Syssel faar hele Strømø og Vaagø Syssel hele Parter.
- IV. Vaagø Syssel: Vaagø Syssel og Vestsiden af Strømø samt Hestø og Kolterø faar hele Parter.
- V. Sandø Syssel: i alle Hvalvaage erholder hele Syssellet hele Parter.
- VI. Suderø Syssel: i alle Hvalvaage erholder hele Syssellet hele Parter.

Delingen til enhver Bygd i Distriktet sker efter Folketallet saaledes, at 25 Mennesker regnes til en Baad. 8 Mand med Baad fra udenfor Distriktet boende erholde lige Part med 25 Mennesker i Distriktet og de flere eller færre i Forhold dertil, naar de møde, inden Vagten er sat, og halve Parter, naar de møde, inden Vurderingen er endt.

Forslag fra Mindretallet:

Sagen med Hensyn til Distriktsinddelingen udsættes indtil videre.

Forslag fra Flertallet:

3. I Stedet for § 25, der udgaar, indsættes en ny § 25 saalydende:
Grindebud afsendes uanset de foretagne Distriktsforandringer i samme Udstrækning som foreskrevet ved Reglementets § 6.

Forslag fra hele Udvalget:

4. I § 32, 1ste Stykke, udgaar Ordene »2 Gange«.

I Udvalget for Forandringer i Reglement af 5te Februar 1872 om Grinde-
langsten paa Færøerne, den 29de August 1904.

J. Z. Nielsen,

Ordfører.

Johan K. F. Dam.

(Med Forbehold.)

C. Olsen.

J. H. Schrøter.

(Med Forbehold.)

T. J. Petersen.

(Med Forbehold.)

Ved Sagens 2den Behandling, den 1ste og 2den September, vedtoges Overgang til 3die Behandling med 14 St. mod 0.

Til 3die Behandling fremkom følgende *Ændrings- og Underændringsforslag*:

1. Fra *T. J. Petersen*:

Punkt 2 II. affattes saaledes:

»Paa Østsiden af Østerø Syssel faar Østerø Syssel og Bygderne vesten for Mølen i Norderøernes Syssel hele Parter.«

2. Fra *Nielsen, J. H. Poulsen og Weihe*:

A. I Stedet for 1ste Indstillingspunkt sættes:

Ved en eventuel Afløsning af Hvaltienden forandres § 20 I. ltr. a. saaledes: »10 pCt. af hele Fangsten. Det herfor indkomne Beløb henlægges til en under Lagtingets Bestyrelse staaende Fond, hvis Midler udelukkende skulle anvendes til Jordehvalens Afløsning.«

B. Som nyt Indstillingspunkt 5 sættes:

Naar den i Indstillingspunkt 1 ommeldte Fond til Jordehvalens Afløsning er oprettet, henlægges til samme af økonomisk Fonds Midler indtil videre 10 pCt. aarlig af det Beløb, som Fonden maatte erholde af Storbvalsafgiften.

I Fonden til Jordehvalens Afløsning har hver Hvalvaag sin egen Konto.

Det Beløb, som bevilges af økonomisk Fond, fordeles imellem de forskellige Hvalvaage efter Lagtingets Skøn.

3. Fra *Formanden* (Underændringsforslag til Nr. 2):

a. Ordet »Jordehvalens« ændres til »Jordehvalsrettighedens« (paa 3 Steder).

b. I Stedet for Ordene i Slutningen af Ændringsforslaget: »de forskellige Hvalvaage efter Lagtingets Skøn« sættes: »de Hvalvaage, i hvilke Jordehvalsrettighed til enhver Tid findes, i Forhold til Folketallet i de til de paagældende Hvalvaage hørende Distrikter«.

4. Fra *Formanden* (subsidiært Ændringsforslag til Nr. 2):

Hvis Ændringsforslaget forkastes, foreslaas følgende vedtaget:

A. I Stedet for 1ste Indstillingspunkt sættes:

Ved en eventuel Afløsning af Hvaltienden forandres § 20 l.itr. a. saaledes: »10 pCt. af hele Fangsten. Heraf lægges Halvdelen (5 pCt.) til Partehvalen (§ 21, sidste Punktum), medens det for den anden Halvdel indkommende Beløb henlægges til en under Lagtingets Bestyrelse staaende Fond, hvis Midler udelukkende skulle anvendes til Jordehvalsrettighedens Afløsning.»

B. Som nyt Indstillingspunkt sættes:

Naar den i Indstillingspunkt 1. ommeldte Fond til Jordehvalsrettighedens Afløsning er oprettet, henlægges til samme af økonomisk Fonds Midler indtil videre 10 pCt. aarlig af det Beløb, som Fonden maatte erholde af Storhvalsafgiften.

I Fonden til Jordehvalsrettighedens Afløsning har hver Hvalvaag sin egen Konto.

Det Beløb, som bevilges af økonomisk Fond, fordeles imellem de Hvalvaage, i hvilke Jordehvalsrettighed til enhver Tid findes, i Forhold til Folketallet efter sidste almindelige Folketælling i de til de paagældende Hvalvaage hørende Distrikter.

5. Fra *Schrøter* (Underændringsforslag til Nr. 4):

I Stedet for sidste Stykke sættes:

Det Beløb, som bevilges af økonomisk Fond, fordeles imellem de Sysler, hvori Hvalvaage med Jordehvalsrettighed til enhver Tid findes, i Forhold til Folketallet efter sidste almindelige Folketælling. Imellem de enkelte Hvalvaage i Sysselet sker Fordelingen efter Lagtingets Skøn.

6. Fra *J. Poulsen* (Underændringsforslag til Nr. 4):

Til sidste Stykke føjes:

Den Del af Distriktet, der tager halve Parter, regnes kun med det halve Folketal.

7. Fra *Provsten* (Underændringsforslag til Nr. 2):

Sidste Punktum (»Det Beløb . . . Skøn») udgaar.

(Vedtages dette, bortfalde: Punkt b. i Underændringsforslag Nr. 3; sidste Punktum i Ændringsforslag Nr. 4; Underændringsforslag Nr. 5 og 6.)

Sagens 3dje Behandling foretoges den 6te og 8de September. Sagen behandledes i følgende Afsnit:

I. Forslag vedrørende Afløsning af Jordehvalsrettigheden.

Underændringsforslag Nr. 3 a. ansaas vedtaget uden Afstemning. Derefter sættes Ændringsforslag Nr. 2 Pkt. A., saaledes ændret, under Afstemning ved Navneopraab, men bortfaldt, idet kun 6 Medlemmer (Nielsen, Schrøter, O. J. Olsen, Michelsen, J. H. Poulsen og Weihe) stemte ja, medens 3 (Müller, Mortensen og Patursson) vare fraværende, de øvrige 11 Medlemmer stemte ikke.

Ændringsforslag Nr. 4 Pkt. A. vedtoges derefter med 16 St. mod 0.

Underændringsforslag Nr. 7 vedtoges ved Navneopraab med 11 Stemmer; 6 Medlemmer (Nielsen, O. J. Olsen, J. H. Poulsen, Isaksen, Matras og Weihe) stemte ikke; 3 (Müller, Mortensen og Patursson) vare fraværende.

Derefter vedtoges Ændringsforslag Nr. 2 Pkt. B. (som ændret ved Vedtagelsen af Nr. 3 a. og Nr. 7) med 15 St. mod 0.

II. Forslag vedrørende Distriktsinddelingen.

Udvalgsmindretallets Forslag (under Indstillingspunkt 2 i Betænkningen) vedtoges med 11 St. mod 0, hvorved Flertallets Forslag under Indstillingspunkterne 2 og 3 samt Ændringsforslag Nr. 1 bortfaldt.

III. Punkt 4 i Udvalgets Forslag

vedtoges med 15 St. mod 0.

De saaledes vedtagne Beslutninger ere saalydende:

A. Forslag til Forandringer i Reglement for Grindefangsten paa Færøerne af 5te Februar 1872.

1. Ved en eventuel Afløsning af Hvaltienden forandres § 20 Lit. a, saaledes:

»10 pCt. af hele Fangsten. Heraf lægges Halvdelen (5 pCt.) til Partehvalen (§ 21, sidste Punktum), medens det for den anden Halvdel indkommende Beløb henlægges til en under Lagtingets Bestyrelse staaende Fond, hvis Midler udelukkende skulle anvendes til Jordehvalsrettighedens Afløsning.«

2. I § 32, 1ste Stykke, udgaa Ordene »2 Gange«.

B. Naar den under Lit. A. Nr. 1 ommeldte Fond til Jordehvalsrettighedens Afløsning er oprettet, henlægges til samme af økonomisk Fonds Midler indtil videre 10 pCt. aarlig af det Beløb, som Fonden maatte erholde af Storhvalsafgiften.

I Fonden til Jordehvalsrettighedens Afløsning har hver Hvalvaag sin egen Konto.

C. Sagen med Hensyn til Distriktsinddelingen udsættes indtil videre.

Forslaget Lit. A. sættes i sin Helhed under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 17 Stemmer (Müller, Mortensen og Patursson vare fraværende).

Den 14de September oplæstes og underskrevet saalydende Indstilling i Sagen:

Tinget har i Aar haft til Behandling en fra i Fjor udsat Sag angaaende Forandringer i Reglement for Grindefangst paa Færøerne af 5te Februar 1872.

I denne Sag blev der nedsat et Udvalg paa 5 Medlemmer, der med Hensyn til Sagens vigtigste Punkt, Distriktsinddelingen, delte sig i et Flertal paa 3 Medlemmer og et Mindretal paa 2 Medlemmer.

Idet man henviser til den af Udvalget i Sagen afgivne Betænkning, skal man oplyse, at ved 2den Behandling gjorde Ønsket om Jordehvalsrettighedens Afløsning sig meget stærkt gældende i Tinget.

Imellem 2den og 3dje Behandling indkom følgende Ændrings- og Underænderingsforslag, nemlig:

1. Et af Nielsen, J. H. Poulsen og Weihe stillet Ændringsforslag, gaaende ud paa ved en eventuel Afløsning af Hvaltienden at henlægge 10 pCt. af den hele Fangst til en Fond til Jordehvalsrettighedens Afløsning.

2. Et af Formanden stillet Underændringsforslag, gaaende ud paa, at Ordet »Jordehvalens« ændres til »Jordehvalsrettighedens«.
3. Et af Formanden stillet subsidært Ændringsforslag, gaaende ud paa, at kun 5 pCt. af Fangsten henlægges til den paatænkte Fond til Jordehvalsrettighedens Afløsning, medens 5 pCt. lægges til Partehvalen.
4. Et af T. J. Petersen stillet Ændringsforslag, gaaende ud paa en mindre Forandring i den af Udvalgets Flertal foreslaaede Distriktsinddeling.

Ved Sagens tredje Behandling betragtedes Punkt 1 i Formandens Underændringsforslag som vedtaget uden Afstemning. Det af Nielsen, J. H. Poulsen og Weihe stillede Ændringsforslag bortfaldt ved Navneopraab, idet kun 6 stemte derfor, medens 11 ikke stemte og 3 vare fraværende.

Det af Mindretallet med Hensyn til Distriktsinddelingen foreslaaede Forslag om Sagens Udsættelse indtil videre vedtoges derefter med 11 Stemmer for og ingen imod, hvorefter de af Udvalgets Flertal stillede Indstillingspunkter Nr. 2 og 3 samt det af T. J. Petersen stillede Ændringsforslag vare bortfaldne.

Forslaget, saaledes forandret, vedtoges derefter enstemmig med 17 Stemmer, idet 3 vare fraværende.

Idet man herved indsender Sagen til det høje Ministeriums videre gunstige Forsorg, skal man tillade sig at bemærke, at man ikke ønsker den af Tinget vedtagne Forandring i Grindereglementets § 32, 1ste Stykke, gennemført, førend Reglementets § 20 ved Hvaltiendens Afløsning kan ændres saaledes som af Lagtinget vedtaget.

Færøernes Lagting, den 14de September 1904.

C. Bærentsen.

J. Z. Nielsen.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

III. Sagen om Tilskud til Færø Amts Bibliotek.

I Lagtingssamlingen 1903 fremlaendes den 12te August følgende Andragende:

p. t. Thorshavn, den 2den August 1903.

Til
Færøernes Lagting

Da Direktionen for Færø Amts Bibliotek i Aaret 1828 ansøgte om kongelig Approbation for Biblioteket som en offentlig Stiftelse, søgte den at henlede den almindelige Opmærksomhed paa den store Betydning, som en offentlig Bogsamling har »for nyttige Kundskabers Udbredelse«, og det lykkedes ogsaa den Gang at faa samlet en forholdsvis stor og værdifuld Bogsamling.

Imidlertid sygnede Interessen hen, der blev mere og mere stille om Biblioteket, og i vore Dage er der mange Mennesker paa Færgerne, som ikke aner dets Tilværelse, uden at de derfor kan kaldes uoplyste eller ligegyldige for boglige Skatte.

Dette er en Fejl, som efter bedste Evne bør rettes, og det af forskellige Grunde. Der findes ikke nogen Fortegnelse over Bøgerne, og det kan volde store Vanskeligheder at finde en Bog, som man ønsker at faa fat i, og som man veed maa være at finde et eller andet Sted i Biblioteket. Det er vel ogsaa værd at tage under Overvejelse, hvor vidt det er rigtigt, at Biblioteksbygningen med dens værdifulde Indhold bliver staaende paa et saa brandfarligt Sted. Og endelig maa det bemærkes, at aldrig har Savnet af et velordnet offentligt Bibliotek været følt saa stærkt som nu; og dette Savn vil sandsynligvis blive føleligere og føleligere i Forhold til, som Oplysningen bliver mere og mere almindelig.

At alle Forhold vedrørende Biblioteket nu bliver ordnede paa en tilfredsstillende Maade, vil have den største Betydning, ikke blot for Byen Thorshavn, hvis Befolkning særlig vil have Gavn deraf, men for hele Landet.

Vi undertegnede tillader os derfor at anmode det høje Lagting om at tage Sagen under Overvejelse og at bevilge de Midler, som ved Ordningen gøres nødvendige, samt overhovedet tage denne vigtige Sag i sin Haand, saa at den kan føres til en heldig Afslutning.

Ærbødigst

Johan H. Poulsen.

Simun Skarø.

Jakob Jakobsen.

Hans M. Jacobsen.

M. A. Winther.

J. Patursson.

Dione Isaksen.

Joen Poulsen.

Ved den foreløbige Behandling, den 14de August, henvistes Sagen til Kirkekasseudvalget, som foreslog Sagen udsat til næste Aar; dette Forslag vedtoges ved Sagens 2den Behandling, den 27de August.

Ved Aabningen af Lagtinget 1904 fremlagdes Sagen paany og blev ved den foreløbige Behandling, den 25de August, efter Forslag af J. H. Poulsen henvist til et Udvalg paa 3 Medlemmer, hvortil i næste Møde valgtes: J. H. Poulsen, Niclasen og Müller, henholdsvis med 12, 10 og 9 St.

Den 8de September fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning.

I forrige Aars Lagtingssamling indkom der til Tinget en Skrivelse fra Lagtingsmand J. H. Poulsen m. fl., hvori Tinget anmodes om at tage under Overvejelse, hvad der kunde gøres, for at vort Amtsbibliotek kunde komme til at virke paa en mere tilfredsstillende Maade.

Det blev under Sagens første Behandling oplyst, at Biblioteket var i Besiddelse af tilstrækkelige Midler til at faa udarbejdet en Fortegnelse over dets Bogforraad, hvad naturligvis først laa for, og at Amt og Provsti var sindede snarest muligt at lade dette Arbejde udføre. Udvalget, som havde Sagen til Betænkning, mente derfor, at det var rettest at udsætte den videre Drøftelse af Sagen til indeværende Aar, hvilket ogsaa blev vedtaget af Tinget.

Sagen er nu af Amt og Provsti paany forelagt Lagtinget med den Oplysning, at der af Lærer Traber er udarbejdet en Bogfortegnelse, som i Hovedsagen er færdig; der mangler dog for en Del Renskrivning af Kataløgen. Det viser sig, at Biblioteket er i Besiddelse af o. 7000 Bind, omfattende de fleste Fag og Grene af Literaturen. Rigest repræsenteret er Skønlitteratur; dernæst religiøse og historiske Skrifter. Bibliotheket har stadig haft nogen Tilgang af Bøger, dels ved Køb, saavidt de noget begrænsede Pengemidler have strakt, og dels som Gaver, mest fra danske og til Dels norske og islandske Selskaber. I det hele viser det sig, at Biblioteket er i Besiddelse af en forholdsvis stor og paa flere Omraader værdifuld Bogskat. En følelig Hindring, baade for Benyttelse af Bøgerne og for deres Anbringelse i ordnet Rækkefølge, er, at saa mange af dem er uindbundne, og til Dels faldne helt fra hinanden, saa noget af det første, der trænges til, vil være Indbinding.

Hvad Bibliotekets pekuniære Stilling angaar, saa er det meste af de sidste Aar tilstedeværende Midler medgaaet for at fremskaffe den omtalte Bogfortegnelse, og der vil medgaa en Del mere, før den er helt færdig. For Øjeblikket ejer Biblioteket indehavende i Færø Amts Sparekasse 56 Kr., en Obligation paa 400 Kr., der er anbragt mod Pant i fast Ejendom, desuden har det en aarlig Lejeindtægt af 24 Kr. for Kælderen under Biblioteksbygningen. Den aarlige Lejeindtægt af 100 Kr., som Biblioteket har haft fra Færø Amts Sparekasse, vil nu bortfalde; der er nemlig betalt Leje til Nytaar 1905.

Det vil være indlysende, at der ikke kan gøres noget for at forøge Bogforraadet med disse Midler, men at der maa skaffes Biblioteket andre Indtægter, hvis det skal kunne virke nogenlunde tidssvarende og i Overensstemmelse med Stifternes Ønske »til nyttige Kundskabers Udbredelse».

Udvalget, som er nedsat til at give Betænkning i denne Sag, mener derfor, at Tinget maa henvende sig til Bevillingsmyndighederne med Ansøgning om at støtte Biblioteket med et aarligt Tilskud. Som bekendt nyde Stiftsbiblioteker og andre Samlinger i det øvrige Kongerige betydelig Støtte af Staten; der er derfor al Grund til at tro, at Staten vil yde det herværende Amtsbibliotek en lignende Støtte. Udvalget mener dog, at Lagtinget ogsaa bør bevilge et passende aarligt Tilskud.

Ifølge Fundats af 5te November 1828 for Færø Amts Bibliotek skal der af Amtsovrigheden udnævnes en Direktion paa mindst tre Medlemmer til at varetage Bibliotekets Anliggender. Naar nu imidlertid Lagtinget, som forhaabentlig vil ske, yder et aarligt Bidrag til Biblioteket, vil det formentlig være naturligt, at Tinget træder i Amtsovrighedens Sted, hvad Forholdet til Biblioteket angaar.

Udvalget skal derfor tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

Lagtinget indgaar til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Andragende om, at dette vil søge bevilget et passende aarligt Tilskud til Færø Amts Bibliotek, samt at Ordet »Amtsovrigheden» i Fundats for Færø Amts Bibliothek af 5te November 1828 forandres til »Lagtinget».

I Udvalget for Færø Amts Bibliotek, den 8de September 1904.

Johan H. Poulsen.

Poul Niclasen.

E. Müller.

Ved Sagens 2den Behandling, den 10de September, vedtoges Overgang til 3die Behandling enstemmig med 17 St.

Til 3die Behandling fremkom følgende *Ændringsforslag* fra Udvalget:

Som Indstillingspunkt 2 sættes:

Der bevilges af den økonomiske Fond for Aaret 1904 til Færø Amts Bibliotek 200 Kr., der stilles til Færø Amts og Provstis Disposition.

Ved 3die Behandling, den 13te September, vedtoges Udvalgets oprindelige Forslag enstemmig med 15 St. ved Navneopraab (Provsten, Mortensen, T. J. Petersen, Patursson og Isaksen vare fraværende) og Ændringsforslaget ligeledes med 15 St.

Den 13de September oplæstes og underskræves saalydende Indstilling i Sagen:

I forrige Aars Lagtingssamling indkom et Andragende til Tinget, hvori dette anmodedes om at tage under Overvejelse forskellige Forhold vedrørende Færø Amts Bibliotek. Biblioteket havde næsten ingen Midler til at forøge sit Bogforraad med, og der manglede en Fortegnelse over de Bøger, der fandtes.

Amtmanden oplyste imidlertid, at Biblioteket havde et saa stort Beløb til Raadighed, at en Bogfortegnelse kunde udarbejdes, og at Amt og Provsti snarest muligt vilde lade en saadan skaffe til Veje.

I indeværende Aar er Sagen paany bleven forelagt Tinget med Oplysning om, at der er udarbejdet en Bogfortegnelse.

Ved Sagens første Behandling blev der nedsat et Udvalg, som under 8de September afgav Betænkning og Indstilling, til hvilken man tillader sig at henvise. gaaende ud paa, at Tinget indgaar til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Andragende om, at der af Bevillingsmyndighederne maa blive ydet et passende aarligt Bidrag til Biblioteket.

Det blev under Sagens Behandling fremhævet, at Lagtinget burde bevilge Biblioteket en aarlig Understøttelse, men da man ikke endnu kan være klar over, hvor store Beløb der udkræves, mente man, at det var rettest at stille sig afventende overfor Sagen, indtil der forelaa Oplysning om, med hvor stort Bidrag Bevillingsmyndighederne mente at kunne støtte Biblioteket.

Da de Midler, Biblioteket for nærværende har til sin Raadighed, er saa smaa, at det vanskelig i indeværende Aar kan afholde de dertil nødvendige Udgifter, blev der af Udvalget til Sagens tredje Behandling stillet saalydende Ændringsforslag: Som Indstillingspunkt 2 sættes: »Der bevilges af den økonomiske Fond for Aaret 1904 til Færø Amts Bibliotek 200 Kr., der stilles til Amt og Provstis Disposition«.

Udvalgets oprindelige Forslag vedtoges enstemmig ved Navneopraab, idet 15 Medlemmer stemte derfor og 5 vare fraværende. Ændringsforslaget vedtoges med 15 St.

Idet man skal tillade sig at paapege den Betydning, som det vil have for vort Samfund, at vor eneste offentlige Bogsamling, der har nogen Betydning, kan blive udstyret saa righoldigt som muligt, skal man ærbødigst tillade sig at indstille Sagen til det høje Ministeriums Velvilje og gunstige Forsorg.

Lagtinget, den 13de September 1904.

C. Barentsen.

Johan H. Poulsen.

Joel Poulsen.

Til
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

IV. Udkast til Reglement for Hvalfangst.

Ved *Lagtingets Aabning* fremlagdes den fra forrige Samling udsatte Sag angaaende Udkast til Reglement for Hvalfangst.*)

Ved Sagens *foreløbige Behandling*, den 2den August, vedtoges det, efter Forslag af *J. Poulsen*, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Til Medlemmer af Udvalget valgtes i næste Møde: *Nielsen, J. F. Olsen, Dam, J. Poulsen* og *J. H. Poulsen* med henholdsvis 10, 9, 9, 8 og 6 Stemmer.

Den 22de August fremlagdes *Udvalgsbetænkning* og *Udkast* (vedhæftet Beretningen som Bilag 2).

Ved 2den *Behandling*, den 25de August, vedtoges Overgang til 3dje *Behandling* enstemmig med 13 Stemmer.

Til 3dje *Behandling* fremkom følgende *Ændringsforslag*:

1. Til § 1 (af *Weihe*):
1½ Mil. forandres til 1 Mil.
2. Til § 2 (af *Udvalget*):
I 4de og 5te Linie udgaa Ordene »eller gøres usikkert for de søfarende«.
3. Til § 3 (af *Nichelsen*):
1½ Mil. forandres til 1 Mil.
4. Til § 4 (af *Udvalget*):
Ordene »indhegnes med Gærde« forandres til: »forsynes med forsvareligt Hegne«.

Ved Sagens 3dje *Behandling*, den 29de og 31te August, behandlede Udkastet paragrafvis.

Ændringsforslag Nr. 1 og 3 bortfaldt, idet henholdsvis kun 1 og 5 stemte derfor og ingen imod. Udvalgets Udkast med Ændringsforslag Nr. 2 og 4 vedtoges enstemmig med følgende Stemmetail: § 1 med 17 St., § 2 (med Ændringsforslag) med 18 St., § 3 med 17 St., § 4 (med Ændringsforslag) med 18 St., §§ 5—7 med 16 St., hvorefter Udkastet i dets Helhed vedtoges enstemmig med 19 St. ved Navneopraab (*Weihe stemte ikke*).

Den 14de September oplæstes og underskrevs saalydende *Indstilling* i Sagen:

I Lagtingssamlingen 1903 blev der af Færø Amt forelagt Tinget et af Erklæringer fra Embeds- og Bestillingsmænd samt kommunale Styrelser ledsaget af Foreløbigt Udkast til Reglement for Hvalfangst. Fra det i Sagen nedsatte Udvalg frem-

*) Se Beretningen for 1903, Side 77—81.

kom der saa et omarbejdet Forslag, som dog ikke blev vedtaget, idet Tinget ved Sagens 3dje Behandling vedtog et fremkommet Forslag om Sagens Udsættelse til i Aar (jfr. Beretning om Lagtingssamlingen 1903, Side 77—81 med Bilag 1).

I indeværende Lagtingssamling blev Sagen atter foretaget, og efter en 1ste Behandling nedsattes et Udvalg, som under 19de August afgav medfølgende Betænkning med Udkast til Reglement.

Under Sagens videre Behandling fremkom der fra Udvalget Ændringsforslag (nærmest Redaktionsændringer) til §§ 2 og 4, hvilke Forslag vedtoges, medens 2 af andre Medlemmer stillede Ændringsforslag om, at Tallene $2\frac{1}{2}$ og $2\frac{1}{2}$ i §§ 1 og 3 ændres til henholdsvis 1 og 1, ikke vedtoges.

Det ændrede Forslag vedtoges ved Navneopraab enstemmig med 19 St.

Idet Lagtinget herved giver sig den Ære at fremsende Aftryk af det saaledes vedtagne »Udkast til Reglement for Hvalfangst«, tillader man sig ærbødigst at andrage om, at det høje Ministerium i Henhold til § 2 i Loven af 2den Maj 1902 vil fastsætte et saadant Reglement, hvorefter der forhaabentlig vil raades nogen Bod paa de Ulemper, der nu følge med Hvalfangsten. Man skal i saa Henseende særlig paapege den Ulempe, der er forbunden med, at Hvalindvolde og lignende, som driver ud fra en Station, ofte strander ved en Nabokommunes Kyster, uden at man der har noget Middel til at tvinge vedkommende Hvalfanger til at bortføre saadant Affald, der dels ved den Stank, det udbreder, og dels ved at ligge i Vejen for Færdsel paa og udenfor Stranden, kan volde store Ubehageligheder især for vedkommende Steds Beboere. Endvidere tillader man sig at paapege den betydelige Hindring for Sejlads med levende Fisk, der kan opstaa ved, at dræbte Hvaler uden nogen som helst Kontrol kunne forøjes rundt omkring ved Kysterne, idet det Fedt, der fra Hvalen flyder ud paa Vandet og derfra ind i Fiskedammen, medfører, at Fisken dør.

Idet man i øvrigt tillader sig at henvise til det i den Udkastet medfølgende Udvalgsbetænkning og de samme vedføjede Motiver udtalte, tillader man sig at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums velvillige Forsorg.

Færøernes Lagting, den 14de September 1904.

C. Berentsen.

Joen Poulsen.

J. Z. Nielsen.

Til
Justitsministeriet.

V. Ang. Udvidelse af Realskolen i Thorshavn.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes følgende Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet:

Ministeriet

for

Kirke- og Undervisningsvæsenet.

København, den 15de Juli 1904.

Ved hosløgt at tilbagesende de med Direktionens behagelige Skrivelse af 4de d. M. hertil indsendte Aktstykker vedrørende Udvidelsen af Realskolen i Thorshavn, for at denne kan komme til at opfylde de ved Lov af 24de April 1903 med Hensyn til Mellemkolen stillede Krav, skal Ministeriet i Overensstemmelse med Direktionens Indstilling tjenstlig anmode samme om at ville foranledige Sagen forelagt til Behandling i Lagtinget i dets forestaaende Samling.

J. C. Christensen.

A. P. Weis.

Til

Skoledirektionen for Færø Amt.

Hermed fulgte som Bilag følgende Skrivelser:

Færø Amts Skoledirektion.

Thorshavn, den 8de Januar 1904.

I en hertil indkommen Indstilling har Kommissionen for Thorshavns Realskole anbefalet et af Skolens Førstelærer fremsat Forslag til en Udvidelse af Skolen ved Oprettelse af 2 nye Klasser og Ansættelse af en Lærerinde, saaledes at Skolen derved kan blive sat i Stand til at opfylde de ved Lov om højer Almenskoler af 24de April 1903 stillede Krav.

Idet Direktionen hosløgt fremsender den nævnte Indstilling med 2 Bilag, skal man tillade sig at ytre følgende:

Allerede i længere Tid har Skolen arbejdet under ret vanskelige Forhold med Hensyn til Tilstrækkeligheden af Lærerkræfter og Lokale, hvorpaa ogsaa den daværende Førstelærer har henledet Opmærksomheden i en Skrivelse af 20de Juni 1898, som indsendtes til det høje Ministerium ved Direktionens Skrivelse af 28de Oktober 1899, og hvori han foreslog Direktionen at virke hen til en Udvidelse af Skolen. Som Direktionen dengang udtalte, kunde den i Principet tiltræde Forslaget, men mente dog for Tiden at burde indskrænke sig til at foreslaa mindre indgribende Ændringer i de om Skolen gældende Bestemmelser. Det var ogsaa dette Standpunkt, som Lagtinget ved den omhandlede Lejlighed

indtog, og som vandt Bifald ved den allerhøjeste Resolution af 9de Februar 1900, jfr. Ministeriets Bekendtgørelse af 25de April s. A.

Over for det nu foreliggende Forslag tror Direktionen derimod, at der ikke vedblivende kan tages et saadant afventende Standpunkt, idet Direktionen med Skolens Førstelærer og Skolekommission maa være enig i, at det er af største Betydning for Skolens hele Stilling, at den saa snart som muligt sættes i Stand til at gennemføre den ved Loven af 21de April 1903 indførte Mellem-skoleundervisning, og at den foreslaaede Udvidelse udgør en nødvendig Betingelse herfor. Direktionen tror herom at kunne nøjes med at henvise til det i Førstelærerens Forslag udtalte, og skal særlig kun fremhæve, at den organiske Forbindelse, som den anførte Lov skaber imellem Mellem-skolen og Gymnasiet, især for Færøerne frembyder store Fordele ved at gøre det muligt, at unge Mennesker, der skulle studere eller have anden lignende videregaaende Uddannelse, kunne blive paa Færøerne, til de ere 15 Aar, medens de efter den hidtil gældende Ordning som Regel have maattet sendes til Danmark i en Alder af omkring 12—13 Aar. Denne Fordel er saa indlysende, at det formentlig maa stille sig som overordentlig ønskeligt, at der aabnes Adgang til at benytte den fra det tidligst mulige Tidspunkt. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Nødvendigheden af, at Skolen udvides, for at den skal kunne ordne sig som Mellem-skole, skal man bemærke, at det efter de stedlige Forhold ikke vil kunne lade sig gøre at sætte Aldersgrænsen for Optagelse i Skolen op fra 9 Aar, som den nu er, til 11 Aar, og altsaa henvise Børnene imellem 9 og 11 Aar til Forberedelse andetsteds, idet der efter det Udviklingstrin, hvorpaa Bygdeskolerne her paa Øerne og selv Kommuneskolen i Thorshavn for Tiden staa og i den nærmere Fremtid maa ventes at staa, umulig kan bygges paa, at de som Regel skulle kunne føre Børnene frem i 11—12 Aars Alder til den Kundskab og Modenhed, som maa kræves som regelmæssig Betingelse for Indtrædelse i Mellem-skolen. Selv bortset fra andre Vanskeligheder, som ville være det høje Ministerium bekendte, og som ere Aarsager i, at vore Skoler endnu ikke kunne staa Maal med Folkeskolerne i det øvrige Kongerige, maa Direktionen særlig henlede Opmærksomheden paa, at det langt overvejende Antal af Børn i de færøske Skoler have den særegne Vanskelighed at overvinde, som ligger i de 2 Sprog. Direktionen er derfor overbevist om, at en Mellem-skole, som Forholdene ere her paa Øerne nu og i overskuelig Fremtid, ikke vil kunne trives og arbejde tilfredsstillende, medmindre den underbygges med en Forberedelsesskole, i hvilken Børn kunne undervises før deres 11te Aar. En saadan Forberedelsesskole vil ogsaa have Betydning for de Børn, der først i Mellem-skoleklasserne indtræde i Skolen, idet det, naar en større Del af Børnene allerede har gennemgaaet Forberedelsesskolen, vil blive lettere for Lærerne, om nødvendigt, at anvende særlig Tid og Opmærksomhed paa de Børn, med hvilke dette ikke er Tilfældet, og som maaske derfor i Begyndelsen staa tilbage, f. Eks. paa Grund af Sprogvanskeligheder.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om, paa hvilken Maade Sagen bør gennemføres, maa Direktionen være ganske enig i, at Udvidelsen af Lærerpersonalet bør ske ved Ansættelse af en Lærerinde, allerede fordi Skolen er en Fællesskole for Drengene og Piger, og fordi en Lærerinde desuden i Almindelighed vil være bedst skikket til at tage sig af de mindre Børn. En særegen Vanskelighed frembyder Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af de fornødne yderligere Lokaler.

Under disse Omstændigheder er den Maade, paa hvilken Direktionen foreløbig maa tænke sig Sagen ordnet, den af Førstelæreren angivne, nemlig at Andenlærerens Løjlig-hed indrettes til Klasseværelser, imod at der ydes ham Huslejegodtgørelse.

Med Hensyn til den pekuniære Side af Sagen skal Direktionen henvise til det af Førstelæreren udarbejdede Overslag over Omkostningerne ved den foreslaaede Omordning, hvorefter der vil medgaa en Gang for alle 900 Kr. og fremtidig aarlig 1225—1425 Kr. Det sidstnævnte Beløb vil maaske kunne reduceres med c. 30—40 Kr. paa Posterne c. og d., men paa den anden Side

vilde Direktionen finde det rigtigt, at der tillagdes Lærerinden (hvis Begyndelsesløn skønnes passende fastsat til 700 Kr.) noget hyppigere og højere Lønningstillæg i Lighed med, hvad der gælder Tredielæreren (Bek. 25de April 1900 § 20), nemlig 100 Kr. aarlig for hver 3 Aars Tjeneste indtil 1000 eller maaske 1100 Kr. som Maksimum. Det skønnes derfor ikke, at den samlede aarlige Udgift vil kunne sættes lavere end til c. 1200—1500 Kr. Som det fremgaar af det hosfølgende kalkulatoriske Overslag over Skolefondens Indtægter og Udgifter, udgøre imidlertid Fondens hidtilværende regelmæssige Udgifter c. 7345 Kr., medens Indtægterne kunne anslaaes til c. 8124 Kr., saa at Overskuddet udgør c. 780 Kr. Dertil vil nu vel, naar Skolen udvides paa den foreslaaede Maade, komme nogen Forøgelse af Skolepengene, maaske med c. 400 Kr. (Det bemærkes, at Skolens Elevantal har været følgende: 1894—95: 27; 1895 96: 27; 1896 97: 32; 1897 98: 44; 1898 99: 43; 1899 1900: 41; 1900 01: 31; 1901—02: 48; 1902—03: 39; 1903 04: 42). Paa den anden Side maa det imidlertid fremhæves, at den paa Overslaget under Nr. 4 opførte Indtægtspost: Indtægt af Ilvalfangst, efter sin Natur er usikker, og desuden vil det næppe være rigtigt at stille Skolefonden saaledes, at det gøres umuligt for den at støtte andre Skoleformaal, som ikke vedrøre Realskolen, men som der sikkert vil være Trang og Grund til at støtte, f. Eks. Aftenskoler paa Landet, Fortsættelseskursus for Lærere og lign. Endelig skal det ikke lades ubemærket, at Lærerlønningerne ved Realskolen ere temmelig lave og ventelig i en nærmere Fremtid maa forhøjes, samt at Skolens Lokaler allerede længe ikke have været tilssvarende, og at navnlig Klasseværelserne ere for lave og indskrænkede, saa at det vistnok inden ret mange Aar vil vise sig nødvendigt at skride til Tilvejebringelse af nye Lokaler. Under disse Omstændigheder forekommer det Direktionen, at den foreslaaede Udvidelse af Realskolen ikke forsvarlig vil kunne gennemføres, medmindre der skaffes Skolen yderligere Indtægter. Til dette Øjemed er det Direktionens Tanke, at Thorshavns Kommune, der selvfølgelig i særlig Grad maa være interesseret i Skolens Forbedring, bør yde et ikke uvæsentligt Bidrag; men dette vil dog under Hensyn til Kommunens Skatteevne neppe kunne ventes sat højere end til c. 250—300 Kr. Under Hensyn til det anførte skal Direktionen derfor tillade sig at henstille til det høje Ministeriums gunstige Overvejelse, om der ikke maatte findes Anledning til at søge det Realskolen hidtil tillagte Tilskud fra Statskassen forhøjet med 700 Kr. — fra den 1ste Oktober d. A. at regne — til Lønning af den paatænkte Lærerinde, i Lighed med de Forhøjelser, der tidligere have fundet Sted i Anledning af Lønningsforøgelse for Lærerne og Ansættelse af en Tredielærer (ved Finanslovens henholdsvis for 1876—77 og for 1880 81, jfr. Anmærkningerne til det ovennævnte kalkulatoriske Overslag, ad Indtægtspost 3). De øvrige af Udvidelsen flydende aarlige Udgifter saavel som den Udgift, der vil paaløbe en Gang for alle, ville formentlig kunne afholdes af Skolefonden med forventet Tilskud fra Thorshavns Kommune. — — — — —

C. Barentsen.

Fr. Petersen.

J. H. Poulsen.

Til

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Kalkulatorisk Overslag

over

Færø Amts Skolefonds Indtægter og Udgifter.

Indtægt.

1. Indtægt af Fonden tilhørende Kapitaler	1700	Kr.
2. Statskassens Deputat til Færøernes Skolevæsen.	224	-
3. Statskassens Tilskud til Thorshavns Realskole	3300	-
4. Indtægt af Hvalfangst:		
a. af Grindefangst	150	Kr.
b. ifølge Lov af 2den Maj 1902	1200	-
	1350	-
5. Lejeindtægt af et Gymnastiklokale	60	-
6. Skolepenge af Realskolens Elever.	1490	-
I alt Indtægt.	8124	Kr.

Udgift.

1. Pensioner:		
til afsk. Lærer S. Jensen (Sand)	30	Kr.
- - Førstelærer Bergh	2000	-
- Enke efter Andenl. Effersø	600	-
Pensionstilskud til afsk. Førstelærer Petersen	150	-
Heraf refunderes:	2780	Kr.
a. af Fru Effersøs Pension:		
af Statskassen	300	Kr.
- Amtsrepartitionsfonden	150	-
- Thorshavns Kommune (indtil vid.)	100	-
	550	Kr.
b. af afsk. Førstelærer Berghs Pension:		
af Statskassen	1000	-
Tilsammen.	1550	Kr.
Fradrages dette Beløb det ovenangivne	2780	-

udkommer til Byrde for Skolefonden	1230	Kr.
2. Tilskud til Thorshavns Kommuneskole	640	-
3. Lønninger til Lærerne ved Realskolen	4200	-
4. Brændselsgodtgørelse til samme	460	-
5. Bygninger og Inventarium:		
a. Vedligeholdelse af Realskolens Bygninger, Anskaffelse og Vedligeholdelse af Inventarium	375	Kr.
b. Bygningsskat	45	-
c. Assurance	100	-
d. Rengøring	100	-
e. Leje af Lokale til naturhistorisk Samling	45	-
f. Bøger, Skrivematerialier m. m.	50	-
	715	-
6. Andre Udgifter.	100	-
I alt Udgift.	7345	Kr.

Anmærkninger.

ad Indtægten.

ad Post 2. Jfr. Finanslovskonto (for 1903—04) § 21 IV. Q. 1. Oprindelig hjemlet ved Reskript 18de April 1832, jfr. Lov 1ste Marts 1854 § 33 Nr. 2.

ad Post 3. Jfr. Finanslovskonto § 21 IV. Q. 2. Tilskudet fastsattes oprindelig (ved Realskolens Træden i Virksomhed) ved Finansloven for 1860—61 til 500 Rdl. (Rigsdagstid. 1859—60 Till. A. Sp. 193—96), men forhøjedes ved Finansloven for 1876—77 til 2500 Kr. i Anledning af Lønningsforhøjelse for Lærerne (Rigsdagstid. 1875—76 Till. B. Sp. 747—50; se ogsaa kgl. Resol. 20de April 1876) og fremdeles ved Finansloven for 1880—81 til 3300 Kr. i Anledning af Ansættelse af en Tredielærer (Rigsdagstid. 1879—80 Till. B. Sp. 137—44, Folket. Tid. Sp. 2421—23, 2437; jfr. Rigsdagstid. 1878—79 Till. A. Sp. 1863—64, Till. B. 273—74, Folket. Tid. Sp. 1794—96, 1821; jfr. endvidere kgl. Resol. 7de Oktober 1880 og K. U. M. Bek. 16de s. M.)

Endelig blev ved Finansloven for 1881—82 (Rigsdagstid. 1880—81 Till. B. Sp. 363—64) bevilget et yderligere Tilskud af 600 Kr. til Understøttelse af begavede Børn fra Landdistrikterne paa Færøerne under deres Ophold ved Realskolen, imod at Amtsrepartitionsfonden udreder et tilsvarende Beløb. Understøttelserne uddeles i Portioner paa 100 Kr., saaledes at af det samlede Beløb (altsaa indtil 1200 Kr.) Halvdelen afholdes af Statskassen og Halvdelen af Amtsrepartitionsfonden. Da disse Understøttelser saaledes hverken medføre Indtægt eller Udgift for Realskolen eller Skolefonden, ere de holdte udenfor foranstaaende Overslag.

ad Post 4. Litra a. er ganske kalkulatorisk, idet Indtægten er meget varierende. — Ved Litra b. jfr. Lov (Nr. 70) om Hvalfangst ved Færøerne af 2den Maj 1902 § 7, 2det Punktum, idet bemærkes, at Lagtinget har fastsat, at der indtil videre skal tillægges Skolefonden en Tiendedel af Hvalafgiften. Dennes aarlige Nettobeløb kan maaske anslaaes i den nærmest følgende halve Sneg Aar at ville udgøre i Gennemsnit omkring 12000—15000 Kr., men efter sin Natur kan denne Indtægt ikke paaregnes som permanent.

ad Post 6. Gennemsnit i de siden Skolepengenes Forhøjelse ved kgl. Resol. 9de Febr. 1900 (Bek. 25de April 1900 § 9) opgjorte Regnskabsaar (1901 og 1902).

ad Udgiften.

ad Post 2. Fastsat ved Lov om Byen Thorshavns økonomiske Bestyrelse af 16de Febr. 1866 § 1, 5te Punktum, jfr. Bek. 25de Juni 1896 § 13.

ad Post 3. Ifølge Bek. 25de April 1900 § 20 ere Lønningerne følgende:

Førstelærer	1600 Kr.	stigende til	2400 Kr.
Andenlærer	1000 Kr.	-	1600 Kr.
Tredjelærer	800 Kr.	-	1200 Kr.

I Henhold til kgl. Resol. 20de April 1876 udgør imidlertid Maksimum af det Beløb, der i Lønning til 1ste og 2den Lærer tilsammen kan falde Skolefonden til Byrde, 3200 Kr., idet det overskydende udredes af Amtsrepartitionsfonden og Thorshavns Kommune med Halvdelen hver. Udgiftspost 3 er derfor opført med det angivne Maksimumsbeløb + Gennemsnit af 3dje Lærers Lønning eller 3200 + 1000 = 4200 Kr.

ad Post 4. Som fastsat ved Bek. 25de April 1900 § 20.

ad Post 5—6. Angivet efter Gennemsnit af senere Aars Udgifter.

Færø Amts Skoledirektion, den 8de Januar 1904.

C. Børentsen.

Fr. Petersen.

J. H. Poulsen.

Den 7de Juni 1904.

I behagelig Skrivelse af 10de f. M. har Skoledirektionen ved at tilstille Kommunalbestyrelsen de hoslagt tilbagefølgende Bilag vedrørende en Udvidelse af Realskolen ved Oprettelsen af 2 nye Klasser og Ansættelse af en Lærerinde, saaledes at Skolen sættes i Stand til at opfylde de ved Lov om højere Almenskoler af 24de April 1903 med Hensyn til Mellemaskolen stillede Krav, forespurgt, om Thorshavns Kommune vil yde et Tilskud til denne Sags Ordning, og i bekræftende Fald, hvor stort Tilskud der kan forventes fra Kommunens Side.

I Anledning heraf skal man meddele, at Kommunalbestyrelsen har vedtaget, at der af Thorshavns Kommunekasse ydes Skolefonden et fast aarligt Tilskud af 300 Kr. fra den 1ste Oktober d. A. at regne i det omhandlede Øjemed, dog at man maa ønske, at der til Gengæld for dette Tilskud maatte fra Realskolens Side ydes Tilsagn om Udlaan til Kommuneskolen af Realskolens naturhistoriske Samling, hvad der maatte behøves til Undervisningen i Kommuneskolen.

I sidstnævnte Henseende skal man bemærke, at Kommunalbestyrelsen paatænker efterhaanden at tilvejebringe den fornødne naturhistoriske Samling til Kommuneskolen, men at dette vil tage en Del Tid, da man kun kan anvende lidet dertil, og at det derfor indtil videre vilde være af Betydning for Undervisningen i Kommuneskolen, om dennes Lærere fik Adgang til at laane af Realskolens Samling, naar de anse det for ønskeligt.

Engelstoft.

P. B. V.
J. P. Evensen.

Til
Færø Amts Skoledirektion.

Færø Amts Skoledirektion,
Thorshavn, den 14de Juni 1904.

Ved Finansloven for indeværende Finansaar § 21 IV. Q. 2 er det af Statskassen hidtil bevilgede Tilskud til Realskolen i Thorshavn blevet forhøjet med 600 Kr. aarlig fra 1ste Oktober d. A. at regne, for at Skolen kan blive sat i Stand til, ved Oprettelse af 2 nye Klasser og Ansættelse af en Lærerinde, at opfylde de ved Lov om højere Almenskoler af 24de April 1903 med Hensyn til Mellemaskolen stillede Krav. Skoledirektionen har derefter fra Thorshavns Kommunalbestyrelse erhvervet Tilsagn om, at der af Kommunens Kasse vil blive ydet Skolefonden et fast aarligt Tilskud af 300 Kr. fra den 1ste Oktober d. A. at regne i det omhandlede Øjemed.

Idet Direktionen fremsender de hosfølgende 6 Bilag, skal man med Bemærkning, at der ikke fra Direktionens Side vil have noget at erindre imod, at det til Gengæld for det ommeldte Tilskud fra Kommunen ønskede Tilsagn om Udlaan til Kommuneskolen fra Realskolens naturhistoriske Samling gives, udbede sig den ærede Kommissions Forslag til de Ændringer, som den paatænkte Forandring ved Realskolen vil medføre i de for Skolen gældende Bestemmelser, jfr. kgl. Resolution af 9de Februar 1900.

I Forbindelse med disse Ændringer vil der mulig være Anledning til at medtage enkelte andre, som Direktionen skal anmode Kommissionen om at tage under Overvejelse. Man skal saaledes nævne:

ad § 5. Jfr. Kirke- og Undervisningsministeriets Bekendtgørelse af 30te Novbr. 1903 om Ferie- og Fridage ved Statens højere Almenskoler.

ad §§ 7, 8, 10, 13. Efter at Antallet af Lærerkrafter ved Skolen forøges, vil der formentlig være Anledning til at indføre »Lærerraad«, jfr. om saadanne Lov Nr. 61 af 20de Marts d. A. om forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen

§ 30. jfr. ogsaa Reglement af 9de September 1901 for Skoleraadene ved de lærde Statsskoler. Et saadant Lærerraad kunde der da tillægges Ret til at høres om Læse- og Timeplan (§ 8) samt Fagfordeling (§ 13), Lærebøgers Indførelse og Afskaffelse, Tildeling af (hele eller halve) Fripladser (§ 10) samt af Understøttelser til udenbys Elever. Hvad Opflytning af Elever til en højere Klasse angaar, kunde Forholdet enten ordnes saaledes, at Lærerraadet afgiver Betænkning, medens Skolekommissionen saaledes som nu (§ 7) træffer Bestemmelse, eller mulig saaledes, at Lærerraadet, hvis det er enigt, træffer Afgørelse, og at Spørgsmaalet kun i Tilfælde af Meningsforskel indenfor Lærerraadet afgøres af Kommissionen. I øvrigt vil det vel være naturligt at overlade alle nærmere Bestemmelser om Raadets Forretningsorden og Myndighedsomraade til et af Ministeriet fastsat Regulativ (jfr. den anførte Lov af 29de Marts d. A. § 30).

ad § 9. Efter de gjorte Erfaringer kunne formentlig Ordene »for 5 Aar at regne fra Begyndelsen af det næste Skoleaar« udgaa.

ad § 13. Det er formentlig rigtigst at behandle Religionsundervisningen efter samme Regel som de andre Fag og altsaa lade Paragraffens særlige Bestemmelse derom udgaa.

ad § 14. I Stedet for Ordene »Andenlæreren og Tredielæreren« maatte nu sættes »Det øvrige Lærerpersoneal«.

ad § 17. Med Hensyn til denne Paragraf vedlægger man et af Førstelærer Lauritsen den 1ste Januar d. A. til Direktionen indgivet Andragende om Vederlag for hans Arbejde som Kasserer for Skolefonden. Om dette Andragende udbeder man sig Kommissionens Betænkning.

ad § 20. Man henleder Opmærksomheden paa den af Førstelæreren i dennes Overslag af 5te f. M. tilføjede Anmærkning, hvori den ham tilstaaede Brændselsgodtgørelse søges forhøjet med 200 Kr.

Med Hensyn til Lærerpersonelets Stilling kunde der i øvrigt mulig være Grund til at overveje, om den nuværende Ordning, hvorefter Embederne som Andenlærer og Tredielærer samt Lærere indre rangere særskilt med selvstændig Oprykning paa Alderstillæg for hvert enkelt Embede, bør bibeholdes eller afløses af den i nyere Tid formentlig mere almindelige Ordning, hvorefter alle Lærere ere sideordnede med ens Oprykning (dog mulig med nogen Nedsættelse for Lærere indre), samt om den for Førstelæreren fastsatte Oprykning paa Alderstillæg bør ændres saaledes, at Oprykningen sker noget hurtigere; men Direktionen skal dog ganske henstille til Kommissionen, om den finder ved denne Lejlighed at burde komme ind paa disse Spørgsmaal.

P. D. V.

C. Børentsen.

Til
Kommissionen for Thorshavns Realskole.

Det derefter af Skolekommissionen under 22de Juni stillede Forslag (som i det væsentlige er overensstemmende med det af Lagtinget vedtagne, med Undtagelse af § 20, hvorom se den nedenfor aftrykte Udvalgsbetænkning) udelades her.

Ved Sagens 1ste Behandling, den 2den August, vedtoges, efter Forslag af Formanden, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Til Medlemmer af Udvalget valgtes i næste Møde: *Præsten* med 10, *Niclasen* med 9, *J. Poulsen* med 8, *Müller* med 6 og *J. H. Poulsen* med 5 St.

Den 29de August fremlagdes følgende Udvalgsbetænkning og Forslag:

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg, som af Lagtinget er nedsat for at afgive Betænkning i en Tinget af Skoledirektionen efter Kirke- og Undervisningsministeriets Anmodning forelagt Sag vedrørende en Udvidelse af Realskolen i Thorshavn, for at denne kan komme til at opfylde de ved Lov af 24de April 1903 med Hensyn til Mellemskolen stillede Krav, skal tillade sig at bemærke følgende:

Af hvor stor Betydning det vil være for den færøske Befolkning, at Øernes eneste Realskole bliver sat i Stand til at gennemføre den ved nævnte Lov om højere Almenskoler indførte Mellemskoleundervisning, er formentlig indlysende, og Udvalget maa ganske slutte sig til, hvad Realskolens Førstelærer i sit Forslag, og Skoledirektionen i sin Skrivelse af 8de Januar d. A. til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har udtalt. Man kan derfor ikke andet end udtrykke sin Glæde over, at Ministeriet med nævnte Maal for Øje velvilligst har søgt og paa Finansloven for indeværende Finansaar af Statskassen faaet bevilget et Tilskud paa 600 Kr. aarlig fra 1ste Oktober d. A. at regne, for at der ved Skolen kan oprettes 2 nye Klasser og ansættes en Lærerinde, i hvilket Øjemed ogsaa Thorshavns Kommunalbestyrelse siden har givet Tilsagn om at yde et fast aarligt Tilskud af 300 Kr. til Færø Amts Skolefond, som saaledes ifølge den af Skoledirektionen affattede Oversigt over dens Indtægter og Udgifter maa anses for at være i Stand til at bære de med den omhandlede Udvidelse af Skolen forbundne Omkostninger.

Udvalget har derfor ment at burde fremsætte hoslagte Forslag til Forandringer i nogle i kgl. Resolution af 9de Februar 1900 indeholdte Bestemmelser vedrørende Thorshavns Realskole, hvilket Forslag for de fleste Punkters Vedkommende er i væsentlig Overensstemmelse med Realskolekommissionens Forslag af 22de Juni d. A.

Angaaende hver enkelt af de foreslaaede Ændringer skal Udvalget bemærke følgende:

ad 1. Det anses for rettest allerede i § 1 at betegne Hovedforandringen i Skolens Undervisning ved Bestemmelsen om, at den omfatter en Mellemskole og en Forskole.

ad 2. For at faa tilstrækkelig stor Tilgang til Forskolen og ønskelig Løjlighed til fornøden Forberedelse af Eleverne til Optagelse i Mellemskolens 1ste Klasse, maa den ved kgl. Resolution af 9de Februar 1900 indførte Aldersgrænse af 9 Aar formentlig bortfalde, saaledes at der efter Omstændighederne kan optages Børn i Alderen ned til 7 Aar. — Medundertegnede J. Poulsen nærer dog nogen Betænkelighed ved denne Ændring. — For Mellemskoleelevernes Alder maa Bestemmelserne i Lov om højere Almenskoler af 24de April 1903 være gældende.

ad 3. Heri indeholdes kun den væsentlige Forandring, at Skolen i sin nye Skikkelse skal deles i 5 Klasser i Stedet for tidligere i 3 Klasser.

ad 4. De foreslaaede Bestemmelser om Skolens Ferier ere i alt væsentligt overensstemmende med Kirke- og Undervisningsministeriets Bekendtgørelse af 30te Novbr. 1903 om Ferie- og Fridage ved Statens højere Almenskoler og adskille sig fra de nu paa dette Punkt for Skolen gældende Bestemmelser i Realiteten kun derved, at Sommerferien foreslaas at være 6 Uger, medens den hidtil kun har været 5 Uger. Hensynet til Elever udenfor Thorshavn, som i de andre korte Ferier ofte have vanskeligt ved at komme hjem, taler formentlig for en længere Sommerferie.

ad 5. Ifølge Sagens Natur maa der i Forskolen, for at denne kan naa sit Maal, kun undervises i Folkeskolens almindelige Fag. — Omslaget af Undervisningen i Mellemaskolen er givet ved de for Mellemaskolen til enhver Tid gældende Bestemmelser.

Hvad Undervisning i Færøsk angaar, da er der indenfor Udvalget Enighed om, at ligesom der ifølge Resolution af 9de Februar 1900 i Skolen kan gives (i Forbindelse med Oldnordisk) »lidt Kendskab til det færøske Sprog«, saaledes bør der under Skolens foreslaaede nye Ordning gives en efter Omstændighederne afpasset Undervisning i Færøsk saavel i Forskolen, hvor der af pædagogiske Hensyn ikke tør ses bort fra, at største Delen af Børnene have Færøsk til Modersmaal, som i Mellemaskolen, hvor Færøsk i Reglen bør kunne træde i Stedet for Svensk, idet en Elev, der kan Dansk og Færøsk, sikkert uden Vanskelighed vil kunne læse en svensk Bog med Forstaaelse, selv om han ikke har nydt Undervisning i Svensk. — Medens Udvalgets Flertal (Nielsen, Petersen, J. Poulsen og J. H. Poulsen) imidlertid af Hensyn til de Elever, som ikke have Færøsk til Modersmaal, har anset det for rettest ikke at gøre Færøsk til obligatorisk Fag for samtlige Børn i Skolen og derfor holder paa en Affattelse som den foreslaaede af de her omhandlede Bestemmelser, mener et Mindretal (Müller), at alle Skolens Elever bør stilles ens med Hensyn til Undervisning i Færøsk, og forbeholder sig at stille Ændringsforslag i den Retning.

ad 6. Indførelse af Lærerraad (jfr. Lov af 29de Marts d. A. om forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen og Reglement af 9de September 1901 for Skoleraadene ved de lærde Statsskoler) vil formentlig bidrage til et gavnligt Samarbejde mellem Førstelæreren og det øvrige Lærerpersonele i alle Skolens Anliggender.

ad 7. Den ved kgl. Resolution af 9de Februar 1900 skete Forhøjelse af Skolepengene, der foreløbig kun skulde gælde for 5 Aar, kan formentlig efter de gjorte Erfaringer fastsættes som moderat og tidssvarende.

ad 8. Nødvendig Redaktionsændring, naar en Lærerinde skal ansættes ved Skolen.

ad 9. Bestemmelsen om, at Førstelæreren — eller eventuelt Andenlæreren — skal overtage Religionsundervisningen i hele Skolen, har vist sig uhensigtsmæssig, og der skønnes ikke at være nogen Grund til for Religionsundervisningens Vedkommende at gøre en Undtagelse fra den Regel, at det ved Skoleplanen bestemmes, i hvilke Fag de forskellige Lærere skal undervise.

ad 10. Redaktionsændring.

ad 11. Da det formentlig ikke er heldigt, om Kassererposten skal beklædes snart af det ene og snart af det andet Medlem af Skolekommissionen, og da det dermed forbundne Arbejde er for besværligt til vedblivende at udføres uden Vederlag, har man foreslaaet derfor at yde en Godtgørelse, som efter den hos os for lignende Arbejde sædvanlig ydede Betaling passende kan sættes til 50 Kr.

ad 12. Førstelærerens Brændselsgodtgørelse »til eget og Realskolens Brug« foreslaas forhøjet fra 240 Kr. til 440 Kr. i Betragtning af, at der nu skal skaffes Varme til de 2 nye Klasseværelser, der komme til, og at det sikkert maa erkendes, at den ham hidtil ydede Brændselsgodtgørelse ikke har været tilstrækkelig. — Da Andenlærerens Beboelseslejlighed agtes indrettet til Klasseværelser, maa der alternativt tillægges ham Huslejegodtgørelse, som formentlig passende kan sættes til 250 Kr. — Da det ene af de to Værelser, der før have været til-lagte Tredjelæreren, i nogen Tid har været — og vel ogsaa i den nærmeste Fremtid vil blive — benyttet som Opbevaringssted for Skolens naturhistoriske Samling, foreslaas ham tillagt alternativt en Huslejegodtgørelse paa 60 Kr. — Den Løn, der foreslaas tillagt Lærerinden, forekommer Udvalget passende i Forhold til Tredjelærerens Løn.

Endelig skal bemærkes, at uagtet Udvalget maa anse en Omordning og Forbedring af Lærernes Lønningsvilkår som den af Realskolekommissionen fore-

slaaede*) for at være i og for sig ønskelig, tør man af Hensyn til de forøgede Krav, som derved ville stilles til Skolefonden, ikke tilraade Tinget at faa Spørgsmaalet afgjort ved denne Lejlighed. Paa Grund af den omhandlede Udvidelse af Realskolen vil der nemlig netop i den allernærmeste Tid komme til at paa-hvile Fonden særlige Udgifter. Hertil kommer, at en Forandring i Førstelærere-ns og Andenlærerens Lønninger vilde borttage Grundlaget for kgl. Resolution af 20de April 1876, hvorved det er fastslaaet, at det Beløb, som Førstelærerens og Andenlærerens Lønninger i noget Aar maatte udgøre over 3200 Kr., skal tilsvares Skolen med Halvdelen af Færø Amts Repartitionsfond og Halvdelen af Thorshavns Kommune. Med denne maa der altsaa forhandles, inden nogen Forandring paa dette Punkt kan ske.

I Henhold til det anførte skal Udvalget tillade sig at indstille til Lagtingets Vedtagelse:

Tinget indgaar til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Andragende om sammes gunstige Medvirkning til, at vedlagte »For-slag til Forandringer i nogle i kgl. Resolution af 9de Februar 1900 indeholdte Bestemmelser vedrørende Thorshavns Realskole« i Henhold til § 45 i »Lov af 1ste Marts 1854 om Ordningen af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Færøerne« maatte blive approberet.

Udvalget i Sagen ang. Udvidelse af Thorshavns Realskole, Thorshavn, den 29de August 1904.

Fr. Petersen,
Ordfører.

E. Müller.

P. Niclasen.

Johan H. Poulsen.

Joen Poulsen.

Forslag

til

Forandringer i nogle i kgl. Resolution af 9de Februar 1900 indeholdte Bestemmelser ang. Realskolen i Thorshavn.

(Af Udvalget).

1. § 1 i nævnte Resolution affattes saaledes:

I Thorshavn skal være en Realskole for Drengue og Piger, omfattende en Mellem-skole og en Forskole.

2. § 2 affattes saaledes:

Intet Barn maa optages i Forskolen, førend det har fyldt sit 7de Aar, eller i Mellem-skolens 1ste Klasse før sit fyldte 11te Aar. For øvrigt gælder

*) Kommissionens Forslag er saalydende:

»§ 20 affattes saaledes:

1. Førstelæreren skal nyde i aarlig Løn 1600 Kr., der efter 2 Aars Tjeneste stiger til 1800 Kr., efter andre 2 Aar til 2000 Kr. og endelig efter andre 6 Aar til 2400 Kr., desuden erholder han fri Bolig og til Hdebrøndsdel til eget og Skolens Brug 440 Kr.
2. Lærerne lønnes hver med 1250 Kr. aarlig, der ved et Tillæg af 100 Kr. aarlig for hver 3 Aars Tjeneste stiger til 1550 Kroner. Tillægges der nogen af Lærerne fri Bolig, fradrages aarlig 250 Kr.
3. Lærerinden lønnes med 700 Kr. aarlig, der stiger med 100 Kr. aarlig for hver 3 Aars Tjeneste til 1100 Kr.»

for Elevers Optagelse i Mellemkoleklasserne, at deres Alder ikke maa være saa fremrykket, at den er mere end 2 Aar over Gennemsnitsalderen for den Klasse, som de efter deres Kundskaber kunne optages i.

Undtagelser fra nævnte Aldersbestemmelser kunne under særlige Omstændigheder tilstedes af Skoledirektionen.

Børnene antages i Reglen kun en Gang aarlig, nemlig umiddelbart efter, at den befalede offentlige Prøve (§ 7) er endt, og kunne i Reglen ligeledes kun en Gang aarlig udskrives af Skolen.

3. I § 3 forandres »3 Klasser« til »5 Klasser«.

4. § 5 affattes saaledes:

Skoleaaret begynder den 1ste September.

1. Den aarlige Sommerferie begynder den 21de Juli (denne Dag medregnet) og varer i 6 Uger, dog at i de Aar, hvor den 1ste September falder paa en Lørdag, det nye Skoleaar først begynder den paafølgende Mandag.

2. I Midten af Oktober eller kort efter skal der gives en Ferie, bestaaende af en Søndag i Forbindelse med 3 Søgnedage.

3. Juleferien skal begynde den 22de December (denne Dag medregnet) og regelmæssigt vare 14 Dage. Men hvis Undervisningen efter denne Regel paa ny skulde begynde paa en Lørdag, afkortes Ferien med en Dag, saa at Undervisningen begynder paa en Fredag.

4. Paaskeferien varer fra Onsdagen før Skærtorsdag til den paafølgende Tirsdag (begge Dage medregnede).

5. Pinseferien skal omfatte 5 Søgnedage i Tilslutning til de 2 Helligdage efter Førstelærerens nærmere Bestemmelse.

6. Fastelavsmandag, Lørdag efter Store Bededag, Kongens og Dronningens Fødselsdage samt Grundlovsdagen ere Fridage.

7. De Søgnedage, som efter foranstaaende Regler maatte være tilbage af de i Lov af 24de April 1903 foreskrevne 63 Søgnedage, overlades det til Skolens Førstelærer at fordele efter eget Skøn som hele og halve Fridage.

5. § 6 affattes saaledes:

Undervisningen i Forskolen skal omfatte Dansk, Regning, Skrivning, Religion, Historie, Geografi og Naturhistorie og har til Formaal at føre Børnene saa vidt, at de kunne tilfredsstille de Fordringer, som stilles ved Optagelsesprøven i Mellemskolens 1ste Klasse, jfr. Anordning af 19de Juni 1903. For de Børn, hvis Forældre eller Værger ønske det, gives der endvidere, for saa vidt Omstændighederne tillade det, Undervisning i Færøsk.

I Mellemkoleklasserne skal der gives Undervisning i de i Lov om højere Almenskoler m. m. af 24de April 1903 § 5 for Mellemskolen foreskrevne Fag i det Omfang, som udfordres, for at Skolen kan faa Ret til at afholde Mellemkoleeksamen. Dog skal saavel ved Undervisningen som ved den afsluttende Prøve Færøsk træde i Stedet for Svensk, undtagen for de Elever, hvis Forældre eller Værger maatte foretrække Undervisning i Svensk.

6. § 7 affattes saaledes:

Ved Skolen indføres »Lærerraad«, som har Ret til at høre om Læse- og Timeplan (§ 8), Fagfordeling (§ 13), Lærebøgers Indførelse og Afskaffelse, Tildeling af (hele og halve) Pripladser (§ 10) samt af Understøttelse til udenbys Elever.

Optyktningen af Elever til en højere Klasse efter den af Skolekommissionen kontrollerede offentlige Prøve, som afholdes hvert Aar umiddelbart før Sommerferiens Begyndelse, afgøres af Lærerraadet, hvis det er enigt; i Tilfælde af Meningsforskel indenfor Lærerraadet afgøres Spørgsmaalet af Kommissionen.

For øvrigt bestemmes Lærerraadets Myndighedsomraade og Forretningsgang ved et af Ministeriet fastsat Regulativ.

7. I § 9 udgaar: »for 5 Aar at regne fra Begyndelsen af det næste Skoleaar«.

8. Til § 12 tilføjes: »og 1 Lærerinde«.

9. § 13 affattes saaledes:

Førstelæreren skal have den daglige og umiddelbare Bestyrelse af Skolen.

Det bestemmes i Skoleplanen (§ 8), i hvilke Fag de forskellige Lærere skal undervise.

10. I § 14 sættes: »Det øvrige Lærerpersoneal« i Stedet for »Andenlæreren og Tredjelæreren«.

11. I § 17, 4de Punktum, efter »Kommissionens Medlemmer« tilføjes: »og lønnes med 50 Kroner aarlig, som udredes af Skolefonden«.

12. § 20 affattes saaledes:

Lærerne ved Skolen skal aflægges med følgende Lønninger:

- 1) Førstelæreren skal nyde i aarlig Løn 1600 Kr., der ved Tillæg af 400 Kr. aarlig for hver 5 Aars Tjeneste stiger til 2400 Kr.; desuden erholder han fri Bolig og til Ildebrændsel til eget og Realskolens Brug 440 Kr.;
- 2) Andenlæreren skal nyde i aarlig Løn 1000 Kr., der ved et Tillæg af 200 Kr. aarlig for hver 3 Aars Tjeneste stiger til 1600 Kr.; desuden erholder han fri Bolig eller en Huslejegodtgørelse af 250 Kr. samt til Ildebrændsel 140 Kr.;
- 3) Tredjelæreren lønnes med 800 Kr. aarlig med et Tillæg af 100 Kr. aarlig for hver 3 Aars Tjeneste, dog at Lønnen ikke overstiger 1200 Kr.; desuden tilstaaes ham fri Bolig for en ugift eller en Huslejegodtgørelse af 60 Kr. samt til Ildebrændsel 80 Kr.;
- 4) Lærerinden lønnes med 700 Kr. aarlig med et Tillæg af 100 Kr. aarlig for hver 3 Aars Tjeneste, dog at Lønnen ikke overstiger 1100 Kr.

Den 31te August fremlagdes følgende Ændringsforslag:

1. Fra Müller:

Til Punkt 5:

Ordene i Slutningen: »undtagen for de Elever, hvis Forældre eller Værger maatte foretrække Undervisning i Svensk« udgaa.

Samme Dag (31te Aug.) foretoges Sagens 2den Behandling. — Forslaget behandlede i følgende Afsnit:

Punkterne 1, 2, 3, 5, 8 og 10.

Punkt 4.

— 6.

— 7.

— 9.

— 11.

— 12.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

Mellem 2den og 3dje Behandling fremkom følgende *Ændringsforslag*:

2. Fra *Dam*:

Til Punkt 5:

Der tilføjes 2det (sidste) Stykke: »men for saa vidt nogen af Lærerne skulde være i Stand til at give Undervisning i Oldnordisk, skal dette træde i Stedet for baade Færøsk og Svensk«.

3. Fra *T. J. Petersen*:

Til Punkt 2:

Tallet »7« i 2den Linie forandres til »9«.

Som nyt 4de Stykke tilføjes:

»Forinden Optagelsen i Forskolen underkastes Børnene en Prøve, ved hvilken det maa godtgøres, at de:

- 1) kunne læse godt inden i enhver Bog med dansk og latinsk Tryk;
- 2) kunne skrive en let Diktatstil;
- 3) kunne regne de fire Regningsarter med ubenævnte Tal.«

Til Punkt 5:

Som nyt 2det Punktum i 1ste Stykke indføres:

»For Børn, der ikke have gennemgaaet Forskolen, kan dog Optagelse i Mellem skolens 1ste Klasse finde Sted, selv om Barnet ikke har faaet Undervisning i følgende af de ovenfor nævnte Fag, nemlig: Historie, Geografi og Naturhistorie.«

Den 3dje September foretoges Sagens 3dje Behandling.

Forslagets Punkter 1, 2, 3, 5, 8 og 10 behandledes samlede under eet. *Petersen* tog sit *Ændringsforslag* (Nr. 3) tilbage.

De øvrige Punkter behandledes hver for sig.

Punkterne 1, 2, 3 og 4 i Udvalgets Forslag sattes under Afstemning og vedtoges enstemmig med henholdsvis 15, 14, 14 og 15 St.

Punkt 5. *Müllers Ændringsforslag* (Nr. 1) sattes først under Afstemning; men da kun 5 stemte for og ingen imod, foretoges Navneopraab med følgende Udfald: *Ja* stemte: Michelsen, Müller, Mortensen, Isaksen, Matras, Andreasen og Weihe; *nej* stemte: J. Poulsen, Nielsen, Provsten, Schrøter, Niclasen, Petersen, J. F. Olsen, Dam og Formanden; O. J. Olsen, J. H. Poulsen, Patursson og C. Olsen vare *fraværende*, og var *Ændringsforslaget* saaledes forkastet med 9 St. mod 7. *Dams Ændringsforslag* (Nr. 2) bortfaldt, idet kun 1 stemte for og ingen imod. Udvalgets Forslag vedtoges med 11 St. mod 0.

Punkterne 6, 7, 9, 11 og 12 vedtoges enstemmig med henholdsvis 15, 14, 15, 14 og 14 St., medens 8 og 10 betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

Forslaget i dets Helhed sattes derpaa under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 16 Stemmer. 4 Medlemmer (O. J. Olsen, J. H. Poulsen, Patursson og C. Olsen) vare *fraværende*.

Den 8de September oplæstes saalydende *Indstilling*:

I Henhold til det høje Ministeriums Anmodning har Færø Amts Skoledirektion forelagt Lagtinget i dettes indeværende Samling en Sag vedrørende

en Udvidelse af Realskolen i Thorshavn, for at denne kan komme til at opfylde de ved Lov af 24de April 1903 med Hensyn til Mellemkolen stillede Krav.

Det efter Sagens første Behandling af Tinget nedsatte Udvalg har derefter indstillet til Lagtingets Vedtagelse, at dette indgaar til det høje Ministerium for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Andragende om sammes gunstige Medvirkning til, at et af Udvalget fremsat Forslag til Forandringer i nogle i kgl. Resolution af 9de Februar 1900 indeholdte Bestemmelser angaaende Realskolen i Thorshavn i Henhold til § 45 i »Lov af 1ste Marts 1854 om Ordningen af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Færøerne« maatte blive approberet.

Under Sagens fortsatte Behandling blev der til et Par Punkter i Udvalgets Forslag stillet følgende Ændringsforslag, af hvilke dog intet blev vedtaget af Tinget:

1. Ændringsforslag, stillet af Th. J. Petersen til Post 2 og Post 5 i Udvalgets Forslag, blev efter nogen Diskussion taget tilbage af Forslagsstilleren.
2. Ændringsforslag, stillet af Dam til Post 5, bortfaldt, idet kun Forslagsstilleren stemte derfor.
3. Ændringsforslag, stillet af E. Müller til Post 5, forkastedes, idet kun 7 Medlemmer stemte derfor, medens 9 stemte imod.

Efter at de enkelte Poster i Udvalgets Forslag vare blevne vedtagne, vedtoges dette i sin Helhed enstemmig med 16 Stemmer, idet 4 Medlemmer vare fraværende.

Idet man nu tillader sig til det høje Ministerium at indsende det saaledes vedtagne Forslag til Forandring i Resolution af 9de Februar 1900, skal man med Hensyn til Motiveringen af det i Forslag bragte henvise til medfølgende Udvalgsbetænkning og sluttelig paa det bedste anbefale Sagen til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, Thorshavn den 8de September 1904.

C. Berentsen.

Fr. Petersen.
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

I Anledning af foranstaaende Indstilling er der under 26de November 1904 afgivet allerhøjeste Resolution, som fremgaar af nedenauførte Skrivelse:

Ministeriet
for
Kirke- og Undervisningsvæsenet.

København, den 8de December 1904.

Ved med behagelig Skrivelse af 9de September d. A. hertil at tilbagesende den for Færøernes Lagting forelagte Sag om Udvidelse af Realskolen i Thorshavn, saaledes at den kan komme at opfylde de ved Lov af 24de April f. A. med Hensyn til Mellemkoler stillede Krav, har Direktionen med sin Anbefaling indsendt en at Lagtinget under den 8de s. M. afgivet Indstilling, hvori der andrages om Ministeriets Medvirkning til, at det af Tinget vedtagne Forslag til Forandringer i nogle i kgl. Resolution af 9de Februar 1900 indeholdte Be-

stommelser angaaende Realskolen i Thorshavn i Henhold til § 45 i Lov af 1ste Marts 1854 om Ordningen af Skole- og Undervisningsvæsenet paa Færøerne maa blive forsynet med allerhøjeste Stadfæstelse. Kun med Hensyn til Forslagets Punkt 2 har Direktionen fundet Betænkkelighed ved den der foreslaaede Nedsættelse af Aldersgrænsen for Optagelse i Skolen og indstillet, at Bestemmelserne herom kun fastsættes midlertidig.

Forinden Ministeriet tog Stilling til denne Sag, har man anset det for rettest at indhente en Erklæring fra Undervisningsinspektøren for de kommunale og private Realskoler, Dr. phil. Rønning. I de fra denne modtagne Udtalelser har Undervisningsinspektøren i Hovedsagen givet det foreliggende Forslag sin Tilslutning, idet han dog næst at foreslaa enkelte Redaktionsændringer udtalte Betænkkelighed med Hensyn til et Punkt i Forslaget, der gik ud paa i Stedet for de nu bestaaende 3 Klasser at indføre 5 Klasser for Børn fra 7 til 15 Aars Alderen. Med Hensyn hertil udtalte Dr. Rønning, at da der kun skal ansættes 4 Lærere, maa der blive en Del Sammenlæsning mellem Klasserne, hvilket maa anses for uheldigt. Han foreslaar derfor, at den nederste Dobbeltklasse (7—8 Aar) bortfalder, saa at der kun bliver een (toaarig) Forberedelsesklasse, i hvilken Børnene som hidtil optages i 9 Aars Alderen. Dette vil formentlig være mere i Overensstemmelse med Tanken om, at Folkeskolen skal være den fælles Grundskole. Efter denne Forberedelsesklasse følger da atter en toaarig Klasse, svarende til 1ste og 2den Mellemkoleklasse (11—13 Aar), derpaa 3dje Mellemkoleklasse (13—14 Aar) og 4de Mellemkoleklasse (14—15 Aar). Med de angivne Lærerkrafter kunde da de to øverste Klasser i alt væsentligt faa særskilt Undervisning og nogen Adskillelse finde Sted mellem de to Aargange i den toaarige Klasse, som skulde svare til 1ste og 2den Mellemkoleklasse.

Da Ministeriet for sit Vedkommende i det hele kunde bifalde Lagtingets Forslag, og man fandt de af Undervisningsinspektøren foreslaaede Ændringer saa vel begrundede, at man mente at turde forudsætte, at der fra Lagtingets Side intet vilde findes at erindre imod dem, har Ministeriet under 22de f. M. nedlagt allerunderdanigst Forestilling om allerhøjeste Stadfæstelse paa nedenstaaende Forslag til Forandringer i nogle i allerhøjeste Resolution af 9de Februar 1900 indeholdte Bestemmelser angaaende Realskolen i Thorshavn, og under den 26de f. M. har det derefter behaget Hans Majestæt Kongen at bifalde denne Indstilling.

Hvilket tjenstlig meddeles til behagelig Efterretning.

J. C. Christensen.

A. P. Weis.

Til
Skoledirektionen for Færø Amt.

- *) Resolutionen er overensstemmende med det af Lagtinget vedtagne Forslag med følgende Ændringer:
Punkt 1 lyder saaledes: »I Thorshavn skal være en Mellemskole for Dreng og Piger med en toaarig Forberedelsesklasse.»

I Punkt 2 ændres i 1ste Punktum Ordet »Forskolen» til »Forberedelsesklassen» og Tallet »7de» til »9de»; i sidste Punktum ændres Ordet »antages» til »optages».

I Punkt 3 ændres Ordene »5 Klasser» til »4 Klasser».

I Punkt 5 ændres i 1ste Punktum Ordet »Forskolen» til »Forberedelsesklassen» og »Optagelsesproven» til »Optagelsesproven».

I Punkt 6 ændres Ordene »Læse- og Timeplan (§ 8), Fagfordeling (§ 13)» til »Læse- og Timeplan samt Fagfordeling (§ 8)».

I Punkt 9 udgaar sidste Punktum »Det bestemmes undervise.».

I Punkt 12 ændres Ordet »Realskolens» til »Skolens».

VI. Ang. Ændringer i det færøske Lærerpersonales Uddannelse.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes den fra forrige Samling udsatte Sag ang. Ændringer i Ordningen af det færøske Lærerpersonales Uddannelse.*)

Ved Sagens 1ste Behandling, den 2den August, vedtoges, efter Forslag af Provsten, at henvise den til Udvalget i foregaaende Sag (V).

Den 20de August fremlagdes endvidere følgende Skrivelse og Udkast fra et af Færøernes Lærerforening nedsat Udvalg:

Til
Færøernes Lagting!

Færøernes Lærerforening valgte i Sommeren 1903 et Udvalg paa 3 Medlemmer til at affatte Forslag til en ændret Ordning af Almueskolevæsenet paa Færøerne. Et af dette Udvalg udarbejdet Udkast til Læreplan for Lærerskolen blev afvigte Olaidag drøftet af Lærerforeningen, som overdrog til undertegnede 5 Medlemmer paa Grundlag af det fremlagte Udkast og de derom fremkomne Udtalelser at affatte og gennem Skoledirektionen til Lagtinget fremsende Forslag til en saadan Plan.

I Henhold til den undertegnede saaledes meddelte Bemyndigelse tillader man sig at fremsende medfølgende Forslag til det høje Lagtings velvillige Behandling.

Thorshavn, den 2den August 1904.

A. C. Evensen
(ifølge Føldmagt).

Poul Jensen.

Joen Poulsen.

Hans M. Jacobsen.

Jakob Jakobsen.

* * *

Forslag til Læreplan for Lærerskolen.

For Elever, der ønsker Optagelse i Lærerskolen, skal Plan af 1871 strængt overholdes. — Endvidere bør der stilles den Betingelse til fremtidige Elever, at de skal have deltaget i eller overværet Undervisningen i en Almueskole i nogen Tid.

Der ønskes oprettet en Øvelsesskole, der knyttes til Lærerskolen.

*) Se Beretningen for 1903, Side 68—76.

Lærefag:

Dansk (Analyse, skriftlige Udarbejdelser, Sproglære og Litteratur).

Færøsk (Færdighed i Læsning og Stilskrivning samt Sproglære, Kendskab til færøsk Litteratur samt lidt Oldnordisk).

Religion (Bibelhistorie, Exegese, Dogmatik og Kirkehistorie).

Historie (særlig lægges Vægt paa Nordens Historie).

Geografi (Fysisk Geografi).

Regning (Hovedvægten lægges paa praktisk Regning).

Aritmetik og Geometri (særlig ønskes de Dele medtaget, som støtte den praktiske Regning).

Naturhistorie (Zoologi, Botanik. Undervisningen bør saa vidt muligt hvile paa Iagttagelser).

Fysik (Foredrag med Eksperimenter).

Pædagogik (Omrids af Pædagogikkens Historie, Grundtrækkene af Psykologien, Etikken, Fysiologien og Opdragelseslæren).

Tegning (Frihaandstegning, specielt Anskuelsestegning).

Skrivning.

Sang og Musik (Violin).

Gymnastik (helst ogsaa for de kvindelige Elever).

Praktisk Færdighed.

Haandarbejde og Sløjd.

Eksamen ønskes delt, saaledes at følgende Fag afsluttes efter to Aars Læsning:

Geografi.

Naturhistorie.

Historie.

Matematik.

Skrivning og om muligt Kirkehistorie.

Læretiden ved Lærerskolen bør, som hidtil, vare i 3 Aar og Afslutningen af Eksamen finde Sted paa Færøerne. Udvalget er enig om, at der bør gives Eleverne saa let Adgang som muligt til at forbedre deres Uddannelse i Danmark.

Et noget lignende Skema foreslaas:

	I Aar (Timer)	II Aar (Timer)	III Aar (Timer)
Geografi	2	2	2
Naturhistorie	2	2	2
Rægning	2	3	4
Matematik	2	3	2
Religion	2	2	5
Dansk	5	5	4
Færøsk (med Oldnordisk)	2	2	2
Historie	5	4	2
Sang og Musik	3	3	3
Skrivning	1	1	2
Pædagogik	2	2	4
Fysik	2	2	2
Gymnastik	2	2	2
Tegning	2	2	2
Haandarbejde og Sløjd ..	1	1	1
	20	30	29
Praktisk Færdighed.....	(2	2	12)

I Udvalget til Udarbejdelse af Forslag til Lov for Almueskolevæsenet
paa Færøerne.

A. C. Evensen.
(ifølge Fuldmagt.)

Poul Jensen.

Joen Poulsen.

Hans M. Jacobsen.

Jakob Jakobsen.

Den 23de August sattes dette Forslag under foreløbig Behandling og hen-
vistes, efter Forslag af *J. Poulsen*, til samme Udvalg.

Den 7de September fremlagdes følgende

Udvalgsbetænkning.

I forrige Aars Lagtingssamling blev der af Færø Amts Skoledirektion
efter Anmodning af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet forelagt
Lagtinget en fra Ministeriet til Direktionen stilet Skrivelse, hvori foreslaas en
Ændring i det færøske Lærerpersonales Uddannelse saaledes, at denne for nogle
Fags Vedkommende afsluttes efter 2 Aars Ophold ved den herværende Lærerskole,
medens de øvrige Fag afsluttes efter et 1-aarigt Ophold i et Statsseminariums
3die Klasse. Det i forrige Aar i Sagen nedsatte Udvalg afgav en foreløbig
Betænkning, til hvilken man tillader sig at henvise, men foreslog i øvrigt at
udsætte Sagen til i Aar, hvilket Forslag vedtoges af Tinget, (jfr. Lagtings-
beretningen for 1903 S. 68—76).

Undertegnede Udvalg, til hvilket denne Sag er bleven henvist, skal
tillade sig at bemærke følgende:

Man maa være Skoledirektionen taknemmelig for, at den har haft sin

Opmærksomhed henvendt paa at skaffe det vordende færøske Lærerpersonele en bedre og fyldigere Uddannelse end den, der hidtil har kunnet opnaas ved Lærerskolen i Thorshavn, og særlig maa det paaskønnes, at Ministeriet har stillet sig saa velvilligt til Sagen, dels ved at ville aabne Eleverne Adgang til Seminarierne, dels ved at ville yde pekuniær Støtte.

Skønt der ogsaa i Aar indenfor Udvalget har været Meningsforskel om Gavnigheden af en Foranstaltning som den foreslaaede, er hele Udvalget dog enigt om, at det vil være vanskeligt, ofte umuligt, for de færøske Lærerelever med de faa Forkundskaber, de som Regel møde med, paa 2 Aar at afslutte en Del Fag ved Lærerskolen i Thorshavn og samtidig i andre Fag, navnlig Religion, Dansk og Historie, at gennemgaa det samme Lærestof, som gennemgaaes i de danske Seminariers 2 første Klasser. Man er af den Formening, at enten maa der slaas af paa Fordringerne i de Fag, der skulle afsluttes her, noget man ikke tør tilraade, eller ogsaa komme de færøske Elever til at staa altfor meget tilbage for de Elever, de komme til at gaa sammen med paa Seminariet, hvad der i mange Tilfælde kan komme til at virke trykkende og hæmmende for deres Udvikling. I Betragtning heraf er Udvalget blevet enigt om at foreslaa, at Tinget, næst at udtale sin Taknemmelighed til Ministeriet for, at det har stillet sig saa velvilligt til Spørgsmaalet om en Forbedring af det færøske Lærerpersoneles Uddannelse, foreslaar, at Sagen i dens foreliggende Skikkelse stilles i Bero.

Imidlertid bør en Forbedring af Lærerpersonelets Uddannelse ikke opgives; men Udvalget ser sig ikke i Stand til at fremkomme med positive Forslag herom. Man vil kun paapege, at det vel vilde være heldigst, om der kunde ansættes en særlig Lærer, som med Bistand af Lærerne ved Real- og Kommuneskolen alene havde at beskæftige sig med Læreruddannelsen; men at ogsaa med det nuværende Lærerpersonele vilde der mulig kunne opnaas en Del mere, ved at den Bevilling, der gives til Lærerskolen, blev noget forhøjet.

Udvalget er enigt i at anbefale, at der gives det færøske Lærerpersonele let Adgang til, enten straks efter Eksamen eller senere, at komme ned til Danmark for at forskaffe sig flere Kundskaber og et mere udviklet Livssyn enten ved et Lærerkursus eller paa anden Maade.

Ved Sagen ligger et af Højskoleforstander Simon Skarø forrige Aar indsendt Forslag; et i Aar gaaende Skoledirektionen fra et Udvalg af Færøernes Lærereforening indkommet Forslag vedrørende Lærerskolen er henvist til Udvalget. Begge disse Forslag gaa ud paa en Forøgelse af Undervisningens Omfang, en delvis Skærpelse af Optagelsesprøven og en Delling af Afgangsprøven saaledes, at Undervisningen i nogle Fag afsluttes ved Udgangen af det andet Læreaar.

Udvalget er af den Formening, at disse Forslag, navnlig for saa vidt de gaa ud paa at bestemme Omfanget af, hvad der skal medtages indenfor hvert af de enkelte Fag, eller det Timetal, der skal anvendes til hvert af disse, ikke egne sig til at gøres til Genstand for Afstemning i Tinget; hertil kommer, at der ikke fra Skoledirektionens Side foreligger nogen Udtalelse om dennes Stilling til Sagen. Man vil derfor indskrænke sig til at anbefale Forslagene, særlig det sidstnævnte, til Skoledirektionens Overvejelse og tillige anbefale, at denne vil søge udvirket, at der, inden det næste Hold Elever optages i Lærerskolen, foretages den nødvendige Forandring i Planen, navnlig saaledes, at Færøsk, Fysik, Geometri og Tegning lægges til de Fag, hvori der alt nu gives Undervisning ved Lærerskolen. At Afgangsprøven falder i 2 Dele, bør formentlig ogsaa anbefales, da det vist vil lette Undervisningen i det sidste Læreaar, at nogle Fag ere afsluttede ved Udgangen af det 2det. — For saa vidt Optagelsesprøven skal skærpes i nogen nævneværdig Grad, bør dette formentlig gøres bekendt nogen Tid, forinden de ny Elever skulle indmeldes.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Vedtagelse:

1. I det Tinget udtaler sin Tak til Ministeriet for dets velvillige Stilling til Spørgsmaalet om en Forandring i det færøske Lærerpersoneles Uddannelse,

tillader man sig at anbefale, at Forslaget i dets foreliggende Skikkelse stilles i Bero, men at der gives de fra Lærerskolen udgaaede Elever let og billig Adgang til at rejse ned til Danmark for enten ved et Lærerkursus eller anden Læreoanstalt at erhverve sig videre Uddannelse.

2. Tinget anbefaler det fra et Udvalg af «Færøernes Lærereforening» indsendte Forslag til Skoledirektionens velvillige Overvejelse; særlig anbefales, at der, inden et nyt Kursus optages, søges udvirket en saadan Forandring i den nugældende Plan for Lærerskolen, at Færøsk, Fysik, Geometri og Tegning lægges til de Fag, der alt ere optagne paa Planen.

I Udvalget angaaende en Udvidelse af Realskolen, Thorshavn den 6te September 1904.

Joen Poulsen,
Ordfører.

E. Müller.

P. Niclasen.

Fr. Petersen.

Johan H. Poulsen.

Den 8de September foretoges Sagens 2den Behandling.

Ved Sagens 3dje Behandling, den 12te September, vedtoges Udvalgets 2de Indstillingspunkter ved Navneopraab hvert især enstemmig med 15 Stemmer (Formanden stemte ikke, medens Provsten, Mortensen, Petersen og Patursson vare fraværende).

Den 14de September oplæstes og underskrevet saalydende Indstilling:

Ved meget ærede Skrivelse til Færø Amts Skoledirektion af 25de Juli 1903 har det høje Ministerium, næst at meddele, at samme finder et af Direktionen i Skrivelse af 6te Juli s. A. fremsat Forslag til en Ændring i Ordningen af det færøske Lærerpersonales Uddannelse tiltalende og er villigt til at medvirke til Forslagets Gennemførelse, anmodet om, at Sagen i dens Helhed maa blive forelagt Lagtinget.

Sagen blev under 4de August f. A. forelagt Lagtinget og ved 1ste Behandling, den 8de August, tillige med et Forslag fra Højskoleforstander Simun Skarð, overgivet til et Udvalg paa 5 Medlemmer. Udvalget, blandt hvis Medlemmer forskellige Anskuelser om Forslagets Hensigtsmæssighed havde gjort sig gældende, foreslog at understøtte Sagen til 1 Aar, hvilket Forslag vedtoges af Tinget (jfr. Beretning om Lagtingssamlingen 1903, Side 68—76).

I indeværende Lagtingssamling blev Sagen atter henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, til hvilket senere henvistes et fra Færøernes Lærereforening gennem Skoledirektionen indsendt Forslag.

Den 7de ds. afgav Udvalget medfølgende Udvalgsbetænkning, som ikke gav Anledning til nogen Modsigelse i Tinget, ligesom der heller ikke fremkom nogen principiel Indvending imod det fra Lærereforeningen fremkomne Forslag. — Udvalgets 2de Indstillingspunkter ere saalydende:

Ved Sagens 3dje Behandling, den 12te ds., vedtoges disse 2de Punkter ved Navneopraab hvert især enstemmig med 15 Stemmer.

*) Udelades her; se Betænkningen.

Idet man herved ærbødigst tillader sig at fremsende denne Vedtagelse, tillader Tinget sig ærbødigst at andrage om, at det høje Ministerium fremdeles vil have sin Opmærksomhed henvendt paa denne Sag, og at samme i Forening med Skoledirektionen vil fremkomme med nye Planer og eventuelt søge de nødvendige Bevillinger saavel til en videre Udvikling af Lærerskolen som til at forhjælpe de fra Skolen udgaaede Lærere til paa en let og billig Maade at komme ned til de øvrige Dele af Kongeriget for der at erhverve en videre Uddannelse.

Færøernes Lagting, den 14de September 1904.

C. Berentsen.

Joen Poulsen.

J. Z. Nielsen.

Til
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

VII. Ang. Tilskud til „Fagralið Højskole“ paa Bordo.

Den 6te August fremlagdes følgende *Andragende* fra Forstanderne for „Fagralið Højskole“:

Til
Lagtinget.

Da der paa Finansloven 1902—03 blev tilstaaet de Elever, der vilde besøge Fagralið Højskole, Adgang til Amtsunderstøttelse, samt ovennævnte Skole et Tilskud paa 700 Kr., hvoraf 500 Kr. fra Staten og 200 Kr. fra Lagtinget, var det for de følgende 3 Finansaar.

Denne Tid er nu udløben, og vi tillade os derfor paa ny at ansøge det høje Ting om at udvirke:

- 1) at Elever, der ønske at besøge Fagralið Højskole, fremdeles maa kunne opnaa Amtsunderstøttelse;
- 2) at der maa blive tildelt Fagralið Højskole et aarligt Tilskud i Lighed med det, Skolen i disse 3 Aar har nydt; dog tillade vi os at anmode det høje Ting om at medvirke til, at ovennævnte Tilskud maa blive forhøjet til 1000 Kr.

Det sidste begrundes derved, at Eleverne ved Fagralld Højskole kun betale 25 Kr. om Maanedn for Kost, Bolig og Undervisning, medens der ved Skolerne i det øvrige Kongerige i Almindelighed betales 30 Kr. af hver Elev om Maanedn. Denne lave Betaling for Elevernes Vedkommende anse vi imidlertid for nødvendig; thi derved aabnes der større Mulighed for, at ogsaa Elever fra mindre velstillede Hjem kan besøge Højskolen. Til Skolen er der knyttet 2 Lærere og 1 Lærerinde; desuden har der i det sidst forløbne Halvaar været ansat en Hjælpe lærerinde i Haandgjerning for Piger.

For at støtte Skolen er der i den forløbne Tid arbejdet paa, at Skolebygningen fra at være Lærernes Ejendom maa gaa over til at ejes af et større Antal Mænd og Kvinder paa Færøerne. Denne Sag blev anbefalet af N. J. Lützen, Sigrd Lützen, S. F. Hansen, alle af Klaksvig, Ellen Andreassen, R. Effersø, M. A. Winther, Jens Olsen, Just Jakobsen, Andreas C. Lützen, Anton Degn, alle af Thorshavn, Rasmus Niclasen af Midvaag, Fr. Petersen af Næs og Joen Poulsen af Strænder. Der er i dette Øjemed tegnet 6500 Kr., og af dette Beløb er der foreløbig indbetalt omtrent Halvdelen. Skolebygningen er vurderet til 8000 Kr., og vi ville fortsætte Tegningen, indtil mindst dette Beløb er naaet.

p. t. Thorshavn, den 4de August 1904.

Ærbødigst

Rasmus Rasmussen.

Stmun Skard.

Ved Sagens foreløbige Behandling, den 9de August, foreslog Isaksen at henvise den til Kirkekassaudvalget, medens Provsten foreslog at henvise den til Udvalget i Sag Nr. V (ang. Udvidelse af Realskolen). Efter at Isaksen havde taget sit Forslag tilbage, vedtoges Provstens Forslag med 10 St. mod 0.

Den 29de August fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning.

Under Henvisning til, at den ved Finansloven for 1902-03 til Folkehøjskolen paa Bordø (»Fagralld Højskole«) givne 3aarige Bevilling paa 500 Kr. aarlig, imod at der bevilges 200 Kr. af de under Lagtinget sorterende Kasser, vil udløbe med dette Finansaar, og at den Adgang til Amtsunderstøttelse, Elever ved denne Skole hidtil have haft, til samme Tid vil ophøre, idet Skolen endnu ikke opfylder Betingelserne for at blive statsanerkendt, have denne Skoles Bestyrere, Rasmus Rasmussen og Stmun Skard, andraget om, at Lagtinget vil søge udvirket:

- 1) at Elever, der ønske at besøge Fagralld Højskole, fremdeles maa kunne opnaa Amtsunderstøttelse, og
- 2) at der maa blive tildelt Fagralld Højskole et aarligt Tilskud i Lighed med det, Skolen i disse 3 Aar har nydt.

Der andrages derhos om, at Tilskudet maa blive forhøjet til 1000 Kr., hvilket begrundes ved, at Eleverne ved denne Skole kun betale 25 Kr. maanedlig for Kost, Bolig og Undervisning, medens der ved lignende Skoler i det øvrige Kongerige i Almindelighed betales 30 Kr. af hver Elev. — Andragerne mene, at denne lavere Betaling ved den færøske Skole er en Nødvendighed, for at Eleverne fra mindre velstillede Hjem skulle kunne besøge Skolen. — Det oplyses dernæst, at der i den forløbne Tid er arbejdet paa, at Skolebygningen fra at

være Lærernes Ejendom, maa gaa over til at ejes af et større Antal Mænd og Kvinder paa Færøerne, og at der i dette Øjemed er tegnet 6500 Kr., hvoraf omtrent Halvdelen er indbetalt, og at Tegningen vil blive fortsat, indtil mindst Bygnings Værdi, 8000 Kr., er naaet.

Angaaende det aarlige Elevantal paa Skolen har Udvalget modtaget følgende Oplysninger:

I November 1899 til Marts 1900 mødte 16 Elever (nogle dog i kortere Tid)	=	62	Maanedselever
- November 1900 til Marts 1901 mødte 10 Elever . . .	= c.	50	—
- Finansaaret 1901—02 mødte i 2 Kursus 26 Elever . . .	=	117	—
- — 1902—03 . . . - 2 — 18 — . . .	=	60	—
- — 1903—04 . . . - 2 — 23 — . . .	=	88	—

Indeværende Sommers 3 Maaneders Kursus var besøgt af 11 Elever — 42 Maanedselever.

At Besøget i 1902—03 var saa ringe, menes at hidrøre fra, at Understøttelserne til Vinterkursuset blev saa sent bevilgede.

Undertegnede Udvalg, til hvilket denne Sag er bleven henvist, skal tillade sig at bemærke følgende:

Da Lagtinget i Samlingen 1901 behandlede et lignende Andragende, mente det i Sagen nedsatte Udvalg, at man her vanskelig kunde gøre Regning paa, at en Folkehøjskole paa Færøerne skulde faa saa stor Tilgang, at den med Hensyn til Elevantal kunde opfylde de ved Loven fastsatte Betingelser for at blive statsanerkendt. Det foresloges derfor at andrage om, at der for færøske Folkehøjskoler maatte blive stillet lempeligere Betingelser med Hensyn til Elevantallet, samt at der, indtil Skolen kunde opnaa Statsanerkendelse, maatte søges bevilget et passende Tilskud til denne Skole og til Elever, der vilde søge den. — Da man derefter erfarede, at der var Tale om at forene Højskolen med en Landbrugsskole, toges den 1ste Del af Udvalgets Forslag tilbage, idet man gik ud fra, at dersom den Tanke blev realiseret, vilde Elevantallet stige. Den omtalte Plan blev dog ikke til Virkelighed. — Den sidste Del af Udvalgets Forslag blev vedtagen og førte til, at der paa Finansloven for 1902—03 optoges 500 Kr. som første Del af en 3aarig Bevilling paa 500 Kr. aarlig paa Betingelse af, at der for samme Tidsrum af de under Lagtinget sorterende Kasser bevilges et aarligt Tilskud af 200 Kr. — En saadan Bevilling blev i Samlingen 1902 vedtagen til Udbetaling af Amtsrepartitionsfonden.

Elevantallet paa Skolen har været i Fremgang, og man tør formode, at det i en nær Fremtid vil lykkes Skolen at faa det lovbestemte Antal for at opnaa Statsanerkendelse, og at den ogsaa i andre Henseender vil vise sig skikket dertil. For at der dog ikke, naar Elevantallet er naaet, skal behøve at hengaa Tid til Undersøgelser af, hvorvidt dette er Tilfældet, vilde det formentlig være heldigt, om Skolen allerede forinden stilledes under offentligt Tilsyn; men dette maatte vel for Færøernes Vedkommende ordnes lidt anderledes end i de øvrige Dele af Riget. — Idet Udvalget venter, at Skolen snart vil kunne opnaa Statsanerkendelse, har man ment i Aar at kunne undlade at optage hint Forslag om lempede Lovbestemmelser.

For at Skolen dog ikke indtil Statsanerkendelse opnaas — skal blive værre stillet, end den alt er, vil Udvalget foreslaa, at de samme Bevillinger, der nu gives til Skolen, og den Adgang, Eleverne nu have til Statsunderstøttelse, fremdeles maa vedvare, om fornødent i 2 Aar, fra 1ste April næste Aar at regne, samt, at den Del af Bevillingen, der skal udredes af de under Tinget sorterende Kasser, for dette Tidsrum udredes af den økonomiske Fond.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Vedtagelse:

1. Tinget indgaar til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Andragende om, at samme vil søge udvirket, at den Bevilling, der ved

Finanslovene for Aarene 1902—03, 1903—04 og indeværende Finansaar er given til Folkehøjskolen paa Bordø, fremdeles gives for de to næste Finansaar (1905—06 og 1906—07), imod at der af de under Tinget sorterende Kasser for samme Tidsrum bevilges 200 Kr. aarlig, samt om, at Elever, der ville besøge denne Skole, ogsaa fremtidig maa have Adgang til at faa Statsunderstøttelse. Dog saaledes, at disse særlige Bevillinger ophøre fra det Tidspunkt, Skolen i Henhold til Loven af 23de Maj 1902 maatte opnaa Statsanerkendelse og de deraf flydende Fordele.

2. Tinget henstiller til Ministeriet, at der allerede nu, i Analogi med Bestemmelsen i § 6 i Lov (Nr. 88) af 23de Maj 1902, for denne Folkehøjskole etableres et særligt, efter de lokale Forhold afpasset Tilsyn.
2. Under Forudsætning af, at der for Finansaarene 1905—06 og 1906—07 af Statskassen ydes 500 Kr. aarlig til Folkehøjskolen paa Bordø, bevilges der for samme Tidsrum af Færø Amts økonomiske Fond 200 Kr. aarlig til denne Skole. — Dette Tilskud vil eventuelt bortfalde samtidig med nævnte Statstilskud.

Udvalget i Sagen angaaende Udvidelse af Thorshavns Realskole, Thorshavn den 29de August 1904.

Joen Poulsen,
Ordfører.

Johan H. Poulsen.

E. Müller.

P. Niclasen.

Fr. Petersen.

Næste Dag (30te Aug.) foretoges, efter at Samtykke dertil var vedtaget, Sagens 2den Behandling. Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 16 St. mod 0.

Ved Sagens 3dje Behandling, den 7de September, sattes Udvalgets Forslag, Punkt 1, under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald: Ja stemte: J. Poulsen, Nielsen, Provsten, Niclasen, Michelsen, Müller, J. F. Olsen, J. H. Poulsen, Patursson, Isaksen, Dam, Weihe og Formanden, medens Schrøter, Matras, C. Olsen og Andreasen ikke stemte; O. J. Olsen, Mortensen og Petersen vare fraværende, og var Forslaget saaledes enstemmig vedtaget med 13 St. — Punkt 2 sattes ligeledes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enst. med 14 Stemmer, idet, foruden de 13, der stemte for Punkt 1, ogsaa Schrøter stemte „ja“, de øvrige 3 tilstedeværende stemte ikke og 3 vare fraværende (se ovenfor). — Punkt 3 vedtoges med 12 St. mod 0.

Den 14de September oplæstes og underskrevs saalydende Indstilling i Sagen:

Fra Bestyrerne af Folkehøjskolen paa Bordø, Rasmus Rasmussen og Simun Skarø, er til Lagtinget indkommet medfølgende Andragende om Tingets Medvirkning til, at den 3-aarige Bevilling paa 700 Kr. aarlig (500 Kr. af Statskassen og 200 Kr. af Amtsrepartitionsfonden), som udløber med indeværende Finansaar, maa blive fornyet fra 1ste April 1905.

Efter en 1ste Behandling i Tinget blev Sagen henvist til et Udvalg, som under 29de f. M. afgav medfølgende Udvalgsbetænkning, til hvilken man tillader sig at henvise.

Sagen blev derefter undorgivet 2 Behandlinger i Tinget. Ved 3dje Behandling, den 7de ds., vedtoges Udvalgets 2 første Indstillingspunkter saalydende:

(se ovenfor i Betænkningen)

ved Navneopraab enstemmig med henholdsvis 13 og 14 Stemmer.

Et 3dje Indstillingspunkt om for samme Tidsrum at bevilge 200 Kr. aarlig af Færø Amts økonomiske Fond vedtoges med 12 St. mod 0.

I Haab om, at nævnte Skole snart vil kunne opfylde de ved Loven fastsatte Betingelser for at opnå Statsanerkendelse, og i Forvisning om, at Ministeriet med Lagtinget er enigt i, at det vilde være til stor Skade for Folkehøjskolesagens fremtidige Udvikling paa Færøerne, om den første saadanne Skole skulde gaa til Grunde af Mangel paa pekuniær Støtte, tillader man sig paa det bedste at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, den 14de September 1904.

C. Børentsen.

Joan Poulsen.

J. Z. Nielsen.

Til
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

VIII. Andragender om Statstilskud til Skolebygninger.

Den 10de August fremlagdes et Andragende fra Forstanderskabet for Vestmanhavns Kommune om Statstilskud til en Udvidelse af Skolebygningen sammesteds^{*)}.

Ved Sagens *forløbige Behandling*, den 12te August, vedtoges, efter Forslag af *O. J. Olsen*, at henvise den til Kirkokasseudvalget.

Samme Dag (12te Aug.) fremlagdes Andragende fra Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune om Statstilskud til Opførelse af 2 nye Skolestuer og om Oprettelse af et nyt Lærereembede i Sognet^{*)}.

^{*)} Andragendernes Indhold er refereret i Betænkningen.

Ved denne Sags foreløbige Behandling, den 13de August, vedtoges, efter Forslag af *Frosten*, at henvise den til Kirkekasseudvalget.

Den 6te September fremlagdes en for begge Sager, for saa vidt angaar Statstilskud til Skolebygninger, fælles

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er blevet henvist et Andragende fra Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune om Tingets Medvirkning til, at der af Statskassen maa blive bevilget det sædvanlige Tilskud (1400 Kr. til hver Skolestue) til Opførelse af 2 nye Skolestuer i Sognet, den ene i Bygden Trangisvaag og den anden i Bygden Frodebø.

Det fremgaar af nævnte Andragende og det dermed følgende Forslag vedrørende den samme Sag fra Skolekommissionen for Frodebø Sogn, at Skoleundervisningen i Sognets 4 Bygder for Tiden er ordnet paa den Maade, at Bygden Ørdevig med en Skolestue har Lærer fælles med Famen Sogn, medens Børnene fra Tveraa (101 i Tallet), Trangisvaag (32 Børn) og Frodebø (30 Børn) ere henviste til Skolen i Tveraa, der har to Klasseværelser, og ved hvilken der er ansat en Lærer og en Lærerinde. Da Børnene gaa hver anden Dag i Skole, ere de delte i 4 Klasser paa gennemsnitlig godt 40 i hver. Naar hertil kommer, at Sognets Folketal netop i de sidste Aar er i overordentlig stærk Stigning, er det forstaaeligt nok, at Sognets Skolekommission og Forstanderskab anser en Forøgelse af Skolelokalerne og Lærerkrafterne for at være aldeles nødvendig. At man ikke søger Forholdene forbedrede ved en Udvidelse af Skolen i Tveraa og ved Ansættelse af en Lærer til ved den, men foretrækker at opføre to nye Skolestuer i hver af Bygderne Trangisvaag og Frodebø og at faa en særlig Lærer ansat for dem, skyldes efter Skolekommissionens Udtalelse Hensynet til, at Vejen fra disse to Bygder til Tveraa maa siges at være for lang (en Kvartmil) og besværlig for mindre Børn, særlig om Vinteren under daarlige Vejrforhold.

Udvalget kan ikke andet end finde den saaledes paatænkte Ordning af Skoleforholdene særdeles heldig. Udvalget har derfor i en anden Udvalgsbetænkning foreslaaet at oprette et særligt Lærerembede for Bygderne Trangisvaag og Frodebø og skal herved ligeledes tilraade Tinget at anbefale Andragendet, for saa vidt angaar Tilskud af Statskassen til de to Skolestuer, idet man sluttelig bemærker, at den i Andragendet omtalte Benyttelse af galvaniserede Plader af korrugeret Jærn til udvendig Beklædning i Stedet for Stenvægge ogsaa af Udvalget maa anses for at være en hensigtsmæssig Bygningsmaade.

Samme Udvalg har haft til Behandling et Andragende fra Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune om Lagtingets Medvirkning til, at der af Statskassen maa blive bevilget et Beløb af 3500 Kroner til en Udvidelse af den derværende Skolebygning.

En saadan Udvidelse har i flere Aar været anset for ønskelig af Hensyn til, at Lærerens Beboelseslejlighed har været altfor indskrænket^{*)}; nu maa den anses for uomgængelig nødvendig og uopstøttelig, siden der forrige Aar ved Skolen er blevet ansat en Lærerinde til, hvorfor der maa sørges for et nyt Klasseværelse, da man ikke vedblivende kan vente at faa en passende Stue til Leje som Skolelokale. Forstanderskabet for Vestmanhavns Kommune har nu anset det for rettest at bygge en hel Etage oven paa den gamle Skolebygning, hvorved der kunde vindes Plads til en Skolestue af passende Størrelse, en lille

^{*)} Se Beretningerne 1901, S. 67; 1902, S. 114; 1903, S. 11.

Beboelseslejlighed for Lærerinden og desuden 2 smaa Værelser som Forøgelse af Lærers Lejlighed. Ifølge et medfølgende Overslag ville Omkostningerne ved det projekterede Byggeforetagende beløbe sig til 4030 Kr., og af en ligeledes vedlagt Tegning fremgaar, hvorledes den tilbyggede Etage med en Gulvflade af 22 X 8 Alen vil blive benyttet.

Ligesom Udvalget maa anse det for selvfølgeligt, at den skete Forøgelse af Skolens Lærerspersonale maa efterfølges af en Udvidelse af Undervisningslokalerne, saaledes maa man efter Omstændighederne meget tilraade, at Læreren samtidig kan opnaa den længe ønskede Udvidelse af sin Bolig. Denne er nemlig kun 12 Alen lang og 10 Alen bred. At den er bleven bygget saa lille, skyldes formentlig den Omstændighed, at Vestmanhavns Kommune i sin Tid kun har faaet et Statstilskud paa 3000 Kr. (jfr. Rigsdagstidende for 1878—79, Tillæg A., Sp. 571—72) til sin Skolebygning, medens andre færøske Kommuner siden have faaet Tilskud paa 4000 Kr. Da det utvivlsomt maa anses for heldigst, at ogsaa Lærerinden kan bo paa Skolen, kan Udvalget i det hele taget anbefale det foreliggende Andragende. Paa Grund af det foran anførte mener Udvalget, at der af Statskassen bør søges bevilget ikke blot det sædvanlige Tilskud til en Skolestue paa 1400 Kr., men desuden et Tilskud paa 1000 Kr. til Udvidelse af Skolens Beboelseslejlighed. Det samlede Statstilskud vilde derefter blive omtrent Halvdelen af de paaregnede Udgifter, hvilket i Analogi med Bevillinger af lignende Art maa anses for passende.

I Henhold til det anførte indstilles til Lagtingets Vedtagelse:

Lagtinget indgaar til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Andragende om, at der af Statskassen tilstaas:

- 1) Frødebø Sogns Kommune et Tilskud paa 2800 Kr. til Opførelse af 2 Skolestuer, den ene i Bygden Trangisvaag og den anden i Bygden Frødebø;
- 2) Vestmanhavn Sogns Kommune et Tilskud paa 2400 Kr. til Udvidelse af Skolebygningen i Vestmanhavn.

I Udvalget for de Kirkekasserne vedkommende Sager, Thorshavn den 5te September 1904.

Fr. Petersen,
Ordfører.

Johan H. Poulsen.

T. J. Petersen.

Til Sagens 2den Behandling, den 8de September, stilledes følgende Ændringsforslag af O. J. Olsen:

Til Udvalgets Forslag, Punkt 2:

I Stedet for 2400 Kr. sættes 3000 Kr.

Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 14 St. mod 0.

Ved Sagens 3dje Behandling, den 9de September, sættes Ændringsforslaget først under Afstemning; men da kun 8 stemte for og ingen imod, foretoges Navneopraab med følgende Udfald: Ja stemte: Nielsen, O. J. Olsen, Michelsen, Müller, Isaksen, Dam, Andreasen og Weihe; Mortensen og Patursson vare fraværende, de øvrige Medlemmer stemte ikke, og var Ændringsforslaget saaledes bortfaldet.

Udvalgets Forslag vedtoges derefter med 17 Stemmer mod 1 (*nej* stemte O. J. Olsen; *fraværende*: Mortensen og Patursson).

Den 10de September oplæstes og underskrevs saalydende *Indstilling* i Sagen:

Lagtinget har i dettes indeværende Samling med 17 Stemmer — idet 1 Medlem stemte imod og 2 vare fraværende — vedtaget at indgaa til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Andragende om, at der af Statskassen tilstaas:

- 1) Frodebø Sogns Kommune et Tilskud paa 2800 Kr. til Opførelse af 2 Skolestuer, den ene i Bygden Trangisvaag og den anden i Bygden Frodebø;
- 2) Vestmanhavn Sogns Kommune et Tilskud paa 2400 Kr. til Udvidelse af Skolebygningen i Vestmanhavn.

Idet man ikke undlader at bemærke, at et til Post 2 af Olaf J. Olsen stillet Ændringsforslag, gaaende ud paa, at der til Udvidelse af Skolebygningen i Vestmanhavn blev ydet et Tilskud paa 3000 Kr. i Stedet for, som foreslaaet, 2400 Kr., ikke blev vedtaget, da kun 8 Medlemmer stemte derfor, medens 10 ikke stemte og 2 vare fraværende, og idet man med Hensyn til Motiveringen af det af Lagtinget i denne Sag vedtagne tillader sig at henvise til hoslagte Andragender og ligeledes medfølgende Udvalgsbetænkning, skal man anbefale Sagen til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, Thorshavn den 10de September 1904.

C. Bærentsen.

Fr. Petersen,
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

IX. Ang. Feriekursus for Lærere og Lærerinder i 1905.

Den 23de August fremlagdes følgende Skrivelse fra Skoledirektionen:

Fære Amts Skoledirektion.

Thorshavn, den 20de August 1904.

Da Skoledirektionen finder det ønskeligt, at der i Sommeren 1905 afholdes et Feriekursus i Thorshavn for færøske Lærere og Lærerinder, i Lighed med det i 1903 afholdte Kursus*), tillader Direktionen sig at anmode Lagtinget om, at der af de under Tinget sorterende Midler maa blive stillet et Beløb af c. 1200 Kr. til Direktionens Raadighed til Anvendelse i det nævnte Øjemed.

C. Børentsen.

Fr. Petersen.

Johan H. Poulsen.

Til
Færøernes Lagting.

Ved Sagens foreløbige Behandling, den 25de August, vedtoges, efter Forslag af *J. H. Poulsen*, at henvise den til Udvalget i Sag Nr. V (ang. Udvidelse af Realskolen).

Den 3dje September fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning.

Fra Skoledirektionen er der til Tinget indkommet en Skrivelse, hvori henstilles, om det ikke vilde være ønskeligt til næste Aar at afholde et Feriekursus for Lærere og Lærerinder ved Almueskolerne i Lighed med det sidste Aar afholdte Kursus, og med Anmodning om at bevilge c. 1200 Kr. til Afholdelse af Udgifterne derved.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er blevet henvist, er fuldt enig med Skoledirektionen i, at et saadant Kursus er ønskeligt, og mener, at de nødvendige Beløb bør tilvejebringes.

I Samlingen 1902, da der blev bevilget 1000 Kr. til det Feriekursus, som blev holdt her afvigte Aar, udtalte Kirkekassaudvalget, som dengang havde Sagen til Betænkning, at man mente, der kunde være god Grund til at søge Statskassens Støtte til et Feriekursus paa Færøerne, da den, saa vidt vides, afholder alle Udgifter ved de Feriekursus for Lærere og Lærerinder, der aarlig holdes i København. Skønt det vilde være ønskeligt, om vore Lærere oftere kunne komme til saadanne Kursus, ville dog Forholdene føre det med sig, at dette ikke kan ske i noget stort Omfang. Da man imidlertid kun vilde betragte dette første Kursus som et Forsøg, for at se, om der i vor Lærerstand var almindelig Interesse for Sagen, blev det foreslaaet, at Tinget af de til dets egen Raadighed staaende Midler skulde afholde alle de medgaaende Udgifter.

*) Se Beretningerne 1902, S. 82; 1903, S. 116.

Det viste sig, at det var en heldig Tanke med et saadant Kursus. Tilslutningen blev større, end man havde kunnet vente; det blev saaledes besøgt af 22 aflærernes c. 40 Folkeskolelærere og Lærerinder. Heraf tør man vel slutte, at det vil være ønskeligt, om saadanne Kursus gentagende blev holdte med ikke altfor lange Mellemrum.

Udgiften ved det i 1903 holdte Kursus blev paa Grund af den store Tilslutning c. 200 Kr. mere end paaregnet, altsaa c. 1200 Kr. Den blev fordelt mellem den økonomiske Fond og Skolefonden. Men da denne Fond for Tiden ikke er saaledes situeret, at man vel kan forsvare at bruge af dens Midler udover de bestemte Formaal, den har, mener Udvalget, at der i Betragtning af, at Statskassen, som foran nævnt, afholder alle Udgifterne til saadanne Kursus i København, er Anledning til at søge dens Støtte til lignende Kursus her. Udvalget har saaledes tænkt, at Statskassen vilde afholde Halvdelen af Udgifterne, medens Halvdelen afholdes som sidst af den økonomiske Fond.

Hvad den egentlige Ordning af Kursuset angaar, samt hvilke Fag der skal undervises i, vil det formentlig være rettest at overlade til Skoledirektionen at tage Bestemmelse derom; dog mener Udvalget, at der i første Række bør lægges Vægt paa at give de kursussøgende Lærere og Lærerinder saa fyldig Undervisning i færøsk Sprog, som muligt. Dette vil ogsaa formentlig være i Overensstemmelse med det store Flertal af Lærernes Ønske.

Udvalget skal derfor tillade sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1. Tinget indgaar til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Ansøgning om, at dette vil søge bevilget et Beløb af 600 Kr. som Hjælp til Afholdelse af Udgifterne ved et Feriekursus for færøske Folkeskolelærere og Lærerinder i Thorshavn i 1905.
2. Der bevilges af den økonomiske Fond 600 Kr. i samme Øjemed.

Udvalget angaaende Udvidelse af Realskolen, den 2den September 1904.

Johan H. Poulsen.

Fr. Petersen.

E. Müller.

Joan Poulsen.

P. Nielsen.

Den 5te September foretoges Sagens 2den Behandling. Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 11 St. mod 0.

Mellem 2den og 3dje Behandling fremlagdes følgende *Ændringsforslag*:

1. Fra *Formanden* (motiveret Ændringsforslag):
1. Ved Lagtingets 2den Behandling blev der under Henvisning til en ved en tidligere Sags Forhandling af et Medlem fremsat Beklagelse af, at Lagtinget ikke kan besætte et Flertal indenfor Skoledirektionen gjort gældende, at denne Betragtning formentlig paatrængte sig ved Overvejelsen af nærværende Sag, idet det i 1903 afholdte Feriekursus ikke mentes at være ordnet i Overensstemmelse med, hvad der i 1902 var tilsigtet af Tinget og navnlig af de Medlemmer, som fra først af stillede Forslag om Kursusets Afholdelse; der mentes navnlig, at Direktionen havde handlet

i Strid med det tilsigtede ved ikke at sørge for, at der blev givet *elementær* Undervisning i Færøsk.

2. Under 2den Behandling blev det fremdeles af et Medlem udtalt, at han maatte ønske det Spørgsmaal afgjort, hvilken Retskrivning der skal følges ved Undervisningen i Færøsk paa Kursuset.

De fremkomne Udtalelser have foranlediget mig til at tage Skoledirektionens Stilling til denne Sag under fornyede Overvejelser, der have bibragt mig den Overbevisning, at Skoledirektionen, saaledes som Sagen *nu* viser sig at ligge, ikke bør paatage sig det Hverv at ordne Kursuset. For at det — med de meget begrænsede Midler og den korte Tid, der staar til Raadighed — skal kunne lykkes at gøre det paa en Maade, som blot nogenlunde kan tilfredsstille de meget forskelligartede Ønsker, som næres — og med god Føje kunne næres — fra de forskellige Sider om Undervisning i forskellige Fag, er det efter min Mening en aldeles nødvendig Forudsætning, at der paa Forhaand have Tillid til, at de, der skulle ordne Sagen, ville gøre det efter bedste Evne og i Overensstemmelse med, hvad der har været tilsigtet. Da jeg, efter hvad der fremkom ved 2den Behandling, har faaet det Indtryk, at Tinget ikke i sin Helhed har en saadan Tillid til Skoledirektionen, finder jeg, at Opgaven ikke tilfredsstillende kan løses af denne; og i saa Fald bør Direktionen efter min Mening ikke indlade sig paa et Hverv, som ligger udenfor, hvad den er pligtig til at udføre, og som den derfor, naar den paatager sig det, *frivillig* overtager Ansvaret for. Den ovenfor under Nr. 2 omhandlede Afgørelse finder jeg ikke Skoledirektionen, især naar der under Sagens Forberedelse er fremsat Beklagelse over dens Sammensætning, egnet til at træffe. Under de forandrede Forudsætninger, under hvilke Sagen saaledes nu efter 2den Behandling viser sig for mig, kan jeg for mit Vedkommende ikke som Medlem af Skoledirektionen være med til at overtage Sagens Ordning. Den eneste Vej, der da er at gaa — og den, der tillige synes bedst egnet til at sikre Udførelsen af Tingets Ønsker — er formentlig Nedsættelsen af et staaende Udvalg.

Jeg tillader mig i Henhold til det anførte at stille følgende Ændringsforslag:

Som Punkt 3 tilføjes:

»Det overdrages et af Lagtinget valgt staaende Udvalg paa 3 Medlemmer at varetage og foranstalte alt til Kursusets Forberedelse og Afholdelse videre fornødne.«

2. Fra et Udvalgsflertal (Müller, Nielsen og J. Poulsen):

Som nyt (3dje) Indstillingspunkt foreslaas:

3. Under Forudsætning af, at den fornødne Bevilling opnaas, anmodes Skoledirektionen om at ordne det videre fornødne ved at antage Lærere, bestemme Undervisningsfag o. s. v.

3. Fra *Schroter*:

I Stedet for Udvalgets Indstilling sættes:

Til Lærere, der ere ansatte ved Almueskoler paa Færøerne og erholde offentlig Understøttelse til at frekventere Statens Feriekursus for Skolelærere, bevilges indtil videre af økonomisk Fond som Tilskud til Rejsseudgifter 120 Kr. til hver, dog ikke ud over 600 Kr. aarlig.

Ved Sagens 3dje Behandling, den 9de September, sattes Ændringsforslag Nr. 3 først under Afstemning, men forkastedes med 7 St. mod 1. — Udvalgets

2de Indstillingspunkter vedtoges hvert især med 14 St. mod 0. Ændringsforslag Nr. 1 forkastedes med 14 St. mod 0, medens Nr. 2 vedtoges med 12 St. mod 0. — Sagen i dens Helhed sættes derpaa under Afstemning ved Navneopraab med følgende Udfald: *Ja* stemte: J. Poulsen, Nielsen, Provsten, Schrøter, Nicolaisen, Michelson, Müller, Petersen, J. H. Poulsen, Isaksen, Dam, Matras, C. Olsen og Weihe; — Formanden *stemte ikke*, de øvrige 5 Medlemmer vare *fraværende*, og var Sagen saaledes enstemmig vedtagen med 14 Stemmer.

Den 13de September oplæstes og underskrevs saalydende *Indstilling* i Sagen:

I indeværende Aars Lagtingssamling indkom der en Henstilling fra Skoledirektionen om, at det vilde være ønskeligt at faa afholdt et Feriekursus for færøske Folkeskolelærere og Lærerinder i Thorshavn i 1905, og med Anmodning til Tinget, at dette vilde bevilge de dertil nødvendige Midler.

Sagen blev henvist til det Udvalg, der var nedsat i Anledning af Realskolens Udvidelse. Under 2den September afgav Udvalget Betænkning med Indstilling, der gik ud paa at anbefale Sagen og bevilge Penge til Kursuset, men tillige at søge Statskassens Støtte.

Til Sagens 3dje Behandling var der stillet 3 Ændringsforslag, 1 fra Formanden gaaende ud paa at overdrage den nærmere Ordning af Kursuset til et staaende Udvalg, 1 fra et Flertal i Udvalget om Tilføjelse af et nyt Indstillingspunkt 3 og et fra et enkelt Medlem af Tinget (J. H. Schrøter) gaaende ud paa, at Tinget vil bevilge Stipendier til Lærere, der vil søge Feriekursus i København, i Stedet for at holde Feriekursus i Thorshavn. Ved Afstemningen vedtoges Udvalgsflertallets Ændringsforslag, medens de to andre Ændringsforslag bortfaldt, idet kun Forslagsstilleren stemte derfor.

Det saaledes ændrede Forslag vedtoges enstemmig ved Navneopraab, idet 14 Medlemmer stemte derfor, 1 stemte ikke og 5 vare fraværende. Idet man i øvrigt henviser til den vedlagte Udvalgsbetænkning, tillader man sig ærbødigst at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums Velvilje.

Lagtinget, den 10de September 1904.

C. Børentsen.

Johan H. Poulsen.

Joon Poulsen.

Til
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

X. Ang. Udvidelse til Færøerne af Lov om Fiskerilaan af 22de April 1904.

Den 25de August fremlagdes *Andragende* fra Lagtingsmand O. J. Olsen om, at Lov om Fiskerilaan af 22de April 1904 ved Tingets Medvirkning maatte søges udvidet til Færøerne.

Ved Sagens 1ste Behandling, den 10de September, foreslog O. J. Olsen at henvise den til Udvalget for forskelligartede Sager. *Schrøter* foreslog Sagen udsat til næste Aar. Efter at *Schrøter* havde taget sit Forslag tilbage, vedtoges O. J. Olsens Forslag med 11 St. mod 0.

Den 12te September fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist et *Andragende* fra Lagtingsmand O. J. Olsen om, at Loven af 22de April d. A. om Fiskerilaan ved Tingets Medvirken maa søges udvidet til Færøerne.

Udvalget skal i den Anledning, efter at have overvejet Sagen, tillade sig at bemærke følgende:

Det er en Kendsgerning, at Færingernes Næringsvej, forholdsvis noget mere end hvad Tilfældet er nede i Danmark, bestaar af Saltvandsfiskeri. — Fiskeriet, som er Færingernes Hovederhvervsgren, foregaar som bekendt udelukkende i Saltvand; og at dette for Befolkningen saa store og vigtige Livsspørgsmaal trænger saa meget mere til Støtte og Ophjælpelse af det Offentlige, som Færingene, i Modsætning til Beboerne i Danmark, endnu ere afskaarne fra at nyde godt af private Pengeinstitutioner — idet der nemlig ikke findes nogen saadan Institution paa Færøerne —, maa betragtes som givet.

Da man under sidste Rigsdagssamling læste Beretningen om, at der var udarbejdet Forslag til en Lov, som hjemlede danske Fiskere Adgang til billige Laan af Statens Midler, nærede man heroppe et vistnok berettiget Haab om, at ogsaa Færingene ifølge deres Stilling maatte komme i Betragtning ved en saadan Begunstigelse. Det bragte derfor en ikke liden Skuffelse, da den i Kraft traadte Lov indeholdt den ellers saa ofte før bekendte afvisende Paragraf: »Denne Lov gælder ikke for Færøerne«.

Da nu denne Lov som saadan ikke menes at kunne ligefrem udvides til Færøerne, har Udvalget fundet det hensigtsmæssigt at udarbejde et Udkast til en særlig Lov for Færøerne af den omhandlede Art.

Udvalget er af den Formening, at der i det for den paatænkte Lov gældende Tidsrum af 5 Aar næppe vil være fremvokset saa stor Stemning for Laaneforeninger paa Færøerne, som endnu er aldeles ukendt heroppe, at dette Afsnit af den for Danmark bestemte Lov kan komme til synderlig Anvendelse paa Færøerne, hvorfor Udvalget har anset det for hensigtsmæssigst at foreslaa et i Forhold til den for Danmark fastsatte Sum 150,000 Kr. til saadanne Foreninger passende Beløb lagt til den for de direkte Laan bestemte Sum 200,000 Kr., hvilke direkte Laan for Tiden maa anses for mere anvendelige paa Færøerne. Da der saaledes til Brug for de i selve Danmark bosatte Fiskere er tilsammen bevilget en Sum af 350,000 Kr., har Udvalget fundet det passende at foreslaa Tinget at andrage om en Sum af 60,000 Kr. til Anvendelse paa Færøerne i

30
samme Øjemed. Det er nemlig under Sagens Behandling i Tinget oplyst, at en Sjettedel af de danske Fiskeres Antal bor paa Færøerne. Udvalget mener nemlig, at det Beløb, der saaledes tilstaas Færøerne, absolut maa udregnes efter Fiskernes Antal og ikke efter Folketallet, da Lovet udelukkende tager Sigte paa Fiskere og ikke paa andre Næringsdrivende.

I Henhold til foranstaaende har Udvalget udarbejdet medfølgende Udkast til Lov om Fiskerilaan for Færøerne*), hvilket Udkast man paa det varmeste anbefaler til Tingets Vedtagelse.

I Udvalget for forskelligartede Sager, den 12te September 1904.

Olaf F. Olsen,
Ordfører.

F. Z. Nielsen.

T. F. Petersen.

Næste Dag (13de Septbr.) foretoges Sagens 2den Behandling. Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 14 St. mod 0.

Ved Sagens 3dje Behandling, samme Dags Eftermiddag, vedtoges §§ 1 og 2 hver især med 15 St. mod 0, hvorefter Lovforslaget i dets Helhed sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 16 Stemmer. *Fraværende* vare: Provsten, Mortensen, Patursson og Isaksen.

Den 14de September opløstes og underskrevs saalydende *Indstilling* i Sagen:

Fra et af Tingets Medlemmer frenkorn der i indeværende Tingsamling en Henvendelse til Lagtinget om, at den i sidste Rigsdagssamling udkomne Lov af 22de April d. A. om Fiskerilaan ved Tingets Foranstaltning maa søges udvidet til Færøerne.

Ved Sagens foreløbige Behandling den 10de September blev det vedtaget at henvise samme til Udvalget for forskelligartede Sager, hvilket Udvalg den 12te s. M. afgav sin Betænkning i Sagen, ledsaget af medfølgende Udkast til Lov om Fiskerilaan for Færøerne, hvilket Udkast ved Sagens 3dje Behandling den 13de s. M. blev enstemmig vedtaget, idet 16 stemte derfor, medens 4 var fraværende.

Idet Tinget fremsender denne Sag, skal man, næst at henvise til Udvalgsbetænkningen og det bilagte Lovudkast, tillade sig endnu at bemærke, at naar der i Udkastets § 2, 2den Linie, er foreslaaet Fiskefartøjers Værdi af mindst 1000 Kroner i Stedet for som der i Loven for Danmark er foreslaaet 3000 Kroners Værdi, saa er dette begrundet ved, at til det Fiskeri, der drives fra Land paa Færøerne, benyttes som Regel kun smaa Baade til Værdi inklusive Redskaber — af 150 à 300 Kroner med en Drægtighed af 1 à 2 Tons. Naar i denne Forbindelse Hensyn tages til den nu saa anerkendte Motordrift, der saa at sige overalt menes at have de bedste Udsigter for et mægtigt Opsving i Fiskeridriften, saa vil, efter hvad der i saa Henseende er oplyst, en til et Fartøj paa c. 2 Tons passende Motor forøge sammes Værdi til omkring 1000 Kroner. Den Slags Størrelse af Baade til at drive Fiskeri fra Land, er af Hensyn til den letvindte Betjening fundet at være mest praktisk, men naar man kan paa saa vidt som til at installere Motorkraft i disse Fartøjer, vil man uden Tvivl finde

*) Dette Udkast findes vedhæftet Beretningen som Bilag 6.

det endnu mere praktisk at anvende større og maaske andre Typer, saaledes at de hidtil benyttede større Slags Baade derefter komme til at figurere som den mindre Slags.

Endelig skal man udtale Ønsket om, at de i den for Danmark gældende Lov anførte tvende Laanearter her, ligesom i Udkastet foreslaaet og i Udvalgsbetænkningen motiveret, maa forenes til at indtage en og samme Karakter, nemlig til direkte Laan, idet Systemet med Laaneforeninger kræver en længere Tid til at vinde almindelig Indpas blandt Befolkningen her, end den for Loven fastsatte Tid udgør.

Sluttelig skal man paa det varmeste anbefale Sagen til det høje Ministerium, ved hvis gunstige Forsorg man haaber, at Udkastet maa blive til Lov.

Færøernes Lagting den 14de September 1904.

C. Børnlsen.

Olaf F. Olsen,
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

XI. Ang. Berigtigelse af Jordfortegnelsen.

Den 29de August fremlagdes følgende *Lovudkast* fra *Sorenskriveren* (ledsaget af en motiverende Skrivelse af 27de August, som af Hensyn til Pladsen udelades her):

Udkast til Forslag

til

Lov sigtende til at lette Udarbejdelsen af nye Skøde- og Panteregistre paa Færøerne.

§ 1.

Under Udarbejdelsen af nye Skøde- og Panteregistre for Færøerne, dog ikke ud over 1ste Januar 1910, skal Amtmanden over Færøerne være berettiget til uden Betaling at udlevere Bevillinger til Erhvervelse af Ejendomsdom.

Saadan Bevilling kan efter Indstilling fra Sorenskriveren paa Færøerne under eet meddeles flere Personer til under een Sag at søge Ejendomsdom med Hensyn til Jord, hørende til samme Taksations-Nr.

Naar Amtmanden finder, at Omstændighederne tilstede det, skal han derhos kunne bestemme, at Stævningen i den til saadan Doms Erhvervelse anlagte Sag kun behøver at indrykkes i den til retslige Bekendtgørelser autoriserede Avis.

§ 2.

I samme Tidsrum . . . o. s. v. som § 3 i Lov Nr. 33 af 11te Marts 1892.

§ 3.

I samme Tidsrum . . . o. s. v. som § 4 i Lov Nr. 33 af 11te Marts 1892.

§ 4.

Indtil 1ste Januar 1907 bortfalde alle Gebyrer for Tinglæsning af Dokumenter, hvorved berigtiges Adkomst til Jord, med Hensyn til hvilken den i Sorenskriveriets Jordfortegnelse ved Lovens Ikrafttræden indtegnede Adkomst ikke stemmede med de paa nævnte Tid bestaaende rette Ejendomsforhold, eller med Hensyn til hvilken Jordfortegnelsen paa nævnte Tid manglede Angivelse af tinglæst Adkomst.

§ 5.

Naar Sorenskriveren under Arbejdet ved Udarbejdelsen af nye Skøde- og Panteregistre foretager Rejser i den Anledning, har han Krav paa fri Befordring for sig og en Ledsager samt 4 Kr. daglig i Dagpenge. Udgifterne herved afholdes efter Reglerne i Lov (Nr. 33) af 11te Marts 1892 § 1.

* * *

Bemærkninger.

ad § 1.

I Hovedsagen som § 2 i Lov 11te Marts 1892. Lovens Gyldighed foreslaas sat til 1ste Januar 1910, idet Arbejdet bør fuldføres inden for en Tidsfrist af 5 Aar.

Det foreslaas udtrykkeligt at udtale, at Ejendomsdom skal kunne gives under eet til flere, der eje Jord i samme Taksations-Nr. Dette fulgte vistnok ogsaa uden udtrykkelig Lovhjemmel af sig selv, thi de flere Lodtagere i samme Indongaardsjord (Taks.-Nr.) maa betragtes som Samejere med Hensyn til hele Jordstykket, hvor det i Grunden kun er Brugen, der er delt. Dette stemmer ogsaa med Lov 29de Marts 1867 § 3, hvorefter kun hele Indongaardsbenævnelser takseredes — ikke de enkeltes Lodder —, ligesom hele Trøer takseredes uden Hensyn til, om de udgøre et selvstændigt Brug eller ej.

Naar det foreslaas, at Bevilling for flere til under ét at søge Ejendomsdom kan meddeles efter Sorenskriverens Indstilling, da er dette motiveret ved den Betragtning, at denne vil kunne skønne, om det in casu er praktisk for Formaalets Opnaaelse — Berigtigelse af Jordfortegnelsen — at meddele saadanne kollektive Bevillinger.

ad § 2.

Lovens Varighed som § 1. I øvrigt som § 3 i Lov 11te Marts 1892.

ad § 3.

Ligeledes.

ad § 4.

Det foreslaas i ~~1~~ Par Aar at give Gebyrfrihed — ikke Fritagelse for at svare $\frac{1}{2}$ pCt. Afgift ved Afhændelse af fast Ejendom — for Tinglæsning af Dokumenter, hvorved Adkomst til Jorden bringes i Orden.

Der er næppe Tvivl om, at en Mængde Fejl i Jordfortegnelsen kan bringes i Orden ved Tinglæsning af Adkomstdokumenter, der enten bero hos Ejerne og blot skal tinglæses, eller som endnu kan oprettes vedrørende ældre Overdragelser, der ere stedfundne uden Udstedelse af Skøde, Lodscedel o. s. v. Erfaringen viser, at Befolkningen ikke bryder sig synderligt om at faa tinglæst deres Adkomst til Jorden, særlig hvor ikke Jorden skal prioriteres, og det gælder derfor om at faa dem til at oprette og lade tinglæse Adkomstdokumenter paa deres Ejendom. Der er næppe Tvivl om, at en stor Mængde Ejere vil benytte sig af den Adgang til gratis at faa deres Adkomst i Orden, som her bydes dem. Fristen bør ikke være for lang. Et Par Aar vil formentlig være tilstrækkeligt. Det bør her erindres, at det jo maaske nok i mange Tilfælde kan være den private ligegyldigt, om hans Adkomst er i Orden, men at dette ikke kan være det Offentlige ligegyldigt.

Staar vi over for en Udskiftning af det færøske Jordegods, da er det en Nødvendighed, naar en Ejer i et Fællesskab fordrer Udskiftning, jfr. f. Eks. norsk Lov af 13de Marts 1882 § 5, at ikke blot hans Adkomst er i Orden, men at saa vidt muligt ogsaa alle andre Lodtagere i Fællesskabet have deres Adkomster i Orden.

En Udskiftningsret eller Udskiftningskommission vil ikke kunne arbejde let og sikkert, naar ikke Skøde- og Panteregistrene ere i god Orden. Derfor er det en Samfundsopgave af stor Vigtighed for det færøske Landbrugs Fremtid at faa Adkomsterne til Jorden i Orden, og derfor kan det Offentlige forsvarer at give sit Bidrag dertil.

For øvrigt vil der ved denne Bestemmelse næppe føles nogen synderlig Nødgang i Gebyrerne, idet største Delen af de gebyrfri Tinglæsninger vil blive et Plus ud over det faste aarlige Antal Tinglæsninger.

Overdragelser, der iværksættes efter Lovens Ikrafttræden, er der formentlig ingen Grund til at begunstige ved at give dem Frihed for Tinglæsningsgebyr.

Skulde man være Frygt for, at Folk skulde falde paa at antedatere deres Dokumenter for at opnaa Gebyrfrihed, kunde man jo som en Betingelse for Gebyrfrihed forlange, at Dokumentet paategnedes en Erklæring paa Tro og Love fra Erhververen eller en Erklæring fra Sysselmanden eller to gode Mænd om, at den faktiske Overdragelse af Jorden laa forud for Lovens Ikrafttræden.

Der bør selvfølgelig kun være Gebyrfrihed for Tinglæsning af saadanne Dokumenter, hvorved Adkomst til Jorden virkelig berigtiges; men paa den anden Side bør Gebyrfriheden ogsaa strække sig til den Flersid af Dokumenter, som en Ejer samtidig lader tinglæse for at kunne faa noteret sin Adkomst til Jorden, f. Eks. hans Forgængers Adkomster.

Gebyrfrihed for Tinglæsning af Ejendomsdom inden 1ste Januar 1907 følger ligefrem af Forslagets Indhold. Efter den Tid betales der sædvanligt Gebyr, dog formentlig kun et enkelt Gebyr for hver Dom, selv om Citanterne ere flere.

ad § 5.

Det vil være nødvendigt for Sørenskriveren, der skal lede Arbejdet ved Registrernes Indrettelse, at gøre Rejser, og Udgiften herved maa da erstattes ham. Det vil sikkert ogsaa findes rimeligt, at der tilstaas ham Dagpenge, da der vil paalægges ham et ikke ringe forøget Arbejde. Disses Beløb har jeg foreslaet sat til 1 Kr., det Beløb, der i Skyldsetningsloven af 1867 tillagdes de kontrollerende Medlemmer af Taksationskommissionen.

Naar der ikke er foreslaaet Dagpenge til Sysselmændene under deres Assistance ved Arbejdet, hidrører dette fra, at disse ligesom andre, der hjælpe ved Arbejdet, ville faa selve Arbejdet betalt.

Sorenskriveren, mener jeg, bør derimod ikke have særskilt Vedorlag.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 30te August*, vedtoges, efter Forslag af *Schrøter*, at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer.

Til Medlemmer af Udvalget valgtes *næste Dag: Nielsen, Petersen og Schrøter*, hver især med 16 St.

Den 7de September fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning.

I forrige Lagtingssamling indkom et Andragende om, at Tinget maatte foranledige, at de matrikulerede Trøer maatte blive optagne paa Sorenskriveriets Jordfortegnelse (Skøde- og Panteregister). Efter Forslag af det i Sagen nedsatte Udvalg — der havde konfereret med Sorenskriveren — vedtog Tinget at anmode Sorenskriveren om at anstille Forsøg til Berigtigelse af Jordfortegnelsen i det hele.*)

Sorenskriveren har i Henhold til denne Vedtagelse foretaget en Del Forsøg, og har ved Skrivelse af 27de f. M. tilstillet Tinget Resultatet af det anvendte Arbejde i Form af udfyldte Skemaer, omfattende en Del Taksationsnummere i Bygden Strænder, udvisende, paa hvilken nærmere Maade Arbejdet tænkes udført. Sorenskriveren har yderligere indsendt Udkast til Lov sigtende til at lette Udarbejdelsen af nye Skøde- og Panteregistre paa Færøerne.

Efter at Sagen i indeværende Lagtingssamling har været til foreløbig Behandling, blev der nedsat undertegnede Udvalg, som tillader sig at bemærke følgende:

Udvalget maa være enigt med Sorenskriveren i, at det ikke f. T. er tilraadeligt at beskæftige sig med Udarbejdelsen af Skøde- og Panteregister for Trøer.

I Lagtingssamlingen 1891 blev det, efter Initiativ af daværende Sorenskriver Andersen, taget under Overvejelse, om der ikke burde udarbejdes nye Skøde- og Panteregistre paa Færøerne, da de gamle (1842 og følgende Aar udarbejdede) vare i væsentlig Uoverensstemmelse med de faktiske Ejendomsforhold, og derfor uforsvarligt at vedblive at benytte disse. Resultatet af Forhandlingerne blev, at Tinget vedtog et Forslag til Lov sigtende til at lette Udarbejdelsen af nye Skøde- og Panteregistre paa Færøerne, hvilket Forslag — en Del ændret i Rigsdagen — under 11te Marts 1892 blev ophøjet til Lov. Hovedvægten i denne Lov er lagt paa at formaå Folk til at søge Adkomsten til deres Jord berigtiget ved at tilstaa dem Gebyrfrihed ved Erhvervelse af Ejendomsdom, indtil 1ste Juli 1902, idet man gik ud fra, at Skøde- og Panteregistret til den Tid vilde være kommet i Orden.

Der er herefter berigtiget Adkomst til en stor Del af Jorden, men endnu mangler der dog ikke saa ubetydeligt i at faa et fuldt ud tilfredsstillende Skøde- og Panteregister, og da dette ikke kan ventes opnaaet efter Loven af 1892, maa Udvalget med Sorenskriveren være enigt i, at Tinget bør søge udvirket, at der udkommer en ny Lov, hvorefter Jordfortegnelsens fuldstændige Berigtigelse kan ventes gennemført.

Udvalget kan i det væsentlige slutte sig til det af Sorenskriveren udarbejdede Lovudkast, men mener dog at burde foreslaa en Del Ændringer, da den Omstændighed, som bevirkede, at Loven af 1892 ikke kom til at blive be-

*) Se Beretningen for 1903, Side 116.

nyttet som forudsat, ikke ved en med Udkastet ligelydende Lov vil blive fjærnet, og skal man i saa Henseende bemærke:

Loven af 11te Marts 1892 § 2, 1ste Stk., bestemmer kun, at Bevillinger til Ejendomsdoms Erhvervelse kunne udleveres gratis, men indeholder ikke nogen særlig Bestemmelse angaaende de materielle Betingelser for Bevillingernes Udlivering. Amtet har derfor antaget, at det i saa Henseende har sit Forblivende ved de hidtil gældende Regler, saaledes at der kræves tilvejebragt Bevis eller rettere en til fuldt Bevis nær grænsende Sandsynlighed for, at den paagældende er rette Ejer, jfr. Justitsministeriets Skrivelse af 12te September 1864 ad c. Der har derfor som overvejende almindelig Regel været fordret Tingsvidne, hvilket imidlertid selvfølgelig gør hele Fremgangsmaaden væsentlig mere besværlig og bekostelig, og som Følge deraf afskrækker Folk fra at søge Ejendomsdom, ligesom Betydningen af den i nævnte Lovs § 4 hjemlede Gebyrfrihed forringes. Hvad der mest afskrækker Folk fra at optage Tingsvidne, er, at Vidnerne oftest vægre sig ved at beedige deres Forklaring i saa ubetydelige Sager — som oftest drejer det sig kun om 1 à 200 Kroners Værdi — og den Adkomstsøgende ikke vil fremtvinge Edsaflæggelse. Der menes herefter at burde udtales i Loven, at der ikke bør stilles saadanne Krav til Beviset, som ovenfor nævnt, men kun fordres, at Andrageren gør det antageligt, at han har den materielle Ret. Hovedvægten i Fremgangsmaaden bør saaledes formentlig lægges paa Bekendtgørelsen af Stævningen, og Indrykkelse i Amtstidende er, paa Grund af de stedlige Forhold, ikke tilstrækkelig. Stævningen bør formentlig desuden bekendtgøres ved Kirkestævne i det Sogn og Opslag i den Bygd, hvor Ejendommen ligger, samt, hvis Jorden staar opført i Jordfortegnelsen som tilhørende en Person, som bor uden for Sognet eller uden for Bygden, tillige i det Sogn eller den Bygd, der er opført som hans Bopæl. Bekostningen ved saadan Bekendtgørelsesmaade vil formentlig ikke virke afskrækkende.

For øvrigt finder Udvalget kun Anledning til at foreslaa en Del Redaktionsændringer til Sorenskriverens Forslag.

Udvalget mener derhos, at det har sin Betydning at faa Arbejdet paabegyndt straks, blandt andet for at Sorenskriverens Interesse for Arbejdets Fuldførelse ikke skal svækkes, og vil derfor foreslaa at annode ham om allerede inden Lovens Ikrafttræden at lade Jordfortegnelsen afskrive paa lignende Skemaer, som de af ham indsendte Prøvehæfter udvise, idet disse Skemaers Indretning findes at være hensigtsmæssig; det vilde yderligere være heldigt, om disse Afskrifter, efterhaanden som Arbejdet skrider frem, blive konfererede med Sysselmændenes Skattefortegnelser.

1 Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Lagtingets Vedtagelse:

A. Det af Sorenskriveren udarbejdede Udkast til Lov sigtende til at lette Udarbejdelsen af nye Skøde- og Panteregistre paa Færøerne, dog med følgende Ændringer:

1. I § 1, 1ste Punktum, rettes Ordet »berettiget« til »bemyndiget«.
2. I samme § indskydes som nyt 2det Punktum:
»Begrøring om saadan Bevilling skal være ledsaget af Oplysninger, som gøre det antageligt, at den paagældende er berettiget til at vinde Ejendomsdom«.
3. Begyndelsen af samme §, 2det (nyt 3dje) Punktum: »Saadan Personer« ændres til: »Efter Indstilling af Sorenskriveren kan der under eet meddeles flere Personer Bevilling«.
4. I samme §, 3dje (nyt 4de) Punktum, ændres Ordene »saadan Dom« til »Ejendomsdom«, og efter Bekendtgørelser indskydes »paa Færøerne«.
5. I Slutningen af samme § ændres Punktum til Semikolon, og der tilføjes: »men Stævningen skal i saa Tilfælde tillige bekendtgøres ved Kirkestævne i det Sogn og Opslag i den Bygd, hvor Ejendommen ligger, og — hvis denne i Jordfortegnelsen er opført som tilhørende

udensogns eller udenbygds Ejer — tillige i det Sogn eller den Bygd, der i Jordfortegnelsen er opført som hans Bopæl.

6. I § 2, sidste Punktum, ændres »den Berlingske Tidende« til »Statstidende«.
- B. Sorenskriveren anmodes om allerede nu at paabegynde Arbejdet til Skøde- og Panteregistrets Berigtigelse, ved at lade Jordfortegnelsen afskrive i lignende Hæfter, som de i Tinget fremlagte Prøvehæfter, samt, efterhaanden som Arbejdet skrider frem, lade Afskriften konferere med Sysselmændenes Skattefortegnelser.

I Udvalget ang. Udarbejdelse af nye Skøde- og Panteregistre paa Færøerne, Thorshavn, den 7de September 1904.

T. J. Petersen,
Ordfører.

J. H. Schrøter.

J. Z. Nielsen.

Den 12te September foretoges Sagens 2den Behandling. Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 14 St. mod 0.

Den 13de September foretoges Sagens 3dje Behandling.

A. Lovforslaget.

§ 1. Ændringsforslagene Nr. 1—5 vedtoges hvert især med 12 St. mod 0, hvorefter §en saaledes ændret vedtoges med 14 St. mod 0.

§ 2. Ændringsforslaget vedtoges med 12 St. mod 0, hvorefter §en saaledes ændret ligeledes vedtoges med 12 St. mod 0.

§§ 3, 4 og 5 vedtoges med henholdsvis 12 St. mod 0, 12 St. mod 0 og 13 St. mod 0.

Lovforslaget i dets Helhed sattes derpaa under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 14 Stemmer. *Fraværende* vare: Provsten, Schrøter, Mortensen, Patursson, C. Olsen og Andreassen.

B. Udvalgets Forslag vedtoges med 13 St. mod 0.

Den 14de September oplæstes og underskrevs saalydende *Indstilling* i Sagen:

Paa Grund af, at Skøde- og Panteregistrene for Færøerne vare i høj Grad i Uorden, blev det i Lagtingssamlingen 1801 efter Henstilling fra den daværende Sorenskriver taget under Overvejelse, om der ikke var Anledning til at søge udarbejdet nye Skøde- og Panteregistre. Erkendende Nødvendigheden heraf, vedtog Tinget et af Sorenskriveren stillet Forslag til Lov angaaende Udarbejdelsen, hvad der gav Anledning til, at der under 11te Marts 1802 udkom Lov Nr. 33 sigtende til at lette Udarbejdelsen af nye Skøde- og Panteregistre paa Færøerne.

Skønt Arbejdet ved Adkomsters Berigtigelse er godt fremskredet, har det desværre vist sig ikke at være muligt at faa Registrene i fuldstændig Orden i Henhold til den nævnte Lov, navnlig da der for at opnaa Bevilling til Erhver-

velse af Ejendomsdom som Regel udkræves Optagelse af Tingsvidne, hvad Folk ofte har vægret sig ved at føre, og hellere undlade at faa Adkomsten berigtiget.

I forrige Aars Lagtingssamling blev Sagen atter rejst, og i Henshold til en tagen Beslutning af Tinget har Sorenskriveren foretaget en Del Forsøg til Berigtigelse af de endnu manglende Adkomster. Efter de af Sorenskriveren herved indvundne Erfaringer har han til indeværende Tingsamling ved hoslagte Skrivelse af 27de f. M. indsendt bl. a. et Udkast til en ny Lov sigtende til at lette Udarbejdelsen af nye Skøde- og Panterregistre. Efter at Sagen havde været til foreløbig Behandling, blev der nedsat et Udvalg paa 3 Medlemmer, som under 7de d. M. afgav medfølgende Betænkning, til hvilken man tillader sig at henvise.

Udvalget foreslog en Del Ændringer i det af Sorenskriveren udarbejdede Lovudkast, nemlig foruden en Del Redaktionsændringer tillige Ændringer i § 1 gaaende ud paa, at der for Meddelelse af Bevilling til Erhvervelse af Ejendomsdom kun stilles den Betingelse, at vedkommende gør det antageligt, at han er berettiget til at vinde Ejendomsdom, men at Stævninger i saadanne Sager skulle bekendtgøres saavel i Amtstidende som ved Kirkestævne samt Opslag i de Sogne og de Bygder, hvor henholdsvis Ejendommen ligger og den tidligere Ejer staar opført i Jordfortegnelsen som havende Bopæl. Herved er man formentlig lige saa godt garanteret imod, at en Ejendom bliver tilkendt en Person, der ikke er den virkelige Ejer, som om den tidligere brugte Fremgangsmaade (Optagelse af Tingsvidne) bibeholdes.

Ved Sagens 3dje Behandling i Tinget den 13de ds. vedtoges det af Sorenskriveren udarbejdede Lovudkast med de af Udvalget foreslaaede Ændringer enstemmig med 14 Stemmer, 6 Medlemmer vare fraværende.

Ved at fremsende det saaledes vedtagne Lovudkast tillader man sig allerærbødigst at andrage om, at samme maa, ved det høje Ministeriums Forsorg, blive ophøjet til Lov.

Færøernes Lagting, den 14de September 1904.

C. Barentsen.

T. J. Petersen,
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

XII. Ang. Tilsyn med Dampfartøjer.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes den fra forrige Samling (se Beretningen 1903, Side 58—60) udsatte Sag angaaende eventuel Udvidelse til Færøerne af Lov af 13de Februar 1903 om Tilsyn med Dampfartøjer m. m.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 1ste August*, vedtoges, efter Forslag af *Formanden*, at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer. — Til Medlemmer af Udvalget valgtes *næste Dag: Andreasen og Müller* med 12 St. hver samt *Mortensen* med 9 St.

Den 7de September fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg er blevet nedsat i Anledning af en Lagtinget forelagt, til Amtmanden stilet Skrivelse fra Justitsministeriet af 18de Juni 1903, hvori samme anmoder om Tingets Betænkning om, med hvilke Lempelser der maatte være Anledning til ved kongelig Anordning at sætte den under 13de Februar s. A. emanerede Lov om Tilsyn med Dampfartøjer m. m. i Kraft paa Færøerne.

Over Sagen har Landfogden ved Skrivelse af 5te August 1903 afgivet sin Betænkning.

Denne Sag behandlede i forrige Samling, hvor det da nedsatte Udvalg fandt Anledning til at udtale, at der vel kunde være Grund til at tage under Overvejelse, om ikke Loven af 24de Marts 1875 om Tilsyn med Dampkedler paa Landjorden, Lov af 12te April 1889 om Foranstaltninger til Forebyggelse af Ulykkestilfælde ved Brug af Maskiner m. m. og Lov af 1ste April 1896 om Pasning af Dampkedler paa Landjorden nu rettest burde søges udvidede til Færøerne samtidig med, at saadan Udvidelse fandt Sted for Loven af 13de Februar f. A.

Udvalget kan i Modsætning hertil udtale, at der formentlig ikke er Anledning til at søge de citerede Love udvidede til Færøerne, lige saa lidt som man kan anbefale, at Loven af 13de Februar f. A. allerede nu sættes i Kraft her.

De samme Grunde, som i 1896 bevægede Lagtinget til at fraraade, at Loven om Pasning af Dampkedler paa Landjorden sættes i Kraft paa Færøerne, kunne endnu siges at være til Stede, og hvorvel Dampkedlernes Antal ved Anlæg af nogle Hvalfangerstationer og Ophalingsbeddinger siden 1896 er vokset fra 5 til 10, har neppe nogen af disse Kedler en saa stor Ildpaavirkningsplade eller arbejder under et saa højt Damptryk, at de komme ind under Bestemmelserne i sidstnævnte Lovs § 2. Men, som bemærket, heller ikke Loven af 13de Februar f. A. om Tilsyn med Dampfartøjer m. m. er der Anledning til for Udvalget at anbefale sat i Kraft paa Færøerne. Af Dampfartøjer er der kun 3, som ere indregistrerede som hjemmehørende her, og som benyttes til Varetransport eller Passagerfart. Disse Dampskibe anløbe hvert Aar København, hvor de da blive underkastede det i Loven omhandlede Syn. Desuden blev i f. A. indregistreret 4 Ilvaldampere paa Færøerne. Disse Skibe benyttes alene til Hvalfangst og opholde sig for øvrigt kun her i Sommermaanederne, idet de hvert Efteraar afsejle til Steder udenfor Færøerne, hvor de oplægges og underkastes Eftersyn, til næste Fangsttid begynder. Af Skibe, der drives ved anden Maskinkraft end Damp, findes 2 (Motorbaade), hvilke benyttes til Varetransport mellem Øerne, men som paa Grund af deres ringe Størrelse ikke komme til at sejle i Fart udenfor Færøerne.

Af Hensyn til disse Skibe vilde der — bortset fra, hvor vidt et Tilsyn som det i Loven omhandlede overhovedet kan etableres her — formentlig ikke være Anledning til at sætte et saa stort Maskineri i Bevægelse som det, Loven forudsætter. Blandt de Ulemper, som straks ville fremstille sig, skal man fremhæve:

De skærpede Regler om Passagerskibe ville formentlig komme til Anvendelse paa egentlige Fiskefartøjer (Motorbaade). Paa Grund af den stærke Trafik imellem Øerne, og da næsten al Personbefordring sker ad Søvejen, ville Fiskerne med deres Fartøjer befordre Folk fra et Sted til et andet, naar saadant anses lønsomt, hvilket navnlig vil finde Sted paa de Tider, da Fiskeriet ikke kan drives. Men de i § 9 b. foreskrevne Kvalifikationer for dem, der skulle forestaa Maskineriets Pasning, kunne ikke fyldestgøres, da der ingen saadanne maskinkyndige Personer findes.

Paabudet i § 5 om, at Skibsløys og Kompasser skulle godkendes af Orlogsværkets Prøvekammer eller af et andet af Indenrigsministeriet anerkendt inden- eller udenlandsk Prøvekammer, vil være en stor Ulempe. Det er mindre sandsynligt, at et saadant Prøvekammer bliver oprettet her. Skibsløys og Kompasser maatte derfor sendes til København eller andet Sted udenfor Færøerne til Godkendelse. Herved vilde der paadrages Løjerne — foruden den anordnede Afgift for Undersøgelserne — en ikke ringe Udgift ved Indpakning, Fragttudlæg, eventuel Forsinkelse o. s. v.

Bestemmelserne i § 13 om, at Farten eller Virksomheden ikke maa begynde, før Øvrigheden dertil har givet Samtykke, vil ogsaa virke hæmmende, idet Synet, som man skal tillade sig at paavise i det efterfølgende, i hvert Fald ikke kan blive afholdt af her bosiddende Mænd, men vil være mer eller mindre afhængigt af Ankomsten af de Skibe, der have Synsmændene om Bord.

Dampskibe paa 100 Tons eller derover vilde ikke kunne underkastes Syn i Bunden her paa Færøerne, idet ingen Ophalingsbeding vil kunne tage Skibe af denne Størrelse op.

Med det Kendskab, man har til de 3 forstævnte Dampskibes Rederi, har man en Betryggelse i, at Skibene ville blive holdte i forsvarlig Stand, saavel hvad Skrog som Maskiner og Inventarium angaar, og Skibene blive derhos underkastede Syn, naar de en Gang aarlig komme i en dansk Havn udenfor Færøerne.

Der er for Tiden stærk Tale om at installere Maskinkraft i Fartøjer for at anvende dem til Fiskeri paa Færøerne — saaledes foreligger der for Tinget to Andragender om Laan af offentlige Midler i dette Øjemed. Og efter al Rimelighed har Anvendelse af Motorkraft i Fiskefartøjer en stor Fremtid for sig her. Derfor mener Udvalget ogsaa, at man bør være varlig med at foreskrive strenge Regler for disse Fartøjers Indretning og Betjening m. m. Ethvert Paabud i saa Henseende vil virke hæmmende og være en Faktor, som vil blive taget med i Beregningen, naar der bliver Tale om Anskaffelse af Motorfartøjer. Udgifter ved Syn af Fartøjerne vilde ogsaa være nok saa betydelige. Først naar Anskaffelse af Motorfartøjer til Fiskeribrug paa Færøerne kan siges at være blevet en Kendsgerning og har vist sig at svare Regning, er formentlig Tiden inde til at foreskrive Regler for deres Indretning og Betjening m. m.

Den væsentligste Indvending, som man kan gøre mod fornævnte Løvs Udvidelse til at gælde for Færøerne, ligger imidlertid i den Omstændighed, at Lovens Krav om Maskinernes Betjening om Bord, om Fartøjernes Indretning og Syning, samt navnlig om Sammensætningen af Tilsynet, overhovedet ikke kan opfyldes her paa Færøerne med de Kræfter, man for Tiden raader over.

I § 17 fastsættes, at af de 4 Mænd, hvorfra Synet skal sammensættes, skal den ene være søkyndig — hvilket kan efterkommes her —, de to maskinkyndige og den fjerde skibsbygningskyndig. For Tiden har vi ikke, hjemmehørende paa Færøerne, nogen, som kan anses maskinkyndig, og ingen, om hvilken man kan sige, at han er skibsbygningskyndig. Nu tillader Loven vel, at der om fornødent kan udmeldes Mænd, der ikke ere bosatte i vedkommende Amt, og der kunde saaledes blive Tale om at hidkalde Synsmænd fra de Dampskibe, der anløbe

Færøerne. Tilsynet kunde dog aldrig blive effektivt, naar Synsmændene ikke vare hjemmehørende eller bosatte paa Færøerne. Det er endog tvivlsomt, om det kunde anbefales at lade Mænd, der ikke havde fast Bopæl paa et Sted, men, som Søfolk, skifte fra et Sted til et andet, overtage Hvervet som Synsmænd, idet de altid kunde unddrage sig den Kritik, som et saadant Syn er udsat for. Et Oversyn, som Loven omtaler, vilde end vanskeligere kunne etableres.

Udvalget er dog ikke blindt for det ønskelige i, at Politiet kunde have Myndighed til at have Tilsyn med disse Fartøjer og navnlig med Dampskibe, der befordre Passagerer i større Antal fra og til Færøerne, samt med de paa Landjorden anbragte Dampkedler. Men Tilsynet maatte lempes efter de stedlige Forhold og er ikke krævet i et saadant Omfang, at der kan blive Tale om at overføre Loven af 13de Februar 1903 om Tilsyn med Dampfartøjer m. m. eller Loven af 1ste April 1896 om Pasning af Dampkedler paa Landjorden til at gælde for Færøerne.

I Henhold hertil tillader man sig at foreslaa Tinget at vedtage følgende Indstilling til Ministeriet:

Lagtinget kan ikke anbefale, at Loven af 13de Februar 1903 om Tilsyn med Dampfartøjer m. m. for Tiden sættes i Kraft paa Færøerne. Derimod vilde Tinget anse det for ønskeligt, om der gaves Politiet Myndighed til at foretage eller lade foretage et efter Forholdene lempet Tilsyn saavel med Fartøjer paa Færøerne, der til Fremdrivning eller andet Formaal benytte Damp eller anden Maskinkraft, som med de her anbragte Dampkedler paa Landjorden.

I Udvalget angaaende Udvidelse til Færøerne af Lov om Tilsyn med Dampfartøjer m. m. af 13de Februar 1903, Lagtinget, den 6te September 1904.

E. Müller.

Jens Andreassen.*)

Den 10de September foretoges *2den Behandling* af Sagen, som efter stedfunden Diskussion overgik til *3dje Behandling*.

Ved Sagens *3dje Behandling, den 12de September*, vedtoges Udvalgets Forslag med 13 St. mod 0.

Den 14de September oplæstes og underskrevet saalydende *Indstilling* i Sagen:

Ved Skrivelse til Amtmanden over Færøerne af 18de Juni f. A. har det høje Ministerium anmodet om Lagtingets Betænkning over, med hvilke Lempelser der maatte være Anledning til at sætte den under 13de Februar f. A. emanerede Lov om Tilsyn med Dampfartøjer m. m. i Kraft paa Færøerne.

Sagen blev i forrige Aar af forskellige Grunde udsat, hvorhos man vedtog at anmode Amtmanden om at gøre det høje Ministerium bekendt hermed.

Det i indeværende Aar nedsatte Udvalg paaviste, at fornævnte Lovs Bestemmelser ikke ret vel vilde kunne overføres til at gælde for Færøerne, idet

*) Mortensen var fraværende ved Betænkningens Afgivelse.

Undtagelsernes Antal vilde blive saa mange, at Loven næppe ved kongelig Anordning kunde sættes i Kraft som den samme Lov. Udvalget paaviste derhos, at der, foruden 4 smaa Hvalfangerdampskibe, kun findes 3 her hjemmehørende Dampskibe, der befatte sig med Varetransport og Passagerfart, og at de hvert Aar anløbe København, hvor de da blive underkastede det i Loven omhandlede Tilsyn. Desuden findes her 2 Motorbaade. Af Hensyn til disse Fartøjer troede Udvalget ikke, at der var Anledning til at foreslaa et saa stort Maskineri sat i Bevægelse, som foreskrevet ved Loven af 13de Februar f. A. Derimod foreslog man at udtale, at det vilde være ønskeligt, om der gaves Politiet Myndighed til at foretage eller lade foretage et efter Forholdene lempet Tilsyn, saavel med Fartøjer paa Færøerne, der til Fremdrivning eller andet Formaal benytte Damp eller anden Maskinkraft, som med de her anbragte Dampkedler paa Landjorden.

Udvalgsbetænkningen gennemgik de sædvanlige 2 Behandlinger i Tinget, og Indstillingen vedtoges enstemmigt.

Idet man tillader sig at fremsende Udvalgsbetænkningen, skal man anbefale Sagen til det høje Ministeriums Forsorg.

Tinget, den 14de September 1904.

C. Barentsen.

E. Müller,
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

XIII. Ang. Tilskud til Aftenskoler.

Den 1ste August fremlagdes følgende Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet:

Ministeriet
for

Kirke- og Undervisningsvæsenet.

København, den 18de November 1903.

Ved at tilstille Direktionen det høstfølgende Andragende, hvori Sognepræst til Sandø Præstegæld A. C. Evensen anholder om Tilskud af den paa Finansloven bevilgede Sum til Fremme af Aftenskoleundervisningen paa Landet til en i Sand oprettet Aftenskole, skal Ministeriet tjenstlig udbede sig Direktionens Ytringer over Andragendet behageligt meddelte, idet man i Anledning af, at der andrages om Understøttelse til Eleverne, skal oplyse, at fornævnte Finanslov-

bevilling er bestemt til Tilskud til *Lærere*, der holde Aftenskole, og ikke til Understøttelse af *Eleverne*.

Samtidig skal man anmode Direktionen om, at Spørgsmaalet om Tilskud af de under Færøernes Lagting sorterende Midler maa blive forelagt dette Ting, idet Ministeriet i Overensstemmelse med de Regler, der i øvrigt følges ved Tildelingen af saadanne Tilskud, ikke vil se sig i Stand til at søge denne Sag fremmet, medmindre der bevilges et Tilskud fra Lagtinget.

Med Svaret ønskes Andragendet tilbagesendt.

J. C. Christensen.

A. P. Weis.

Til
Skoledirektionen for Færø Amt.

Ved Sagens *1ste Behandling, den 3dje August*, vedtoges, efter Forslag af *Pronsten*, at henvise den til det i Sag Nr. V (aug. Udvidelse af Realskolen) nedsatte Udvalg, som afgav følgende, *den 9de September* fremlagte

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist en til Skoledirektionen stilet Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, hvori samme — foranlediget ved et fra Sognepræst Evensen indsendt Andragende om Understøttelse til Elever fra andre Bygder, der ville besøge en paataøkt Aftenskole i Bygden Sand —, næst at meddele, at den paa Finansloven til Fremme af Aftenskoleundervisning paa Landet givne Bevilling er bestemt til Tilskud til Lærere, der holde Aftenskole, og ikke til Understøttelse af Eleverne —, har anmodet Direktionen om, at Spørgsmaalet om Tilskud af de under Færøernes Lagting sorterende Midler maa blive forelagt dette Ting, idet Ministeriet i Overensstemmelse med de Regler, der i øvrigt følges ved Tildelingen af saadanne Tilskud, ikke vil se sig i Stand til at søge denne Sag fremmet, medmindre der bevilges Tilskud fra Lagtinget.

Udvalget kan ikke andet end erkende det paaskønnelsesværdige i Bestræbelserne for Oprettelsen af Aftenskoler, navnlig omkring i Bygder, hvor Undervisningen i Børneskolerne saaledes som Forholdene nu engang ere og i den nærmeste Fremtid maa antages at ville blive — i Regelen maa være mangelfuld. Man mener derfor, at Tinget bør støtte saadanne Bestræbelser ved at bevilge et Beløb, som stilles til Skoledirektionens Raadighed for sammen med eventuelle Tilskud fra Statskassen at anvendes til Fremme af Aftenskoleundervisning. Beløbet bør formentlig, ligesom Bevillinger fra Statskassen, uddeles til Lærere, der holde Aftenskole; men det vil formentlig under vore Forhold være heldigt, om Udtrykket »Lærere« i denne Forbindelse ikke udelukkende forstås som »en ved en Skole ansat Lærer«, men som en kvalificeret Person, der giver Undervisning. Finder saa en saadan Lærer, at der er Anledning til at støtte Elever fra andre Bygder, vil han lettere kunne opnaa dette, naar han selv faar offentlig Støtte og saaledes ikke behøver at stille pekuniære Fordringer til Eleverne.

Med Hensyn til, af hvilken Kasse en saadan Bevilling skal gives, mener man, at økonomisk Fond for Tiden bedst vil kunne ofre det nødvendige Beløb, og at dette for i Aar passende kan sættes til 200 Kr.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa:

Der bevilges af økonomisk Fond 200 Kr., der stilles til Skoledirektionens Raadighed for sammen med eventuelle Tilskud fra Statskassen at anvendes til Fremme af Aftenskoleundervisning.

I Udvalget angaaende Udvidelse af Realskolen, Thorshavn, den 10de September 1904.

Joen Poulsen,
Ordfører.

P. Niclasen.

E. Müller.

Fr. Petersen.

Johan H. Poulsen.

Ved Sagens 2den Behandling, den 12te September, sattes Udvalgets Forslag under Afstemning og vedtoges med 12 St. mod 0.

XIV. Ang. den kommunale Beskatning.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes den fra forrige Samling (se Beretning 1903, Side 81—84) udsatte Sag angaaende Udvidelse til Færøerne af forskellige Bestemmelser i Lov om Ændringer i og Tillæg til de nugældende Regler for den kommunale Beskatning samt om Statstilskud til Kommunerne af 15de Maj 1903, ledsaget af forskellige fra de kommunale Bestyrelser indhentedes Erkløringer.

Ved Sagens foreløbige Behandling, den 5te August, vedtoges, efter Forslag af Formanden, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer. Til Medlemmer af Udvalget valgtes næste Dag: J. Poulsen og J. E. Olsen hver med 11 St., Michelsen med 10 St., C. Olsen med 8 St. og Dam med 5 St., idet Lodtrækning gjorde Udslaget mellem ham og J. H. Poulsen, der ogsaa havde faaet 5 St.

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg er nedsat i den fra forrige Samling udsatte Sag om »Udkast til Lov ang. Udvidelse til Færøerne af forskellige Bestemmelser i Lov om Ændringer i og og Tillæg til de nugældende Regler for den kommunale Beskatning samt om Statstilskud til Kommunerne» af 15de Maj 1903» tillige med et sig hertil sluttende Udkast til Anordning.^{*)} — Sidstnævnte Udkast har i Henhold til Tingets Vedtagelse f. A. været tilstillet de kommunale Styrelser til Erklæring. Forstanderskaberne for Norderøernes Præstegælds Kommune, Sjøv Sogns do., De forenede Sogne i Nordstrømø, Vaagø Præstegælds Kommune og Sandø Præstegælds do. have alle anbefalet Udkastets Vedtagelse, enkelte — særlig Forstanderskabet for Vaagø — have dog henstillet, at der foretages visse Ændringer. Forstanderskaberne for De forenede Sogne i Sydstrømø, Kvalbø Sogns Kommune og Prodebø Sogns do. fraraade derimod at vedtage et saadant Forslag, idet de deri indeholdte Bestemmelser ville paaføre Forstanderskaberne et meget forøget, tildels unødvendigt Arbejde. Fra de øvrige kommunale Styrelser foreligger ikke nogen Udtalelse.

Udvalget maa indrømme, at en Anordning som den foreslaaede vil medføre et forøget Arbejde for Ligningsmyndighederne, men mener dog, at dette ikke vil være saa stort, at man af den Grund bør fraraade at vedtage Forslaget, der jo byder adskillige Fordele og raader Bod paa Savn, man længe har følt med Hensyn til vor kommunale Lovgivning.

Udvalget vil derfor tillade sig at foreslaa, at Lovforslaget vedtages uforandret, og at Udkastet til Anordning vedtages med nogle faa Ændringer.

Da Ordet »Kommune» i adskillige Tilfælde kan give Anledning til Misforstaaelse, foreslaas en forklarende Bestemmelse føjet til § 1.

Den i §§ 4 og 10 foreskrevne Frist for Indgivelse af Skatteklager foreslaas forlænget fra 14 Dage til en Maaned.

I § 9 foreslaar et Flertal (Michelsen, C. Olsen, J. F. Olsen og J. Poulsen) optaget en Bestemmelse om, at naar en Bedrift, der udøves i en Kommune, forulemper Personer eller faste Ejendomme i en anden Kommune, skal Lagtinget kunne tillægge denne en mindre Andel af den Skat, der skal ydes til Erhvervs-kommunen, hvilken Bestemmelse ogsaa kommer til Anvendelse m. H. t. § 17. — Et Mindretal (Dam) kan ikke tiltræde dette Forslag, der efter hans Formening let vil kunne lede til Rivninger, mulig ogsaa mindre heldige Overenskomster mellem de paagældende Kommunes Bestyrelser.

I § 10 foreslaas en lille Ændring for at bringe Bestemmelsen i Overensstemmelse med Landkommunallovens § 26.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Vedtagelse:

- I. Det Tinget forelagte »Udkast til Lov angaaende Udvidelse til Færøerne af forskellige Bestemmelser i Lov om Ændringer i og Tillæg til de nugældende Regler for den kommunale Beskatning samt om Statstilskud til Kommunerne af 15de Maj 1903» vedtages uforandret.
- II. Det foreliggende »Udkast til Anordning for Færøerne om Ændringer i og Tillæg til de nugældende Regler om den kommunale Beskatning» vedtages med følgende Ændringer:
 1. Til § 1 føjes som nyt (2det) Stykke: »Ved Ordet »Kommune» i denne Anordning forstaas, hvor en færøsk Landkommune omfatter to eller flere Sogne, ethvert af disse for sig.»
 2. I § 4 forandres i 5te og 7de Linie »14 Dage» til »1 Maaned».

^{*)} Dette Udkast er vedhæftet Beretningen som Bilag II.

3. (Forslag af Flertallet: Michelsen, C. Olsen, J. F. Olsen og J. Poulsen):
I § 9 indskydes mellem 3dje og 4de Stykke et nyt (4de) Stykke, saalydende:
»Berører en Bedrift foruden Erhvervskommunen en anden Kommune paa en saadan Maade, at dennes Beboere eller faste Ejendomme derved forulempes, kan der efter den sidstnævnte Kommunes Paastand af Lagtinget tillægges den en passende Del, dog ikke udover $\frac{1}{3}$, af den Erhvervskommunen ifølge foranstaaende Bestemmelse tilkommende Skat.«
4. I § 10, 2det Stykke, forandres:
 - a. I 1ste og 2den Linie Ordene: »Den skattepligtige . . . opgiver« til: »Den skattepligtige skal til Ligningsmyndigheden opgives«.
 - b. I 6te og 9de Linie forandres »14 Dage« til »1 Maaned«.
5. (Forslag af Flertallet: Michelsen, C. Olsen, J. F. Olsen og J. Poulsen):
Til § 17, 2det Stk., føjes:
»§ 9, 4de Stykke, finder tilsvarende Anvendelse paa de her nævnte Selskaber.«

I Udvalget angaaende »den kommunale Beskatning«, Thorshavn den 6te September 1904.

Joen Poulsen.
Ordfører.

Johan K. F. Dam.

D. P. Michelsen.

C. Olsen.

Jacob Olsen.

Ved Sagens 2den Behandling, den 8de September, behandledes Udvalgets Betænkning i Almindelighed og Forslaget til Anordning i følgende Afsnit: §§ 1—8, §§ 9—14, §§ 15—18 og §§ 19—23. Derefter sattes Spørgsmaalet om Sagens Overgang til 3dje Behandling under Afstemning og vedtoges med 12 St. mod 0.

Den 10de September foretoges Sagens 3dje Behandling. Forslaget til Anordning med dertil stillede Ændringsforslag behandledes i følgende Afsnit:

§§ 1—8. Udvalgets Ændringsforslag 1 og 2 vedtoges hvert især med 16 St. mod 0, hvorefter §§ne saaledes ændrede betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

§§ 9—14. Ændringsforslag 3 sattes under Afstemning; men da kun 6 stemte for og ingen imod, foretoges Navneopraab med følgende Udfald: *Ja* stemte: J. Poulsen, Nielsen, Michelsen, T. J. Petersen, J. F. Olsen, J. H. Poulsen, C. Olsen, Weihe og Formanden; — O. J. Olsen, Müller, Isaksen, Dam, Matras og Andreassen *stemte ikke*, medens de øvrige 5 Medlemmer vare *fraværende*, og var Ændringsforslaget saaledes bortfaldet, hvorefter § 9 betragtedes som vedtagen uden Afstemning. — Ændringsforslag 4 vedtoges: a. med 11 St. mod 0 og b. med 12 St. mod 0, hvorefter §§ 10—14 saaledes ændrede betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

§§ 15—18. Ændringsforslag 5 betragtedes som bortfaldet ved Afstemningen over Ændringsforslag 3. §§ne betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

§§ 19—23 betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

Derefter sattes Sagen i dens Helhed under Forhandling.

Fra *Udvalget* fremkom følgende

Forslag til Beslutning.

Sagen udsættes til næste Aar.

Forslaget, som det nu er paragrafvis vedtaget, tilstilles de kommunale Bestyrelser til Erklæring med Opfordring til ogsaa at fremkomme med foreløbige Udkast til Skattevedtægter.

Dette Forslag sattes under Afstemning og vedtoges med 12 St. mod 0.

XV. Ang. Forretningsordenen.

Ved *Lagtingets Aabning* fremlagdes den fra forrige Samling udsatte (se Beretning 1903, Side 112-113) Sag angaaende Ændringer i Lagtingets Forretningsorden.

Ved Sagens *foreløbige Behandling*, den 1ste August, vedtoges, efter Forslag af *Schrøter*, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Til Medlemmer af Udvalget valgtes *næste Dag*: *Schrøter*, *Nielsen*, *Müller*, *J. Poulsen* og *Provsten* med henholdsvis 12, 8, 7, 7 og 6 St.

Den 5te September fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg, der af Lagtinget er nedsat i Anledning af en fra Lagtingsmand *Schrøter* i forrige Samling indkommen Henstilling om at foretage nogle Forandringer i Forretningsordenen, tillader sig i den Anledning at anføre:

Det maa erkendes, at det virker i høj Grad forstyrrende og sinkende paa Lagtingets Arbejder, at der paa ethvert Tidspunkt af Samlingen fremkommer Andragender og bliver rejst nye Sager, som lige saa godt kunde være fremkomne ved Samlingens Begyndelse. For at lægge en Dæmper herpaa formener Udvalget, at der med Hensyn til Sager, der indkomme til Tinget efter et bestemt Tidspunkt, uden foregaaende Forhandlinger bør tages Beslutning ved Afstemning om, hvor vidt de skulle behandles i samme Samling, og at Behandling kun skal finde Sted, naar mindst tre Fjerdedele af de tilstedeværende Medlemmer stemme

derfor. Opnaas ikke dette Stemmeantal, bør Sagen, som for sent fremkommen, udsættes til det paafølgende Aar. Som dette Tidspunkt har Udvalget anset 15de August for at være passende.

Samme Paragraf i Forretningsordenen indeholder en Bestemmelse om, at enhver Sag, der indkommer til Tinget, bliver af Formanden at anmelde og fremlægge i et Møde, hvorimod der ikke findes fastsat nogen Tidsgrænse, inden hvilken dette bør ske. Udvalget anser dette for en Mangel og mener, at en saadan Tidsgrænse passende kan ansættes til senest det 3dje Møde efter, at Sagen er indkommen til Tinget.

Paa Grund af de forøgede Pengemidler, som økonomisk Fond ved Loven om Hvalfangst er kommen i Besiddelse af, har der i de senere Aar været valgt 5 Medlemmer til det Udvalg, der har behandlet Fondens Sager, i Stedet for det i Forretningsordenen fastsatte Antal af 3 Medlemmer. Der bør foretages en Ændring, hvorved Medlemsantallet fremtidig fastsættes til 5.

Ved Behandling af Forslag til Love vil det blive mere overskueligt, om Ændringsforslag blive indkaldte til Sagens 2den Behandling, og der umiddelbart efter Forhandlingen bliver foretaget Afstemning over de enkelte Paragraffer med de dertil hørende Ændringsforslag. Efter at Lovforslaget er blevet renskrevet eller rentrykt, vil man da lettere kunne bedømme, hvilke yderligere Ændringer det eventuelt bør underkastes. Denne Fremgangsmaade, der følges i Rigsdagen, vil det vist være heldigst at indføre i Lagtinget.

Efter Forretningsordenens § 27 kan en af Tinget tagen Beslutning forandres i samme Samling, naar to Tredjedele af de tilstedeværende Medlemmer stemme derfor. Derved kan det Tilfælde indtræde, at et Mindretal kan forandre en af Tingets Flertal tagen Beslutning, naar største Delen af de Medlemmer, der havde stemt for Sagen, vare fraværende. Udvalget anser det derfor for rettest, at der knyttes en Bestemmelse til denne Paragraf om, at der udfordres for at forandre en Beslutning, at disse to Tredjedele tillige skulle udgøre et Antal af mindst 10 Medlemmer.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Lagtingets Vedtagelse:

Der foretages følgende Forandringer i og Tilføjelser til Lagtingets Forretningsorden:

Til § 5.

I Stedet for Ordene »i et Møde« sættes: »senest i det 3dje Møde efter, at den er indkommet til Tinget. — Over Andragender, som indkomme til Tinget efter den 15de August, tages Bestemmelse ved en Afstemning, der foretages uden foregaaende Diskussion, om, hvor vidt de skulle behandles i den paagældende Samling. Hvis ikke mindst tre Fjerdedele af de tilstedeværende Medlemmer stemme for Sagens Behandling, bliver den, som for sent fremkommen, at udsætte til det paafølgende Aars Lagtingssamling.«

Til § 8.

Tallet »3« i Post 4 ændres til »5«.

Til § 13.

I Stedet for Slutningen af 1ste Punktum: »Paragraffer . . . passende« indskydes: »enkelte Paragraffer med dertil hørende Ændringsforslag i saadanne Afsnit, som Formanden maatte finde passende. Umiddelbart efter Forhandlingen af hvert Afsnit skrides til Afstemning over samenes Paragraffer og de dertil hørende Ændringsforslag.«

Der tilføjes Paragraffen:

»dog maa disse to Tredjedele udgøre mindst 10 Stemmer.«

I Udvalget for Forandringer i Forretningsordenen, Thorshavn, den 5te September 1904.

J. H. Schrøter,
Ordfører.

Joen Poulsen.

E. Müller.

J. Z. Nielsen.*)

Den 7de September foretoges Sagens 2den Behandling. Efter en punktvis Behandling af Forslaget vedtoges Overgang til 3dje Behandling med 14 St. mod 0.

Den 8de September fremlagdes *Ændringsforslag* med *Bemærkninger* til samme fra *Formanden*. (Vedhæftet Beretningen henholdsvis som *Bilag 3* og *4*).

Den 9de September paabegyndtes Sagens 3dje Behandling. Lifter stedfunden Diskussion udsattes den videre Forhandling og Afstemning til et følgende Møde. — Den 12te September fortsattes Behandlingen. *Formanden* foreslog at udsætte Sagen til næste Aar, hvilket Forslag vedtoges med 13 St. mod 0.

XVI. Ang. Oprettelse af en Bank paa Færøerne.

Ved *Lagtingets Aabning* fremlagdes den fra forrige Samling udsatte Sag (se Beretn. for 1903, Side 118) angaaende Oprettelse af en Bank paa Færøerne.

Ved Sagens *foreløbige Behandling*, den 2den August, foreslog O. J. Olsen først at nedsætte et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer, hvilket Forslag han under Forhandlingerne tog tilbage og foreslog et almindeligt Udvalg paa 5 Medlemmer. Forslaget vedtoges med 13 St. mod 0.

*) *Poulsen* var fraværende ved Betænkningens Afgivelse.

Til Medlemmer af Udvalget valgtes næste Dag: O. J. Olsen, Müller, Andreasen, Mortensen og Nielsen med henholdsvis 11, 10, 9, 9 og 8 St.

Den 29de August fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat i Anledning af den fra forrige Aar udsatte Sag om Oprettelse af en Bank eller Bankfilial paa Færøerne, skal efter fornøden Overvejelse af Sagen tillade sig at bemærke følgende:

At en saadan Pengeinstitution som den her tilsigtede vil have Betingelse for at kunne bringe al materiel Virksomhed ind paa et mere sundt og rationelt Spor, end hvad hidtil, under vore i saa Henseende højt uheldige Forhold, har været Tilfældet, maa jo paa Forhaand betragtes som givet, og Udvalget mener, at det er paa høje Tid at paabegynde Forberedelserne til Planens Realisation.

Da Muligheden for Tilvejebringelsen af tilstrækkelige Midler til Oprettelsen af en selvstændig Bank ikke for Tiden kan skønnes at være til Stede, har Udvalget ment det klogest at anstille Undersøgelser om Muligheden for Erhvervelsen af en Filial af en solid dansk Bank og har til den Ende gjort en Henvendelse til Landmandsbanken i København, hvilken Forespørgsel dog af Hensyn til Postforbindelsen næppe vil kunne blive besvaret forinden Tingets Afslutning.

Da det maa forudsættes, at der til en hensigtsmæssig Løsning af Opgaven nødvendigvis maa afholdes vidtløftige Konferencer og Forberedelser, som selvfølgelig vil strække sig ud over nærværende Tingsamling, har Udvalget anset det for mest formaalstjenligt, at der bliver nedsat et staaende Udvalg til at foranstalte tilvejebragt alle ønskelige Oplysninger til Sagens Fremme, hvorefter Resultatet af Udvalgets Arbejde ved en ordentlig eller overordentlig Samling bliver forelagt Tinget til Behandling.

Udvalget tillader sig derfor at foreslaa Tinget til Vedtagelse:

Der nedsættes et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer til paa Tingets Vegne at indlede Forhandlinger med danske Banker om Oprettelse af en Bankfilial paa Færøerne. Alt, hvad Udvalget ved disse Forhandlinger opnaar, bliver at forelægge Tinget enten i en ordentlig eller overordentlig Samling.

I Udvalget angaaende Oprettelsen af en Bank eller Bankfilial paa Færøerne,
Thorshavn, den 27de August 1901.

Olaf J. Olsen,
Ordfører.

J. Z. Nielsen.

Jens Andreasen.

E. Müller.

N. J. Mortensen.

Den 30de August paabegyndtes Sagens 2den Behandling, hvorefter den videre Forhandling og Afstemning udsattes til et følgende Møde.

Den 9de September fremlagdes følgende Ændringsforslag af J. Andreasen, Nielsen og O. J. Olsen:

I Indstillingspunktet udgaa Ordene: »enten i en ordentlig eller overordentlig Samling«.

Ved den fortsatte 2den Behandling, den 12te September, vedtoges *Ændringsforslaget* med 14 St. mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag saaledes ændret ligeledes vedtoges med 14 St. mod 0.

Til Medlemmer af det staaende Udvalg valgtes næste Dag: *Müller* med 12 St., *Mortensen* og *O. J. Olsen* med 11 St., *Andreassen* og *Nielsen* med 8 St.

XVII. Ang. Havneanlæg ved Thorshavn.

Den 13de August fremlagdes følgende, fra Landbrugskandidat *R. C. Efferse* paa en Komités Vegne indkomne *Andragende*:

Til
Færøernes Lagting.

Man savner endnu en saadan indgaaende sagkyndig Undersøgelse af de færøske Havneforhold som den, der allerede er iværksat paa Vejvæsenets Omraade. For at faa dette Savn afhjulpet for Thorshavns Vedkommende har den Komité, der er valgt til eventuel Iværksættelse af et Havneanlæg her ved Byen, fundet det ønskeligt, at der andrages om, at der af Regeringen maa blive sendt en kyndig Mand hertil for at foretage den nødvendige Undersøgelse til Oplysning om Udførbarheden af og Omkostningerne ved et hensigtsmæssigt Havneanlæg.

Komiteen har besluttet at foretage en privat Indsamling til delvis Afholdelse af Udgifterne ved en Havneingeniørs Rejse hertil. Man nærer dog Haab, at Thorshavns Kommune vil deltage i Omkostningerne med en Tredjedel og Lagtinget af de til dets Raadighed staaende Midler vil bevilge en Tredjedel.

Man føler sig overbevist om, at Tinget har et aabent Øje for, at det paa-tænkte Arbejde for Færøernes Vedkommende vil kunne danne et betydningsfuldt Led i en tilsvarende Udvikling af Skibsfart og Fiskeri som den, der i den sidste Tid har fundet Sted i den øvrige Del af Kongeriget.

I Henhold til foranstaaende tillader jeg mig herved paa Komiteens Vegne at andrage om, at det høje Ting maa bevilge et Beløb i det nævnte Øjemed og i øvrigt give Sagen sin værdifulde Støtte.

Thorshavn, den 12te August 1904.

R. C. Efferse.

Ved Sagens *foreløbige Behandling*, den 16de August, vedtoges, efter Forslag af *Isaksen*, at henvise den til Udvalget for økonomisk Fond, som afgav følgende, den 10de September fremlagte

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er henvist et fra Landbrugskonsulent *Effersø* paa en Komités Vegne indsendt Andragende om Tilskud til Dækning af $\frac{1}{3}$ af de med Forundersøgelser af et eventuelt Havneanlæg her ved Thorshavn forbundne Udgifter.

Efter at Udvalget havde faaet denne Sag under Behandling, fandt man Anledning til, inden man kunde gaa ind paa en nærmere Behandling af Sagen, under 19de f. M. at anmode Hr. Landbrugskonsulent *Effersø* om Oplysning om, hvor store Omkostningerne i nævnte Anledning beregnedes at ville blive, og om, hvorledes Thorshavns Kommunalbestyrelse stillede sig til Sagen.

Vedrørende den førstnævnte Forespørgsel oplyste Hr. *Effersø* i en Skrivelse af 23de f. M., at man antog, at en Sum af 1200 Kr. sandsynligvis vilde være nogenlunde tilstrækkelig, og at det maatte anses for sandsynligt, at Beløbet ikke vil overstige 1500 eller i det allerhøjeste 2000 Kroner, og samtidig medfulgte en Liste over en Del i Thorshavn indsamlede frivillige Bidrag, som agtes anvendte til delvis Bestridelse af de med den nævnte Forundersøgelse forbundne Udgifter.

Foranlediget ved de af Udvalget til Hr. *Effersø* rettede Forespørgsler modtog Udvalget under 1ste September en Skrivelse fra Thorshavns Kommunalbestyrelse, hvori meddeles, at Kommunalbestyrelsen har vedtaget at indgaa til Regeringen med Andragende om at faa en Ingeniør herop for at undersøge Forholdene her ved Byen med Hensyn til Havneanlæg, samt at søge at faa oplyst, hvad en saadan Undersøgelse vil koste, og udtaler i Forbindelse dermed, at den vil være Lagtinget meget taknemlig for Støtte til denne Sags Fremme, men ønsker, saafremt der maatte blive bevilget noget Tilskud, at dette maa kunne tilsiges Thorshavns Kommune.

Skønt Udvalget ikke er i Stand til at danne sig nogen virkelig begrundet Mening om, hvor vidt det paatænkte Arbejde for Færøernes Vedkommende vil kunne danne noget betydningsfuldt Led i en tilsvarende Udvikling af Skibsfart og Fiskeri som den, der i den sidste Tid har fundet Sted i den øvrige Del af Kongeriget, saa nærer Udvalget dog ingen Tvivl om, at Projektet, saafremt det realiseres og kan bære de dermed forbundne Udgifter, vil blive af stor Betydning for Byen Thorshavns fremtidige Udvikling. Udvalget mener derfor, at Tinget bør yde det paatænkte Forehavende sin Støtte, og tillader sig derfor at foreslaa følgende til Tingets Vedtagelse:

1. Lagtinget erklærer sig villigt til af Færø Amts økonomiske Fonds Midler at bevilge Thorshavns Kommune $\frac{1}{3}$ — dog ikke udover 500 Kr. — af de ved en af denne foranlediget eventuel Forundersøgelse med Hensyn til et Havneanlæg ved Thorshavn forbundne Udgifter, under Forudsætning af at de $\frac{2}{3}$ af Udgifterne bæres af Thorshavns Kommune i Forbindelse med de privat indsamlede Bidrag.
2. Dette meddeles Thorshavns Kommune og Hr. Landbrugskonsulent R. C. *Effersø* paa vedkommende Komités Vegne.

Udvalget for de økonomisk Fond m. m. vedkommende Sager, Thorshavn, den 10de Septbr. 1904.

Dione Isaksen,
Ordfører.

Fr. Petersen.

D. P. Michelsen.

J. M. Matras.

J. Patursson.

Den 12te September fremlagdes følgende *Ændringsforslag* af *Førmanden*:

I Indstillingspunkt 1 ændres Ordene »de $\frac{2}{3}$ af Udgifterne» til »de øvrige dermed forbundne Udgifter».

Ved Sagens *2den Behandling, samme Dag* (12te Septbr.), vedtoges *Ændringsforslaget* med 10 St. mod 0, hvorefter det saaledes ændrede Forslag sættes under Afstemning; men da kun 8 stemte for og ingen imod, foretoges Navneopraab med følgende Udfald: *Ja* stemte: J. Poulsen, Schrøter, Nielsen, Michelsen, J. H. Poulsen, Isaksen, Matras, Andreassen og Førmanden; *nej* stemte O. J. Olsen, medens Nielsen, Petersen, Dam, C. Olsen og Weihe *ikke stemte* og de 5 øvrige Medlemmer vare *fraværende*, og var Forslaget saaledes vedtaget med 9 St. mod 1.

XVIII. Ang. Lov for Almueskolevæsenet paa Færøerne.

Den 20de August fremlagdes følgende *Andragende* og *Lovudkast*, der gennem Skoledirektionen var indsendt af et af »Færøernes Lærerforening» nedsat Udvalg:

Til
Færøernes Lagting.

Da man i længere Tid har følt Trang til en tidssvarende Lov for Almueskolevæsenet paa Færøerne, og da denne Trang, som det var at vente, ikke mindst har været følt inden for de færøske Almueskolelæreres Kreds, vedtog den færøske Lærerforening paa sin Generalforsamling i Olai 1903 at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer til at udarbejde et Udkast til Lovregler for det færøske Almueskolevæsen. Dette Fremandsudvalg fremlagde derpaa — Olaidag 1904 — for Lærerforeningens Generalforsamling et Flertals- og et Mindretals-Udkast, der dog ikke indeholdt større Afvigelser fra hinanden.

Lærerforeningen vedtog derpaa enstemmig at forøge Udvalget med endnu 2 Medlemmer og at anmode dem om at sammenarbejde de to Udkast til eet under samtidig Hensyntagen til den Kritik, der var fremkommen mod enkelte Dele i Udkastene fra forskellige Medlemmer af Lærerforeningen. Dette Udvalg anmodedes tillige om at fremlægge det saaledes sammenarbejdede Forslag til

Lov for Almueskolevæsenet — som den samlede færøske Lærerforenings Forslag — for Lagtinget i denne Samling gennem Skoledirektionen.

Idet vi herved efterkomme det os saaledes paalagte Hverv, tillade vi os ærbødigst at andrage om det høje Lagtings velvillige Bistand til Sagens Gennemførelse.

Thorshavn, den 2den August 1904.

A. C. Evensen
(ifølge Fuldmagt).

Foul Jensen.

Joan Poulsen.

Hans M. Jacobsen.

Jakob Jakobsen.

* * *

Forslag

til

Lov for Almueskolevæsenet paa Færøerne.

§ 1.

Der vælges en Skolekommission for hvert Sogn, der bestaar af 3 Medlemmer, hvoraf Skoledirektionen vælger eet, der kan bo udenfor Sognet, men i Præstegældet, og vedkommende Forstanderskab de to andre, der skulle bo i Sognet og have eller have haft Børn i Almueskolen, hvor en saadan findes. Valget gælder for tre Aar. Kommissionen vælger selv sin Formand.

§ 2.

I enhver Skole skal undervises i følgende Fag:

Religion, Dansk, Skønskrivning, Retskrivning og Regning.

Desuden skal der, hvor Omstændighederne tillade det, undervises i færøsk Læsning, Historie, Geografi og Sang.

Endvidere kan der undervises i andre Fag, saasom: Gymnastik, Svømning, Haandgerning, Tegning, Naturhistorie, færøsk Retskrivning m. v.

Hvor der i en Skole findes Børn, hvis Forældre staa udenfor Folkekirken, kunne de fritages for Undervisning i Religion, hvis deres Forældre begære det.

Læreplan udarbejdes af Skolekommission og Lærer i Forening. Planen approberes af Skoledirektionen.

§ 3.

De nødvendige Undervisningsmidler anskaffes til Skolen af Kommunen, dog at de Forældre eller Værger, der have Raad dertil, selv anskaffe de nødvendige Lærebøger, Skriverekvisitter m. m. til deres Børn.

§ 4.

Ansøgninger om et ledigt Embede indsendes til Skoledirektionen, som i Forvejen opslaar Embedet vakant; Ansøgningsfristen maa ikke være mindre end 6 Uger.

Samtlige Ansøgninger vil af Skoledirektionen være at indsende til Skolekommissionen, som blandt Ansøgerne indstiller tre til Ansættelse i Nummerorden (for saa vidt saa mange Ansøgere maatte melde sig). Blandt disse tre vælger Direktionen.

For at en Ansøger kan komme i Betragtning, maa vedkommende have taget Eksamen ved Thorshavns Lærerskole; dog kan Skoledirektionen, naar særlige Omstændigheder tale derfor, gøre Undtagelse fra denne Regel.

§ 5.

Som Regel maa en Lærer ikke have flere end to offentlige Skoler at undervise i.

Hvis der i en Bygds offentlige Skole findes over 60 Børn, maa den ved Skolen ansatte Lærer ikke tillige være ansat ved flere offentlige Skoler.

§ 6.

I Sommerhalvaaret (Marts—Oktober) undervises der i 36 Timer, i Vinterhalvaaret (November—Februar) i 30 Timer egentlig.

Dog skal der ikke være noget til Hinder for, at Vinterhalvaaret yderligere afkortes, hvis Læreren ønsker det.

§ 7.

Som Fritid bestemmes: Juleferie fra Dagen før Juleaften til 4de Januar; Paaskeferie fra Onsdagen før til Onsdagen efter Paaske; Pinseferie fra 3 Dage før til 5 Dage efter Pinse; Sommerferie fra 28de Juli til 31te August: alle de nævnte Dage iberegned.

Desuden bestemmes som Fritid: Valgdage (Grandestævnedage, for saa vidt Lærerne ønske at benytte deres Stemmeret), Grundlovsdag, Kongens Fødselsdag, Fastelavns Mandag, samt en Dag i hver af Maanederne, hvor ingen Fridag eller Ferie falder.

§ 8.

Børnene inddeles i Klasser (to eller flere). Antallet af Eleverne i en Klasse bør under ingen Omstændigheder overstige 35. Ved Ordningen i Klasser tages Hensyn til Elevernes Modenhed og Alder. Undervisningstiden for de enkelte Klasser fastsættes af Skolekommission og Lærer i Forening.

Hvor der i en Skole findes særlig faa Børn, kan Klasseinddelingen dog undlades.

§ 9.

Ethvert Barn, der paa nogen Maade kan besøge en Skole, offentlig eller privat, skal indmeldes i samme til Undervisning efter det fyldte syvende Aar, medmindre Forældre eller Værger ad privat Vej bibringe deres Børn saa mange Kundskaber, at de staa paa Højde med almindelig begavede Elever fra Skolerne; viser dette sig ved den aarlige offentlige Eksamen ikke at være Tilfældet, ville saadanne Børn være at henvise til Skole.

§ 10.

Optagelse i den offentlige Skole finder Sted een Gang aarlig, straks efter Eksamen (April—Maj), og sker ved, at Forældre, Værger eller Husbønder indmelde Børnene hos Læreren.

Forandring i Indmeldelsestiden kan finde Sted under særlige Omstændigheder (Forandring af Opholdssted, Sygdom o. l.).

§ 11.

Undervisningspligten ophører ved Barnets fyldte fjortende Aar (Folketirken Konfirmation). Hvis Forældre, Værger eller Husbønder ønske, at Børnene skulle besøge Skolen efter det fyldte fjortende Aar, maa Skolekommiss-

sionens Samtykke hertil. — Barnet skal udmeldes af Skolen ved det fyldte femtende Aar.

§ 12.

Børnenes Fremgang i offentlige og private Skoler prøves een Gang aarlig (April—Maj) ved en offentlig Eksamen, som afholdes i Skolekommissionens Overværelse, efter forudgaaet Anmeldelse.

§ 13.

De Forældre, Værger eller Husbonder, som ikke lade deres Børn eller Tyende besøge nogen Skole, hvor anordningsmæssig Eksamen afholdes, ere pligtige til, efter Tilsigelse fra Skolekommissionen, at lade dem møde ved den aarlige offentlige Eksamen i Almueskolen. For saa vidt de ved denne ikke godtgøre at besidde alle de Kundskaber og Færdigheder, som jævnaldrende Børn have opnaaet i Almueskolen, ville de være at henvise til Undervisning i denne.

§ 14.

Paa de Steder, hvor ingen Skoler findes, skulle samtlige Børn imellem det fyldte syvende og det fyldte fjortende Aar være pligtige til mindst een Gang aarlig at møde for Skolekommissionen til Eksamen, om hvilken Eksamen der nogen Tid i Forvejen er givet Skoledirektionen Meddelelse.

Hvis Børnene ved disse Eksamener ikke forekomme Kommission og Direktion at besidde en lignende Modenhed og Uddannelse som Børn i en mellemgod Almueskole, skal Forstanderskabet sørge for bedre Undervisning.

§ 15.

De Forældre, Værger eller Husbonder, som uden gyldig Grund lade deres i den offentlige Skole gaaende Børn eller Tyende forsømme samme, blive af Skolekommissionen at idømme Bøder, saaledes:

10 Øre for første Dag, 20 Øre for næste o. s. v. med 10 Øres Paalæg for hver Dag, indtil 1 Kr. pr. Dag.

Det samme gælder dem, der ifølge § 9 have faaet Tilhold om at sende deres Børn i Skole.

Ved hvert Fjerdingaars Begyndelse bringes Bøderne for Forsømmelser i dette ned til 10 Øre igen, stigende efter ovennævnte Skala.

I Mangel af Betaling afsones Bøderne med simpelt Fængsel.

Den sidste Skoledag i hvert Kvartal indsender Læreren (Lærerinden) en Fortegnelse over Forsømmelserne, ledsaget af deres egne Bemærkninger, til Skolekommissionen, som saa skal gøre de nødvendige Skridt til Bødernes fulde Inddrivelse.

Bøderne bruges efter Bestemmelse, truffen af Kommission og Lærer i Forening.

Under særlig formildende Omstændigheder kunne idømte Bøder helt eller delvis eftergives, naar Skolekommission og Lærer enstemmigt vedtage det.

§ 16.

Al nærmere Ordning med Hensyn til Skolen, f. Eks. angaaende Disciplin, Orden, Omflytning efter Eksamen, Fritagelse for enkelte Skoledage o. s. v., træffes af Skolekommission og Lærer i Forening.

1 Udvalget til Udarbejdelse af Forslag til Lov for Almueskolevæsenet paa Færøerne.

A. C. Eriksen
(ifølge Fuldmagt).

Poul Jensen.

Joen Poulsen.

Hans M. Jacobsen.

Jakob Jakobsen.

Ved Sagens *foreløbige Behandling*, den 23de August, vedtoges, efter Forslag af *Prosten*, at henvise den til Udvalget i Realskolesagen (Nr. V), som afgav følgende, den 12te September fremlagte

Udvalgsbetænkning.

Til undertegnede Udvalg er blevet henvist et fra »Færøernes Lærerforening« gennem Skoledirektionen til Lagtinget indsendt Andragende om Forslag til en Skolelov.

Udvalget maa med Andragerne være enig i, at der er Trang til mere bestemte Regler for Skole- og Undervisningsvæsenet i Bygderne, end dem, der nu haves i Loven af 1ste Marts 1854 og Landkommunalloven af 28de Februar 1872. — Saadanne Regler kunne — i H. t. sidstnævnte Lovs § 16 — efter at Forstanderskaberne derom ere hørt, efter Lagtingets Indstilling fastsættes ved kongelig Anordning*.

Før Lagtinget tager nogen endelig Beslutning, maa altsaa Forstanderskaberne høres. Det kunde da ligge nær straks at sende Forslaget ud til Forstanderskaberne for at indhente disses Erklæringer. Dette vilde man ogsaa have foreslaaet, dersom der var Udsigt til, at Tinget i alt væsentligt vilde vedtage Udkastets Bestemmelser, men da dette, dels efter Udvalgets Skøn, dels efter den Kritik, der fremkom ved Lovens 1ste Behandling i Tinget, ikke kan ventes at ville blive Tilfældet, maa man i Sagens Interesse og af Hensyn, man i den Henseende skylder Forstanderskaberne, tilraade, at Tinget først behandler Forslaget og foretager de nødvendige Ændringer. — Da Sagen først temmelig sent i Samlingen kom ind i Tinget og Udvalget har haft forskellige andre Sager til Behandling — ligesom flere af Medlemmerne have været meget optagne af Arbejde i andre Udvalg — har man ikke set sig i Stand til at fremkomme med Forslag til Ændringer, hvorfor man vil indskrænke sig til at foreslaa Sagen udsat til næste Aar.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa:

Sagen udsættes til næste Aar.

I Udvalget angaaende Udvidelse af Realskolen m. m., Thorshavn den 12te September 1904.

Joen Poulsen,
Ordfører.

E. Müller.

Johan H. Poulsen.

P. Niclasen.)*

Ved Sagens 2den *Behandling*, den 13de September, vedtoges Udvalgets Forslag med 14 St. mod 0.

*) *Prosten* var fraværende ved Betænkningens Afgivelse.

XIX. Ang. Oprettelse af et Brystsyge-Sanatorium paa Færøerne.

Den 3dje August fremlagdes følgende Andragende:

Til
Lagtinget!

Det store Samfundsonde, som Tuberkulosen udbreder blandt Folkene, har som bekendt ogsaa fundet Vej til os og synes at være i Tiltagende. Det virksomste Middel til Sygdommens Bekæmpelse er Oprettelse af Sanatorier for brystsyge. Vi undertegnede tillade os derfor at henstille til Lagtinget, om der ikke maatte være tilstrækkelig Grund til at foranledige, at der bliver oprettet et saadant her paa Øerne. Efter Udtalelser af Læger ere Betingelserne gunstige her for et Sanatorium.

Thorshavn, den 2den August 1904.

J. H. Schreter.

P. Petersen.

P. Niclasen.

Ved Sagens foreløbige Behandling, den 5te August, vedtoges, efter Forslag af Provsten, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer. — Til Medlemmer af Udvalget valgtes næste Dag: Provsten og Müller med 9 St., Niclasen med 8, Schreter og Isaksen med 5 St.

Den 7de September fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg, der af Lagtinget er nedsat i Anledning af en Henvendelse fra nogle af Tingets Medlemmer angaaende Oprettelse af et Sanatorium for Lungesyge her paa Øerne, tillader sig i den Anledning at bemærke:

Blandt de Midler, der rundt omkring i Landene i første Række anvendes til Bekæmpelse af Lungetuberkulose, er Oprettelse af Sanatorier. Der er flere saadanne oprettet i det øvrige Rige; navnlig har Nationalforeningen for Tuberkulosens Bekæmpelse været virksom i den Retning. Foreningen har i forrige Aar oprettet sine 3 første Folkesanatorier, nemlig ved Silkeborg, Ry og Haslev.

Efter de Oplysninger, Udvalget har erhvervet fra Læger, bør et Sanatorium oprettes her paa Øerne, da det af Hensyn til denne Sygdoms Helbredelse er af største Vigtighed, at Patienter, som lide af den, tages under Behandling, medens Sygdommen er paa et saa tidligt Stadium som muligt. Den lange Rejse, i Forbindelse med det kostbare Ophold paa et dansk Sanatorium, bevirker, at Patienter herfra betænke sig 2 Gange paa at søge dem, og naar de endelig have besluttet sig dertil, kan Hjælpen let komme for sent.

Patienterne ville dernæst ved Ophold paa et Sanatorium lære, hvorledes de, hvis de efter endt Kur faa Tilbagefald, skulle forholde sig for ikke at paaføre andre Smitten.

Et Sanatorium her paa Øerne bør efter de Oplysninger, Udvalget har indhentet, opføres i 2 Afdelinger, hvoraf den ene skal være for Patienter, hvis Sygdom er paa et saadant Stadium, at der er Udsigt til Helbredelse, den anden for Patienter, der befinde sig paa et mere fremskredet Stadium af Sygdommen. Det maa anses for særdeles ønskeligt at faa disse, der medføre den største smittefare, isolerede fra Omverdenen i saa vidt Omfang som muligt. Efter Udtalelse af Fysikus Boeg maa Tuberkulosen, om noget Steds saa paa Færøerne, kunne bekæmpes ved Isolation.

Der er Udsigt til, at vi ved Oprettelse af et Sanatorium kunne faa en Del Støtte af Staten. Denne har ydet Nationalforeningen til Opførelse af Sanatorier Garanti for et i sidst afvigte December Maaned optaget Laan paa $\frac{1}{2}$ Million Kroner, der forrentes og afdrages med 5 pCt., hvoraf de 4 pCt. er Renten, saa at laanet amortiseres i Løbet af 42 Aar. Desuden har Nationalforeningen faaet Tilskud af Statskassen til Sanatoriernes Drift, svarende til Halvdelen af de dermed forbundne Udgifter, dog ikke over $1\frac{1}{2}$ Kr. pr. Sygedag. Endvidere nyder Foreningen stor Støtte fra private, dels ved Aarsbidrag fra dens Medlemmer og dels ved Legater og andre Gaver.

Lagtinget maa ved Henvendelse til Regeringen, enten direkte eller gennem Nationalforeningen, kunne opnaa lignende Begunstigelser som de ovenfor paaviste.

For henvod 3 Aar siden blev der af Regeringen nedsat en Kommission, navnlig bestaaende af Rigsdagsmænd og Læger, for at undersøge, hvorledes Staten dels ved Lov og dels ved passende Tilskud kan støtte Bestræbelser for Bekæmpelse af Tuberkulosen. Denne Kommission har for c. $1\frac{1}{2}$ Aar siden afgivet Betænkning og blandt andet fremsat et Lovforslag om Statsstøtte til Sygehuse for tuberkulose samt til Patienters Behandling paa saadanne. I dette Lovforslag foreslaas, at et Folkesanatorium for at kunne opnaa Statsanerkendelse maa have Plads til mindst 20 Patienter. Paa disse Sanatorier skal udelukkende behandles Patienter med Lungetuberkulose i et saadant Stadium af Sygdommen, at der er Udsigt til Helbredelse. Endvidere foreslaas oprettet forskellige andre Arter af Sygehuse, Hospitaler og Plejehjem for lungesygge, blandt andet for at isolere saadanne Patienter, der ikke kunne helbredes, fra Omverdenen, og der foreslaas de nærmere Betingelser, de skulle opfylde for at opnaa Statsanerkendelse. Til Opførelse af Tuberkulosehospitaler skal Statskassen yde Tilskud, beregnet til Halvdelen af Udgiften ved den paagældende Bygning Opførelse og Montering. Til Patienter, der ere saaledes stillede, at de eller deres Forsørgeres økonomiske Forhold i væsentlig Grad vilde forringes, dersom de af egne Midler skulde afholde Udgifterne ved Behandling og Ophold paa de omhandlede Anstalter, foreslaas, at Statskassen skal betale visse fastsatte Beløb pr. Sygedag, hvilke Beløb ere beregnede paa at udgøre $\frac{3}{4}$ af Udgiften. De ere højest for Folkesanatorier, hvor Udgiften er beregnet til at være 3 Kr. daglig og det nævnte Bidrag 2 Kr. 25 Øre, og lavest for Plejehjem, beregnede paa uhelbredelige, arbejdsudygtige Patienter, for hvem Ophold paa et Sygehus ikke kan anses for nødvendigt, nemlig 90 Øre af en Udgift paa 1 Kr. 30 Øre.

Efter Forlydende er der nogen Udsigt til, at Lovforslag i den foran antydede Retning ville blive forelagte Rigsdagen i førstkommande Samling.

Efter Oplysning fra Fysikus er der af samtlige herværende Læger for ham anmeldt i Aarene 1901, 1902 og 1903 henholdsvis 21, 21 og 18 Sygdomstilfælde af Lungetuberkulose, og de 2 sidstnævnte Aar døde henholdsvis 31 og 24 af denne Sygdom. Efter Oplysning fra Fysikus Boeg fandt han i Aaret 1898 her paa Øerne 49 samtidig levende Tæringspatienter. Det er givet, at der yderligere har været et ikke ringe Antal, som han ikke har fundet.

Udvalget maa anse det for rettest, at Tinget i Henhold til Lagtingslovens § 13 nedsætter et særegent Udvalg til at arbejde videre paa Sagen og fremskaffe saadant Materiale og saadanne Oplysninger, at man i næste Samling sættes i Stand til at lade udarbejde Tegninger og Overslag til Sanatoriet, bestemme dets Beliggenhed samt i øvrigt foretage de Skridt, der ere fornødne for at gennemføre

Sagen. Særlig maa Udvalget henvende sig til Nationalforeningen og anmode den om Hjælp saavel i pekuniær Hensende som paa anden Maade.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Lagtingets Vedtagelse:

1. Der nedsættes et særligt Udvalg paa 5 Medlemmer i Henhold til Lagtingslovens § 13 til at fremskaffe saadanne Oplysninger og Planer, at Lagtinget i næste Samling skal kunne sættes i Stand til at lade udarbejde Tegninger og Overslag til Opførelse af et Sanatorium her paa Øerne for Patienter, der lide af Lungetuberkulose, samt bestemme dets Beliggenhed og i øvrigt foretage saadanne Skridt, der ere fornødne for at gennemføre Sagen.
Særlig bemyndiges Udvalget til paa Tingets Vegne at henvende sig til Nationalforeningen for Tuberkulosens Bekæmpelse og anmode den om dens Assistance til Sagens Gennemførelse samt forespørge, om Foreningen kan yde Foretagendet pekuniær Støtte.
2. Sagens videre Behandling udsættes til næste Aar.

I Udvalget, der er nedsat i Anledning af Oprettelse af et Sanatorium paa Færøerne, Thorshavn den 5te September 1904.

J. H. Schrøter,
Ordfører.

Fr. Petersen,

E. Müller.

Dione Isaksen.

P. Nielsen.

Ved Sagens 2den Behandling, den 8de September, vedtoges Udvalgets Forslag med 17 St. mod 0.

Til Medlemmer af det saaledes vedtagne særlige Udvalg valgtes den 9de September: *Nielsen, Prousten, Müller, Isaksen* og *Schrøter* med henholdsvis 15, 14, 13, 11 og 10 St.

XX. Ang. Oprettelse af en færøsk Brandforsikring.

Den 18de August fremlagdes følgende Andragende fra Beboere af Thorshavn:

Til
Lagtinget.

Det er ofte gentaget og med Rette, at de senere Aars Udvikling heroppe har baade mange og store Fremskridt at opvise. Dette er jo ganske naturligt en Følge af den tiltagende materielle Velstand, der af sig selv skaber saadanne Krav, hvis Maal er at sikre Land og Folk en sund og stabil Udvikling. Med den vaagnende Virkelyst og Selvstændighedsfølelse er det samtidig gaaet op for Befolkningen, at manglende hjemlig Foretagsomhed er ensbetydende med Kraftspild og økonomisk Tab, og Bestræbelserne er derfor stadig i den senere Tid gaaede i Retning af selv at inddrage Forvaltningen af de Midler, som Færinger hidtil paa forskellige Omraader have overladt til fremmede. Her skal i Flæng nævnes nogle Eksempler, hvor der dels ved privat Initiativ, dels ad Lovgivningens Vej er arbejdet og arbejdes hen imod saadanne Maal: »Forsikring for Sejlfartøjer til Fiskeribrug«; Ophalingsbetingelser, anlagte paa 3 forskellige Pladser; Navigationskursus for Fiske- og Sætteskipperne m. m.

En Sag, som i længere Tid har ejet Offentlighedens Interesse heroppe og været Genstand for ihærdig Drøftelse Mand og Mand imellem, er Oprettelsen af en færøsk Brandforsikring. Dette Spørgsmaal har i den allersidste Tid faaet forhøjet Interesse derved, at Assurancepræmien for Byen Thorshavns Vedkommende er bleven forhøjet med 50 pCt. Hvor stort et Beløb denne Udgiftspost særlig andrager for Færøernes Vedkommende, er man ikke i Stand til nøjagtig at oplyse; men det kan med temmelig stor Sikkerhed antages, at det her drejer sig om c. 15,000 Kr. — mulig mere. En saadan aarlig Udskrivning af Kapital, som helt maa undrages Frugtbargørelse her paa Øerne, er følelig i mange Henseender.

Spørger man nu, om vore Øer vil være i Stand til at bære en saadan Brandforsikring, hvorom her er Tale, uden at der fra anden Side trædes støttende til, saa maa dette Spørgsmaal uden Tvivl besvares benægtende. For Øjeblikket raade vi ikke, hverken gennem offentlige Kassemidler eller privat Kapital, over de Midler, der ere nødvendige til paa betryggende Maade at garantere det forsikrede. Det kunde da med disse Kendsgerninger for Øje se ud, som det var et voveligt Foretagende, man indlod sig paa ved at realisere Tanken om en færøsk Assurance; men Erfaringen har gennem de mange Aar tilstrækkelig godtgjort, at Brandfaren her til Lands er overordentlig ringe, saa at de Penge, som paa denne Post aarlig ere udgaaede fra Øerne, have været en »endelig« Udgift i fuldeste Forstand. Man tør saaledes med al Sandsynlighed for sig nære den bedste Forsikring om, at en færøsk Brandassurance efter nogen Tids Forløb vilde kunne bære sig selv; men indtil da vil en offentlig Garanti være nødvendig for Foretagendets Realisation.

Man har derfor tænkt sig, at Lagtinget indgik til Bevillingsmyndighederne med Andragende om, at der af den danske Statskasse ydes Garanti til saa høj Værdi, som Summen af de i den færøske Assurance forsikrede Ejendele androg. Brandforsikringen tænkes derfor som en under Tingets Kontrol staaende Institution, om hvis Pengeforvaltning og Administration Lagtinget tog den nødvendige Bestemmelse. Ifald vort Andragende nyder Fremme, vil de til saadan Brandforsikrings Administration kompetente Mænd sikkert snart kunne findes, idet de for-

skellige Assuranceelskabers herværende Agenter paa Forhaand ere i Besiddelse af Kendskab til saadanne Foretagender og let ved et Besøg i Danmark ville kunne forskaffe sig yderligere Uddannelse og Indsigt paa dette Omraade.

Hvilken Betydning et saadant Foretagende vilde have for os, baade som en Forøgelse af vor Nationalformue og samtidig af det færøske Folks Selvtillid, behøver man næppe her nærmere at paavise over for vor folkevalgte Repræsentation, da dette jo er blandt de Maal, denne stadig vil have for Øje. Desuden tør man efter den Interesse, dansk Rigsdag og Regering hidtil har vist færøske Spørgsmaal, sikkert haabe, at den sædvanlige Beredvillighed ogsaa maa komme dette Spørgsmaal til Gode.

Man skal derfor tillade sig at fremkomme til Lagtinget med saalydende Forslag:

1. Ved Initiativ fra Lagtinget søges oprettet en færøsk Brandforsikring, hvis Finanser og Administration henlægges under Lagtingets Kontrol.
2. Lagtinget indgaar til Bevillingsmyndighederne med Andragende om, at der foreløbig af den danske Statskasse ydes Garanti til saa høj Værdi, som Summen af de i den færøske Assurance forsikrede Ejendele andrager.

Thorshavn, den 14de August 1904.

(40 Underskrifter.)

Ved Sagens *foreløbige Behandling*, den 20de August, vedtoges, efter Forslag af *Isaksen*, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer. - Til Medlemmer af Udvalget valgtes i *næste Møde*: *Isaksen*, *Nielsen*, *Mortensen* og *Müller* med henholdsvis 9, 8, 7 og 6 St. Da der ikke var opnaaet tilstrækkeligt Stemmeantal for det 5te Medlem, foretoges nyt frit Valg: C. Olsen, J. H. Poulsen og J. Poulsen fik hver 3 St. (af 12); da dette ikke var tilstrækkeligt Stemmeantal, foretoges Lodtrækning for at udfinde 2, paa hvilke der kunde stemmes ved bundet Valg; udtrukne bleve C. Olsen og J. Poulsen. Ved bundet Valg mellem disse valgtes *C. Olsen* med 8 St.

Den 12te September fremlagdes Udvalgets *Betænkning*, der findes vedhæftet Beretningen som *Bilag 5*.

Ved Sagens *2den Behandling*, den 13de September, vedtoges Udvalgets Forslag med 15 St mod 0.

XXI. De af Amtmanden ene afgjorte Sager.

Den 8de September fremlagdes følgende af »Udvalget for de af Amtmanden ene afgjorte Sager« afgivne

Betænkning.

Undertegnede Udvalg, der af Lagtinget er nedsat for at gennemgaa de af Amtmanden paa Tingets Vegne ene afgjorte Sager, har ved at efterse Lagtingets Regningsprotokol, Kopibog og Journal, særlig for Tidsrummet fra forrige Aars Lagtingssamlings Begyndelse og til Begyndelsen af indeværende Samling, samt ved Gennemsyn af Decisioner og Regnskaber, fundet Anledning til at frembæve enkelte Poster, der have tildraget sig Udvalgets Opmærksomhed, og som derfor forelægges Tinget til nærmere Overvejelse og mulig yderligere Drøftelse.

A. Angaaende forskellige Regnskaber.

Uagtet Tinget forrige Aar vedtog at anmode Amtmanden om at drage Omsorg for, at de Decisioner, der vedtoges af Tinget, tilstilledes vedkommende Regnskabsførere tillige med de manglende Decisioner fra foregaaende Aar, har dette dog ikke fundet Sted.

Udvalget formener, at en saadan Forretningsgang let kan bringe Uorden i Regnskaberne.

B. Færø Amts økonomiske Fond.

I Lagtingssamlingen 1902 blev der af Fonden bevilget et Beløb af 2500 Kroner til Forundersøgelser og Forarbejder for en Forbedring af Kommunikationsforholdene her paa Øerne, hvilke Forarbejder foretoges af en norsk Ingeniør; men de af ham udarbejdede Planer og Overslag til Telefon- og Vejanlæg ere ikke fremlagte i Tinget.

Af det i Tinget fremlagte fremgaar desuden, at der i det omhandlede Øjemed er anvendt 1230 Kroner mere end bevilget.

Der burde formentlig være søgt Efterbevilling for dette Beløb.

C. Færø Amts Repartitionsfond.

Af dette Fond er der den 25de April anvist 100 Kroner til J. Patursson i Kirkebø for Opstaldning og Pleje af en norsk Stamhingst, skønt Beløbet ikke er bevilget af Tinget for det forløbne Aar.

Ogsaa for dette Beløb burde der formentlig fremskaffes en Efterbevilling.

I Udvalget for de af Amtmanden ene afgjorte Sager, Lagtingssalen den 8de September 1904.

P. Niclasen,
Ordfører.

J. M. Matras.

A. Weihe.

Den 12te September sattes denne Betænkning under Forhandling:

Punkt A behandlede.

Punkt B. Efter stedefunden Diskussion udsattes den videre Behandling af dette Punkt.*)

Punkt C. *Schrøter* foreslog indtil videre at bevilge 100 Kr. aarlig for Fodring og Pasning af Amtets Stamhingst. — Forslaget vedtoges med 11 St. mod 0.

XXII. Vedtagelser med Hensyn til de kommunale Anliggender.

Til Medlemmer af de staaende Udvalg i Henhold til Forretningsordenens § 8 vare valgte:

for de Amtsrepartitionsfonden vedkommende Sager:

Müller, Schrøter og Weihe;

for de Amtsfattiggassen og Landkommunerne i Almindelighed vedkommende Sager:

C. Olsen, Nielsen, Müller, J. Poulsen og Mortensen;

for de Kirkekasserne vedkommende Sager:

Provsten, J. H. Poulsen og Petersen;

for de den økonomiske Fond, Grindegarnet i Vestmanhavn samt Renterne af det Hansenske Legat vedkommende Sager**);

Provsten, Michelsen, Patursson, Isaksen og Matras;

*) Behandlingen af dette Punkt blev ikke genoptaget, idet Spørgsmaalet om den fornødne Efterbevilning blev henvist til »Udvalget for økonomisk Fond m. v.». Se herom Side 88.

**) Dette Valg foretoges først den 2den August, efter at et af Formanden stillet Forslag til Beslutning om i Stedet for 3 at vælge 5 Medlemmer til dette Udvalg var vedtaget.

for de Skydskassen vedkommende Sager:

J. Poulsen, Dam og J. F. Olsen;

for de øvrige under Jagtingets Decision hørende offentlige Kasser samt for de forskelligartede Andragender, som henvises til Udvalget (Udvalget for forskelligartede Sager):

O. J. Olsen, Nielsen og Petersen;

for de af Amtmanden ene afgjorte Sager:

Matras, Niclasen og Weihe.

1. Vedkommende Amtsrepartitionsfonden.

- a) Med Hensyn til Paaligningen til Amtsrepartitionsfonden for Aaret fra Olaidag 1904 til Olaidag 1905 se det Beretningen vedhæftede *Bilag 8*.
- b) I Anledning af en fra Amtet modtagen Skrivelse, hvori foreslaas at bevilge 275 Kr. til Afhjælpning af forskellige ved et Syn konstaterede Mangler ved Arresthuset, vedtoges:
Landfogden bemyndiges til at foranstalte de ved et Syn over Arresthuset forefundne Mangler afhjælpne saaledes, at der til Tagets Omlægning i Stedet for Næver anvendes galvaniserede Jernplader.
- c) Efter et fra Total-Afholdsforeningen i Tveraa modtaget Andragende vedtoges:
Lejen for Benyttelse af Afholdslokalet i Tveraa til Tingsue kan forhøjes til 60 Kr. aarlig fra 1ste Januar 1905 at regne og udbetales halvaarsvis efter Afholdelse af 2det og 4de Ting. Dog bør Forhøjelsen betinges af, at Lejemaalet fastsættes til at gælde for et Tidsrum af mindst 5 Aar.
- d) Efter Andragende fra Sørenskriveren og Indstilling af Udvalget for forskelligartede Sager vedtoges:
 1. Af Amtsrepartitionsfonden bevilges til Sørenskriveren, for et Tidsrum af 2 Aar, til Bestridelse af Udgifter ved Foretagelse af Embedsrejser, et Beløb af indtil 300 Kr. aarlig, imod at han for hvert Aar aflægger Regnskab for Beløbets Anvendelse.
 2. Udgifterne ved de 4 ordinære Tingrejser til Suderø afholdes som hidtil af Skydskassen.

2. Vedkommende Amtsfattiggkassen.

2. I Henhold til Fattiglovens § 5 (jfr. § 9) bevilgedes følgende Beløb til Kommunerne for Regnskabsaaret 1904-05:

a. Norderøernes Præstegælds Kommune:

Vaag Sogn	700 Kr.	
Viderejde Sogn	300 —	
		1000 Kr.

b. Næs og Gøte Sognes Kommune:

Næs Sogn	150 —
----------------	-------

c. Sjøv Sogns Kommune:

Sjøv Sogn	100 —
-----------------	-------

d. Ejde — — — — —

Ejde	100 —
------------	-------

Overføres... 1350 Kr.

	Overført...	1350 Kr.
e. De forenede Sognes Kommune i Nordstrømø:		
Kvivig Sogn	600	—
f. Sandø Præstegælds Kommune:		
Husevig Sogn	80 Kr.	
Skudø —	70	—
	-----	150 —
g. Thorshavns Kommune	1000	—
	Tilsammen...	3100 Kr.

3. Vedkommende Skydskassen.

Efter Forslag af vedkommende Udvalg vedtoges til Bestridelse af Skydskassens Udgifter for Regnskabsaaret 1904-05 at paalægge 4821 Kr. 14 Øre, der i Henhold til Lovene af 17de Marts 1865 og 14de Januar 1881 fordeles saaledes imellem Kommunerne:

Nr.	Kommunernes Navne.	Folketal.	Særlige Skydsudgifter.		Fælles Skydsudgifter.		Samlet Beløb.	
			Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1	Norderøernes Præstegælds Kommune	1784	176	31	481	68	657	09
2	De forenede Sognes Kommune i Østerø Præstegæld.	1358	85	38	366	66	452	4
3	Næs og Gøte Sognes Kommune	1052	66	14	284	4	350	18
4	Ejde Sogns Kommune	576	36	22	155	52	191	74
5	Sjov —	496	31	19	133	92	165	11
6	De forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld.	1359	46	71	366	93	413	64
7	Vestmanhavn Sogns Kommune	490	16	84	132	30	149	14
8	De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld.	513	17	64	138	51	156	15
9	Thorshavns Kommune	1656	56	92	447	12	504	4
10	Nolsø Sogns Kommune	240	8	25	64	80	73	5
11	Vaagø Præstegælds Kommune	1428	55	73	385	56	441	29
12	Sandø —	1196	64	39	322	92	387	31
13	Kvalbø Sogns Kommune	610	9	71	164	70	174	41
14	Frodebø —	933	14	84	251	91	266	75
15	De forenede Sognes Kommune i Suderø Præstegæld	1533	24	39	413	91	438	30
	Tilsammen	15224	710	66	4110	48	4821	14

4. Vedkommende den økonomiske Fond.

A. Landingssteder:

- a. I Henhold til Vedtagelserne i 1902 og 1903 (se Beretningen for 1903 Side 100) vedrørende Landingsstedet i »Pollinum« i Sunbo vedtoges at udbetale det til Formandsløn og Materialier medgaaede Beløb: 565 Kr. 14 Øre.
- b. Fra Sognekommisjonen i Kunø var indkommet et af vedk. Forstanderskab anbefalet Andragende om Tilskud til forskellige Forbedringer ved Landingsstederne i Bygden Kunø og Opgangen fra dem. Til det udførte Arbejde var, foruden 2385 Timers Pligtarbejde, medgaaet til Materialier og Formandsløn 125 Kr. 26 Øre, og der paaregnedes endnu at ville medgaa c. 40 Kr. og 1 Td. Cement. Det vedtoges at udbetale 125 Kr. 26 Øre samt tilsige Sognekommisjonen som yderligere Tilskud til Anbringelse af et Jærnrækværk m. m. ved Opgangen. $\frac{3}{4}$ af de dertil medgaaende Materialier, dog ikke udover 50 Kr., hvilket sidste Tilskud udbetales mod Forevisning af specificeret, af Forstanderskabet attesteret Regning, naar Arbejdet er udført.
- c. Fra Beboere af Arge var indkommet Andragende om Genbevilling af det i forrige Samling (se Beretningen for 1903, Side 101) bevilgede Tilskud til Ubedring af det derværende Landingssted. Ifølge vedlagte Regninger var medgaaet 2260 Kr. 65 Øre, heri indbefattet Pligtarbejde til 1188 Kr., og der anførtes, at der endnu nødvendigvis maatte foretages Rydning af det indenfor Dæmningen værende Bassin og anlægges egentlige Landingssteder. — Det vedtoges i H. t. Vedtagelsen f. A. at udbetale $\frac{3}{4}$ af medgaaet Cement, 50 Øre af medgaaet Td. Sand samt 100 Kr. som Bidrag til Lønning af en Formand, i alt 440 Kr., og at tilsige Andragerne, at der endvidere vil blive udbetalt et Beløb af 500 Kr., naar den i det sidste Andragende omtalte Rydning af Bassinet er foretaget og Anlæggelsen af det samtidig omtalte Landingssted er udført under Forstanderskabets Kontrol, og af dette attesterede, specificerede Regninger foreligge.
- d. Fra Stenhugger og Smed Johan A. Petersen af Mygledal var indkommet et af vedkommende Forstanderskab anbefalet Andragende om Godtgørelse for en af ham ved Landingsstedet i Mygledal opstillet Kran til Bjærgning af Baade. Andrageren havde i den Anledning udgivet til Materialier c. 200 Kr. og selv udført Smedearbejde til en Værdi af 260 Kr. — Det vedtoges at bevilge en Godtgørelse af 350 Kr. paa Betingelse af, at Kranen fremtidig stilles til almindelig Aftenyttelse.
- e. Fra Lagtingsmand J. H. Poulsen var indkommen en Henstilling om at betale en Regning fra Smedemester Jensen i Thorshavn paa 315 Kr. for en Jernkran til Redningsstedet »I okloysi« paa Sandø. — Uagtet Kranen forsvandt kort efter at den opstillet, foreslog Udvalget og vedtog Tinget at udbetale det i 1902 bevilgede Beløb af 300 Kr. (se Beretn. for 1902, Side 64).
- f. Fra Sognekommisjonen i Sandevaag var indkommet et af vedkommende Forstanderskab anbefalet Andragende om Understøttelse til Anbringelse af faste »lunnar« paa Landingsstedet Slettenæs. Overslaget lød paa 80 Kr. — Det vedtoges at svare, at $\frac{3}{4}$ — dog ikke ud over 60 Kr. — af de til Materialier medgaaende Udgifter ville blive refunderede, naar Arbejdet er udført under Sognekommisjonens Kontrol og specificerede, af Forstanderskabet attesterede Regninger foreligge.
- g. Fra 24 Beboere af Kvalbø var indkommet et af vedk. Forstanderskab anbefalet Andragende om Tilskud til en grundig Forbedring af Landingsstedet »við Neyst« i Kvalbø. Det oplystes, at en saadan Forbedring maa anses for at være paatrængende nødvendig og af den største Betydning for største Delen af Bygdens Beboere. Overslaget lød paa 750 Kr. til Cement, Sprængstoffer, Staalbor og øvrige Mater-

rialier. Alt almindeligt Arbejde vilde Andragerne udføre uden Betaling. — Det vedtoges at svare, at $\frac{3}{4}$ af det til Materialier og Formandsløn medgaaende Beløb — dog ikke ud over 600 Kr. — ville blive refunderede, naar Arbejdet under Kontrol af Forstanderskabet er udført og af dette attesterede, specificerede Regninger foreligge.

- h. Fra Jacob Oliver Schrøter var indkommet et af vedk. Forstanderskab anbefalet Andragende om Tilskud til Udbedring af et Landingssted og Anbringelse af et Vindespil ved hans Vaanhus paa »Bønhusfløta« uden for Bygden Næs-Kvalbø. Overslaget lød paa 80 Kr. — Det vedtoges at svare, at $\frac{3}{4}$ af Udgifterne — dog ikke ud over 60 Kr. — ville blive refunderede, naar Arbejdet er udført under Forstanderskabets Kontrol og af dette attesterede, specificerede Regninger foreligge.
- i. Fra Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Østerø Præstegæld var indkommet Andragende om Tilskud til Udbedring af Landingsstedet »Oksastød« i Andefjord. Overslaget lød paa c. 150 Kr., foruden det nødvendige Daglejerarbejde. — Det vedtoges at svare, at $\frac{3}{4}$ af de til Materialier og Formandsløn medgaaende Udgifter — dog ikke ud over 120 Kr. — ville blive refunderede, naar Arbejdet er udført under Forstanderskabets Kontrol og af dette attesterede, specificerede Regninger over Udgifterne foreligge tillige med Attest for, at Formanden for Arbejdet har haft mindst 4 Mand til Hjælp for hver Dag, han har arbejdet.
- j. Fra Lagtingsmand Matras som Formand for Videreg Sogns Sognekommision var indkommet Andragende om Tilskud til Udvidelse af Pladsen til at sætte Baade paa ved Landingsstedet »Lidsvik« paa Videreg (jfr. Beretn. for 1902, Side 111). — Det vedtoges at svare, at $\frac{2}{5}$ — dog ikke ud over 1000 Kr. — af de til Materialier og Formandsløn medgaaende Udgifter ville blive refunderede af økonomisk Fond, naar Arbejdet er udført under Forstanderskabets Kontrol og af dette attesterede, specificerede Regninger foreligge.

B. Broer.

- k. Fra Forstanderskabet for Næs og Gøte Sognes Kommune var indkommet Andragende om Tilskud til en Stenbro over Glibregrov. Udgifterne havde i alt beløbet sig til 962 Kr. 7 Øre, heri medregnet Pligtarbejde for 224 Kr. (se Beretningen for 1902, Side 112). — Det vedtoges at bevilge 430 Kr.
- l. Fra Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø var indkommet Andragende om Tilskud til en over »Hælå« i Kvalvig opført Træbro. Udgifterne havde udgjort 115 Kr. 7 Øre. — Der bevilgedes 85 Kr.
- m. Fra Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø var indkommet Andragende om Tilskud til en over Sundselv opført Træbro. Til Materialier og Formandsløn var medgaaet 116 Kr. — Der bevilgedes 90 Kr.
- n. Fra Sognekommisionen i Sandevaag var indkommet Andragende om Tilskud til en Stenbro over Tvåttå i Sandevaag. Broen havde kostet 605 Kr. 60 Ø. — Der bevilgedes 430 Kr.
- o. Fra Sognekommisionen i Sørvaag var indkommet et af vedkommende Forstanderskab anbefalet Andragende om Tilskud til en Stenbro over Bakkeaaen i Sørvaag. Overslaget lød paa 695 Kr., heri medregnet Daglejerarbejde til 195 Kr. — Det vedtoges at svare, at $\frac{3}{4}$ — dog ikke ud over 375 Kr. — af de til Materialier og Formandsløn medgaaende Omkostninger ville blive refunderede, naar Arbejdet er udført under Forstanderskabets Kontrol og af dette attesterede, specificerede Regninger over Udgifterne foreligge.
- p. Fra Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune var indkommet Andragende om Tilskud til 2 Kørebroer i Skaalevig. Det oplystes, at den ene af Broerne, en Træbro, er opført for 2 Aar siden og har kostet 62 Kr. 80 Øre.; den anden paatænkes opført af Jernskinner og

Cement og anslaaes at ville koste 126 Kr. — Det vedtoges at svare, at Tinget ikke kan bevilge noget til den for 2 Aar siden opførte Træbro i Skaalevig; derimod vil Lagtinget til den paatænkte Betonbro yde et Tilskud af $\frac{3}{4}$ — dog ikke ud over 100 Kr. — af det til Materialier og Formandsløn medgaaende Beløb. Tilskudet udbetales, naar der foreligger specificerede, af Forstanderskabet attesterede Regninger over de til nævnte Arbejde medgaaende Udgifter.

C. Veje.

- q. Fra Kongsbonde J. Patursson af Kirkebø var indkommet Andragende om Tilskud til en Vejstrækning af 200 Favne fra Gaarden i Kirkebø i Retning af Velbestad. Det vedtoges at bevilge 100 Kr.
- r. Fra Sognekommissionen i Sandevaag var indkommet et af vedkommende Forstanderskab anbefalet Andragende om et Tilskud af 50 Øre pr. Favn til Anlæg af en $4\frac{1}{2}$ Al. br. Kørevej fra Sandevaag til Midvaag. Det oplystes, at c. Halvdelen af Vejen er udført, og at Sognet alene til Erhvervelsen af det til Vejanlægget nødvendige Grundstykke har haft en Udgift paa 170 Kr. — Det vedtoges at bevilge Sandevaag Sogn 50 Øre pr. Favn af den Vej, der er lagt igennem Bøen fra »Valloyrarendæ« til »Tvåttå« samt til Fortsættelse af samme Vej fra sidstnævnte Sted igennem »Tvåttåbø« til »Heimara leiti«, hvilket vil være at udbetale, naar dette Arbejde er udført og Attest fra Forstanderskabet foreligger for, at saavel det allerede anlagte som det, der til den Tid bliver anlagt, er tjenligt til Kørevej.
- s. Fra Landbrugskandidat M. Winther-Lützen var indkommet Andragende om Tilskud til Fortsættelse af den fra Trødum i nordlig Retning anlagte Kørevej, hen til og igennem det af ham til Opdyrkning indtagne Stykke Jord i Trøumdalen. — Det vedtoges at svare, at da der ikke fra Ejerne eller Besidderne af den Jord, hvorigennem den paatænkte Vej agtes anlagt, foreligger nogen Udtalelse eller Ønske om Gennemførelsen af det paatænkte Vejanlæg, kan Tinget for Tiden ikke give noget Tilskud hertil, men vil, saafremt Forstanderskabet tager Sagen i sin Haand, yde dette det sædvanlige Tilskud, som ydes til Anlæg af offentlige Veje.
- t. Fra 7 Beboere af Skaalevig var indkommet Andragende om Understøttelse til Anlæg af en Kørevej, der agtes anlagt ud fra en offentlig Vej hen til en af Andragerne indlagt Trø. — Det vedtoges at svare, at det ansøgte for Tiden ikke kan bevilges, hvorimod der kan forventes et passende Tilskud af økonomisk Fond, naar Forstanderskabet vil tage Sagen i sin Haand og forelægge Attest for, at Vejen er forsvarligt anlagt.
- u. Fra Thorshavns Kommunalbestyrelse var indkommet Andragende om et Tilskud af 500 Kr. til Anlæg af en 6 Alen bred Kørevej fra Thorshavn op mod den store Vardo. — Det vedtoges at svare: Tinget kan ikke m. H. t. Vejanlæg følge andre Principer lige over for Thorshavn end over for de øvrige Dele af Landet, men er villigt til at yde Thorshavns Kommune et Tilskud af 50 Øre pr. Favn til Fortsættelse af den i Andragendet omtalte Vej, hvis Minimumsbredde ikke maa være under 4 Al.; dog saaledes, at der ikke udbetales for mindre end 200 Favne ad Gangen og indtil videre ikke ud over et Beløb af 500 Kr.

D. Forundersøgelser ang. Kommunikationsforhold.

Af en i Tinget fremlagt og til Udvalget henvist Oversigt over Udgifterne ved Forundersøgelser og Forarbejder for en Forbedring af Kommunikationsforholdene paa Færøerne fremgik, at den hertil i 1902 givne Bevilling (se Beretningen for 1902, S. 41--52) var overskreden med 2388 Kr. 90 Øre. — Efter Forslag af Udvalget vedtoges:

1. Den ommeldte Efterbevilling paa 2388 Kr. 90 Øre bevilges udbetalt af Færø Amts økonomiske Fonds Midler.

2. Amtmanden anmodes om uopholdelig at fremsende det endnu resterende Beløb til Vejdirektørkontoret i Kristiania, for at de udarbejdede Planer og Overslag kunne blive Lagtinget tilsendte, i ethvert Tilfælde inden Udgangen af Oktober Maaned d. A.
3. Der bevilges Hr. Amtmand Bærentsen af økonomisk Fonds Midler, som Gratiale for Assistance i den foreliggende Sag, et Beløb af 450 Kroner.

E. Erstatning for Mandsskade.

Efter derom indkommet Andragende vedtoges at bevilge til Joen Fr. Debes af Øre 31 Kr. 90 Øre som Erstatning for den Legemsskade, han paadrog sig ved Grindedrabet i Vestmanhavn den 16de August 1903.

F. Indberetninger fra Sysselmændene.

I Anledning af de fra Sysselmændene modtagne Indberetninger vedtoges:

1. Det paalægges Forstanderskabet for de forenede Sogne i Østerø at sætte Broen over »Stóra« i Funding i forsvarlig Stand.
2. Det paalægges Forstanderskaberne for Vestmanhavns Kommune og for de forenede Sogne i Nordstrømø at drage Omsorg for, at der bliver opført en Bro over »Holjareyga« ved Vestmanhavn.
3. Det henstilles til Forstanderskabet i Sandø Præstegælds Kommune, om der ikke maatte være Anledning til en endnu yderligere Udbedring igennem Sandsli.
4. Da der ikke foreligger nogen Indberetning fra Sysselmanen for Suderø, anmoder Tinget ham om at fremkomme med en saadan til næste Samling.
5. Da Indberetningen fra Sysselmanen for Strømø kun omfatter Broer, og da det anses for nødvendigt at erholde Oplysninger, især om saadanne Landingssteder, som ere anlagte med Tilskud fra økonomisk Fond, anmodes Amtmanden om at paalægge Sysselmanen at fremkomme med udførlig Indberetning inden næste Samling.

5. Vedkommende Kirkekasserne.

- a. Fra 87 Beboere af Frodebø Sogn var indkommet Andragende om, at der i indeværende Lagtingssamling maa blive taget Bestemmelse om snarest mulig Opførelse af en ny Kirke for Frodebø Sogn i Stedet for den nuværende, der med sine 150 Siddepladser maa siges at være altfor lille til en Menighed paa over 1000 Mennesker. -- Efter Forslag af Udvalget vedtoges:
 1. Til Forarbejder i Anledning af forestaaende Opførelse af en ny Kirke for Frodebø Sogn stilles der for Suderø Præstegælds Kirkekasses Regning til Kirkeinspektionens Raadighed et Beløb af 1000 Kroner.
 2. Der paalignes Frodebø Sogn for Regnskabsaaret 1904--05 til Forarbejder til en ny Kirke i Sognet 600 Arbejdsdage à 12 Timer.
 3. Kirkeinspektionen bemyndiges til at forhandle med Frodebø Sogns Kommunalforstanderskab og Repræsentanter for Frodebø Sogns Menighed og tage Beslutning angaaende de forskellige Spørgsmaal vedrørende nævnte Kirkes Opførelse, under Tagttagelse af, at Kirken opføres af Sten som Hovedbygningsmateriale, at dens Størrelse ikke bliver mindre end 14 X 36 Alen. indvendigt Maal, at Kirkekassens samlede Udgift til dette Byggeforetagende ikke kommer til at overstige 14000 Kroner, samt at dette Beløb ikke bliver at udbetale paa kortere Tid end i Løbet af 3 Aar.

- b. Angaaende Opførelse af en ny Kirke i Lervig (se Beretn. for 1903. S. 103) vedtoges:
1. Som fortsat Bevilling til Opførelse af en Kirke i Lervig af Dimensioner, som Kirkeinspektionen fastsætter, og med Stenvægge, udvendig pudset med Cement og indvendig panelede, stilles der til Kirkeinspektionens Raadighed et Beløb af 1000 Kr., under Forudsætning af, at der af Behøerne af Lervig bliver ydet mindst 6 Dagsarbejder for hver Dag, Formanden for Arbejdet erholder Dagløn.
 2. Sagen udsættes i øvrigt til næste Aar.
- c. I Anledning af en fra Færø Amt og Provsti indkommen Skrivelse om Bevilling til Anbringelse af et Harmonium i Gøte Kirke vedtoges: Der bevilges af Østerø Præstegælds Kirkekasse til Udvidelse af Pulpituret i Gøte Kirke og til Anskaffelse af Salmenummere til samme Kirke et Beløb af c. 50 Kr.
- d. Ang. Areal af Lejre Bø til en Kirkegaard i Kvalbø (se Beretn. for 1903, Side 104) vedtoges: Der udbetales af Suderø Præstegælds Kirkekasse et Beløb af 136 Kr. 40 Øre for Areal til Kirkegaard i Kvalbø.
- e. Ang. Grundareal til Kirken paa Fuglø vedtoges følgende af Formanden stillede Forslag til Beslutning: Der bevilges af Nordørernes Præstegælds Kirkekasse som Erstatning for Jordbeskadigelse ved Opførelsen af Kirken i Hattervig 25 Kr. samt endvidere det Beløb, som Erhvervelsen af den til Kirken indtagne Grund vil koste efter Skøn af uvillige Mænd.
- f. Af 25 Beboere af Vaag paa Suderø var indgivet Andragende om et Tilskud paa c. 1000 Kr. af Vaag Kirkes særlige Kasse til Anskaffelse af et Taarnur til Kirken sammesteds. — Efter Forslag af Udvalget vedtoges:
Der bevilges af Vaag Kirkes særlige Kasse Halvdelen af de til Anskaffelse af et Taarnur til Kirken medgaaende Udgifter, dog ikke udover 1000 Kr., paa Betingelse af, at vedkommende Kommunalforstanderskab paa Vaag Sogns Vegne indestaar for Urets tilhørende Pasning og Vedligeholdelse uden nogen Udgift for Suderø Præstegælds Kirkekasse eller Vaag Kirkes særlige Kasse. Det bevilgede Beløb udbetales, naar Uret er anskaffet og anbragt i Kirkens Taarn og specificerede Regninger over Udgifterne foreligger.
- g. Efter Forslag af Provsten, Isaksen og Michelsen vedtoges, at den Kirkekasserne tilfaldende Andel af Hvalafgiften indtil videre fordeles mellem disse paa samme Maade som forrige Aar vedtaget (se Beretn. for 1902, Side 121; for 1903, Side 104).

6. Vedkommende de enkelte Landkommuner.

- a. Den fra Kongsbonde Jens Ole-Jacobsen af Store Dimon i 1903 (se Beretn. Side 106) indgivne Skatteklage, hvorover der var indhentet en Realitetserklæring fra Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune, forelaa atter i Aar til Forhandling. Hverken fra Klageren eller fra Forstanderskabet var der fremkommet saadanne Oplysninger, at Tinget fandt Anledning til at foretage nogen Forandring i den foretagne Skatteansættelse. — Efter Forslag af Udvalget vedtoges: Tinget finder ikke Anledning til at foretage nogen Forandring i den Fæsteren af Øen Store Dimon, Jens Ole-Jacobsen, for Aaret fra 1ste Oktober 1902 til 30te September 1903 paalignede Kommuneskat.
- b. Fra Syssemand Schrøter af Sand var indkommet Indsigelse imod, at Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune for Aaret 1903—04 havde paalignet ham fuld Formue- og Lejlighedsskat, 40 Kr., til Sand Sogn, medens Forstanderskabet for Kvalbø Sogns Kommune for samme Aar

havde paalignet ham halv Formue- og Lejlighedsskat til Kvalbø Sogn. Medens Klageren hævder, at han er skattepligtig i begge Kommuner, idet hans Hustru, med hvem han lever i Formuefællesskab, bor i deres Hus i Kvalbø, hvor deres Jordegods er beliggende, mener Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune, at Klageren i II. t. Kommunallovens § 23 er pligtig til at svare fuldt Bidrag til Sand Sogn, og at han, da han ikke samtidig kan være pligtig til at svare fuldt Bidrag til Sand Sogn og halvt til Kvalbø Sogn, rettere burde have benyttet den ham ved Kommunallovens § 24 hjemlede Ret til at bringe Spørgsmaalet om, hvorvidt han er skattepligtig til Kvalbø Sogn, under Domstolens Paakendelse. — Efter Forslag af Udvalget vedtoges: Den Sysselmannd Schrøter paalignede Kommuneskat til Sand Sogn for Aaret fra 1ste Oktober 1903 til 30te September 1904, 40 Kr., opkræves kun med det halve Beløb, nemlig 20 Kr.

- c. Fra Johs. Beda Johannesen af Dal var indkommet Besværing over, at han for Aaret 1903—04 var for højt beskattet til Husevig Sogn i Betragtning af, at han havde opholdt sig paa Sudersø fra Begyndelsen af Maj til Begyndelsen af September 1903, da han vendte tilbage til sin Hjemsteds-kommune. I øvrigt indrømmede Klageren, at han ikke var højere beskattet end andre Personer med lignende Skatteevne. — Efter Forslag af Udvalget vedtoges: Tinget finder ikke Anledning til at foretage nogen Nedsættelse af den Johannes Beda Johannesen af Dal for Aaret fra 1ste Oktober 1903 til 30te September 1904 paalignede Kommuneskat til Husevig Sogn.
- d. Fra Lærer ved Gøte Skole, Alexander Joensen, var indkommet Besværing over, at den ham for Aaret 1903—04 paalignede Kommuneskat, 25 Kr., var for høj, idet han kun havde en Aarsindtægt af 500 Kr., og Fiskere med en Sommerfortjeneste af 300—600 Kr. kun betalte 4—6 Kr. — Forstanderskabet havde i den af Amtet indhentede Erklæring ikke indladt sig paa at motivere denne Skatteansættelse, men kun henvist til det Klageren givne Svar, at da han ikke havde navngivet de Personer, han havde sammenlignet sig med, kunde der ikke tages Hensyn til hans Indsigelse. — Efter Forslag af Udvalget vedtoges: Den Lærer ved Gøte Skole, Alexander Joensen, paalignede Kommuneskat for Aaret fra 1ste Oktober 1903 til 30te September 1904 paa 25 Kr. nedsættes med 10 Kr., altsaa til 15 Kr.
- e. Fra Forstanderskabet for Kvalbø Sogns Kommune var indkommet en til Amtet stilet Besværing over, at Skibsfører Hans Jacob Poulsen af Kvalvig havde nægtet at betale den ham for Aaret 1902—03 paalignede Kommuneskat til dette Sogn, idet han forment sig kun at være skattepligtig til Frodebø Kommune, hvor der samtidig var paalignet ham Skat. Af indhentede Erklæringer fremgik, at H. J. Poulsen de foregaaende Somre havde fisket med Skib, hjemmehørende i Frodebø Sogn, og at han i Vintermaanederne jævnlig havde opholdt sig i dette Sogn, men svaret Skat til Kvalbø Kommune, samt at han den 1ste Februar 1903 indgik Ægteskab og tog Ophold i Kvalvig, hvor hans Hustru blev boende, til hun den 30te Juli s. A. afgik ved Døden, medens Manden kort efter Ægteskabets Indgaaelse vendte tilbage til Trangisvaag og tog paa Fiskeri, hvormed han fortsatte til Efteraaret. Forstanderskabet for Kvalbø Kommune hævder, at H. J. Poulsen efter endt Fiskeri i 1902 vendte tilbage til Kvalvig og opholdt sig der, medens Skatteligningen foretoges, og at han først i November Maaned rejste tilbage til Frodebø Sogn. Hverken H. J. Poulsen eller Forstanderskabet for Frodebø Sogn kunne oplyse noget bestemt om, hvor han opholdt sig, medens Skatteligningen foretoges; men Forstanderskabet hævder, at han i de 4 sidste Vintro har haft fast Ophold i Tveraa. — Efter Forslag af Udvalget vedtoges: Tinget anser Forstanderskabet for Kvalbø Sogns Kommune for at have været berettiget til at sætte Skibsfører Hans Jacob Poulsen af Kvalvig i Skat til Kvalbø Sogns Kommune for Aaret 1902—03, men for øvrigt hører Spørgsmaalet under Domstolens Afgørelse.

- f. I Anledning af, at Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Suderø Præstegæld havde andraget om, at Amtsfattiggassen maatte afholde de 300 Kr. om Aaret, der udover et forventet Statstilskud paa 300 Kr. ere nødvendige for at faa et udenfor Ægteskab født Barn anbragt paa en Aandssvageanstalt, vedtoges efter Forslag af Udvalget: Den ansøgte Bevilling paa 300 Kr. af Amtsfattiggassen til Bestridelse af Halvdelen af Udgifterne ved Barnet Ole Nicolaj Sofus Beck af Hoves Ophold paa Aandssvageanstalten Gl. Bakkehus - Ebberødgaard, kan ikke bevilges, men vil der ved Uddelingen af Amtsfattiggassens Bidrag til Kommunerne blive taget Hensyn til denne Udgift, hvis Sognet paatager sig den.
- g. Angaaende Oprettelse af nye Lærer- eller Lærerindeembeder i den færøske Folkeskole var indkommet 3 Andragender. 1) Fra Forstanderskabet for de forenede Sogne i Østerø Præstegæld om Oprettelse af et særligt Lærerembede for Bygden Lervig i Fuglesfjord Sogn. I Sognets 3 Bygder, der nu betjenes af 1 Lærer (Lærerinde), findes for Tiden 123 skolesøgende Børn, hvoraf 54 i Bygden Lervig. Som Kommunens Bidrag havde Forstanderskabet bevilget 250 Kr. aarlig. 2) Fra Skolekommissionen for Frodebø Sogn om Oprettelse af et særligt Lærerembede for Bygderne Trangisvaag og Frodebø. I Tveraa Skole med 1 Lærer og 1 Lærerinde er Børnetallet nu 163, hvoraf 32 fra Trangisvaag og 30 fra Frodebø. Andragendet var tiltraadt af Forstanderskabet, der har bevilget 250 Kr. aarlig som Kommunens Bidrag til Lærerlønnen. 3) Fra Forstanderskabet for Norderøernes Præstegælds Kommune om Oprettelse af et særligt Lærerembede for Bygden Arnefjord i Vaag Sogn og Bygden Kvannesund (med Norddeble, Deble og Nordtofte) i Viderø Sogn. I Arnefjord er for Tiden 17 skolepligtige Børn, i Kvannesund med tilliggende Bygder 37. Til Lærerløn var bevilget 100 Kr. aarlig fra hvert af de 2 Sogne, og der vilde i Skolestuerne i Arnefjord og Kvannesund blive indrettet Værelser med Kakkellovn for Læreren. — For hvert af de 3 Andragender vedtoges, efter Forslag af Kirkekasseudvalget:
- a. Lagtinget bifalder, at der for Bygden (Bygderne) . . . i . . . Sogn ansættes en særlig Lærer eller Lærerinde.
 - b. Skoledirektionen anmodes om at udvirke, at der for Bygden (Bygderne) . . . i . . . Sogn oprettes et Embede for en Lærer eller Lærerinde med lovmæssigt Lønningsbidrag af Statskassen.
- h. En af vedkommende Forstanderskab indsendt Sundhedsvedtægt for Næs Sogn approberedes.
- i. Det approberedes, at Forstanderskabet for Norderøernes Kommune havde bortsolgt en Kommunen (Vaag Sogn) tilhørende Byggegrund.
- j. Det approberedes, at Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Østerø Præstegæld havde erhvervet Areal til et Vejanlæg i Fuglesfjord.
- k. I Anledning af et Andragende fra Beboere af Næs Sogn om, at Kommunerne med Ligning, Overslag og Forsørgelsesplan i de større Kommuner maa blive fremlagt til Eftersyn paa 2 Steder i Sognet, vedtoges: Andragerne henvises til om disse Spørgsmaal at forhandle med vedkommende Forstanderskab.
- l. Et fra Vælgere i Funding Sogn indkommet Andragende om, at Sognet maa blive udskilt som særlig Kommune, blev tilstillet vedkommende Forstanderskab til Erklæring.

7. Decision af Regnskaber.

Til Tinget vare indkomne efternævnte Regnskaber, forsynede med besvarede Revisionsantegnelser samt Revisors Vedtegnelser:

1. Regnskab for Færø Amts Repartitionsfond for Aaret til Olaidag 1903.
2. Regnskab for Færø Amts Fattigkasse for Aaret til 30te September s. A.
3. Regnskab for Færø Amts Skydskasse for s. A.
4. Regnskab for Færø Amts Skolefond for Aaret 1903.
5. Regnskab for Færø Amts økonomiske Fond for s. A.
6. Regnskab for Grindegarnet i Vestmanhavn for s. A.
7. Regnskab for Fonden for forulykkedes efterladte for s. A.
8. Regnskab for Fonden til Anskaffelse af nyttige Skolebøger for fattige Almuesbørn paa Færøerne for s. A.
9. Regnskab for Sognepræst Engelsteds Deltagelses- og Erkendtlighedslegat for s. A.
10. Regnskab for Norderøernes Præstegælds Kirkekasse for s. A.
11. Regnskab for Østerø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
12. Regnskab for Sydstrømø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
13. Regnskab for Thorshavns Kirkes særlige Kasse for s. A.
14. Regnskab for Nordstrømø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
15. Regnskab for Vaagø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
16. Regnskab for Sandø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
17. Regnskab for Suderø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
18. Regnskab for Vaag (S.) Kirkes særlige Kasse for s. A.
- 19—25. Regnskaber for de til Norderøernes Præstegælds Kommune hørende Sogne for Aaret til 30te Septbr. 1903.
- 26—28. Regnskaber for de forenede Sogne i Østerø Præstegæld for s. A.
29. Regnskab for Ejdes Sogns Kommune for s. A.
- 30—31. Regnskaber for Næs og Gøte Sognes Kommune for s. A.
32. Regnskab for Sjøv Sogns Kommune for s. A.
- 33—37. Regnskaber for de forenede Sogne i Nordstrømø for s. A.
38. Regnskab for Vestmanhavn Sogns Kommune for s. A.
- 39—43. Regnskaber for de til Vaagø Præstegælds Kommune hørende Sogne for s. A.
- 44—46. Regnskaber for de forenede Sogne i Sydstrømø for s. A.
47. Regnskab for Nolsø Sogns Kommune for s. A.
- 48—52. Regnskaber for de til Sandø Præstegælds Kommune hørende Sogne for s. A.
53. Regnskab for Kvalbø Sogns Kommune for s. A.
54. Regnskab for Frodebø Sogns Kommune for s. A.
- 55—58. Regnskaber for de forenede Sogne i Suderø Præstegæld for s. A.
59. Regnskab for den gensidige Forsikringsforening for Skolebygninger paa Færøerne for s. A.
60. Regnskab for Pensionsfonden for Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne for s. A.
61. Regnskab for den gensidige Forsikringsforening for forulykkedes efterladte paa Færøerne for Aaret 1903, gennemset af Foreningens Revisorer.

Samtlige disse Regnskaber decideredes.

8. Valg til kommunale Bestillinger og Ombud.

- a. Til Medlemmer af Valgnævnene for Folke- og Lagtingsvalgene valgtes:
For Sydstrømø Præstegæld:

Medlemmer:

Købmand J. Lützen, Lagtingsmand S. E. Müller og Landbrugskonsulent R. C. Effersø, alle af Thorshavn.

Suppleanter:
 Maler D. Isaksen, og Kontorist E. Jacobsen, begge af Thorshavn.[†]
 For Nordstrømø Præstegæld:
 1ste Distrikt.
 Medlemmer:
 Købmand H. Nolsø af Vestmanhavn, Handelsmændene Jens Sigmund Jensen
 af Stykket og Jacob Hansen af Vestmanhavn.
 Suppleanter:
 Købmand O. J. Olsen og Odelsbonde Jacob Hansen, begge af Vestmanhavn.
 2det Distrikt.
 Medlemmer:
 Kongsbonde Johan Fr. Dam og Lærer B. Magnussen, begge af Kollefjord,
 samt Fisker Mikkel Samuelson af Haldersvig.
 Suppleanter:
 Z. Zachariasen af Strømnæs og Købmand H. M. Thomsen af Kollefjord.
 For Østerø Præstegæld:
 1ste Distrikt.
 Medlemmer:
 Købmand H. P. Weiho af Solmundefjord, Lærer J. Poulsen af Strænder
 og Handelsmand A. Jacobsen af Sydregøte.
 Suppleanter:
 Fyrpasser S. Thorkildshøj af Næs og Handelsmand M. Poulsen af Tofte.
 2det Distrikt.
 Medlemmer:
 Købmændene J. Kruse af Ejde, P. Klein af Gjøv og H. Joensen af Ejde.
 Suppleanter:
 Handelsbetjent P. Petersen af Funding og Smed Ole Ellingsgaard af Ejde.
 3dje Distrikt.
 Medlemmer:
 Sysselmand T. J. Petersen af Fuglefjord, Handelsmand J. F. Olsen af
 Andefjord og Kongsbonde O. Olsen af Lervig.
 Suppleanter:
 Handelsfuldmægtig H. J. Petersen og Handelsmand H. M. Høgnesen, begge
 af Fuglefjord.
 For Norderøernes Præstegæld:
 1ste Distrikt.
 Medlemmer:
 Lærer S. M. Joensen af Vaag, Fuldmægtig N. Lützen af Klaksvig og Kongs-
 bonde Joen Joensen af Gerdum.
 Suppleanter:
 Cand. pharm. A. Djuurhuus af Klaksvig og Fæstebestyrer S. M. Matras af
 Nordøre.
 2det Distrikt.
 Medlemmer:
 Smed Joen Hejnøsen af Viderejde, Handelsmændene J. Christiansen af
 Norddeble og A. Matras af Kvannesund.
 Suppleanter:
 Handelsmand J. M. Matras af Viderejde og Fisker Jacob Olsen af Fosaa.
 For Vaagø Præstegæld:
 Medlemmer:
 Sysselmand Nielsen af Sandevaag, Lærer J. E. Joensen og Odelsbonde
 D. P. Michelsen, begge af Midvaag.
 Suppleanter:
 Købmændene Hans Nicolai Niclasen og R. Niclasen, begge af Midvaag.
 For Sandø Præstegæld:
 Medlemmer:
 Sysselmand Schrøter, Købmændene M. Winther og R. Petersen, alle
 af Sand.

Suppleanter:

Kongsbønde J. M. Hentze og Tømmermand Magnus Olsen, begge af Sand.

For Suderø Præstegæld:

1ste Distrikt.

Medlemmer:

Sysselmand Effersøe, Handelsfuldmægtig J. Kjelnæs, begge af Tveraa, samt Lærer O. N. Skualum af Kvalbø.

Suppleanter:

Bogholder og Student Johan Mortensen og Lærer J. Jakobsen, begge af Tveraa.

2det Distrikt.

Medlemmer:

Købmand J. Dahl af Vaag, Lærer N. Djurhuus af Sumbø og Odelsmand H. Christoffer Larsen af Porkere.

Suppleanter:

Lærer P. Næs og Skomager T. J. Midjord, begge af Vaag.

b. Til at afgive Indberetninger vedrørende Kapitelstaksten valgtes:

For Norderøernes Præstegæld:

Købmand J. P. Olsen af Mørkenøre;

for Østerø Præstegæld:

Kongsbønde Cl. Høgnesen af Andefjord;

for Nordstrømø Præstegæld:

Købmand O. J. Olsen af Vestmanhavn;

for Sydstrømø Præstegæld:

Købmand J. Olsen af Thorshavn;

for Vaagø Præstegæld:

Købmand Ole Rasmussen af Sørvaa;

for Sandø Præstegæld:

Købmand R. Petersen af Sand;

for Suderø Præstegæld:

Købmand P. Mortensen af Tveraa.

c. Til Retsvidner for de næste 3 Aar valgtes:

For Norderøernes Syssel:

Faste Retsvidner:

Kaldsmændene Poul Jacobsen af Upsalum og Andreas Hansen af Vaag.

Suppleanter:

Odelsmand Johannes Eliassen af Mygledal og Handelsmand J. Christiansen af Norddeble.

For Østerø Syssel:

Faste Retsvidner:

Kaldsmændene C. I. Weihe af Solmundefjord og H. P. Poulsen af Skaale,

Kongsbønderne Cl. Joensen af Andefjord og J. L. F. Weihe af Sælletre.

Suppleanter:

Købmændene P. Klein af Gjøv og D. P. Olsen af Funding, Odelsmand Eliaser Mohr og Kaldsmand Nic. Fr. Eliassen, begge af Fuglefjord.

For Strømø Syssel:

Faste Retsvidner:

Tømmermand H. A. Hansen og Maler D. Isaksen, begge af Thorshavn.

Suppleanter:

Tømmermand Harald Hansen og Fisker Eliaser Andreassen, begge af Thorshavn.

For Vaagø Syssel:

Faste Retsvidner:

Kongsbønde H. C. Joensen og Købmand R. Niclasen, begge af Midvaag.

Suppleanter:

Husmand J. D. S. Olsen af Sørvaa og Skolelærer J. E. Joensen af Midvaag.

- For Sandø Syssel:
 Faste Retsvidner:
 Kaldsmand J. Rasmussen og Medhjælper Sigurd Joensen, begge af Sand.
 Suppleanter:
 Kongsbonde J. M. Hentze og Kaldsmand Chr. J. Davidsen, begge af Sand.
 For Suderø Syssel:
 Faste Retsvidner:
 Købmand Johan P. Skaalum af Kvalbø, Snedker G. Sigurdsson af Tveraa,
 Købmand Th. P. Nolsøe af Trangisvaag og Købmand J. Dahl af Vaag.
 Suppleanter:
 Købmand P. H. Dahl af Vaag, Odølsmand Lars Müller ældre af Porkere
 samt Købmand Debes Mortensen og Tømmermand Joh. Andr. Nolsøe,
 begge af Tveraa.
- d. Til Medlemmer af Oversundhedskommissionen valgtes: Købmændene J. Lützen og V. Mohr samt Lagtingsmand S. E. Müller.
 - e. Til Medlem af Skoledirektionen valgtes Tømrer J. H. Poulsen af Skopen.
 - f. Til Medlem af Kommissionen for Thorshavns Realskole valgtes Fuldmægtig M. A. Winther.
 - g. Til Revisorer for Færø Amts Sparekasse valgtes: Lærer Traber og Fuldmægtig A. Samuelsen, begge af Thorshavn.

XXIII. Andre Vedtagelser.

1. Ang. Landbrugsforsøg.

I den fra forrige Samling udsatte Sag (se Beretn. for 1903, Side 111) ang. Landbrugsforsøg nedsattes et særligt Udvalg, bestaaende af: *Dam, Michelsen, Müller, Patursson og Weihe.* — Efter Forslag af Udvalget udsattes Sagen indtil videre.

2. Tilskud til et Landbrugsskrift.

Fra M. Winther-Lützen af Sand var indkommet Andragende om, at den til Udgivelsen af »Búnaðarblöð« givne Bevilling paa 150 Kr. aarlig (se Beretn. for 1902, Side 119) maa blive fornyet og forøget med 50 Kr. aarlig. — Efter Forslag af Udvalget for økonomisk Fond vedtoges: Der ydes M. Winther-Lützen for 1 Aar et Beløb af 150 Kr. til Bestridelse af de med det af ham udgivne Landbrugsskrift »Búnaðarblöð« forbundne Udgifter.

3. Skrivelse fra Forpagter Reinert af Nordredal.

Fra Forpagter A. Reinert af Nordredal var indkommet en Skrivelse, hvori han spørger, om der ikke af en eller anden af Lagtingets Kasser kan ydes ham Erstatning for Udlæg, han har haft ved Nybygninger og Forbedringer paa Præstegaarden i Nordredal (se Beretn. for 1903, Side 112). — Efter at Sagen var behandlet i Kirkekasseudvalget, vedtoges at svare: Da det er et rent Privatforhold, Forpagteren paa Nordredal staar i til Besidderen af Præstegaarden, kan Tinget ikke yde ham nogen Erstatning for de Udlæg, han har haft ved Forbedringer paa Gaarden, hvormod der som Aerkendelse for den Driftighed og Paapasselighed, som han ved disse Forbedringer og i det hele ved sit Forhold som Landbruger har udvist, bevilges ham af det Hansenske Legats Renter 50 Kr.

1. Ang. det Hansenske Legats Renter.

Om Understøttelser af det Hansenske Legats Renter vare indkomne følgende Andragender: Fra a) Hans Martin Hansen, Sjødemand. af Lejnum (ved R. C. Effersø) om Understøttelse til Anskaffelse af et Par Faar eller en Vædder af ren Blackface-Race; b) Handelsmand N. J. Nielsen af Sandevaag om en Understøttelse af 70 Kr. til Anskaffelse af Seletøj, Vognhjul, Aksel, Plov, Harve og Trølle; c) Zach. Ole-Jacobsen af Bø om en Understøttelse af 45 Kr. til Anskaffelse af Seletøj, Vognhjul og Aksel; d) Kongsbønde J. C. Olsen af Kvalhø om en passende Understøttelse som Godtgørelse for en af ham anskaffet Plov og Harve; e) M. Arebo Petersen og Joen Petersen af Sand om Understøttelse til Anskaffelse af Vogn og Seletøj; f) Joen Joensen af Skælling om Understøttelse til Anskaffelse af Seletøj, Harve og Plov; g) Rasmus Dalsgaard af Skaalevig om Understøttelse til Anskaffelse af Vogn, Plov, Harve og Seletøj. — De to sidstnævnte Andragender bevilgedes med henholdsvis 30 Kr. og 15 Kr., medens der svaredes de øvrige Andragere, at Lagtinget ikke kan bevilge de af dem ansøgte Understøttelser.

5. Bevilling til Kursus i Vævning.

Efter derom indkommet Andragende vedtoges af økonomisk Fonds Midler at bevilge til Frøken Anna Debes af Thorshavn for et 3 Maaneders Kursus til fortsat Uddannelse i Vævning af højst 2 Elever 50 Kr. til hver (jfr. Beretn. for 1902, Side 119; for 1903, Side 115).

6. Ang. Forskud til Plantagen ved Thorshavn.

I Anledning af et fra det danske Hedeselskab ved Forstkandidat Flensborg indkommet Andragende (jfr. Beretn. for 1902, Side 94; for 1903, Side 117) vedtoges: »Der udbetales Hedeselskabet i Aaret fra $\frac{1}{10}$ —04 til $\frac{30}{9}$ —05 som Forskud — foruden det ordinære Tilskud for Aaret paa 300 Kr. — 150 Kr. af økonomisk Fond, imod at dette Forskud afdrages i det følgende Aars Tilskud, der altsaa kun vil være at udbetale med 150 Kr.«

7. Understøttelse til Vandmester J. A. Arge.

Vandmester J. A. Arge havde, ved R. C. Effersø, andraget om en passende Understøttelse til at udvide sine Kundskaber i Asfaltering, Asfaltlægning, Cementstøbning m. fl. Grene af Stenindustrien. — Efter Forslag af Udvalget for økonomisk Fond vedtoges at bevilge 100 Kr. af økonomisk Fond.

8. Laan til en Vandledning i Skopen.

Fra Bestyrelsen for et af samtlige Mandspersoner over 15 Aar i Skopen bestaaende Interessentskab, der har til Formaal at faa anlagt en Vandledning for hele Bygden, var indkommet Andragende om Laan til dette Fortagende. — Efter Forslag af Udvalget for økonomisk Fond vedtoges: »Der tilstaas Beboerne af Skopen imod Garanti af Sandø Præstegælds Kommunalforstanderskab et Laan af indtil 1500 Kr. af økonomisk Fonds Midler saaledes, at Tilbagebetalingen af Laanet finder Sted i 6 paa hinanden følgende Aar med en Sjettedel aarlig, og at den til enhver Tid tilbagestaaende Del af Laanet forrentes med 4 pCt. aarlig. Den første Afbetaling skal finde Sted til Udgangen af 1905.«

9. Stipendier til Undervisning i Orgelspil.

Fra Kommundalærer J. Joensen af Thorshavn var indkommet Andragende om, at der maatte blive bevilget en fast aarlig Understøttelse til Lærere, der ønske Undervisning i Orgelspil. — Der vedtoges: »Der bevilges af den økonomiske Fond et Beløb af 100 Kr., som stilles til Skoledirektionens Raadighed til at uddeles som Stipendier til Lærere eller andre Personer, der ville lære Orgelspil for at gøre Tjeneste som Orgelspillere ved en Kirke, hvortil der er eller vides at ville blive anskaffet Orgel eller Harmonium.«

10. Laan til Anskaffelse af Motorbaade.

Fra Entreprenør P. C. Johannesen og Smedemester N. Jensen af Thors-havn var indkommet 2 Andragender om rentefri Laan til Anskaffelse af Motorbaade til Fiskeribrug. Førstnævnte havde andraget om 1500 Kr. til Afbetaling i 3 Aar, sidstnævnte om 2000 Kr. til Afbetaling i 5 Aar. — Begge Andragender bevilgedes »imod paalidelig Sikkerhed enten i faste Ejendomme eller i Motorbaaden, der i saa Fald maa være betryggende assureret til en Værdi af mindst 1½ Gang Laanets Størrelse. Første Afbetaling finder Sted et Aar efter Laanets Optagelse.«

11. Rejseunderstøttelse til Søren Sørensen af Kunø.

Efter derom frenkømt Andragende vedtoges paa Forslag af Udvalget for økonomisk Fond: »Der bevilges af økonomisk Fonds Midler som Rejsegodtgørelse til Hr. Søren Sørensen af Kunø i Anledning af en af ham foretagen Rejse til Udstillingen i Marstrand 120 Kr.«

12. Ang. Stipendium til Guttorm Østerø.

I Anledning af et fra Guttorm Østerø af Trollesnes indkommet Andragende, hvori han ansøger om Rejsestipendium til Norge for at sætte sig ind i »den norske Bygningskunst«, vedtoges at svare: »Tinget finder ikke Anledning til at bevilge det ønskede Stipendium.«

13. Ang. Anskaffelse af Grindeliner til en Hvalvaag.

I Anledning af et fra Sysselmanden for Vaagø Syssel indkommet Andragende om, at der til Hvalvaagen Midvaag maa blive anskaffet 4 Stkr. à 60 Favne $2\frac{1}{4}$ " Manila Liner og 4 Stkr. smaa »Søknakroge« til Brug ved Grindfangster, vedtoges: »Andragendet kan ikke bevilges.«

14. Bygninger af Cementhulsten.

I Anledning af en fra Landbrugskonsulent Effersø indkommen Henstilling om, hvor vidt Tinget maatte anse det for ønskeligt at bevilge et Beløb af indtil 800 Kr. som Understøttelse til Forsøg med Opførelse af Husebygninger af Cementhulsten, vedtoges: »Tinget finder ikke Anledning til at bevilge noget i det nævnte Øjemed.«

15. Tilskud til Sygehuset i Trangisvaag.

I Anledning af et fra Bestyrelsen for det nyopførte Sygehus i Trangisvaag indkommet Andragende om et passende Tilskud til Husets Drift vedtoges: »Der bevilges Sygehuset i Trangisvaag fra den 1ste Februar d. A., da det traadte i Virksomhed, af Amtsfattiggassens Midler et Beløb, der svarer til 600 Kr. om Aaret indtil 30te September 1905 saaledes, at der fra 1ste Februar til 30te September d. A. bevilges 400 Kr. og fra 1ste Oktober s. A. til 30te September 1905 600 Kr., der kan hæves kvartalvis imod, at Sygehusbestyrelsen til Tinget næste Aar indsender Regnskab for det første Driftsaar samt Overslag over de formodede Udgifter for det næste Driftsaar, for at Tinget eventuelt kan give fornyet Bevilling fra 1ste Oktober 1905.«

16. Ekstraordinært Tilskud til Sygehuset i Klaksvig.

I Anledning af et fra Direktionen for Sygehuset i Klaksvig (jfr. Beretn. for 1903. Side 117) indsendt Andragende om at erholde bevilget de paa et vedlagt Overslag over en Vand- og Kloakledning for Sygehuset beregnede 600 Kr. vedtoges: »Der tilstaas Sygehuset i Klaksvig til Anlæggelse af en Vandledning og en Kloakledning:

Af Amtsfattigkassen	300 Kr.
- Amtsrepartitionsfonden	300 —
Tilsammen...	600 Kr.

17. Ang. den lokale Dampskibsfart.

Fra 2 Mænd i Kirke og Hattervig paa Fuglø var indkommet Andragender om, at »Smiril» maatte anløbe disse Bygder. — Efter Forslag af et i Sagen nedsat Udvalg vedtoges:

1. Tinget anmoder Amtmanden om at søge udvirket, at samme, i Lighed med hvad der har fundet Sted i de foregaaende Aar, bemyndiges til at approbere et af et af Lagtinget nedsat staaende Udvalg i Forening med vedkommende Røderi udarbejdet Forslag til den lokale Postdampskibsfart her mellem Øerne for Aaret 1905.
2. Tinget anbefaler.
 af Bygderne Kirke og Hattervig paa Fuglø optages paa »Smirils» Fartplan, og
 at der ved Udarbejdelsen af Fartplan for næste Aar tages Hensyn til, at Passagerer, som befordres en Vej frem med »Smiril», ogsaa kunne befordres tilbage.
3. Der nedsættes et staaende Udvalg paa 3 Medlemmer til i Forening med »J. Mortensens Eftf.» at udarbejde Fartplan for den lokale Dampskibsfart her mellem Øerne for Aaret 1905.

Til Medlemmer af det staaende Udvalg valgtes:

Isaksen, Nielsen og J. Poulsen.

18. Tilskud til et Sygehus i Vestmanhavn.

Fra 9 Mænd i Vestmanhavn var indkommet Andragende om at erholde Tilskud af de under Tingets Bestyrelse staaende Midler til Opførelse af et Sygehus i bemeldte Bygd. Det oplystes, at der var dannet en Komité til at indsamle Bidrag i det nævnte Øjemed. Det vedtoges at svare, at Lagtinget ikke ser sig i Stand til at yde Tilskud til Opførelse af et Sygehus i Vestmanhavn.

19. Ang. Havnereglement for Klaksvig.

Den fra forrige Samling (se Beretn. for 1903, Side 117) udsatte Sag ang. et Havnereglement for Klaksvig forelaa atter til Forhandling. — Efter Forslag af Udvalget for forskelligartede Sager vedtoges: Sagen udsættes indtil videre.

20. Andragende om Oprettelse af et Hjelpejordemoderdistrikt i Skopen.

I Anledning af et fra Forstanderskabet for Sandø Præstegalds Kommune indkommet Andragende om Oprettelse af et Hjelpejordemoderdistrikt for Skopen vedtoges at anmode Amtmanden om at indhente Erklæring fra Fysikus.

21. Andragende om ekstraordinært Tilskud til Skuø Sogn.

I Anledning af et fra samme Forstanderskab indkommet Andragende om et ekstraordinært Tilskud til Skuø Sogn, idet Sognets Skatteevne som Følge af indtrufne Ulykkestilfælde er bleven særdeles meget forringet for en Tid, vedtoges at bevilge Sognet et Tilskud af 100 Kr. af Amtsrepartitionsfonden for Regnskabsaaret 1904-05.

22. Ang. Ansættelse af flere Læger.

Den fra forrige Samling udsatte Sag ang. Ansættelse af flere Læger udsattes atter til næste Aar.

23. Andragende om Tilskud til Anskaffelse af en Sejlmagermaskine.

I Anledning af et fra Sejlmager A. M. Andreasen indkommet Andragende om Hjælp til Anskaffelse af en Sejlmagermaskine vedtoges at svare, at Andragendet ikke kan bevilges.

24. Ang. Udgivelsen af en Lagtingsberetning

vedtoges et af *Pronsten* stillet Forslag, enslydende med det i foregaaende Samlinger vedtagne (se Beretn. for 1900, Side 91).

Tillæg I.

I Forbindelse med den ovenfor under V. (ang. Udvidelse af Realskolen i Thorshavn) Side 22 indførte Skrivelse af 7de Juni 1904 fra Thorshavns Kommunalbestyrelse meddeles nedenstaaende Skrivelse fra samme til Færø Amts Skoledirektion af 26de Januar 1905:

I Overensstemmelse med Kommunalbestyrelsens Skrivelse af 7de Juni f. A. til den ærede Direktion er der paa Thorshavns Kommunes Budget for indeværende Skatteaar opført et Tilskud paa 300 Kr. til Oprettelsen af 2 nye Klasser ved Realskolen. Under de Forhandlinger, som laa til Grund for Kommunalbestyrelsens ovennævnte Skrivelse af 7de Juni f. A. var det saavel fra Skoledirektionens Side, jfr. sammes Skrivelse af 10de Maj f. A., som fra Thorshavns Borgerrepræsentations Side en Forudsætning, at Realskolen skulde udvides med 2 Klasser, saaledes at den kunde optage Børn fra 7 Aars Alderen, og Kommunalbestyrelsen tog ved sin Beslutning om et saa stort Tilskud særlig Hensyn til, at en saadan Udvidelse vilde faa den Betydning for Kommunen, at en Del Børn, som ellers vilde gaa ind i Kommuneskolen, vilde blive optaget i Realskolens Forberedelsesklasse.

Ifølge den i Færø Amtstidende Nr. 52 1904 for Lørdagen den 24de f. M. offentliggjorte Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 8de f. M. er der imidlertid ved Sagens endelige Ordning sket en Forandring i den oprindelige Plan, saaledes som denne i Direktionens Skrivelse af 8de Maj f. A. meddeltes Kommunalbestyrelsen, idet man har strøget den paatænkte Klasse for Børn fra 7—8 Aar og kun oprettet én ny Klasse. Da saaledes Forudsætningen for den paa Kommunens Budget er bristet, har Kommunalbestyrelsen vedtaget at nedsætte Bevillingen fra 300 Kr. til 150 Kr. aarlig, hvilket man herved tillader sig ærbødigt at indberette.

P. B. V.

Engelstoft.

Finsen.

Tillæg II.

A. Love og Anordninger, udkomne fra Olaidag 1903 til Olaidag 1904.

1. Anordning af 13de November 1903, hvorved Lov om Brugen af Kirkerne af 15de Maj 1903 sættes i Kraft paa Færøerne.
2. Do. af s. D., hvorved Lov om Menighedsraad af 15de Maj 1903 sættes i Kraft paa Færøerne.
3. Bekendtgørelse af 26de s. M. om et Tillæg til Reglement for Grindfangsten paa Færøerne af 5te Februar 1872.
4. Do. af 8de Februar 1904 om Deling af Vestmanhavns Jordemøderdistrikt.
5. Do. af 24de Marts s. A. om Optagelse i Statstidenden af forskellige Kundgørelser vedrørende Færøerne.
6. Lov af 29de s. M. om Foranstaltninger mod Udbredelse af smitsomme Sygdomme paa Færøerne.
7. Do. af s. D. om Vederlag for Kontorudgifter ved Embedet som Amtmand paa Færøerne.
8. Do. af s. D. om do. do. ved Embedet som Sørenskriver paa Færøerne.

B. Ministerielle Resolutioner og andre Meddelelser til Lagtinget.

1. Uddrag af Regnskabet for det Hansenske Legats Renter for Finansaaret 1903—04:

Indtægt.

Kr. Ø.

A. Beholdning den 1ste April 1903.	
Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	282 57
B. Rente af det Hansenske Legat.	
(Renten er tilfalden Færøerne for de 5 Aar fra 1ste April 1886 til 31te Marts 1891.)	
C. Rente af det i Sparekassen indestaaende Beløb for Aaret fra 1ste April 1903 til 31te Marts 1904	8 55
Summa Indtægt...	291 12

Udgift.

Kr. Ø.

I. Bevilget i Regnskabsaaret 1903—04:	
1. Til Mourits Rubeksen af Thorshavn til Anskaffelse af Vogn og Seletøj, bevilget 30 Kr.	
(Udhævet den 31te Marts 1904.)	
2. Til Stenarbejder Jacob Fr. Jacobsen af Glibre til Anskaffelse af en Kran, bevilget 100 Kr.	
(Udhævet den 31te Marts 1904.)	
II. Beholdning den 31te Marts 1904.	
Indestaaende i Færø Amts Sparekasse med 3 pCt. Rente	291 12
Summa Udgift...	291 12

2. Kapitelstakst for Færø Amt for Aaret fra Olaidag 1904 til Olaidag 1905:

	Kr. Ø.
Uld, uvasket	pr. Pd. » 34
Lammeskind, nordenfjords	pr. Stk. » 50
Do. søndenfjords	— » 34
Hoser, : Alens	pr. Par » 63
Do. $\frac{5}{4}$ do.	— » 71
Do. Puls	— » 91
Trøjer, $1\frac{1}{2}$ Pds	pr. Stk. » 23
Do. 2 —	— » 72
Do. $2\frac{1}{2}$ —	— » 9
Talg	pr. Pd. » 31
Smør	— » 82
Raafisk, stor	— » 5
Do. mindre	— » 4
Klipfisk, stor	— » 18
Do. mindre	— » 13
Do. Langer	— » 17
Tørfisk, stor	— » 24
Do. mindre	— » 13
Do. Langer	— » 17
Fjer	— » 62
Tran	pr. Pot » 16

Færø Amt og Provsti, den 20de Juli 1904.

C. Bærentsen.

Fr. Petersen.

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat til at afgive Betænkning over den fra forrige Samling udsatte Sag om Reglement for Hvalfangst i H. t. Lov om Hvalfangst ved Færøerne af 2den Maj 1902, er ved at drøfte Spørgsmaalet kommet til den Anskuelse, at det vil være uhyre vanskeligt at fastsætte ensartede Bestemmelser for Orden, Renlighed og Drift af Stationer for Tilvirkning af Udbytte af Hvalfangst, idet de stedlige Forhold her spille en saa stor Rolle, at hvad der er nødvendigt at fastsætte det ene Sted, slet ikke passer paa et andet. Skulde der fastsættes en Vedtægt, indeholdende Bestemmelser, der vare tilstrækkelig betryggende for ethvert Sted, maatte der ikke alene gives en udstrakt Dispensationsret, men denne maatte ogsaa i mange Tilfælde, for at Hvalfangerne ikke skulde tvinges til unødvendige, for det paagældende Sted meningsløse Foranstaltninger, benyttes efter en saadan Maalestok, at hvad der skulde være Undtagelser for saadanne Pladser blev Regel. Man har ogsaa tænkt sig en Vedtægt, der kun indeholdt saadanne Bestemmelser, der kunde overholdes overalt, men at det saa kunde overlades de kommunale Styrelser, med eller uden Approbation af højere Autoriteter, at vedtage skærpede Regler, som det viste sig nødvendigt for de enkelte Pladser. Herved vilde der dog mulig aabnes Adgang til Vilkaarlighed.

Udvalget har derfor ment, at der bør skelnes imellem - paa den ene Side saadanne Bestemmelser, som angaa Forhold ved selve Stationen og dens nærmeste Omgivelser, hvilke formentlig kunne træffes ved lokale *Sundhedsvedtægter* i H. t. den færøske Landkommunallov af 28de Februar 1872 § 18, 2det Stk. og Lov af 7de Maj 1881 § 1 eller ved *Politivedtægter* i H. t. Lov af 13de April 1891 §§ 1—5, og — paa den anden Side saadanne Bestemmelser, der enten ikke egne sig til Optagelse i saadanne Vedtægter, eller kunne have særlig Interesse for Beboere af andre Kommuner, hvis Bestyrelser ikke ville kunne faa nogen direkte Indflydelse paa disse Vedtægters Indhold.

Til den første Kategori henhøre formentlig (hvor det maatte anses for nødvendigt) Paabud om Anbringelse af Løse om Flænselpladsen, om Bortførelse af Affald, der ikke agtes benyttet, om Gemmesteder for Raastof, der agtes benyttet, Forbud imod at kaste Affald i Søen eller lade saadant eller Kadavere faa Lov at drive ud fra Stationen, Bestemmelser om Fortøjning af Hvalkroppe og Skeletter ved Stationen o. s. v. Alle her hen hørende Bestemmelser har man derfor ment at burde udelade af dette Reglement, derimod har man søgt i efterfølgende Udkast at samle Bestemmelser af den sidstnævnte Art.

Idet man tillader sig at henvise til de Udkastet vedføjede Motiver, tillader man sig at anbefale dette Udkast til Tingets Vedtagelse.

Udkast

til

Reglement for Hvalfangst.

§ 1.

Hvalstationer maa for Fremtiden ikke anlægges uden efter Tilladelse fra de kommunale Bestyrelser og Sundhedskommissionerne i de Sogne, hvis Grænser ikke ad Søvejen ere fjernere end $\frac{1}{2}$ Mil fra det Sted, hvor Stationen agtes anlagt. Bestaar en Kommune af to eller flere Sogne, tages Beslutning i saadanne Sager af Sognekommisionerne i de interesserede Sogne, hver for sig.

§ 2.

Fortøjning af Hvaler eller Hvalkroppe maa ikke ske saaledes, at det rette Farvand i Sø eller Strøm derved stoppes eller gøres usikkert for de Søfarende (jfr. Straffelovens § 285).

Andensteds end ved Stationerne maa Hvaler eller Hvalkroppe ikke fortojes i Søen uden efter indhentet Tilladelse, som midlertidig kan meddeles af Sognekommisionen i det eller de tilgrænsende Sogne. For længere Tid, dog ikke ud over et Aar ad Gangen, kan Landfogden meddele saadan Tilladelse, naar Forstanderskabet for de tilgrænsende Kommuner dertil giver sit Samtykke.

Ved Meddelelsen af de nævnte Tilladelser skulle de paagældende Myndigheder ikke blot iagttage, at Tilladelsen ikke strider imod denne Paragrafs 1ste Stykke, men ogsaa, at Fortøjningen af

ad § 1.

Da den Urenlighed og Lugt, som er undgaaelig ved en Hvalstation under Fangsttiden, særlig er til Gene for dem, der bo ved den Bugt, Fjord eller Sund, ved hvilket Stationen findes, har man anset det for rettest, at det bliver de stedlige kommunale Myndigheder og Sundhedskommissioner, der give Samtykke til eller forbyde Anlæg af saadanne Stationer.

ad § 2.

Af samme Grund som anført under § 1 har man ment, at vedkommende Sognekommision kan give Tilladelse til midlertidig Fortøjning af Hvaler. Man gaar ud fra, at det vil ligge i denne Kommissions Interesse at værne om Skibsfart og Sejlads med levende Fisk til eller fra Pladsen, samt om Nøtkast, Silde- og Grindfangst m. v., og at den bedst vil kunne skønne om Tid og Sted for saadan Fortøjning. Derimod bør Landfogdens Tilladelse indhentes, naar Tilladelsen skal gælde for længere Tid og til Anbringelse af faste Fortøjningsbøjer. (Jfr. § 5 i det oprindelige Forslag og i Udvalgets Forslag f. A.)

Hvaler paa det paagældende Sted ikke vil være til Hinder for Sejlads med levende Fisk, Nøtekast, Sildefangst, Grindefangst og lignende.

Paa Pladser, hvor saadan Tilladelse er given, kan Landfogden tillade, at der af Hvalfangeren anbringes Fortøjningsbøjer, om hvis Anbringelse der paa vedkommende Hvalfangers Bekostning skal ske offentlig Bekendtgørelse.

Hvalerne maa ikke henligge paa Fortøjningspladserne længere end 3 Døgn fra den Tid, Hvalen er dræbt. Skulde i enkelte Tilfælde Vejrforholdene være til Hinder for, at Hvalerne føres bort, kan Fristen forlænges af Sognekommisionen.

§ 3.

Hvalaffald, derunder indbefattet Hvalben, som indenfor en Afstand af $1\frac{1}{2}$ Mil (maalt ad Søvejen) fra en Hvalstation driver op paa Stranden eller ligger i Vejen for Nøtekast, Sejlads m. v., kan vedkommende Forstanderskab 2 Gange om Maaneden lade fjerne paa vedkommende Stations eller Stationers Bekostning, dog først efter med 18 Timers Varsel at have tilsagt Stationens Forstander — Formand eller Bestyrer — at gøre det. Har denne til Forstanderskabet opgivet en Stedfortræder, sker Tilsigelsen til ham. En Stedfortræder er Forstanderen pligtig til at have i sin Fraværelse.

Saafernt der opstaar Tvist om Størrelsen af saadan Bekostning eller om sammes Fordeling mellem de paagældende Hvalstationer, forelægges Sagen for Landfogden, som efter at have indhentet Erklæring fra Parterne gør Indstilling til Amtmanden, af hvem Sagen afgøres med bindende Virkning for alle Parter.

§ 4.

Landfogden kan efter Opfordring af Jordejere, Krøstere, Beneficiarer eller Lejere, der have Ret til at lade deres Kreaturer græsse op til en Hvalstations Areal, give Paalæg om, at dette helt eller delvis indhegnes med Gærde, som er i Stand til at holde deres Kreaturer ude. Dog maa Indhegningen ikke være til Hinder for Vintergræsningsrettigheder.

§ 5.

Nærværende Reglement gør ingen Indskrænkning i den Sundhedsautori-

ad § 3.

Da Hvalaffald og Hvalben, der drive bort fra en Station, ofte kunne være til stor Gene for Beboerne af de Pladser, det driver til, dels ved den Stank, det udbreder, dels ved at ligge i Vejen for Baades Op- og Nedtrækning, for at lægge til Land, for Nøtekast o. s. v., maa det paalægges Hvalfangerne, for saa vidt de ikke holde deres Affald samlet ved Stationen, at fjerne det, i hvert Fald fra de nærmeste Kyster. I den Kommune, hvor Stationen er beliggende, vil der ved Sundhedsvedtægt kunne træffes Bestemmelser, som bl. a. forhindre, at Affaldet faar Lov til frit at drive omkring; men da det ofte kan være Beboere af andre Kommuner, der mest lide herunder, har man med denne Bestemmelse ment at værne om disse. Sen er enslydende med den forrige Aar foreslaaede; kun er Hvalben, der særlig kunne være til Hinder for Nøtekast, medtagne. (Jfr. § 6 i det oprindelige Udkast.)

ad § 1.

Fra flere Steder berettes, at Kør have forslugt sig i Hvalfedt; det samme kan mulig blive Tilfældet med Heste og Faar. Det er derfor ikke mere end rimeligt, at de, der have Græsningsretten omkring Stationen, kunne fordrø, at Hvalfangerne holde Kreaturerne borte ved forsvarligt Gærde. (Jfr. § 7 i det oprindelige og i Udvalgets Udkast f. A.)

ad § 5.

Sens 1ste Punktum som i det oprindelige Udkast. Sidste Punktum er

teterne efter den gældende Lovgivning tillagte Myndighed. Bestemmelser om Fjernelse eller Opbevaring af Affald og Raummateriale af Hvaler saa vel som Renlighedsbestemmelser for Hvalstationer og deres Omgivelser m. v. kunne derfor træffes ved lokale Sundhedsvedtægter.

§ 6.

Overtrædelser af dette Reglement straffes, for saa vidt højere Straf ikke er forskyldt efter den almindelige Lovgivning, med Bøder indtil 400 Kr., som tilfalde Amtsfattiggassen.

§ 7.

Sager i Anledning af dette Reglement behandles som offentlige Politisager.

foreslaaet som en Slags Vejledning for Forstanderskaberne.

ad §§ 6 og 7.

Disse §er ere overensstemmende med Bestemmelserne i Lov Nr. 70 af 2den Maj 1902.

I Udvalget angaaende Reglement for Hvalfangst, Thorshavn den 19de August 1904.

Johan K. F. Dam

J. Z. Nielsen.

J. F. Olsen.

Johan H. Poulsen.

Jorn Poulsen,
Ordfører.

Ændringsforslag

til

Udvalgets Forslag i Sagen Nr. 12 (Ændringer i Forretningsordenen).

1) Til § 5.
Det foreslaaede andet Stykke («Over Lagtingssamling.») affattes saaledes:

»Et Andragende, som indkommer til Tinget efter den 15de August, kan kun sættes under Behandling, naar Tinget dertil giver sit Samtykke efter § 34 ved en Afstemning, som skal foretages uden Forhandling i det første Møde efter Andragendets Fremlæggelse; ellers udsættes det til den paafølgende Lagtings-samling.»

2) Til § 10.
I 3dje Punktum tilføjes efter »Underændringsforslag«: »(Forslag til For-
andringer i Ændringsforslag)«.

3) I Stedet for næstsidste Punktum («For at Medlemmer») sættes:
»Underændringsforslag kræve i Intet Tilfælde mere end een Forslagsstiller (jfr. § 11).«

4) Til § 13.
I 2det Punktum indskydes mellem Ordene »det« og »skal«: »i den saa-
ledes fremkomne Form«.

5) Til § 14.
Efter Ordet »Slutning,« i Linie 3 indskydes: »og hvortil Ændringsforslag
kun kunne stilles af Udvalget, et eller flere Medlemmer af dette, mindst 4 andre
Medlemmer af Tinget i Forening eller Formanden,«.

6) Som ny § efter § 16 indsættes:
»Ingen Udgiftsbevilling vedrørende nogen under Tinget henlagt offentlig
Kasse kan endelig vedtages, før Forslag desangaaende, stillet af et Udvalg eller
af et eller flere andre Medlemmer af Tinget, har været undergivet 2 Behandlinger,
af hvilke den sidste ikke maa finde Sted før 3 Dage efter den foregaaende Be-
handlings Slutning.»

7) Til § 17 (nu § 18).
I Slutningen af 1ste Punktum tilføjes efter »Svar«: », jfr. dog § 17«.

8) Til § 18 (ny § 19).

Efter »Regeringen« tilføjes: »eller til en Udgiftsbevilling fra nogen under Tinget henlagt offentlig Kasse«.

9) Overskriften over § 26: »Afstemningen« ændres til: »Valg og andre Afstemninger«, og Overskriften over § 30: »Valg« udgaar.

10) Til § 26 (ny § 27).

Paragrafen affattes saaledes:

»Tinget kan ikke tage nogen Beslutning, naar ikke i det mindste Halvdelen af dets Medlemmer er til Stede og deltager i Afstemningen.

Medlemmer, som ved Valg afgive blanke eller urigtigt eller ufuldstændigt udfyldte Stemmesedler, eller som ved anden Afstemning svare »stemmer ikke«, betragtes som værende til Stede og deltagende i Afstemningen.«

Ny § 28 — nugældende § 28.

11) Ny § 29 som nugældende § 29 med følgende Ændringer:

a) som nyt 1ste Stykke indsættes:

»Valg foretages i Reglen ved Stemmesedler; dog kan Valg af Mænd til de offentlige Bestillinger, som besættes af Lagtinget, foregaa efter mundtligt Forslag af et Medlem, naar tre Fjerdedele af de tilstedeværende Medlemmer derom ere enige.«

b) I 1ste Linie af nugældende § 29, der altsaa bliver 2det Stykke, forandres Ordene »Afstemningen sker« til »I øvrigt sker Afstemningen«.

12) Ny § 30.

1ste Stykke — nugældende § 30. 1ste Stykke.

Som 2det Stykke indsættes:

»Ved andre Afstemninger anses, for saa vidt ikke andet er udtrykkelig foreskrevet (jfr. §§ 3, 10, 18, 28, 29 og 35), et Forslag som vedtaget, naar der er afgivet flere Stemmer for end imod det, og som forkastet, naar der er afgivet flere Stemmer imod end for det. Ere lige mange Stemmer afgivne for og imod Forslaget, betragtes det som vedtaget, naar Formanden under Afstemningen har stemt for det, men ellers som forkastet.«

13) Ny § 31.

Som nugældende § 27 med følgende Ændringer:

a) Efter »Samling« indskydes »endelig«.

b) Ordene »to Tredjedele af de tilstedeværende« ændres til »tre Femtedele af samtlige Tingets«.

14) Til § 34 (ny § 35).

Efter »enige« tilføjes: »; dog kunne Bestemmelserne i § 17 kun fraviges, naar tre Femtedele af samtlige Tingets Medlemmer ere enige derom«.

15)

Vedtages Ændringerne, foretages alle derved nødvendiggjorte Forandringer af Paragraftal i Forretningsordenen, og dennes Tekst optrykkes saaledes, som den da lyder.

Bemærkninger

til

Formandens Ændringsforslag angaaende Lagtingets Forretningsorden.

ad 1. Redaktionsændring; tillige foreslaas Afstemningens Tidspunkt fastsat til det første Møde efter Andragendets Fremlæggelse.

ad 2. Der savnes i Forretningsordenen en Angivelse af Begrebet »Underænderingsforslag«, som er nødvendig, naar Ændring Nr. 5 indføres (jfr. ogsaa Folketingets Forretningsorden § 23, Landstingets do. § 27).

ad 3. § 10, næstsidste Punktum, er ganske overflødig, da det ikke indeholder andet end, hvad der staar i § 34.

Den foreslaaede Bestemmelse er sædvanlig (se de anførte Bestemmelser i Rigsdagens Forretningsordener).

ad 4. Redaktionsændring.

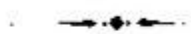
ad 5. Jfr. Folket. Forr. § 11, Landst. Forr. § 24.

ad 6--8 og 14. Sigter til at forhindre overilede Udgiftsbevillinger, at værne Mindretals Ret til Forhandling og at sikre imod tilfældige Flertals Beslutninger.

ad 9 13. Den nugældende Forretningsordens §§ 26 30 ere dels mindre heldig ordnede (der findes saaledes ikke i § 30 nogen Regel om, at Bestemmelsen i Lagtingslovens § 10 om Tingets Beslutningsdygtighed ogsaa gælder ved Valg, hvad dog er selvfølgelig, og heller ikke nogen Regel om, hvorledes blanke eller urigtigt eller ufuldstændigt udfyldte Stemmesedler skulle tælles, hvorved dog ifølge Lagtingets Praksis den i Ændring Nr. 10 foreslaaede Fremgangs-

maade følges), dels ufuldstændige, idet der ikke — saaledes som i Landstingets Forretningsorden §§ 38 og 40 og Folketingets Forretningsorden § 35 — er givet en tydelig Forskrift om Stemmetællingen, naar Medlemmer ved Navneopraab svare »stemmer ikke«.

Ved Ændringerne foreslaas §§'erne opførte efter deres Indhold saaledes: § 27 (Tingets Beslutningsdygtighed), § 28 (Afstemningernes Formalitet), § 29 (Afstemmingsmaaden), § 30 (Afstemningens Resultat), § 31 (Forandring af endelig vedtagne Beslutninger). — I øvrigt stemme Ændringerne (bortset fra uvæsentlige Redaktionsændringer) med gældende Regel og Praksis, alene med den Tilføjelse at det udtrykkelig fastslaas, at Medlemmer, der svare »stemmer ikke«, skulle (ligesom i Rigsdagens Ting) medregnes ved Afgørelse af, om Tinget er beslutningsdygtigt, og med den Forandring, at der i § 31 (nu gældende § 27) foreslaas givet en noget stærkere Beskyttelse imod Forandring af endelig vedtagne Beslutninger.

Til Tinget er indsendt et Andragende fra nogle Indbyggere i Thorshavn, hvori de henstille, at der søges oprettet en færøsk Brandforsikring. Der henvises til, at Assurancepræmien i Thorshavn er forhøjet 50 pCt. og at den Sum, der aarlig vander ud af Landet i Form af Præmie, sikkert andrager c. 15000 Kr. Underlægnede Udvalget, der er nedsat til at afgive Betænkning i Sagen, skal tillade sig at bemærke følgende:

Som en Følge af Ildebranden i Aalesund f. A. har de danske Brandforsikringselskaber, der hidtil have tegnet Forsikring her, nemlig det Kgl. octroierede Brandassurancekompagni for Varer og Effekter, Nye danske Brandforsikringselskab og Nordisk Brandforsikring forhøjet deres Præmier for Brandforsikring af Bygninger i Thorshavn med 50 pCt. eller fra 5 til 7,50 pro Mille. En af de hævende Assuranceagenter har endog stillet i Udsigt, at hans Selskab mulig vil forhøje denne Præmie eller endog hell nægte at tegne Forsikringer i Thorshavns By.

Under disse Omstændigheder er det ganske naturligt, at man her i Thorshavn er bleven sænget for, hvorledes dette Forhold kan udvikle sig, og har henvendt sig til Lagtinget for at samløse om mulig kunde bane Vej for mere betryggende Forhold paa Assuranceens Omraade. Det er nemlig ikke blot Blømpen ved ikke at kunne faa sine Bygninger forsikrede, og den derved fremkaldte Usikkerhed i alle Forhold, der vil komme til at gøre sig gældende, ifald Assuranceelskaberne nægter Forsikring af Bygninger i Thorshavn, men da en stor Del af Bygningerne og navnlig dem, hvorpaa der er tegnet Assurance, ere pantsatte for Laan af offentlige Kasser (Færø Amts Sparekasse), vil en Opsigelse af Policerne være ensbetydende med en Opsigelse fra Laan paa givernes Side af Laanene. (Jeg hvad en saadan Alasseopsigelse af Laan paa Bygninger i Thorshavn vilde sige, behøves ikke nærmere at omtales. Udvalget har nu tænkt sig nogle Maader, hvorpaa man kunde slippe ud af disse Forhold og søge at skaffe Thorshavns Indbyggere en Betyggelse mod at blive udelukket fra at faa Forsikring tegnet paa deres Bygninger.

Der er formentlig ikke fra andre end de hævende Assuranceagenter Side forsøgt opnaaet en Overenskomst mellem Assuranceelskaber og Thorshavns Bygningsejere, og der er af hine næppe søgt Overenskomst med udenlandske Selskaber. Det er derfor ikke udelukket, at der af en dristig Mand, der til sin Raadighed fik Midler til at rejse for, kunde opnaas et tilfredsstillende Resultat ved Uenighed til udenlandske Assuranceelskaber. Man tænker da navnlig paa norske Selskaber, hvor Forholdene ere noget ens med de hævende. Det vilde ikke være grebet ud af Luften, om Lagtinget gik med til at bevillige en saadan Kejsendestøttelse.

En anden Udvæj vil det være, om man for Thorshavn vilde søge en Overenskomst som den, der i 1871 afsluttedes mellem Kjøbstædernes almindelige Brandforsikring i Danmark og Keykjavik Kommune, og som for denne Kommunes Vedkommende nærmere er anordnet ved Forordning for Island af 14de Februar 1874.

Ifølgende denne Overenskomst ere Bygningerne i Keykjavik for $\frac{1}{2}$ af deres Forsikringsværdi indlemmede under den almindelige Brandforsikring for Kjøbstad-Bygninger i Danmark, medens Keykjavik Kommune for $\frac{1}{4}$ af Forsikringsværdien overtager Risikoen saavel for total som for partial Skade. Bygningsejerne ere solidarisk ansvarlige i Forhold til de i Foreningen indlemmede For-sikringssummer. Foruden den almindelige Præmie, som da var eller senere maatte blive paalagt, svarede af Keykjaviks Bygninger et Tillæg af 20 Øre pr. 200 Kr. for Bygninger, som vare belagte med Tre eller andet i lige Grad antændelig Materialer, og 10 Øre pr. 200 Kr. for andre Bygninger samt i Tilskud til Administrationsindtækten 12 Øre pr. 200 Kr. Forsikringssum. Det sidstnævnte Tilskud er senere bortfaldet. Præmien eller det Kontingent, som aarlig svares af Bygninger i Keykjavik er for Tiden:

For alle Beboelseshuse 1,60 pro Mille

Af Kirker 1,50

Af Bagerier 2,20

Af Fabriker og Vandmøller 5,80

Af Huse over 100,000 Kroners Værdi 2,00

Alt pr. Aar.

I det foregaaende har man kun omtalt, hvorledes Forholdene med Forsikring af Bygninger i Thorshavn kunde tænkes ordnet, og hvorvel en tvungen Assurance som den omtalte ikke kunde ske uden Lov, der forinden Tilblivelse af vel maatte komme til Forhandling i Læsting, saa vilde Udvalget ikke finde Anledning til at fremskaffe en Ordning som den for Reykjavik gældende vilde man, selv om den maatte anses for et Gode for Byen, ikke kunne være med til.

Endvidere er man gaaet videre og har optaget Tanken om en Brandforsikring for Bygninger overalt paa Færøerne. Man har tænkt sig, at det ene-sidighedsforhold, som har skabt Forsikringsforeningerne for færøske Fiskerskibe, ogsaa maatte kunne bringes til Lave ved Forsikring af færøske Bygninger mod Brandfare. Forholdene paa disse Omraader ere vel ikke helt ens, idet Faren for Tab af Skibe paa Søen jo er langt større end Faren for Udebrand af Bygninger; men det kan ikke nægtes, at der i den Omstændighed, at de københavnske Brandassuranceelskaber have boycoet Thorshavn ved at kræve en som det forekommer Udvalget, ublu Forsikringspræmie - - en Præmie, som end ikke med Halvdelen svarer noget Sted i Danmark - - og ved endog at stille en Udvalgsaf Forsikring i Udset.

Nummer en Fære ikke blot for Thorshavn, men for hele vort Samfund, en Fære der, som foran omtalt, truer en Del af Befolkningen med økonomisk Ruin. I hvad der er sket for Thorshavns Vedkommende i Dag vil nemlig i Alorgen kunne overføres paa det øvrige Land. En Udebrand i en af vore største Bygder vil kunne være tilstrækkelig Anledning hertil. Der er som Grund for Assuranceelskabernes Opværd overfor Thorshavn henviset til Branden i Alesund. Udvalget mener dog, at Forholdene ikke er de samme. I Thorshavn er vel en Del af Byen fast bygget, men det er nok kun den halve Del, og det vilde være ulovligt at hele Byen brænde. Der vil ligge den spredt over et for stort Fladerum, paa enkelte Steder med lange og brede Afstaaende mellem. Husene ere her gennemgaaende smaa og en opdeltkænde Udebrand vil let kunne indskrænkes til det angrebne Hus, navnlig efter at man har faaet Vandelning til Byen. Eernes Klima er ogsaa gennemgaaende fugtigere end i Norge. I hvad der gælder Brandfaren mindre. En hyppig Fænd til Udebrand er andre Steder Lynnedslag. Her paa Færøerne er dette næsten ukendt. Kun et Hus vidtes delvis brændt som en Følge af Lynnedslag. Man har imidlertid den største Betydelse for al Brandfaren ikke er stor paa Færøerne i Statistiken. Denne viser, at der i 100 Aar paa Færøerne ikke er brændt to Bygninger - naar undtages Sodhuset i Hvike der har været brændt to og denne Statistik har givet Udvalget Anledning til at fremskaffe en Ordning til Thorshavn at virke hen til en almindelig tvungen Gensidig Brandassurance af Bygninger og Færøerne.

Der er næppe Tvivl om, at man ad frivillig Vej vil kunne bringe en Forening i Stand, hvis Medlemmer gensidigt sikrede hinandens Bygninger mod Udsæde, men en sådan Forening vilde i sin Sammensætning adskillig kunne opnaa den Styrke og Udebrandskraft, som en tvungen Forening, omfattende samtlige Bygninger paa Færøerne, paa Forhaand kan siges at have. I hvad der ogsaa mest taler for at foretrække tvungen Assurance, er Forholdet overfor vort Løngestitut Fære Amts Sparekasse. Alendens en frivillig Forening for vilde mode Udebrand fra Sparekassens Side ved (optagelse af Læsting paa Færøernes Bygninger, er saadant Afslag næppe tænkeligt, naar der bliver Tale om tvungen Forsikring, med midlertidig Garanti af Staten, som nærmere omtalte senere. Forsikringen maatte være tvungen og omfatte alle Bygninger paa Færøerne samt være gensidig saaledes, at Bygningerne eller deres Ejere garanterede hinanden imod Tab ved Udsæde i Forhold til Bygningernes Takstationsværdi.

Man finder ikke paa Sagens nuværende Trin Anledning til at gaa i
 Detaljer, men skal indskrænke sig til at omtale i Hovedtrækkene, hvorledes
 man har tænkt sig Sagen ordnet.

Institutionen sorterer under Lagtinget, og Tinget udnævner en Direktion,
 hvilken Tilsynet med Brandforsikringen paahviler. Udsuden antager Tinget en
 Regnskabsfører og Kassierer for Brandforsikringen. Lønning af denne Post, hvis
 Regnskabsvæsen vil blive ret omfattende, tænker man at Tilaget til at begynde
 med kan afholde af en af dets offentlige Kasserer f. eks. økonomisk Fond,
 indtil der ved Reuter af Brandpengene var dannet et saa stort Administrations-
 fond, at dette selv kunde afholde Lønningerne uden at behøve at ty til nogen
 Del af Præmien. Der ansættes Vurderingsmænd, som sætte Bygningerne i Værdi.
 For at opnaa en Ensartethed i Vurderingen, vilde det være heldigt, om Vurderings-
 mændenes Antal bliver saa faatalligt som muligt. Deres Lønning tænkes fore-
 løbig afholdt paa samme Maade som Regnskabsførernes. En Vanskelighed ved
 Fremførelsen af Planen ligger i, at der ikke høves en Alatriskulering paa Væ-
 øerne. Der maa derfor, forinden man kan foretage videre, foreligge en for-
 tegnelse over samtlige Bygninger med Nummerangivelse.
 I hvad Præmiens Størrelse angaar, saa tænker man sig, at den til at be-
 gynde med kan sættes noget højt, f. eks. fra 5 til 10 pro Mille. En Række af
 gode Aar vil snart overflødiggjøre en saa høj Præmie og vil endog kunne
 resultere i Afgivelse af Bonus til de Interesserede. Det kan ikke nægtes, at
 Brandfaren er større for saa vidt angaar den fastest bebyggede Del af Thors-
 havn end paa I andet eller udenfor Byen. Derfor tænker man sig Præmien sat
 højere for en Del af Thorshavn, nemlig den gamle By. (Omvendt er Brandfaren
 mindre for Stenbygninger, og Præmien for disse maatte overalt sættes under
 Præmien for Træbygninger. Dette vil bidrage til Fremme af Stenindustrien
 paa Færøerne og dermed tillige skabe større Betydelse med Hidsaade i
 Fremtiden.

Under almindelige Forhold mener man, at Præmien ikke bør sættes højere
 end til 10 pro Mille for Bygninger i den gamle Bydel af Thorshavn og 5 pro Mille
 af Bygninger udenfor Thorshavn. Under ekstraordinære Forhold, hvor den op-
 sparede Præmie ikke er tilstrækkelig til at dække Tabene og det saaledes bliver
 nødvendigt at opkræve en Ekstrapræmie, tænker man sig, at denne kan sættes
 op til 2 pCt. af Bygningernes Taksaationssum, men aldrig højere. Den (almindelig
 vil nu kunne indtræffe, at den opsparede Præmie ikke vil være tilstrækkelig til
 at dække Tabene, hvilket vil ske som en Følge af Udebrand i Thorshavn, hvor-
 ved en stor Del af Byen gaar med, for saa vidt saadan (tykke indtræffer saa
 Aar efter Brandforsikringens Stiftelse. I saadant Fald mener Tilvalget, at Staten
 bør træde hjælpende til, ikke saaledes, at Staten skal bidrage til at dække
 Tabene, men atene rent midlertidig yde Hjælp, indtil de modtagne Forskud
 ved Tilgænging af den højst tilladte Ekstrapræmie kunne tilbagebetales. At
 Statens Forskud i saa Fald blev rentefrit, kunde man gøre sig Forhaabning om.
 Det kan være af Interesse at se, hvorledes Brandforsikringen vilde være
 stiller, skulde det første skulde indtræffe, nemlig, at en stor Del af Thorshavn
 eller hele den gamle By brændte. I øjeblikket mener man de af Tilvalget anførte Præmie-
 tariffer til Grund og tænker man sig, at Bygningernes samlede Værdi paa Færø-
 øerne gaar op til 5 Millioner Kroner, hvoraf Thorshavns By's Bygninger udgør
 1/10 eller 500,000 Kr., vil Forholdet stille sig saaledes:

Til Tilbagebetaling af Statens Forskud vil der indgaa:
 For saa vidt Byen brænder samme Aar som Brandforsikringen stilles.... 6 Aar
 5 Aar efter dette Tidspunkt 1 Aar
 10 Aar

med Ekstrapræmie 2 pCt.
 og 1 Aar med do. 1 pCt.
 10 Aar efter Stiftelsen vil Brandforsikringen være i Stand til ved egne Midler
 at betale et Tab som hele Thorshavns Ødelæggelse ved Udebrand, uden at
 behøve at ty til Paalægning af en ekstraordinær Præmie, og dog have et (over-
 skud af de i det anførte Aaremaal oplagte Rentier, der dog forudsat, at der
 heller ikke udenfor Thorshavn imidlertid var indtruffet nogen større Udebrand.
 Der kan saaledes ikke være noget afkrævkende for Folk i al gaa med

til en saadan Censidighedsforsikring. Udsigterne til en større Ildbrand ere som antvort ringe, det viser Statistikken os, og svinde end mere ved at alle Inder vilde være solidariske i Tabet ved Ildbrand og selvforpligtede til at iagttage Forsigtighed. Skulde Ulykken indtræffe og Thorshavn brænde, vil Præmien dog ikke være ødelæggende, men afses uden noget føleligt Tryk paa Befolkningen.

Udvalget kan vel tænke sig, at den almindelige Præmie til at begynde med vil vække noget Anstød hos Folk. Men ifald Sagen bliver gjort Almenret forstaaelig, vil Almindeligheden snart falde bort og visselig forandre sig til det modsatte. For en Husmand udenfor Thorshavn, der ejer et Hus af 500 Kroners Værdi, vil Indførelsen af tvungen Brandforsikring til at begynde med være ensbetydende med en Skatteforøgelse af 2 Kr. 50 Øre aarlig, for saa vidt den foranstaaende omtalte højeste ordinære Præmie bliver fastsat til at give. — Man maa vel erindre, at disse Penges ikke kan betragtes som bortkastede, men blive opsparede og indsatte paa Ejendommens Konto. Det bliver, om alt gaar godt og som man har al Grund til at antage, en Art tvungen Sparerkasse, af hvilken Aar, der vil tilflyde den interesserede en Indtægt i Form af Bonus. Eftersom Aarene gaar uden større Ulykke, vil Ejendommene stige i Værdi.

For det færøske Samfund vil den heromhandlede Institution have en større Betydning end for den enkelte. Den vil aabne Ejendomme for og skabe Sammenhold ogsaa paa andre Områder. Den vil virke til, at en Sum af adskillige Tusinder aarlig bliver i Landet i Stedet for at sendes ud for ikke at komme tilbage. Rindelig vil man i en større Kapitalansamling kunne erhverve Grundlaget for en færøsk Bank, hvilket Grundlag længe har været savnet. Den foreliggende Sag forekommer Udvalget at være af saa indgribende Betydning for Færerne, at man ikke mener allerede paa dens nuværende Trin at kunne fremkomme med Forslag til dens Ordning. Man mener, at det vilde være rettest, om Forsandelskabene og Thorshavns Kommunalbestyrelse fik Lejlighed til at erklære sig over den i Almindelighed, dog at følgende Løvedpunkter fremsættes som Grundlag:

1. Der oprettes en Brandforsikring, omfattende samtlige Bygninger paa Færøerne. Brandforsikringen er tvungen og gensidig, saaledes at Bygningerne eller deres Ejere i Tilfælde af Tab ved Udsavade garantere hinanden i Forhold til Bygningernes Takationsværdi.
2. Institutionen stilles under Lagtingets Overførelse.
3. Præmieløfterne, som kunne forudses, maa ikke sættes højere end 5 pro Alle aarlig udenfor Thorshavn og 10 pro Alle i Thorshavn (den gamle By).
4. Tilfælde af nødvtungen Udskrivning af Ekstrapræmie, maa denne ikke sættes højere noget Aar end 2 pCt.
5. Der søges midlertidig Statsgaranti til Dækning af ekstraordinære Tab ved Ildbrand.

I Henhold til det anførte tillader man sig at indstille til Tinget:

- a. Sagen udsættes til næste Aar.
- b. Sagen sendes Forsandelskabene og Thorshavns Kommunalbestyrelse til Erklæring i Almindelighed, idet en Udtalelse navnlig udbedes med Hensyn til de foranførte 4 Hovedpunkter.

I Udvalget angaaende en færøsk Brandassurance for Bygninger, i agtning den 24de September 1901.

E. Müller,

(Ordfører).

J. Z. Nielsen.

C. Olsen.

D. Isaksen.

Udkast

til

Lov om Fiskerilaan for Færoerne.

§ 1.

Regeringen bemyndiges til af Stats-Laanefondens eller Statskassens Midler at anvende aarlig i 5 Aar til direkte Udlaan til Fiskere indtil 60,000 Kr. Skulde den til Raadighed i et Finansaar værende Sum ikke fuldt ud komme til Udbetaling, stilles den tiloversblevne Del af Summen til Raadighed i de følgende Finansaar.

Ved Fiskere forstaas i denne Lov Fiskere, som drive Saltvandsfiskeri som Erhverv og ere i Besiddelse af Baad og Fiskeredskaber, eller for hvis Vedkommende mindst $\frac{3}{5}$ af deres Aarsindtægt ved personlig Virksomhed skyldes Saltvandsfiskeri.

§ 2.

Laan til Fiskere af Stats-Laanefonden eller Statskassen ydes kun til Anskaffelse af Fiskefartøjer til en Værdi af mindst 1000 Kr. Laan maa for nye Fartøjers Vedkommende ikke overstige $\frac{2}{3}$ og for ældre Fartøjers ikke Halvdelen af Værdien. For Laanene skal der gives Pant saavel i Fartøj som i dets Forsikringssum. Laanene, som skulle forrentes med 3 pCt. p. A. og tilbagebetales senest i Løbet af 10 Aar, udbetales kontant. Laanenes Størrelse og Vilkaarene for Tilbagebetalingen fastsættes iøvrigt af Justitsministeren; ved Laanenes Tildeling tages særligt Hensyn til Andragender, hvoraf det fremgaar, at saantlige Fiskere, der personlig deltage i Bedriften, ere Part- eller Andelshavere i Fiskeriudbyttet. Fartøjerne skulle være forsikrede mindst til et saadant Beløb, at Laanet eller dets Restbeløb kan dækkes deraf. Saafremt det Tilfælde skulde indtræffe, at Forsikringssummen ikke er tilstrækkelig hertil, skal der som ekstraordinært Afdrag paa Laanet afbetales et Beløb, svarende til Forskellen mellem Laanet eller dets Restbeløb og Forsikringssummen. Laanet forfalder til Udbetaling, naar Fartøjet efter Justitsministerens Skøn ikke længere benyttes til Fiskeri. Saa længe Statslaanet ikke er tilbagebetalt, kan det paagældende Fartøj ikke belæstes med Gæld, for hvilken Ejeren forpligtes til at give nogen Part eller Andel i Udbyttet. I Tilfælde af Salg, træffer Justitsministeren Afgørelse af, om Laanet kan forblive indestaaende i Fartøjet. Justitsministeren træffer nærmere Bestemmelse om, hvilket Tilsyn der vil være af føre med Fartøjerne og deres Benyttelse.

Udkast

til

Reglement for Hvalfangst.

(Vedtaget af Lagtinget den 31te August 1904.)

§ 1.

Hvalstationer maa for Fremtiden ikke anlægges uden efter Tilladelse fra de kommunale Bestyrelser og Sundhedskommissionerne i de Sogne, hvis Grænser ikke ad Søvejen ere fjernere end $\frac{1}{2}$ Mil fra det Sted, hvor Stationen agtes anlagt. Bestaar en Kommune af to eller flere Sogne, tages Beslutning i saadanne Sager af Sognekommisionerne i de interesserede Sogne, hver for sig.

§ 2.

Fortøjning af Hvaler eller Hvalkroppe maa ikke ske saaledes, at det rette Farvand i Sø eller Strøm derved stoppes (jfr. Straffelovens § 285).

Andensteds end ved Stationerne maa Hvaler eller Hvalkroppe ikke fortøjes i Søen uden efter indhentet Tilladelse, som midlertidig kan meddeles af Sognekommisionen i det eller de tilgrænsende Sogne. For længere Tid, dog ikke ud over et Aar ad Gangen, kan Landfogden meddele saadan Tilladelse, naar Forstanderskabet for de tilgrænsende Kommuner dertil giver sit Samtykke.

Ved Meddelelsen af de nævnte Tilladelser skulle de paagældende Myndigheder ikke blot iagttage, at Tilladelsen ikke strider imod denne Paragrafs 1ste Stykke, men ogsaa, at Fortøjningen af

ad § 1.

Da den Urenlighed og Lugt, som er uundgaaelig ved en Hvalstation under Fangsttiden, særlig er til Gene for dem, der bo ved den Bugt, Fjord eller Sund, ved hvilket Stationen findes, har man anset det for rettest, at det bliver de stedlige kommunale Myndigheder og Sundhedskommissioner, der give Samtykke til eller forbyde Anlæg af saadanne Stationer.

ad § 2.

Af samme Grund som anført under § 1 har man ment, at vedkommende Sognekommision kan give Tilladelse til midlertidig Fortøjning af Hvaler. Man gaar ud fra, at det vil ligge i denne Kommissions Interesse at værne om Skibsfart og Sejlads med levende Fisk til eller fra Pladsen, samt om Nøtkast, Silde- og Grindefangst m. v., og at den bedst vil kunne skønne om Tid og Sted for saadan Fortøjning. Derimod bør Landfogdens Tilladelse indhentes, naar Tilladelsen skal gælde for længere Tid og til Anbringelse af faste Fortøjningsbøjer. (Jfr. § 5 i det oprindelige Forslag og i Udvalgets Forslag f. A.)

Hvaler paa det paagældende Sted ikke vil være til Hinder for Sejlads med levende Fisk, Nøtekast, Sildefangst, Grindfangst og lignende.

Paa Pladser, hvor saadan Tilladelse er given, kan Landfogden tillade, at der af Hvalfangeren anbringes Fortøjningsbøjer, om hvis Anbringelse der paa vedkommende Hvalfangers Bekostning skal ske offentlig Bekendtgørelse.

Hvalerne maa ikke henligge paa Fortøjningspladserne længere end 3 Døgn fra den Tid, Hvalen er dræbt. Skulde i enkelte Tilfælde Vejrforholdene være til Hinder for, at Hvalerne føres bort, kan Fristen forlænges af Sognekommissionen.

§ 3.

Hvalaffald, derunder indbefattet Hvalben, som indenfor en Afstand af $1\frac{1}{2}$ Mil (maalt ad Sovejen) fra en Hvalstation driver op paa Stranden eller ligger i Vejen for Nøtekast, Sejlads m. v., kan vedkommende Forstanderskab 2 Gange om Maanedn lade fjerne paa vedkommende Stations eller Stationers Bekostning, dog først efter med 13 Timers Varsel at have tilsagt Stationens Forstander - Formand eller Bestyrer - at gøre det. Har denne til Forstanderskabet opgivet en Stedfortræder, sker Tilsigelsen til ham. En Stedfortræder er Forstanderen pligtig til at have i sin Fraværelse.

Saaframt der opstaar Tvist om Størrelsen af saadan Bekostning eller om sammes Fordeling mellem de paagældende Hvalstationer, forelægges Sagen for Landfogden, som efter at have indhentet Erklæring fra Parterne gør Indstilling til Amtmanden, af hvem Sagen afgøres med bindende Virkning for alle Parter.

§ 4.

Landfogden kan efter Opfordring af Jordejere, Præstere, Beneficiarer eller Lejere, der have Ret til at lade deres Kreaturer græsse op til en Hvalstations Areal, give Pualæg om, at dette heft eller delvis forsynes med forsvarligt Hegn, som er i Stand til at holde deres Kreaturer inde. Dog maa Indhegningen ikke være til Hinder for Vintergræsningsrettigheder.

§ 5.

Nærværende Reglement gør ingen Indskrænkning i den Sundhedsautori-

ad § 3.

Da Hvalaffald og Hvalben, der drive bort fra en Station, ofte kunne være til stor Gene for Beboerne af de Pladser, det driver til, dels ved den Stank, det udbreder, dels ved at ligge i Vejen for Baades Op- og Nedtrækning, for at lægge til Land, for Nøtekast o. s. v., maa det paalægges Hvalfangerne, for saa vidt de ikke holde deres Affald samlet ved Stationen, at fjerne det, i hvert Fald fra de nærmeste Kyster, i den Kommune, hvor Stationen er beliggende, vil der ved Sundhedsvedtagt kunne træffes Bestemmelser, som bl. a. forhindre, at Affaldet faar Lov til frit at drive omkring; men da det ofte kan være Beboere af andre Kommuner, der mest lide herunder, har man med denne Bestemmelse ment at værne om disse. Sen er enslydende med den forrige Aar foreslaaede; kun er Hvalben, der særlig kunne være til Hinder for Nøtekast, medtagne. (Jfr. § 6 i det oprindelige Udkast.)

ad § 4.

Fra flere Steder berettes, at Kør have forslugt sig i Hvalfedt; det samme kan mulig blive Tilfældet med Heste og Faar. Det er derfor ikke mere end rimeligt, at de, der have Græsningsretten omkring Stationen, kunne forlange, at Hvalfangerne holde Kreaturerne borte ved forsvarligt Gærde. (Jfr. § 7 i det oprindelige og i Udvalgets Udkast E. A.)

ad § 5.

Sens 1ste Punktum som i det oprindelige Udkast. Sidste Punktum er

teterne efter den gældende Lovgivning tillagte Myndighed. Bestemmelser om Fjernelse eller Opbevaring af Affald og Raau materiale af Hvaler saa vel som Renlighedsbestemmelser for Hvalstationer og deres Omgivelser m. v. kunne derfor træffes ved lokale Sundhedsvedtægter.

§ 6.

Overtrædelser af dette Reglement straffes, for saa vidt højere Straf ikke er forskyldt efter den almindelige Lovgivning, med Bøder indtil 100 Kr., som tilfalde Amts fattigkassen.

§ 7.

Sager i Anledning af dette Reglement behandles som offentlige Politisager.

foreslaaet som en Slags Vejledning for Forstanderskaberne.

ad §§ 6 og 7.

Disse §er ere overensstemmende med Bestemmelserne i Lov Nr. 70 af 2den Maj 1902.

Repartition.

Kommunernes Navne.	Efter Marketal. ($\frac{1}{3}$)			Efter Folkemængde. ($\frac{1}{3}$)			Ilienhold til Lagtingets Vedtagelse ($\frac{1}{3}$)		Til- sammen for Sognet.		For Kommunen i det hele.	
	Skattemark.	Kr.	Ø.	Folketal.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
I. Norderøernes Præstegælds Kommune.												
Vaag Sogn	166,58	58	67	647	63	72	80	"	202	39		
Husum —	61,93	22	87	127	12	51	15	"	50	38		
Mygledal —	69,03	24	31	115	11	33	15	"	50	64		
Kunø —	94,44	33	16	176	17	31	20	"	70	50		
Viderø —	150,37	52	96	410	40	38	40	"	133	34		
Svinø —	54,51	19	20	165	16	25	14	"	49	45		
Fuglø —	67,24	23	68	146	14	38	14	"	52	6		
											608	76
II. De forenede Sogne i Østerø Præstegæld.												
Fuglefjord Sogn	152,03	53	54	681	67	7	35	"	155	61		
Andefjord —	120,68	45	67	342	33	68	16	"	95	35		
Funding —	125,26	44	12	336	33	9	22	"	99	21		
											350	17
III. Næs og Gøte Sognes Kommune.												
Næs Sogn	200,17	70	50	672	66	18	35	"	171	68		
Gøte —	128,75	45	34	380	37	42	18	"	100	76		
											272	44
IV. Sjøv Sogns Kommune. . .												
	180,62	63	61	196	18	85	25	"	...	...	137	46
V. Ejde Sogns Kommune. . .												
	154,44	51	39	576	56	72	20	"	...	...	131	11
VI. De forenede Sogne i Nordstrøm Præstegæld.												
Kvivig Sogn	125,28	44	37	431	42	41	28	"	111	81		
Kollefjord —	120,54	42	45	387	28	26	25	"	95	71		
Kvalvig —	128,66	45	31	262	25	80	20	"	91	11		
Haldersvig —	79,70	28	7	357	33	19	20	"	81	26		
Saksen —	19,60	17	47	43	4	24	12	"	33	71		
											416	60
VII. Vestmanhavn Sogns Kommune. .												
	121,32	42	73	189	48	16	12	"	...	...	132	89
Overføres	2363,25	832	42	7118	701	1	516	"			2049	43

Kommunernes Navne.	Efter Marketal. (¹ / ₂)			Efter Folkemængde. (¹ / ₃)			I Henhold til Lagtingets Vedtagelse (¹ / ₃)		Til- sammen for Sognet.		For Kommunen i det hele.	
	Skattemark.	Kr.	Ø.	Folketal.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Overført . .	2363.55	832	42	7118	701	1	516	..			2049	43
VIII. De forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld.												
Kirkebø Sogn	163.49	57	58	236	23	24	24	..	104	82		
Kalbak —	94.58	33	31	93	9	16	18	..	60	47		
Thorsh. udenbys —	99.68	35	10	184	18	12	15	..	68	22		
											233	51
IX. Nolsø Sogns Kommune. . .	67.56	23	79	240	23	63	25	..	...	..	72	42
X. Vaagø Præste- gælds Kommune.												
Midvaag Sogn . . .	123.95	43	66	412	40	58	32	..	116	24		
Sandevaag — . . .	111.38	39	23	349	34	37	28	..	101	60		
Sørvaag — . . .	80.63	28	40	426	41	96	28	..	98	36		
Bø — . . .	61.22	22	62	98	9	66	12	..	44	28		
Myggenæs — . . .	66.65	23	47	143	14	8	16	..	53	55		
											414	3
XI. Sandø Præste- gælds Kommune.												
Sand Sogn. . . .	166.43	58	62	661	65	11	38	..	161	73		
Skaalevig — . . .	69.74	24	56	181	17	82	18	..	60	38		
Husevig — . . .	87.24	30	73	238	23	44	18	..	72	17		
Skusø — . . .	44.41	15	64	116	11	43	2	..	29	7		
											323	35
XII. De forenede Sogne i Suderø Præstegæld.												
Famien Sogn . . .	40.72	14	36	130	12	80	16	..	43	16		
Porkere — . . .	124.67	43	91	472	46	49	25	..	115	40		
Vaag — . . .	86.44	30	44	507	49	94	42	..	122	38		
Sumbø — . . .	96.00	34	13	427	42	6	20	..	96	19		
											377	13
XIII. Kvalbø Sogns Kommune . .	138.79	48	98	610	60	8	42	..	...	..	151	6
XIV. Frodebø Sogns Kommune . .	112.80	39	66	933	91	90	165	..	...	..	296	56
XV. Thorshavns Kommune. . .	55.05	19	39	1656	163	12	400	..	...	..	582	51
Summa . .	4258.74	1500	..	15230	1500	..	1500	..			4500	..

Betænkning

angaaende

eventuelle telefonanlæg paa Færøerne.

I skrivelse af 10. maj 1903 har amtmanden i Færø amt anmodet mig om at foretage forberedende undersøgelser angaaende kommunikationsforhold paa Færøerne, særlig med hensyn til eventuelle vei- og telefonanlæg.

Angaaende mulige telefonanlæg udtaler amtmanden, at — idet alle specialundersøgelser udskydes til senere behandling, — denne del af opgaven vil bestaa i at søge tilvejebragt en almindelig oversigt over, hvilke udgifter der kan antages forbundne med gennemførelse af en planmæssig telefonforbindelse paa og mellem øerne, hvorledes linjerne eventuelt bør lægges, samt hvilke linjer der under hensyn til samtlige foreliggende forhold maa ansees egnede til fortrinsvis at komme i betragtning.

I henhold til det opdrag, der saaledes er mig givet, har jeg udarbejdet medfølgende foreløbige plan for et telefonnet paa Færøerne tilligemed suppositions-mæssig affattet overslag over de omkostninger, som antages forbundne med gennemførelsen af et saadant telefonnet.

Under henvisning til det ligeledes vedlagte oversigtskart over Færøerne, paa hvilket de i forslag bragte linjer er aflagt, skal jeg tillade mig at bemærke følgende:

Det naturlige udgangspunkt — eller midtpunkt — for et telefonnet paa Færøerne er Thorshavn, den eneste egentlige by paa øerne. Paa dette sted, der ligger meget centralt, har øernes lokale administration sit sæde. Her bor de vigtigste embedsmænd, her samles lagtinget, og dette sted anløbes af samtlige rutegaaende dampskibe. Endvidere er Thorshavn udgangspunktet for de lokale dampskibsruter, hvormed forbindelsen mellem de forskjellige øer opretholdes.

Gaar man ud fra Thorshavn som centrum, og tager i betragtning øernes indbyrdes beliggenhed og befolkningens fordeling paa de enkelte øer, kan telefonnettet opdeles i 3 hovedlinjer, som efter de geografiske forhold passende kan betegnes som:

1. *En nordvestlig hovedlinje* fra Thorshavn til Vestmanhavn paa Nordstrøm med arm til Vaagø og fortsættelse til Eide paa Østerø.
2. *En nordøstlig hovedlinje* fra Thorshavn til den sydlige del af Østerø og over Kung og Kalsø til Klaksvig og herfra videre til Kvannensund paa Viderø.

For denne østre hovedlinje er udarbejdet to alternativer, som nærmere vil blive omhandlet i den specielle beskrivelse af de enkelte linjer.

3. *En søndre hovedlinje* fra Thorshavn over Sandø og Skuø til Syderø med endestation i Vaag.

Den *nordvestre hovedlinje* gaar fra Thorshavn vestover langs den gamle vei ind i Havnedal, svinger her nordvestover, til den skjærer gangstien ved Sands Hålsur, og følger saa stien omtrent midt efter øen frem til Kollefjords bund, hvor den første station er projekteret paa gaarden Øreenge. Herfra kan sidelinje senere lægges til bygderne paa begge sider af Kollefjord.

Fra Øreenge gaar linjen gennem Kollefjordsdal frem forbi Leinum til Kvivig, hvor station no. 2 er planlagt. Fra Kvivig er linjen ført over Groturs Hålsur og videre gennem Heljareyga's dalføre ned til Vestmanhavn — den vigtigste station paa denne linje. Forbindelsen med Vaagø oprettes ved kabel fra Vestmanhavn til et passende punkt mellem Øregjov og Rútaklettur, hvorfra landlinjen fortsætter til Sandevaag. Hermed er Vaagø bragt ind i hovednettet, og de øvrige bygder paa samme ø kan da senere skaffes tilknytning ved sidelinjer fra Sandevaag. Med hensyn til kabelforbindelsen mellem Strømø og Vaagø bemærkes, at det muligens ved nærmere undersøgelse af forholdene vil vise sig, at kablet kan forkortes noget. Da der imidlertid er brænding langs vestkysten af Strømø fra Leinum til Vestmanhavn, antager jeg, at man ved den foreløbige planlæggelse bør forudsætte, at kablet maa gaa ud fra Vestmanhavn.

Fra sidstnævnte sted er hovedlinjen fortsat til Kvalvig og Strømø med station paa en af disse steder og videre med spænd over Strømmen noget søndenfor Nordskaale paa Østerø og herfra til Eide paa samme ø.

Fra Strømø kunde det være spørgsmaal om at gaa langs Strømø's østside frem til Haldersvig og herfra med kabel til Eide; men dette alternativ vil paa grund af kablet blive kostbarere og mindre sikkert, da baade Eide og Haldersvig kan være udsat for brænding. Det er da mere at anbefale at skaffe Haldersvig forbindelse med sidelinje fra Nordskaale. Fra Eide bør der vistnok i sin tid lægges sidelinje til Funding og Gjøv.

Nordvestre hovedlinje har en længde af ca. 63 km. foruden 5,2 km. traad, idet samme stolperække delvis benyttes for de to linjer Vestmanhavn—Kvivig og Vestmanhavn—Kvalvig. Endvidere kommer c. 6 km. kabel.

Der er forudsat oprettet 8 stationer, nemlig i: Thorshavn, Øreenge, Kvivig, Vestmanhavn, Sandevaag, Strømø (eller Kvalvig), Nordskaale og Eide. Anlægsomkostningerne er anslaaet til kr. 58000,00 med anvendelse af dobbelt 3 m/m kobbertraad. Anvendes dobbelt 4 m/m jerntraad, reduceres dette beløb med ca. kr. 4000,00.

Der er endvidere opstillet overslag for følgende sidelinjer:

1. Sandevaag — Midvaag — Sørvaag, der er anslaaet til kr. 5700,00 for en længde af ca. 10 km. med anvendelse af dobbelt 4 m/m jerntraad.

Til denne sidelinje kan man antagelig gøre regning paa privat bidrag fra det hvalfangerselskab, der driver fangst fra Selvik ved Sørvaagsfjord.

2. Eide — Funding — Gjøv, der er anslaaet til kr. 6200,00 for en længde af ca. 11 km., ligeledes med anvendelse af dobbelt 4 m/m jerntraad.

Nordøstre hovedlinje. Denne linje er, som nævnt, beregnet i to alternativer. Den som *alternativ a* betegnede linje følger fra Thorshavn den nordvestre hovedlinjes stolperække over Øreenge, Kvivig og Strømø til Nordskaale. Herfra gaar linjen over fjeldet ned til Fundingsbotn og videre til Fuglefjord, der bliver udgangspunkt for bilinjer til Gøte, Skibenæs og Næs, samt til Skaale og Strender. Disse steder maa saaledes søge forbindelse med de øvrige punkter paa hovednettet over Fuglefjord, hvilket er foreslaaet for ikke at belaste den gennemgaaende hovedlinje med for mange stationer. Det er imidlertid forudsætningen, at nævnte bilinjer, der berører de vigtigste punkter paa den sydlige del af Østerø, bør udføres i forbindelse med selve hovednettet.

Fra Fuglefjord fortsætter hovedlinjen til Nordørerne, som maa bringes ind i nettet ved hjælp af kabler. Det er i planen forudsat, at linjen føres over Kunø og Kalsø med en station paa hver af disse øer, henholdsvis i Sydredal og i Haraldsund. Fra disse stationer kan de øvrige bygder paa øerne eventuelt senere skaffe sig tilknytning ved sidelinjer. Forsaavidt det paa grund af strøm eller brænding skulde vise sig umuligt at faa kablerne iland paa disse to øer, maa kablen lægges direkte fra Fuglefjord til Klaksvig paa Bordø. I denne forbindelse bemærkes, at det naturligste udgangspunkt for en kabel fra Østerø til Bordø er Lervig. Men paa dette sted er der brænding, hvorfor jeg har valgt Fuglefjord som udgangspunkt, da der her er god og sikker havn.

Fra Klaksvig er linjen ført om Arnefjord til Kvannesund, hvorfra sidelinje til Videreide. Det bemærkes, at nogen besparelse kan opnaas ved at lægge linjen fra Klaksvig til Kvannesund langs hovedlinjens stolperække til Aærne og derfra videre langs den nuværende gangsti over fjeldet til Kvannesund. Arnefjord maa isaafald sløifes som station.

Forsaavidt Fuglø og Svinø skulde bringes ind i nettet, maatte dette ske ved kabel til Kvannesund, men dette vilde falde meget kostbart i forhold til de interesser, som knytter sig til en saadan udvidelse af nettet, hvilken derfor heller ikke er medregnet i overslaget.

Det ovenfor omhandlede alternativ for nordøstre hovedlinje faar en længde af ca. 57 km. landlinje og ca. 10 km. kabel. Endvidere kommer hertil ca. 52 km. traad, hvoraf det meste falder paa strækningen fra Thorshavn til Nordskaale. Det øvrige kommer paa bilinjerne til den sydlige del af Østerø. Overslagssummen lyder paa kr. 72300,00. Anvendes 4 m/m jerntraad istedetfor kobbertraad, reduceres dette beløb med ca. kr. 4500,00.

Følgende stationer er forudsat foruden de, der allerede indgaar i nordvestre hovedlinje: Fuglefjord, Sydredal, Haraldsund, Klaksvig, Arnefjord og Kvannesund, samt paa bilinjerne: Gøte, Skibnæs, Næs, Strender og Skaale.

Sidelinjen fra Kvannesund til Videreide er beregnet til kr. 4400,00 for en længde af ca. 8 km.

Endvidere er opsat overslag for sidelinje fra Fuglefjord til Andefjord, anslaaet til kr. 3700,00 for en længde af ca. 10 km. Af disse 10 km. er 4 km. traad, idet hovedlinjens stolperække delvis benyttes. Paa kartet er ogsaa antydnet en sidelinje fra Gøte til Lervig. Denne linje er ikke kalkuleret, men jeg antager, at der med tiden vil opstaa krav paa en saadan sidelinje.

Som af kartet vil ses, kan forbindelsen mellem Thorshavn og de østlige og nordlige øer mere direkte opnaas ved fra Thorshavn at føre linjen nordover til Hvidenæs, herfra med kabel til Næs og videre om Skibnæs og Gøte til Fuglefjord, samt kabel fra Næs til Strender og bilinje til Skaale. Fra Fuglefjord fortsættes linjen efter samme plan som for alternativ a. En saadan linje er beregnet som *alternativ b* og er anslaaet til kr. 76100,00 for en længde af 57 km. landlinje og ca. 15 km. kabel. Endvidere ca. 3 km. traad, idet man paa linjen fra Næs til Strender benytter hovedlinjens stolperække langs fjorden til Saltnæs, hvor kablen lægges ud. Anvendes 4 m/m jerntraad, reduceres overslaget med ca. kr. 3000,00.

Da talefydeligheden paa en telefonlinje nedsættes ved, at der kommer søkabel ind i linjen, bør vistnok nordøstre hovedlinje bygges efter *alt. a*, der desuden ifølge de opstillede beregninger bliver noget billigere end *alt. b* (ca. kr. 4000,00). Begge linjer berører de samme steder; forskjellen er kun den, at Næs, Skibnæs og Gøte efter *alt. b* ligger paa hovedlinjen, medens disse stationer efter *alt. a* kommer paa en bilinje og — som nævnt — maa søge forbindelse med hovednettet om Fuglefjord.

Søndre hovedlinje følger fra Thorshavn nordvestre hovedlinje i en længde af ca. 3 km. og fortsætter derpaa paa ny stolperække vestover til Velbestad, hvor 1ste station er planlagt. Da der paa Velbestad og langs kysten deromkring er brænding, maa linjen føres ned til Kirkebø, hvor kablen til Sandø kan føres ud. Paa Kirkebø bør oprettes station af hensyn til tilsynet med kablen. Langs nordøstre side af Sandø er der brænding, saa at det muligens kan vise sig vanskeligt at faa kablen bragt iland paa denne side af øen. Jeg er dog i overslaget gaaet ud fra, at man ved eller i nærheden af Skopen kan finde en brugbar landingsplads for kablen, der ellers maatte føres rundt øen ned til Sand.

Fra Skopen gaar linjen overland til Sand, hvorfra bilinje bør lægges til Skaalevig og Husevig paa østsiden af øen. Da der ogsaa langs den sydlige del af Sandø er brænding, er jeg i overslaget gaaet ud fra, at kablen over til Syderø maa føres ud fra Sand, hvor dette formentlig let kan ske.

I planen er endvidere forudsat, at kablen føres i land paa Skuø, hvor der er en ikke ubetydelig koncentreret bebyggelse; jeg har dog været opmærksom paa, at det kan have sin vanskelighed at faa kablen iland paa denne ø, der paa alle sider er udsat for brænding. — Fra Skuø er kablen fortsat over til Kvalvig paa Syderø, hvor den første station paa denne ø er planlagt.

Fra Kvalvig gaar linjen til Kvalbø og videre til Tværaa, hvorfra sidelinje fremtidig kan lægges til Frodebo. Fra Tværaa kunde hovedlinjen føres i kabel over til Ørdevig, men da kabler mest muligt bør undgaaes, har jeg foretrukket at lægge linjen tilbage langs den gamle stolperække til Trangisvaag og herfra udover langs fjorden til Ørdevig og videre til Hove, Porkere og Vaag, hvor hovedlinjen ender. Fra Vaag kan eventuelt lægges bilinje til Sumbø paa Syderø's sydspids, til hvilken sidelinje man formentlig kan paaregne adskilligt privat bidrag fra det interessentskab, der driver hvalfangst fra Løpra.

Søndre hovedlinje faar en længde af ca. 50 km. landlinje, samt 6 km. traad og ca. 40 km. kabel. Den er anslaaet til kr. 126500,00. Anvendes 4 m/m jerntraad, reduceres denne overslagssum med ca. 3500 kr. Der er ialt forudsat 12 stationer, nemlig: Velbestad, Kirkebø, Skopen, Sand, Skuø, Kvalvig, Kvalbø, Tværaa, Ørdevig, Hove, Porkere og Vaag.

Med hensyn til overslaget for denne hovedlinje maa dog tages forbehold paa grund af de lange kabler, som ikke med sikkerhed kan kalkuleres, forinden man paa stedet har studeret strøm- og brændingsforhold m. v. Dette kan kun gøres om vinteren. Kablernes dimension og type er den i Norge under lignende forhold almindelig anvendt. Da det imidlertid har vist sig, at lange kabler nedsætter talefydeligheden ganske betydelig, er det muligt, at man vil blive nødt til at anvende kabel af en anden type end her forudsat. I saafald maa overslagssummen forøges med ca. kr. 20000,00. Angaaende dette spørgsmaal har jeg ladet rette henvendelse til forskellige kabelfabriker, men har endnu ikke erholdt de fornødne oplysninger herom.

Der er opstillet overslag for følgende sidelinjer: Sand-Husevig—Skaalevig paa Sandø, der er anslaaet til kr. 6200,00 for en længde af ca. 11 km. Endvidere for linjen Sumbø—Vaag, der har en længde af ca. 10 km. og er anslaaet til ca. kr. 5400,00.

Efter overslagene hidsættes nedenstaaende oversigt over de forskellige linjer:

Linjer	Antal sta- tioner	Længde i km.			Omkostninger i kr.	
		Land- linje	Kabel	Traad		Sum
a. Hovednettet:						
1. Nordvestre hovedlinje . . .	8	63	6	5,2	58000	
2. Nordøstre hovedlinje, <i>alt. a.</i> .	11	57	10	52,0	72300	
3. Søndre hovedlinje	12	50	40	6,0	126500	
Sum . .	31	170	56	63,2		256800
b. Sidelinjer:						
1. Sandevaag Midvaag-Sørvaag	2	10			5700	
2. Eide—Funding—Grjov . . .	2	11			6200	
3. Fuglefjord—Andefjord . . .	1	6		4	3700	
4. Kvannesund—Videreide . .	1	8			4400	
5. Sand—Husevig—Skaalevig .	2	11			6200	
6. Vaag—Sumbø	1	10			5400	
Sum . .	9	56		4		31600

Heri medregnet de to bilinjer til den sydlige del af Østerø.

Som det vil sees, er i hovednettet medtaget 31 stationer. Dette kan synes meget; men jeg er gaaet ud fra, at flest muligt af de vigtigere bygder paa øerne bør drages ind i forbindelsen, forat senere opstaaende krav paa sidelinjer med mindst mulige omkostninger skal kunne imødekommes.

Med hensyn til de enkelte linjers relative berettigelse skal jeg tillade mig at bemærke, at efter mit skøn synes den søndre hovedrute at være mest paakrævet, da denne linje sammenbinder de øer, der ligger mest isoleret. Særlig gjælder dette Syderø, der nu synes at staa i liden rapport med de øvrige øer.

Som det imidlertid af overslagene vil fremgaa, er jeg gaaet ud fra, at den nordvestre linje bygges først, idet denne linjes stolperække er forudsat delvis at skulle benyttes til de øvrige to hovedlinjer. — Dette skyldes rent praktiske grunde. Som allerede tidligere berørt, vil det nemlig vistnok være nødvendigt, at man, forinden planerne for de lange kabellinjer endelig fastslaaes, nærmere studerer de forskellige forhold, som kan have indflydelse paa disses beliggenhed m. v. Jeg finder det derfor mest hensigtsmæssigt, at de to nordre hovedlinjer — der væsentlig er landlinjer — bygges først, idet man isaafald vil have anledning til under bygningen af disse linjer at samle erfaring angaaende de foran berørte spørgsmål. Jeg skal derfor tillade mig at antyde som forslag, at man først bygger linjen fra Thorshavn til Vestmanhavn og videre over Strømnæs og Nordskaale til Fuglefjord og Klaksvig. Efterat man saaledes har sat de vigtigste punkter paa de nordlige øer i forbindelse med Thorshavn, kunde man gaa igang med bygning af den sydlige hovedrute og fuldføre denne til Tværaa, hvorpaa kompletteringen af de tre hovedlinjer maatte følge.

Som sidste led i arbeidet kommer endelig bygning af sidelinjerne, forsaavidt man ikke skulde foretrække helt eller delvis at overlade bygningen af disse til de interesserede kommuner eller til det private initiativ.

Jeg har ikke fundet det nødvendigt at rangere de sidelinjer, som er medtaget i den foreliggende plan. Kun vil jeg fremhæve, at sidelinjen Sand-Husevig-Skaalevig vil faa adskillig betydning for dampskibstrafiken paa Sandø, og derfor synes at være særlig vigtig.

Det bemærkes, at de paa kartet antydede sidelinjer — og muligens ogsaa andre — bør komme i betragtning, naar spørgsmaalet om supplerings af hovednettet skal veies.

Tilslut skal jeg tillade mig noget nærmere at omtale de forudsætninger, som ligger til grund for de foreliggende overslag:

I henhold til den foran citerede udtalelse i amtmandens skrivelse af 10. maj 1903 har jeg ikke foretaget detaljerede undersøgelser af de i forslag bragte linjer. Under mit ophold paa Færøerne sommeren 1903 har jeg heller ikke haft anledning til i marken at opgaa alle disse linjer, af hvilke dog de aller fleste er befaret. Linjerne er maalt efter de udmerkede detaljekarter, som forefindes over Færøerne, og arbejdsomkostningerne fastsat efter konference med en i telefonbygning specielt sagkyndig mand, paa basis af det kjenkskab til terræng og arbejdsforhold, jeg under mit ophold paa øerne har erhvervet mig. Det er endvidere forudsætningen for beregningen af anlægsomkostningerne, at der til arbejdets udførelse anvendes arbejdsledere og arbejdere, der er fortrolig med et terræng som Færøernes.

Samtlige hovedlinjer er forudsat udført som dobbeltlinjer af 3 m/m kobbertraad, medens der for bilinjerne og sidelinjerne er forudsat 4 m/m galvaniseret jerntraad. Ogsaa disse linjer foreslaaes udført som dobbeltlinjer, hvorved man undgaar transformatorer. Med hensyn til den for hovedlinjerne valgte traad-dimension bemærkes, at man i Norge under lignende forhold har anvendt 2,75 m/m kobbertraad; men da denne tykkelse har vist sig at være knap, er 3 m/m diameter valgt for at øge taletydigheden. Af hensyn til de mange og tildels lange kabler, der indgaar i nettet, vil det vistnok ogsaa være ønskeligt at anvende en saa stor dimension.

For de lange kablens vedkommende maa der tages forbehold med hensyn til den forudsatte type. Jeg tillader mig at henvise til, hvad der foran er anført herom. Da jeg mangler den fornødne sagkundskab i bygning af kabler, maa jeg ogsaa tage forbehold med hensyn til de for samme valgte udgangspunkter, idet forudsættes, at denne side af sagen senere nærmere studeres. Efter derom at have konfereret med lokalkjendte mænd antager jeg dog, at man med nogenlunde sikkerhed kan gaa ud fra, at kablerne *kan* føres ud fra de i planen forudsatte steder.

Under hensyntagen til de sterke storme, som hyppig skal kunne rase paa Kærøerne, er jeg gaaet ud fra, at det vil være nødvendigt at bygge landlinjerne meget solide og med forholdsvis korte spænd. I overslaget er derfor forudsat en stolpeafstand paa retlinje af ca. 45 m. og i kurver forholdsvis mindre, fra 30—35 m. efter kurvernes størrelse og terrænet forøvrigt taget i betragtning.

Stolpernes længde er saavel af hensyn til senere udvidelser (ophængning af nye traade) som af hensyn til vedligeholdet valgt temmelig stor, fra 24—26 og 28 fod. Stolperne vil nemlig være udsat for at raadne i jordbaandet, og da kan man med de valgte længder i en nogenlunde rimelig tid undgaa udskiftning ved at bortkappe den bedærvede del og atter sætte stolperne ned. Der er forudsat en topdiameter af 6 à 6½ tommer. Kvaliteten bør være bedste sort vinterhuggen malmfuru. Imprægnering er ikke forudsat, da stolpernes vægt derved betydelig forøges, hvorved atter fremdriften til arbejdsstederne i det uvejsomme terræng i høj grad vanskeliggjøres. God malmen furu indsat med tjære ansees ogsaa for tilstrækkelig veirbestandig.

Kristiania, 6. Oktober 1903.

II. Horn.

Overslag

over

omkostningerne ved anlæg af nedenstaaende telefonlinjer paa Færøerne.

1.

Nordvestre hovedlinje: Thorshavn—Øreenge—Kvivig—Vestmanhavn til Sandevaag paa Vaagø og Lido paa Østerø.

Landlinje: 63 km. linje foruden
5,2 km. traad.

Administration, arbejdsløn og transport	kr. 12000.00
1575 stolper	à kr. 8.00 - 12600.00
1640 topdæksler	- - 0.60 - 984.00
3500 stolpekroge	- - 0.25 - 875.00
3500 isolatorer	- - 0.25 - 875.00
8,7 tons 3 mm. kobbertraad - - 1250.00 *)	- 10875.00
forskjellige udgifter til andet materiel samt redskaber	- 2591.00
	kr. 40800.00

Kabel: 6 km.

Administration, arbejdsløn og transport	kr. 2000.00
6000 meter tottraadet kabel à kr. 2.00	- 12000.00
kabelrør og andet materiel	- 800.00
	- 14800.00

Stationer:

oprettelse af 8 stationer à kr. 300.00	- 2400.00
Tilsammen	kr. 58000.00

*) NB. Hvis 4 mm. jerntraad benyttes, reduceres beløbet med ca. kr. 4000.00.

2. a.

Nordøstre hovedlinje: Thorshavn—Kvivig—Strømme—Fundingsbotn—Fuglefjord—Sydredal—Haraldsund—Klaksvig—Arnefjord—Kvannesund med bilinje fra Fuglefjord om Gøte—Skibenes—Næs—Strønder til Skaale.
Til bilinjen benyttes 4 mm. jerntraad.

Landlinje: 57 km. linje, desuden
52 - traad.

Administration, arbejds løn og transport	kr. 12500.00
1425 stolper	11400.00
1500 topdæksler	900.00
3500 stolpekroge	875.00
3600 isolatorer	900.00
10 tons 3 mm. kobbertraad - - 1250.00 *)	12500.00
6,3 - 4 - jerntraad - - 250.00	1575.00
andet linjemateriel og arbejdsredskaber	2350.00
	kr. 43000.00

Kabel: 10 km.

Administration, arbejds løn og transport	kr. 3000.00
10000 meter tottraadet kabel à kr. 2.00	20000.00
andet materiel	3000.00
	26000.00

Stationer:

oprettelse af 11 stationer à kr. 300.00	3300.00
Tilsammen	kr. 72300.00

*) NB. Hvis jerntraad benyttes, reduceres beløbet med ca. kr. 4500.00.

z. b.

Nordøstre hovedlinje: Thorshavn—Hvidenæs—Næs—Skibenæs—Gøte Fuglefjord—Sydredal—Haraldsund—Aerne—Klaksvig—Arnefjord—Kvannesund med sidelinje fra Næs til Strender og Skaale.

Til sidelinjen benyttes 4 mm. jerntraad.

Landlinje: 57 km. linje, desuden
3 - traad.

Administration, arbejds løn og transport	kr. 11000.00
1425 stolper	11400.00
1480 topdæksler	888.00
3000 stolpekroge	750.00
3000 isolatorer	750.00
6,7 tons 3 mm. kobbertraad - - 1250.00 *)	8375.00
1,7 - 4 - jerntraad - - 250.00	125.00
andet materiel og arbejdsredskaber	2212.00
	kr. 35800.00

Kabel: ca. 15 km.

Administration, arbejds løn og transport	kr. 3500.00
15000 meter kabel, tottraadet, à kr. 2.00	30000.00
andet materiel	3500.00
	37000.00

Stationer:

oprettelse af 11 stationer	3300.00
Tilsammen	kr. 76100.00

*) NB. Hvis jerntraad benyttes, reduceres beløbet med ca. kr. 3000.00.

Sydruten: Thorshavn—Velbestad—Kirkebø—Skopen—Sand—Skupø—Kvalvig—Kvalbø—Tveraa—Ørdevig—Hove—Porkere—Vaag paa Syderø.

Landlinje: 30 km. linje, desuden
6 - traad.

Administration, arbejds løn og transport	kr. 10000.00
1250 stolper	10000.00
1300 topdæksler	780.00
2600 stolpekroge	650.00
2600 isolatorer	650.00
7,1 tons 3 mm. kobbertraad	8875.00
andet materiel og arbejdsredskaber	1045.00
	kr. 32000.00

Kabel: ca. 40 km.

Administration, arbejds løn og transport	kr. 6000.00
40000 meter tottraadet kabel à kr. 2.00	80000.00
andet materiel	4000.00
	90000.00

Stationer:

oprettelse af 12 stationer	3600.00
Tilsammen	kr. 126500.00

*) NB. Hvis 4 mm. jerntraad benyttes, reduceres beløbet med ca. kr. 3500.00.

Sidelinjer.

1. Sand—Husevig—Skaalevig. 11 km.

Administration, arbejds løn og transport	kr. 2000.00
275 stolper	2200.00
300 topdæksler	180.00
600 stolpekroge	150.00
600 isolatorer	150.00
2,3 tons 4 mm. jerntraad	575.00
andet materiel m. v.	315.00
	kr. 5600.00
2 stationer	600.00
	kr. 6200.00

2. Sumbø—Vaag. 10 km.

Administration, arbeidsløn og transport	kr.	1800.00
250 stolper	å kr. 8.00	2000.00
260 topdæksler	- - 0.60	156.00
560 stolpekroge	- - 0.25	140.00
560 isolatorer	- - 0.25	140.00
2,1 tons 4 mm. jerntraad	- - 250.00	525.00
andet materiel.		330.00
1 station		300.00
	kr.	5400.00

3. Fide—Funding—Gjov. 11 km.

Administration, arbeidsløn og transport	kr.	2000.00
275 stolper	å kr. 8.00	2200.00
300 topdæksler	- - 0.60	180.00
600 stolpekroge	- - 0.25	150.00
600 isolatorer	- - 0.25	150.00
2,3 tons 4 mm. jerntraad	- - 250.00	575.00
andet materiel m. v.		345.00
2 stationer		600.00
	kr.	6200.00

4. Sandevaag—Midvaag—Sørvaag. ca. 10 km.

Administration, arbeidsløn og transport	kr.	1800.00
250 stolper	å kr. 8.00	2000.00
260 topdæksler	- - 0.60	156.00
560 stolpekroge	- - 0.25	140.00
560 isolatorer	- - 0.25	140.00
2,1 tons 4 mm. jerntraad	- - 250.00	525.00
andet materiel m. v.		330.00
2 stationer		600.00
	kr.	5700.00

5. Kvannesund—Videreide. ca. 8 km.

Administration, arbeidsløn og transport	kr.	1400.00
200 stolper	å kr. 8.00	1600.00
220 dæksler	- - 0.60	132.00
480 stolpekroge	- - 0.25	120.00
500 isolatorer	- - 0.25	125.00
1,7 tons 4 mm. jerntraad	- - 250.00	425.00
andet materiel.		298.00
1 station		300.00
	kr.	4100.00

6. Fuglefjord—Andefjord. ca. 6 km. linje, 4 km. traad.

Administration, arbejdsløn og transport		kr. 1200.00
150 stolper	à kr. 8.00	- 1200.00
160 dæksler	- - 0.60	- 96.00
340 stolpekroge	- - 0.25	- 85.00
360 isolatorer	- - 0.25	- 90.00
2,1 tons 4 mm. jerntraad	- - 250.00	- 525.00
ander materiel		- 20.00
1 station		- 300.00
		kr. 3700.00

Betænkning

angaaende

eventuelle veianlæg paa Færøerne.

I skrivelse af 10. mai 1903, hvoraf gjenpart vedlægges, har amtmanden over Færø amt anmodet undertegnede om at foretage forberedende undersøgelser angaaende kommunikationsforhold paa *Færøerne*, særlig med hensyn til eventuelle vei- og telefonanlæg.

Idet jeg angaaende spørgsmaalet om anlæg af telefoner tillader mig at henvide til min betænkning af 6. oktober 1903, skal jeg i det efterfølgende afgive udtalelse med hensyn til det andet hovedspørgsmaal: *anlæg af kjøreveje paa Færøerne*.

I henhold til, hvad der er udtalt i amtmandens ovennævnte skrivelse af 10. mai 1903, ønskes nærmere udredet spørgsmaalet om, *hvorvidt og i hvilken udstrækning det kan ansees rigtigt at skride til væsentlige forbedringer af de indre kommunikationsforholde paa Færøerne*.

Min del af denne opgave bliver da nærmest at angive:

- 1) gennem hvilke strøg veie under rimelig hensyntagen til omkostningerne kan og bør bygges,
- 2) hvorledes veiene i tilfælde bør lægges og udstyres, samt endelig
- 3) at søge at tilvejebringe en almindelig oversigt over de udgifter, der antages forbundne med gennemførelsen af den saaledes opstillede *veiplan*.

De nødvendige undersøgelser i marken blev udført sommeren 1903. Paa grund af den begrænsede tid, der stod til min raadighed, har jeg væsentlig udført saakaldte *hovedplansundersøgelser*, hvorved man paa en forholdsvis billig og hurtig maade faaer en ganske tilfredsstillende oversigt over de forskellige projekters længde og stigningsforholde samt omkostninger. For at have et saavidt muligt nøiagtigt udgangspunkt for mine beregninger, har jeg dog undersøgt et projekt (*Thorshavn Velbestud med arm til Kirkebo*) i detalje. Ligeledes har jeg til støtte for brooverslagene optaget detaljeprofiler for de fleste brosteder.

Forøvrigt tillader jeg mig at henvide til medfølgende »Regler for Udarbejdelse af Forslag til Vei- og Broarbejder i Statens Veivæsen«, hvor man vil finde udførlig omhandlet alt vedrørende udførelse af veimundersøgelser i Norge. (Se bilag 27).

Forinden jeg gaar over til den nærmere omtale af de undersøgte veiprojekter, skal jeg tillade mig at forudskikke endel almindelige bemærkninger og herunder i korte træk berøre forskellige momenter, der taler for berettigelsen af veibygning paa Færøerne, uden at jeg dog kan give nogen udtømmende udrædning af det spørgsmål: *hvoreddet det fra et statsøkonomisk synspunkt set kan ansees berettiget og forsvarligt at anvende betydeligere midler til veibygning paa øerne.* Dette vil i første række afhænge af den trafik, som veiene efter en rimelig tids forløb formaa at skabe. Noget fast holdpunkt til berømmelse af denne trafiks størrelse har man ikke, da der for tiden ikke foregaar nogen færdsel af betydning over land. Til at kunne opgjøre sig nogen paalidelig mening om dette spørgsmål udkræves derfor et langt mere indgaaende kjendskab til færøske forhold, end jeg har kunnet erhverve mig i løbet af den korte tid ca. 3 maaneder -- jeg har opholdt mig paa øerne.

Færøernes befolkning har saagodtsom udelukkende i samlede bygder, som i et antal af ca. 200 ligger spredt over de 17 beboede øer. Disse er af meget forskjellig størrelse, og befolkningens antal varierer betydelig -- fra 18 mennesker paa Store Dimon til 1258 paa Strømø. (Se forøvrigt folkemængdekartet, bilag 1.) Paa mange af de mindre øer, hvor der kun findes en eller et par smaa bygder, er bygning af køreveie paa forhaand udelukket.

Færøernes *naturlige færdselsvei er havet*, og dette vil ogsaa i fremtiden blive den mest benyttede vei mellem de steder, der har gode havne. Men disse er ikke mange. Som bekjendt er øerne omgivet af stærke havstrømninger, som i høj grad vanskeliggjør samfærdselen, og i forbindelse med storm og uveir ikke sjelden stopper al trafik med baad. Det første og vigtigste led i kommunikationsvæsenets udvikling bliver naturlig at etablere saavidt muligt omfattende og sikre søværts forbindelser mellem de vigtigste punkter. I saa henseende er der allerede udrettet meget ved igangsættelse af fast dampskibsroute paa alle større øer. Ligeledes er der lagt et ikke ubetydeligt arbejde i udbedring og sikring af landingspladse for baade.

Hvad *dampskibsforbindelserne* angaar, saa vil den fuldkommenhed, hvortil disse kan drives op, altid være begrænset og maa staa i et vist forhold til befolkningens størrelse og trafikens omfang. Udover en bestemt grænse med hensyn til anlæbssteder og antal anløb kan man paa grund af de store driftsudgifter ikke naa. Det er imidlertid ikke tvilsomt, at der endna kan gøres meget til forbedring af dampskibsforbindelserne paa Færøerne. Særlig skulde jeg tro, at mindre dampskibe og muligens ogsaa motorbaade med fordel maa kunne anvendes. Alligevel vil der altid blive en stor mængde bygder, som aldrig vil opnaa at faa noget anløb, og som kun ad indirekte vei kan høste fordel af dampskibsruterne. -- Videre vil disse væsentlig tjene den større gjennemgangstrafik og kommer i ringe grad lokaltrafiken fra bygd til bygd paa samme ø til gode.

Det samme gjælder i nogen grad om *baadtrafiken*, som paa grund af de mange steder relativt store afstande og de vanskelige farvande ogsaa har sin naturlige begrænsning. Hertil kommer videre, at baadtransporten falder uforholdsmæssig kostbar, da der i disse farlige farvande altid kræves stort mandskab, selv for en forholdsvis kort rejse.

Veienes hovedopgave som led i det samlede kommunikationssystem bliver først og fremst at skaffe de udestængte bygder adkomst til dampskibsanlæbssteder og gode baadhavne, samt at tilvejebringe forbindelse mellem vigtigere punkter paa samme ø, hvilke nu er adskilt ved lang og besværlig søvei.

Al samfærdsel over land foregaar nu tilfods og kun undtagelsesvis med ridehest, langs de vel opmærkede stier, som findes overalt. Af veie har man

kun nogle korte stumper fra gaard til gaard inden de enkelte bygder. Med undtagelse af de mange — til dels primitiv byggede — broer er ellers lidet udrettet for at lette landkommunikationen.

I dette skyldes vel i første række de vanskelige *terrængforhold*. Enkelte af øerne er bratte og vilde og bestaar næsten udelukkende af fjeld, kun dækket af et sparsomt grønsker. Dette er især tilfældet med de *nordøstlige øer*, hvor der næppe bliver spørgsmål om anlæg af veie i en nærmere fremtid.

Paa de fleste af øerne vil man iagttage en karakteristisk forskel mellem den *nordvestlige* og *sydøstlige* del. Den mod nord og vest vendende side er næsten overalt meget støj og hæver sig ofte lodret op af havet til en meget betydelig højde. De paa øernes nordvestside liggende bygder bliver derved paa enkelte undtagelser nær udelukkende fra at erholde kjørveje, der i anlæg vilde kræve uforsvarlige omkostninger. — Aldrig og *øst* er terrænet derimod gennemgaaende mildt, som regel jævnt skraaende mod havet med runde og bløde formationer. Men ogsaa her skiller ofte høje og stolle fjelde de enkelte bygder ad og gjør fremkomsten besværlig.

Læser man disse cirkeldominante og lidet gunstige naturforhold i betragtning, kan man forstå, at der vil være forbindelse med betydelige omkostninger at tilvejebringe et nogenlunde fuldstændigt veienet paa *Lærøerne*. Imidlertid kan man dog paa mange af øerne med rimelige udgifter anlægge veie, som i forbindelse med den søvarts kommunikation vil bidrage væsentligt til at lette samfærdselen.

Betrækker man kortet over *Lærøerne*, vil man se, at der paa flere af øerne skærer sig ind dybe fjorde, som fortsætter over land i til dels lave *elver*, der fører over til den modsatte kyst. Naturen har her begunstiget anlæg af veie og paa forhaand anvist deres retning. Paa disse gader findes hyppig store, dyrkbare vidder, der ved hjælp af veie vil kunne nyttiggjøres for *landbrug*.

Som allerede nævnt, hæver *Lærøerne* i det koncentrerende bygder, der alle ligger lige ved kysten. Dette er en naturlig følge af, at befolkningens hovedinteresser er knyttet til havet. Bygdernes bebyggelse er derfor valgt med adgang til søen for øie, medens hensynet til den dyrkbare mark naturlig er traaet i baggrunden. Omkring disse bygder er oparbejdet smaa dyrkede flækker paa stæder, hvor terrænet ofte har lagt store hindringer i veien, medens der i det indre af øerne stæder findes meget betydelige arealer udmærket egnede til dyrkning, som ved anlæg af nogenlunde tilsmæssige kjørveje vil blive tilgængelige. Ved forbedrede kommunikationer vil øerne næppe ved at bo i nogen alstand fra kysten betydelig, og befolkningen vil naturlig søge at fordele sig jævnt end nu er tilfældet. Herved vil der adnes adgang til en bedre udnyttelse af jorden, som ved rationel dyrkning bør kunne drives op til langt større afkastning, end nu er tilfældet.

At udviklingen vil gaa i den retning, tror jeg med erfaring fra Norge at kunne udtale. I *Lofoten* og *Vesterålen*, hvilke øgrupper i mange henseender har stor lighed med *Lærøerne*, var bebyggelsen tidligere samlet i koncentrerende punkter inde ved havet. I skæret var da den eneste nærtliggende af betydning, medens landbruget var fuldstændig nede. I de sidste aarier er man imidlertid begyndt at bygge efter en forholdsvis udsat maalestok, og i løbet af den korte tid, som senere er medgaaet, har øerne fuldstændig forandret fysionomi. Længere breder bebyggelsen sig jævnt, befolkningen øges, og landbruget træder mere og mere i forgrunden.

Indbyggerne var tidligere saagodt som helt afhængige af havet; slog fisket fejl, indtraadte nød og elendighed. I de senere aar er dette forhold betydelig bedre, idet man nu har landbruget at falde tilbage paa, om fiskeriet mislykkes. Saaledes er der lidet eller intet indtraadt stablere og sundere tilstand; men endnu staar der meget tilbage at udrette. Dette har man nu et adrent øie for, hvilket bedst kommer til syne gennem det stadig øgende krav paa fortsat veibygning og den store offentlighed, som distrikterne viser, naar det gjælder at bære de med veianlæggene forbundne økonomiske byrder.

Nogle tal vil illustrere, hvorledes udviklingen er foregaaet i Lofoten og Vesteraalen: Disse øgrupper ligger mellem 67° og 69° n. b., og det samlede areal er ca. 3750 km.².

Folkemængden var i 1801 -- 10605 mennesker

"	- - 1865	— 21,164	---
"	- - 1891	— 37054	---
"	- - 1900	42998	

Indtil 1862 fandtes ingen veie paa øerne.

Fra 1862 til nu er af statsmidler bevilget til veianlæg tilsammen kr. 1,028,000.00 og herfor bygget (eller under bygning) ca. 207 km. Desuden er udført en betydelig mængde kommunale veianlæg.

I den af amtstinget for Nordlands amt i 1899 opstillede veiplan er for Lofotens og Vesteraalens vedkommende opført ca. 435 km. statsveianlæg med beregnede eller supponerede omkostninger af tilsammen ca. . . . kr. 2,700,000.00 Endvidere er opført ca. 512 km. bygdeveie til et beløb af ca. . . . 1,150,000.00

Tilsammen altsaa ca. 950 km. vei og ca. kr. 4,150,000.00

I Norge har man paa flere steder anlagt veie, hvis væsentligste berettigelse er at søge i *fiskerihensyn*. Lofoten og Vesteraalen f. eks. ligger der i fisketiden en meget betydelig fiskeralmue, som ofte kommer langveisfra. Efterhvert som fisket skifter, flytter almuen med. Til de fleste større fiskepladse eller til enkelte mere kjendte fjorde, hvor fisket aarvist slaar til, er derfor af hensyn til fiskerne bygget veie. Paa Færøerne stiller forholdet sig — hvis jeg har opfattet det ret — noget anderledes. Der foregaar fisket væsentlig fra hjemmebygden ved bygdens egne folk, og nogen flytning i større maalestok foregaaer vel kun undtagelsesvis. Jeg skulde derfor antage, at hensynet til fiskerierne *alene* for tiden ikke vil kunne berettigge veianlæg. Dette forhold vil dog kunne forandre sig, hvis telefoner bliver anlagt, hvorved man kan holde sig underrettet om, hvor fisken siger til.

Jeg vil i denne forbindelse nævne *grindefangsten*. Denne foregaar vistnok meget uregelmæssigt; men der findes dog flere steder, der særlig har gjort sig bekjendt som gode »grindepladse», og hvor fangst saa at sige aarvist finder sted. At lette adkomsten til saadanne steder ved veibygning, har naturligvis sin betydning, da det under »grindedrab» gjælder at være hurtigst muligt paa pletten, ligesom der efter fangsten ofte skal borttransporteres betydelige kvanta kjød. — Videre vil jeg nævne *storkvalfangsten*, der paa Færøerne drives fra faste stationer, for tiden ialt seks. Som bekjendt nyttiggjor kvalfangterne endnu kun spækket og til dels benene. Kjødets benyttes af færingerne i stor udstrækning som næringsmiddel og til kreatursfoder. Det er imidlertid kun de nærmest stationerne liggende bygder, som faar nogen nytte af kvalkjødets, og store mængder af dette gaar derfor tilspilde. Ved anlæg af veie vil man i mange tilfælde lette adkomsten til stationerne og gjøre det muligt bedre at udnytte dette billige og værdifulde næringsmiddel.

I det foran anførte er i store træk berørt de væsentligste momenter, som efter mit kjendskab til forholdene taler for berettigelsen af vejbygning paa Færøerne. Imidlertid tilsiger de relativt store omkostninger, der er forbundne med anlæg af veie, at der i hvert enkelt tilfælde nøie undersøges, om det økonomisk seet er berettiget at anvende de kapitaler, som hertil kræves.

Som en almindelig regel i saa henseende har været opstillet den fordring, at den *indirekte nytte*, anlægget medfører for distriktet, i det væsentlige skal opveie renterne af den i veianlægget nedlagte kapital.

Ved bedømmelsen af et veianlægs indirekte nyttevirkning maa foruden de foran berørte hovedhensyn ogsaa tages i betragtning, at veiene skaber bekvemmere og behageligere livsvilkaar, hvilket er et moment, som bør tillægges adskillig vægt, særlig paa Færøerne, hvor befolkningen lever under ugunstige og haarde livsforhold.

I forholdenes medfør kan der paa Færøerne neppe blive spørgsmaal om hovedveisforbindelser i almindelig forstand. Derimod kan veiprojekterne efter sin betydning ogsaa her deles i to klasser, der passende kan betegnes som *hovedveie* og *biveie*.

Til *hovedveie* maa henregnes:

- 1) Veie, der forbinder større bygdelag med god havn, særlig de steder, der kan anløbes af dampskibe.
- 2) Veie, hvorved større bygder, der er adskilt ved lang eller besværlig søvej, forbindes.
- 3) Veie, som foruden at sammenknytte større bygder ogsaa giver adgang til dyrkningsland eller torvmark.

Som *biveie* maa betegnes:

- 1) Veie, der fører langs lukkede fjorde, hvor baadtrafik kan foregaa nogenlunde trygt.
- 2) Veie, der kun forbinder smaa bygder uden store fremtidsmuligheder.
- 3) Veie, der kun tjener en enkelt bygd som adkomst til dens udmark (torvmark).
- 4) Til denne kategori af veie maa vel ogsaa henregnes de kortere veistrækninger, der sætter en enkelt bygd i forbindelse med dens landingsplads.

Efter disse almindelige betragtninger skal jeg nærmere omtale de enkelte *veiprojekter*, idet dog bemærkes, at jeg væsentlig kun skal beskæftige mig med de veiforbindelser, hvortil der for nærværende kan antages at knytte sig *offentlige interesser*. De som biveie betegnede veiprojekter har jeg i henhold hertil — paa et par undtagelser nær — ikke nærmere undersøgt.

Sydera.

De vigtigste steder paa denne ø er *Tveraa*, *Vaag* og *Kvalbo*. Af disse er atter *Tveraa* ubetinget det betydeligste punkt, hvilket ogsaa fremgaar af det kart, hvor folkemængdens stigning grafisk er fremstillet. Som det vil sees, befinder bygderne langs *Trangisvaagbugten* — med *Tveraa* som det centrale punkt — sig i rask udvikling, og der findes her et liv og en rørelse, som ikke er almindelig paa Lærøerne.

Tveraa er paa en maade udgangspunktet for de lokale dampskibsruiter paa øerne, og stedet anløbes desuden af de rutegaaende dampskibe, der besørger forbindelsen med Skotland og Danmark.

Naar spørgsmaalet om vejbygning paa Syderø skal overveies, skulde det først og fremst synes naturligt at tilvejebringe forbindelse mellem *Tveraa* og de to andre hovedpunkter *Vaag* og *Kvalbo*, der ogsaa anløbes af lokalskibet.

Imidlertid er terrængforholdene meget ugunstige for vejbygning. En vei fra *Tveraa* til *Vaag* maatte enten føres langs kysten forbi bygderne *Ørdvig*, *Fløve* og *Porkere*, hvorved linjen vilde blive uforholdsmæssig lang, eller lægges over høje fjelde gennem aldeles ubeboet og ubeboeligt land. I begge tilfælde vil et veianlæg medføre saa betydelige udgifter, at anlægget for tiden neppe kan ansees berettiget; dette saa meget mere, som begge de nævnte steder har gode sjøkommunikationer. Efter herom at have konfereret med lagtingsmanden for Syderø, hr. Patursson, har jeg kun foretaget befarings af terrænet og har derefter paa detaljekartet indlagt den opgaade linje med punkteret rød farve.

Fra *Tveraa* indover langs fjorden til *Trangisvaag* er oparbejdet forholdsvis god vei, der for øieblikket vistnok er tilfredsstillende for behovet. Fra *Trangisvaag* til *Kvalbo* er derimod kun almindelig gangsti, som gaar ret frem over det c. 350 m. høje fjeldplateau, der skiller de to bygder ad. Ved nedstigningen til *Kvalbo* er stien delvis meget brat og besværlig at passere under vanskelige føreforhold med sne og issvuld.

En vei mellem disse to steder vilde utvilsomt have sin berettigelse; men ogsaa her stiller naturforholdene betydelige vanskeligheder, hvilket nærmere vil fremgaa af detaljekartet og medfølgende beskrivelse af den udførte linjeundersøgelse.

Efter det foreliggende vil en veiforbindelse mellem *Kvalbo* og *Trangisvaag* faa en længde af ca. 12500 m. og er anslaaet til ca. kr. 80800,00.

Omendskjønt der efter mit skøn muligens knytter sig noget større interesser til dette veianlæg end til det foran nævnte fra *Tveraa* til *Vaag*, antager jeg dog, at ogsaa denne vei maa staa tilbage for en flæthed af mere berettigede anlæg paa andre øer.

Sumba—Lopra.

Paa Syderøs sydligste halvø ligger bygden *Sumba*, der tæller ca. 300 mennesker. Denne bygd er, hvad kommunikationsforholde angaar, yderst uheldig stillet, da stedet ligger meget udsat for havet og saagodt som jævnlig er udsat for brænding. Forøvrigt har bygden ganske gode udviklingsmuligheder, idet store strækninger dyrkbart land høre til dens omraade. Bygdens eneste forbindelse med udenverdenen maa ske landværts over *Lopra*. For *Sumba* vil det derfor være af den største betydning at faa oparbejdet kørbar fremkomst til *Lopra*, hvorfra man som oftest kan naa *Vaag* med baad.

En vei mellem *Sumba* og *Lopra* er anslaaet til kr. 31200,00 for en længde af 8320 m.

I betragtning af den store betydning, denne vei maa antages at have for vedkommende befolkning, bør anlægget utvilsomt komme først til udførelse af mulige veianlæg paa *Syderø*.

En fortsættelse af ovennævnte veianlæg fra *Lopra* til *Vaag* vil være et forholdsvis overkommeligt foretagende; men da fjorden som oftest er farbar, maa denne fortsættelse af veien henregnes til de mindre paakrævede anlæg, som det foreløbig ikke bør blive spørgsmaal om at bygge.

Som nævnt har *Vaag* dampskibsforbindelse og god havn paa øens østside. Da imidlertid det væsentligste fiske drives fra *vestkysten*, har bygden ogsaa landingsplads paa denne side af øen. Hovedbygden er adskilt fra landingspladsen ved et lavt eide, over hvilket der allerede nu fører en meget brugelig vei. Denne er dog for smal for almindelig kjøretrafik og maatte, i tilfælde hest og vogn skulde benyttes, udbedres noget. En saadan udbedring er anslaaet til kr. 3800,00 for en længde af 1220 m. Paa *Vaag* er det for tiden forbudt at holde heste og saaledes neppe nogen stor trang til kjørevei. Ovennævnte vei over eidet kan ihvertfald kun tillægges lokal betydning og bør derfor i tilfælde oparbejdes væsentlig af de interesserede.

Ganske lignende forhold finder man paa *Kaulbo*, der ogsaa har sin landingsplads paa *vestkysten*.

En udbedring og delvis hel omlegning af den eksisterende vei fra hovedbygden til landingspladsen er anslaaet til kr. 3800,00 for en længde af 1320 m. Af samme grunde som anført for eventuel vei over *Vaagseidet* er denne vei henført til klasse II.

Mellem *Famien* og *Ørdrevig* kunde det ogsaa blive spørgsmaal om anlæg af vei, da førstnævnte bygd der forøvrigt kun tæller ganske faa indbyggere — ligger isoleret ude ved *vestkysten*. Nedstigningen til *Famien* vilde imidlertid volde vanskeligheder, da terrænet er brat. Et veianlæg vil derfor kræve langt større udgifter, end det vilde være berettiget at anvende.

Paa *Store Dimon* og *Skuo* er der intet behov for kjøreveie udover rene gaardsveie.

S a n d ø.

Denne ø er den, hvor terrængforholdene byder mindst vanskeligheder for gennemførelsen af et forholdsvis effektivt veinet.

De fire vigtigste punkter paa denne ø er *Skopen*, *Sand*, *Skualerig* og *Husevig*. Alle disse fire steder har anløb af lokalskibet; men ingen af dem har sikker havn, der til alle tider kan anløbes. Derimod er i saagodtsom alslags veir altid eet af disse steder tilgjængeligt fra sjøen.

At faa oprettet landværts forbindelse mellem disse 4 punkter vil derfor have den største betydning for den hele ø, der utvilsomt har gode udviklingsmuligheder. Da trafikken fra *Sandø* (og delvis ogsaa de sydligere øer) nordover til *Strømø* og *Vaagø* som regel foregaar over *Skopen*, synes et veianlæg fra dette sted til hovedbygden *Sand* at burde komme først, dernæst forbindelsen mellem *øst- og vestkysten*.

Veiforbindelsen *Skopen—Sand* har en længde af 9500 m. og er anslaaet til kr. 27100,00.

Linjen gaar for en stor del gennem dyrkbart land med gode udviklingsmuligheder.

I forbindelse med linjen Skopen—Sand bør oparbejdes vei til den ikke ubetydelige bygd paa østre side af Sandsvand. Denne vei har kun en længde af 520 m., men vil kræve kr. 7200.00. Heraf medgaar til bro over elven ved Sandsvandet kr. 5000.00.

Veiforbindelsen fra Sand østover til Skaalevig og Husevig er anslaaet til kr. 41300.00 for en samlet længde af 10,490 m.

Ogsaa denne linje passerer betydeligt dyrkningsland og maa saavel af den grund som af hensyn til dampskibsforbindelsen ansees som et meget berettiget anlæg.

Andre veianlæg af betydning kan der neppe blive spørgsmaal om paa Sandø. Derimod vil der nok kræves enkelte biveie til supplerende af hovedlinjerne.

Fra Skarvenæs bør der saaledes oparbejdes vei frem til veien mellem Sand og Skaalevig. Denne sidevei vil kunne oparbejdes med forholdsvis rimelige omkostninger, men har overveiende lokal betydning.

Videre kan nævnes vei fra Sand vestover til torvmarken mellem Sallvig og Sand. Dette veistykke er allerede paabegyndt og maa fremhæves som bevis paa, at man paa Sandø begynder at faa forstaaelse af forbedrede kommunikationers betydning.

Fra bygden paa østsiden af Sandsvand vil der vel ogsaa i sin tid blive oparbejdet vei nordover med tilknytning til hovedveien til Skopen ved nordenden af Sandsvand. Denne vei vil med lethed kunne oparbejdes, da terrænet i sin helhed er billigt.

Paa de tre smaa øer Hesto, Koller og Nolso vil der neppe blive spørgsmaal om anlæg af køreveie.

Strømø.

Det vigtigste punkt paa Strømø er selvfølgelig hovedstaden Thorshavn, der ligger paa øens sydøstlige kyst.

Saavel i geografisk som i kommerciel henseende er denne by det centrale punkt for samtlige øer. I engere forstand er Thorshavn desuden trafikcentrum for den sydlige del af Strømø og helt eller delvis for de nærmest liggende øer.

Trafikken til og fra byen foregaar mest sjøveien, men dog ogsaa for en ikke ringe del over land fra Væbestad eller Kirkcho, hvor reisende fra de vestenfor og søndenfor liggende øer som regel lander. Nævnes maa i denne forbindelse, at posten til Hesto, Koller og til dels Sandø og Vaago gaar over en af de nævnte steder. Den almindeligste landingsplads er Væbestad; men da stedet er udsat for brænding, benyttes hyppigt ogsaa det sydligere liggende Kirkcho, hvor man altid har sikker landingsplads. For trafikken til og fra Sandø er sidstnævnte sted det naturligste tilknytningspunkt.

Der foregaar saaledes ikke ubetydelig trafik mellem Thorshavn, Væbestad og Kirkcho, og det fremstiller sig derfor som en naturlig foranstaltning at tilvejebringe en nogenlunde god vei mellem disse steder. At traengen til forbedring i saa henseende er tilstede, synes ogsaa at fremgaa deraf, at den forlængst er paabegyndt en vei fra Thorshavn mod vestkysten. Denne vei, der kun er forklæbt halveis frem, er imidlertid noget afsluttet, saavel hvad bygningsskade som

tracé angaar. Det sidste vil formentlig fremgaa af det optagne nivellement af den gamle vei, der findes blandt denne veisags dokumenter.

Foruden at tjene som forbindelse mellem øst- og vestkysten vil denne vei desuden have ikke liden betydning for *torvtransporten* til Thorshavn, ligesom ogsaa ganske betydeligt dyrkbart land lettere vil kunne tilgodegjøres, om god kjørevei anlægges. Endelig kan man vel heller ikke helt bortse fra, at det i *kulturel* henseende har en vis betydning at have en vel anlagt og bygget vei i nærheden af hovedstaden, hvor befolkningen fra alle de andre øer til visse tider af aaret samles.

Veiprojektet *Thorshavn—Velbestad* med arm til *Kirkebo* er undersøgt i detaljeplan, og jeg tillader mig at henvise til den specielle linjebeskrivelse, der vedliggør sagen.

<i>Hovedlinjen</i> har en længde af	7670 m.
og er anslaaet til	kr. 36700.00
<i>Armen til Kirkebo</i> er	4000 m.
lang med overslagssum	kr. 10900.00

Af hensyn til de vanskelige landingsforholde ved Velbestad synes det rimeligt at oparbejde armen til Kirkebo i forbindelse med hovedanlægget. Dette faar da en samlet længde af 11670 m. med overslagssum kr. 47600.00.

Det andet vigtige knudepunkt paa Strømø er *Vestmanhavn* paa øens nordvestside. Som det fremgaar af den grafiske fremstilling af folkemængdens stigning, er stedet i rask udvikling. Dette skyldes vel først og fremst den udmærkede havn, der anløbes saavel af lokalskibet som af de større postbaade og desuden jævnlig af fiskerfartøier af forskellige slags, der dels søger havn for uveir eller for at proviantere, dels ogsaa lægges op til reparation paa den for nogle aar siden anlagte bedding. I Vestmanhavn bor sysselmand, doktor og flere handelsmænd.

En veiforbindelse mellem de to betydeligste steder paa den sydlige og nordlige del af Strømø skulde ved første øiekast synes meget berettiget og maa selvfølgelig ogsaa ansees meget ønskelig. Ved den nærmere undersøgelse af dette betydelige veiprojekt viser det sig imidlertid, at gennemførelsen af dette vil være forbundet med meget store udgifter. Den af mig udstukne linje har saaledes en samlet længde af 40320 m. og vil i anlægsomkostninger kræve ca. kr. 210300.00. Dette er i forhold til de interesser, som knytter sig til denne vei, et saa betydeligt beløb, at det for tiden neppe kan ansees berettiget at oparbejde anlægget i sin *helhed*.

Som det vil sees af den specielle linjebeskrivelse, er projektet opdelt i 6 parceller. Den *første* af disse, nemlig strækningen fra Vestmanhavn gennem Heljareygas dalføre til et punkt H, hvor opstigningen til *Guturs Hålsur* begynder, falder sammen med veiforbindelsen over til *Kvaløig* og *Strømøes* paa Strømøes nordøstkyst og vil nærmere blive omhandlet i forbindelse med dette anlæg. *Anden parcel* fra ovennævnte punkt H til *Kvænig* har en længde af 6050 m. og er anslaaet til kr. 35400.00. Linjen passerer tildels udmærket dyrkningsland og har forsaavidt nogen betydning. Denne veiparcel's væsentligste berettigelse bortfalder dog, hvis tanken om en *gennemgangslinje* mellem Thorshavn og Vestmanhavn ikke bliver til virkelighed.

Det samme gjælder *trede parcel* mellem *Kvænig* og *Leinum*, hvor der allerede findes en meget brugelig vei, der fuldt tilfredsstiller den lokale samtrafik. Bortsees fra betydningen som led i ovennævnte hovedrute, knytter der sig overveiende lokale interesser til denne parcel, der har en længde af 2030 m. og er anslaaet til kr. 11300.00.

Fjerde og sjette parcel fra Leinum gjennom Kollefjordsdal til Øreenge maa ubetinget betegnes som et af de mest berettigede veiprojekter paa Strømø.

Fra *Kollefjordsbund* gaar der en lav dalsænkning — nærmest et eide — over til vestkysten ved *Leinum*. Den største del af denne dal helt fra Øreenge til Leinumsvand er udmærket skikket for opdyrkning og egner sig desuden godt for veibygning. Fra *Leinumsvand* ned til kysten er terrænet derimod mindre gunstigt, dog ikke særdeles kostbart. Gjennem Kollefjordsdal har man en ganske naturlig forbindelseslinje mellem de nordvestlige og sydøstlige dele af Strømø. Allerede nu foregaaer der, tiltrods for, at der ingen vei findes, ikke liden færdsel over eidet, der ogsaa passeres af *landposten* mellem Thorshavn, Leinum, Kvivig og Vestmanhavn. Denne veiforbindelse har derfor stor *almeninteresse*, men vil desuden faa den største betydning for den *direkte* interesserede befolkning som adkomstvei til torvmarkerne og de store strækninger dyrkbart land. Nævnes tør det vel ogsaa i denne forbindelse, at en vei gennem Kollefjordsdal i høi grad vil lette befolkningen paa vestkysten ved Leinum og Kvivig adgangen til at hente *hvalkjød* fra den nyoprettede fangstation ved Kollefjord.

Da denne parcel er undersøgt som et led i en gennemgangsroute til Thorshavn, er linjen af hensyn til opstigningen til fjeldet ovenfor Øreenge lagt høiere gennem Kollefjordsdal end berettiget, naar hovedvægten skal lægges paa at faa en forbindelsesvei fra østkyst til vestkyst.

Linjen bør da lægges, som paa kartet antydtes med prikket rød linje. — Idet jeg forøvrigt, hvad dette spørgsmaal angaaer, henviser til den specielle linjebeskrivelse, bemærkes, at en forandring som nævnt ingen væsentlig indflydelse vil have paa overslaget.

Efter det foreliggende er en vei fra *Leinum* til *Øreenge*, parcel IV og VI, kalkuleret til kr. 31200,00 for en længde af 7180 m. I dette overslag indgaaer bro over Dalså ved Øreenge, hvorved befolkningen langs nordsiden af Kollefjord naabnes adgang til ved en bivei langs fjorden at komme i forbindelse med hovedveien over eidet.

Sidste parcel af hovedruten Thorshavn—Vestmanhavn er strækningen fra Kollefjord til sammenstød med den projekterede vei mellem Thorshavn og Velbestad ved punkt O.

Denne parcel passerer udelukkende ubebygget land og ligger for den største del i høitliggende fjeldterræng. Gjennem *Håvnedal* er der dog store strækninger torvmark og udmærket dyrkningsland. De nærmeste beboede steder er *Nordredal* og *Sydredal* paa Strømøes vestkyst. For disse bygder vil et veianlæg over fjeldet mellem Thorshavn og Kollefjord faa ikke liden betydning; men disse bygder er saa smaa og lidet udviklingsdygtige, at hensynet til disse ikke kan tillægges stor vægt.

Min oprindelige tanke var at lægge veien fra Thorshavn nordover forbi eller i nærheden af de tre gaarde *Høivig*, *Hvidenæs* og *Sund*; men vanskelige og tildels farlige terrængforholde langs Kalbaksfjord bragte mig til at opgive denne hovedretning, der forøvrigt ogsaa i andre henseender er mindre tiltalende end den nu opgaaede. Se herom den specielle linjebeskrivelse.

Parcellen *Kollefjord—Thorshavn-veien* har en længde af 18560 m. og er anslaaet til kr. 96400,00.

Denne parcel er et nødvendigt led i en landeveisforbindelse mellem hovedstaden og de nordlige dele af Strømø. Som allerede nævnt, finder jeg dog, at de summer, der kræves til gennemførelsen af en saadan hovedroute, er saa betydelige, at anlægget som helhed foreløbig bør udstaa. Denne betragtning gjælder i særlig grad strækningen fra Kollefjord til Thorshavn, som derfor efter min mening bør udføres sidst.

Tidligere er nævnt en veiforbindelse mellem *Vestmanhavn*, *Kvalvig* og *Strømnæs*. Sidstnævnte to bygder ligger paa ~~Østergaards~~ *Østergaards* nordøstside lige syd for *Kvalvigsstrømmen*, hvor der er lukket farvand og let at lande, hvilket er af betydning for de omliggende bygder i den nordlige del af *Strømø* og *Østerø*, som ogsaa har interesse af en vei mellem *Strømø*s nordøstkyst og *Vestmanhavn*. Veien falder paa en længere strækning sammen med hovedruten *Vestmanhavn*—*Kvivig*—*Thorshavn*. Som det vil sees af kartet, maa nemlig denne linje af hensyn til terrængforholdene føres gennem *Heljareyga's* dalføre og videre over *Goturs Hålsur* ned til *Kvivig*. Helt til broovergangen over *Heljareyga* ved punkt H følges de to linjer ad, og man faaer, som det vil sees, en meget direkte forbindelse fra *nordøstkysten* af *Strømø* til saavel *Vestmanhavn* som til *Kvivig*.

Størst interesse knytter der sig selvfølgelig til *Vestmanhavnsveien*, der maa ansees meget berettiget som et bindeled mellem de nordvestlige og nordøstlige bygder paa *Strømø* og tildels *Østerø*.

Projektet har en samlet længde af 1,860 m. og er anslaaet til ca. kr. 83500,00. I denne sum indgaaer bro over *Stóra* med kr. 3000,00. Dette broarbeide har den største betydning for de to bygder *Kvalvig* og *Strømnæs*, der ligger paa hver sin side af elven, som til sine tider kan være meget stor. Da de to bygder har fælles kirke, skole m. v., er det af vigtighed at have en ordentlig bro, og denne bør derfor komme først til udførelse — eventuelt førend anlægget forøvrigt oparbejdes.

Af andre projekter paa *Strømø* skal jeg kun nævne en veiforbindelse gennem *Saksendalen*, hvilket projekt har været bragt paa bane fra forskellige hold. Fra *Kvalvig* strækker sig en bred, flad og let dyrkbar dal langt indover mod nordvest henimod den lille bygd *Saksen*. Den største del af denne dal har et meget billigt terræng, der formelig indbyder til veibygning. Henimod *Saksen* bygd er derimod terrængen brat og kostbart. I *Saksen* er kun 3 eller 4 smaa gaarde, og da stedet har daarlig landingsplads og smaa udviklingsmuligheder, kan det neppe ansees berettiget at anlægge kjørevei gennem denne dal. Jeg har ikke fundet det nødvendigt nærmere at undersøge dette projekt.

V a a g s .

De vigtigste bygder paa denne ø er *Sandevaag*, *Midvaag* og *Sørvaag*. Samtlige tre steder har ganske gode havne og anløbes af lokalskibet.

Af disse tre bygder maa vel *Midvaag* betegnes som det vigtigste punkt, hvortil ihvertfald bygderne vestenfor søger hen. En veiforbindelse fra *Midvaag* til *Sørvaag* har adskillig offentlig interesse som forbindelse mellem *Vaagø*s vest- og sydøstside. Allerede nu foregaar der mellem de to steder ikke liden færdsel, der dog for en ikke ringe del foregaar pr. baad over *Sørvaagsvatn*, der ligger midt imellem de to bygder. Befolkningen i saavel *Midvaag* som *Sørvaag* og tildels ogsaa *Sandevaag* har sin væsentligste torvmark paa begge sider af *Sørvaagsvatn*. Af hensyn til *torvtrafikken* vilde det derfor have stor betydning at faa oparbejdet brugbar kjørevei fra *Midvaag næstener* og fra *Sørvaag østover* til

vandet. Ligeledes vil kjørevei have betydning for transport af *hvalkjød* fra stationen i Selvik.

Fra begge bygder er allerede paabegyndt anlæg af vei frem til Sørvaagsvatn; især er der paa Midvaagssiden udført adskilligt og tildels meget godt arbeide.

Skal imidlertid veibygning paa Vaagø faa mere end rent lokal betydning, maa der oparbejdes *sammenhængende vei* mellem *Midvaag* og *Sørvaag*, hvorved øst- og vestkysten sættes i forbindelse.

Der er derfor undersøgt en sammenhængende veilinje fra Sandevaag til Sørvaag, og denne er opdelt i flere parceller, som da forudsættes oparbejdet i den orden, hvori det findes berettiget.

Første parcel fra *Sørvaag* til *Sørvaagsvatn* har en længde af 2920 m. og er anslaaet til kr. 8100,00. Denne parcel bør formentlig oparbejdes først.

Anden parcel langs Sørvaagsvatn ligger i forholdsvis kostbart terræng og vil derfor kræve ca. kr. 22200,00 for en længde af 4400 m. Da man formentlig som regel kan passere Sørvaagsvatn med baad, er det mindst paakrævet at oparbejde parcellen langs vandet, forinden veien paa begge sider af vandet er færdig.

Fra *landingspladsen* paa østre side af Sørvaagsvatn frem til *Midvaag* er der allerede oparbejdet kjørevei, som dog trænger nogen *udbedring*, anslaaet til kr. 1700,00 fra punkt *D* til *E* = 1100 m. Udbedringen af denne tredje parcel bør udføres samtidig med oparbejdelsen af første parcel. Fra punkt *E*, hvor *Midvaag* bygd begynder, bør gennemgangslinjen lægges efter en anden plan end den nuværende gamle vei. Denne fører langs *Lambås* sydvestre side gennem den tætte bebyggelse omkring kirken. At faa en rimelig og hensigtsmæssig tracé for veianlæg ved udbedring af den nuværende vei lader sig neppe gjøre uden ved flytning af flere huse og helst fuldstændig regulering af bebyggelsen. Dette er imidlertid ikke paakrævet, da man ved at lægge veien paa nordsiden af elven kan opnaa en i enhver henseende hensigtsmæssigere tracé. Man opnaar herved en betydelig forkortelse i gennemgangslinjen og undgaar flytning af huse og kostbare forbygningsarbejder langs stranden, hvor den gamle vei nu ligger.

Strækningen gennem *Midvaag*, fra punkt *E* frem til den gamle vei til landingspladsen i *Midvaag*, punkt *F*, er 870 m. lang og vil koste ca. kr. 4200,00. Denne *parcel IV* bør oparbejdes direkte efter at *parcel I* og *III* er færdigbygget. Derefter bør *parcel II* langs Sørvaagsvatn oparbejdes, for at man kan faa sammenhængende vei fra Sørvaag til *Midvaag*. Mellem *Midvaag* og *Sandevaag* kan man saagodtsom til alle tider færdes med baad, hvorfor denne sidste parcel vel maa betegnes som den mindst paakrævede. Det maa dog medgives, at anlæg af kjørevei mellem disse steder er baade ønskeligt og berettiget for at fuldstændiggjøre en sammenhængende veiforbindelse mellem øst- og vestkyst. Ligeledes har veianlægget sin betydning for *Sandevaag*, hvis befolkning som nævnt har sin torvmark vestenfor *Midvaag* og desuden ogsaa henter *hvalkjød* fra *Selvik*.

Denne *parcel* af anlægget, der har en længde af 2680 m. og er anslaaet til kr. 11700,00, bør ihvertfald oparbejdes *sidst*.

Forsaavidt veien *Sandevaag—Midvaag—Sørvaag* bliver bygget, er det sandsynligt, at der ogsaa bør oparbejdes en tarvelig kjørevei fra *Sørvaag* udover langs fjorden til *Bø*. Denne vei er imidlertid af rent lokal betydning og er derfor ikke medtaget i nærværende plan.

Af *andre* veianlæg paa Vaagø har været nævnt vei fra *Sandevaag* til *Fittaklethar* paa Vaagøs nordside eller et sted der i nærheden for at lette forbindelsen med *Vestmannahavn*. Der foregaar nemlig nu adskillig *persontrafik* ad denne vei; men denne trafik er dog ikke saa stor, at den efter min mening kan berettigge anlæg af *kjørevei*. Jeg har derfor ikke nærmere undersøgt denne linje. Videre kunde det blive spørgsmaal om at bygge vei fra Sørvaagsvatn nordover mod *Fjallavatn*. En saadan vei vil utvilsomt have betydning, da terrænet nordover er udmærket dyrkbart. Forholdene kan dog endnu ikke ansees saa udviklede,

at kjørevei er berettiget; dette saameget mere, som der ikke findes bygder af betydning paa Vaagøs nordside.

Paa *Myggenæs* vil der ikke blive spøragsmaal om andet end gaardsveie.

Østerø.

Som det vil sees af kartet, er Østerø ved to fjorde delt i to omtrent lige store halvøer. Fra syd skjærer *Skaalefjord* sig ind og deler den sydlige del af øen; fra nord kommer *Fundingsfjord* ind og dannor delet. Mellem disse to fjorde er der kun et ganske lavt eide, som ligefrem indbyder til anlæg af vei. Et veianlæg over dette eide vil i høj grad lette samfærdselen mellem den sydlige og den nordlige del af Østerø, og maa alene af den grund ansees berettiget.

Paa eidet findes desuden en mængde torv og store strækninger med god græsmark, som ved veien vil blive tilgjængelig for opdyrkning.

Anlægget har en længde af 7300 m. og er anslaaet til kr. 28700,00.

At omkostningerne bliver saa betydelige, tiltrods for at terrænget gjennemgaaende er billigt, skyldes de mange *elve*, som maa passeres.

I forbindelse med dette veiprojekt er undersøgt en linje nordover til *Andefjord*, der er en ganske betydelig bygd. Ogsaa denne vei vil bidrage meget til at lette forbindelsen mellem syd- og nordsiden af Østerø, og bør derfor i sin tid oparbejdes. Omkostningerne bliver dog ganske betydelige i forhold til de interesser, som knytter sig til anlægget, hvilket skyldes det kostbare terræng ved nedstigningen til Andefjord.

Anlægget vil faa en længde af ca. 8680 m. og er anslaaet til kr. 35500,00.

En af de betydeligste bygder paa Østerø er *Gøte*. Til og fra denne bygd foregaar der en meget betydelig trafik saavel over *Gøteidet* til *Skaalefjord*, som nordover til *Fuglefjord*, der er en af de bedste havne paa øerne og et vigtigt knudepunkt for omsætning af *fiskeprodukter*. En veiforbindelse fra *Skaalefjord* om *Gøte* til *Fuglefjord* maa derfor ansees som det mest berettigede veiforetagende paa Østerø.

Ganske naturlig opdeles dette veiprojekt i flere parceller.

Første parcel bliver strækningen fra *Skaalefjord* til *Sydregøte*. Da anlægget først og fremst har til hensigt at skaffe forbindelse fra fjord til fjord, har jeg som udgangspunkt valgt den udmærkede landingsplads ved *Skibenæs*. Da terrænget er meget steilt fra fjorden op til *Gøteidet*, maa linjen lægges i *styg*. Ved at lægge linjen saaledes som vist paa specialkartet, har man adgang til i sin tid at fortsætte veien sydover til *Solmundefjord*, *Næs* og de *andre bygder* langs fjorden. En saadan forbindelseslinje sydover er foreløbig ikke medtaget i planen, da man formentlig en tid lang vil kunne klare sig med sjøveien. Man maa dog være forberedt paa, at der vil opstaa krav paa vei, og dette krav bør ogsaa imødekommes, naar andre og vigtigere anlæg er udført.

1ste parcel, *Skibenæs—Sydregøte*, har en længde af 3690 m. og er anslaaet til kr. 19200,00. Fra *Sydregøte* fører der en ganske god vei til *Nordregøte*. Denne vei kan til nød benyttes som kjørevei, naar undtages passagen over *Gøtegjov*. Den herværende bro er ikke beregnet for kjøretrafik og maa helt ombygges. Ligeledes maa broen over *Fidisa* ved *Nordregøte* ombygges. Den øvrige del af veien trænger ogsaa udbedring. Alt i alt har veianlægningen *Sydregøte—Nordregøte* en længde af 1350 m. og er anslaaet til kr. 9400,00. Heri indgaar de to nævnte broer med tilsammen kr. 5100,00.

Strækningen fra broen ved *Nordregøte* til *Fuglefjord* er den længste parcel af anlægget, men ikke den mindst vigtige. Linjen ligger for en stor del i billigt

land, der egner sig godt for opdyrkning. Anlægsomkostningerne, der er anslaaet til kr. 36500,00 for en længde af 7210 m., bliver saa betydelige paa grund af det kostbare terræng ved nedstigningen til Fugløfjord. Jeg skulde antage, at strækningen *Nordregole—Fugløfjord* bør oparbejdes *umiddelbart efter 1ste parvel*, da — som allerede nævnt — det mellemliggende parti har nogenlunde brugbar vei, og man desuden kan benytte baad paa denne strækning.

Efter mit kjendskab til forholdene vil de vigtigste krav paa veiforbindelse paa Østerø være skeet fyldt, naar de foran nævnte veie bliver bygget.

Jeg vil dog ikke undlade at pøge paa enkelte *andre veiforbindelser*, som kunde være ønskelige til supplering af veinettet, og hvorom der i sin tid nok kan tænkes at ville opstaa krav.

Fra *Skibenæs* bør der saaledes bygges vei indover langs Skaalefjord til *Skaalebotn*, hvorved opnaaes tilknytning til den projekterede vei over eidet til Fundingsfjord. Da man imidlertid til praktisk talt alle tider kan færdes mellem Skaalebotn og Skibenæs med baad, maa en vei mellem disse steder henføres til den klasse veie, der først i senere fremtid kan kræves bygget, og som derfor ikke er medtaget i denne plan. Ganske den samme betragtning gjælder om en vei fra *Skaalebotn* langs *vestsiden* af fjorden sydover til *Skaale* og *Strænder*.

Som det vil sees, er i det foreliggende forslag til veibygning paa Østerø ikke medtaget nogen *forbindelseslinje* fra *vestkysten* af øen *østover* til det *projekterede veinet* eller til *farbar fjord*. Jeg har dog været fuldt opmærksom paa, at flere saadanne veie kunne være ønskelige — saaledes mellem *Selletrø* og *Skaale*, mellem *Øre* og *Skaalebotn* eller fra *Nordskaale* til *Fundingsbotn*, samt fra *Eide* til *Funding* med arm til *Gjov*. Terrængforholdene er imidlertid mellem disse steder saa vanskelige, at veianlæg vilde kræve uforholdsmæssige summer. Jeg har derfor ikke nærmere undersøgt nogen af disse linjer, men indskrænket mig til nødvendig befarung. Af de nævnte forbindelseslinjer vil jeg ansee en vei fra *Eide* til *Funding* og *Gjov* som mest baade paakrævet og berettiget. Det er ogsaa det anlæg, der af de fire nævnte linjer vil kræve forholdsvis mindst i anlægsomkostninger.

Norderøerne.

Paa *Kalso* og *Kunø* kan der neppe blive spørgsmaal om veibygning.

Paa *Bordø* ligger et af de vigtigste trafikcentra paa Lærøerne, nemlig *Klaksvig*, der er et betydeligt handelssted med anløb af flere dampskibe.

Paa øens østside er der en ganske betydelig bygd omkring *Norddeble*, hvor der ogsaa findes en hvalfangerstation. Paa den anden side af det smale sund, der skiller *Bordø* fra *Viderø*, ligger ogsaa en større bygd — *Kvannesund*. At skaffe forbindelse mellem den betydelige bebyggelse omkring *Kvannesund* og *Klaksvig* vil ved en almindelig betragtning af forholdene fremstille sig som et nødvendigt led i en veiplan for Lærøerne. Undersøger man terrængforholdene paa angjældende strækning noget nærmere, vil det imidlertid straks blive klart, at et veianlæg her ligger udenfor rimelighedens grænser. Fra *Klaksvig* stiger fjeldet brat og steilt op, og den laveste overgang er mere end 400 m. høj. Paa østsiden er det endnu værre; der hæver fjeldet sig i lodrette afsatser op til ca. 500 m. høide. Paa begge sider af øen maa stigningen afvikles med flere slyng i et terræng, hvor en vei neppe kan bygges for mindre end gennemsnitlig kr. 50,00 pr. l. m.

Efter befarung af terrænet har jeg opgivet projektet som altfor kostbart i forhold til de interesser, som knytter sig til det.

Paa grund af terrængforholdene bliver der heller ikke tale om andre veianlæg paa *Bordø*, naar undtages den korte veistump fra *Klaksvig* over eidet

ved *Vaag*. Her findes allerede ganske brugbar vei, som dog maatte udbedres noget, hvis den skal kunne benyttes til kjørvei. Nogen særlig almen interesse knytter der sig ikke hertil. Udbedringen er anslaaet til ca. kr. 4400,00 for en længde af ca. 2000 m.

Paa *Videre* indbyder terrænet heller ikke til veibygning. Den eneste strækning, hvor en vei kunde faa nogen større betydning, er fra *Kvannesund* til *Videreide*, men denne veis væsentlige betydning bortfalder dog, naar veiprojektet Klaksvig—Norddeble paa *Bordø* maa opgives.

Efter foretagen befarings af nævnte vei fra *Kvannesund* til *Videreide* er jeg kommet til det resultat, at omkostningerne ikke vil staa i forhold til veiens betydning som isoleret anlæg, specielt da sjøveien ikke er særlig slem.

Fra *Videreide* til *Dalerne* paa øens nordøstkyst har jeg undersøgt en vei, der har interesse som adkomstvei til de betydelige torvmarker paa sidstnævnte sted. Anlægget, der har en længde af 3100 m. og er anslaaet til kr. 9800,00, kan kun tillægges lokal betydning.

Paa *Ingla* er ingen veie fundet paakrævet.

Det samme gjælder om *Svinø*, hvor det dog kan blive spørgsmaal om bygning af vei over *Svinøidet* fra bygden frem til landingspladsen. Dette projekt kan sidestilles med de foran nævnte veistumper ved *Vaag* og *Kvalbø* paa *Syderø*, og maa som disse henregnes til de rent lokale anlæg, der ikke har nogen særlig offentlig interesse. Anlægget er anslaaet til kr. 3300,00 for en længde af ca. 1400 m.

I det foran anførte har jeg pegt paa de efter min opfattelse vigtigste hovedlinjer og enkelte bilinjer; men jeg maa reservere mig imod, at dermed skulde være nævnt alt, hvad der i tidens løb maatte trænges af veie.

Min personlige opfatning er tværtimod den, at gaar man først igang med veibygning paa øerne, saa vil der stadig melde sig nye krav, og i fremtiden vil man da faa se vei paa steder, hvor man nu vil anse det uoverkommeligt at skaffe fremkomst.

Resumé.

Efter de oversigtstabeller, som er udarbejdet for hvert enkelt veiprojekt, hidsættes nedenstaaende sammenstilling over længder og omkostninger for de undersøgte veilinjer:

Samlet oversigt

over

længder og omkostninger for veiprojekter paa Færøerne.

Navn	Detaljeplan Længde m.	Hovedplan Længde m.	Arbejds- udgifter Kr.
1. Kvalbø—Trangisvaag		12590	89800,00
2. Sumbø—Lopra		8320	31200,00
3. Skopen—Sand med arm til Trødum . . .	500	9520	34300,00
4. Sand—Skaalevig med arm til Husevig . .		10490	41300,00
5. Thorshavn—Velbestad med arm til Kirkebø	11670		47600,00
6. Vestmanhavn—Thorshavn med arm til Øræ- enge		40320	210300,00
7. Vestmanhavn—Thorshavn-veien—Strømnaes med arm til Kvalvig		9260	47500,00
8. Sørvaag—Midvaag—Sundevaag		11980	47900,00
9. Fundingsbotn—Skaalebotn		7300	28700,00
10. Andefjord—Veien mellem Fundingsbotn og Skaalebotn		8680	35500,00
11. Skibenæs—Gøte—Fuglefjord		12250	65100,00
12. Videreide—Dalerne		3190	9800,00
13. Vei over Kvalbøeidet		1320	3800,00
14. Over Vaagseidet		1220	3800,00
15. Over Svinøeidet (supponeret)		1400	5300,00
16. Klaksvig—Vaag (— • —)		2000	4400,00
Sum	12170	139840	704300,00

Af disse projekter kan nr. 1 til og med nr. 11 betegnes som *hovedruter*, medens de øvrige kun er *biveie* af lokal interesse. Til denne sidste klasse hører

— foruden de i tabellen opførte — en flæthed af andre projekter, som ikke er nærmere undersøgt, men kun antydte i foranstaaende betænkning.

Som det vil sees af tabellen, kræves der nemlig alene til de vigtigere hovedveje saa betydelige summer i forhold til de midler, man antagelig kan gøre regning paa at disponere over, at de mest berettigede krav først efter længere tids forløb vil være tilfredsstillet. Jeg har derfor ikke anseet det paakrævet at medtage de mange biveie, som senere i tiden vistnok vil vise sig nødvendige til supplering af veinettet, men hvortil der for tiden væsentlig knytter sig lokale interesser. Forudsætningen er, at bygning af disse veie enten helt stilles i bero, indtil hovedruterne er færdige, eller at udførelsen overlades til de interesserede distrikter.

Som foran paapeget er det ogsaa flere af hovedruterne, som det — særlig af omkostningshensyn — foreløbig neppe bør blive spørgsmaal om at bygge. Jeg tænker da specielt paa veiforbindelsen „Kvalbo—Trangisvaag“ paa Syderø og enkelte parceller af Ruten „Vestmunkhavn—Thorshavn“ paa Strømø.

De øvrige veiprojekter skulde det efter min formening, naar alle hensyn tages i betragtning, være berettiget og forsvarligt at bringe til udførelse, saa hurtig, som midlerne maatte tillade det.

Da der selvsagt kun vil kunne paaregnes en *begrænset aarlig bevilgning* til veibygning, kan ogsaa disse veie i tilfælde først lidt efter lidt komme til udførelse. I hvilken *rækkefølge* anlæggene skal oparbejdes, og efter hvilke principer de eventuelle bevilgninger bør fordeles, er et spørgsmaal, som jeg vanskelig kan indlade mig paa at besvare.

Til *mulig vejledning* skal jeg dog nedenfor angive, i hvilken orden veiprojekterne efter min opfattelse passende bør sættes, naar hensyn tages til saavel omkostninger som til anlæggenes relative berettigelse.

Jeg deler da projekterne i to *hovedgrupper*, saaledes at hvert anlæg inden samme gruppe kan betragtes som omtrent lige paakrævet: (se tabellen side 18).

Den i tabellen antydede rangering af anlæggene kan selvfølgelig kun betragtes som *rent skønsmæssig*, og jeg er fuldt paa det rene med, at der ved spørgsmaalets behandling i lagtinget vil kunne fremkomme oplysninger af forskjellig art, hvorved den opstillede rækkefølge kan forrykkes.

Denne vil naturligvis ogsaa først og fremst afhænge af, hvorledes de *interesserede* stiller sig til sagen, og *distrikternes holdning* vil formentlig atter for en væsentlig del bero paa, hvilke *betingelser* der vil blive knyttet til anlæggenes oparbejdelse.

Efter mit kjendskab til forholdene synes det klart, at nogen virkelig forbedring af veikommunikationerne paa Færøerne neppe kan opnaaes uden ved betydeligt *tilskud af statsmidler*.

Med hensyn til denne side af sagen tør det være af interesse at oplyse, hvordan forholdet almindelig stiller sig i Norge. Som regel opføres bevilgning til hovedveje paa statsbudgettet med krav om et vist *bidrag* fra vedkommende *distrikter*. Distriktsbidragenes størrelse bestemmes enten til en vis kvotadel af de medgaacende omkostninger eller til et fast beløb. Sædvanligvis kræves et distriktsbidrag af $\frac{1}{4}$ af anlægsomkostningerne. I mindre velsituerede bygder reduceres dog hyppig bidraget, som i enkelte amter sjelden overstiger $\frac{1}{8}$. I Finnmarkens amt har der tidligere ikke været krævet noget bidrag; men i den seneste tid har ogsaa der været ydet et mindre bidrag af $\frac{1}{16}$ — $\frac{1}{20}$ af anlægsomkostningerne.

Videre er det almindelig regel at lade *distrikterne* overtage *udgifter* til *grund og gjærde*.

De nævnte forpligtelser paahviler enten de enkelte distrikter alene eller bæres af distriktet og vedkommende amtskommuner i fællesskab. Sidstnævnte maa dog altid overtage *garantien* for, at distrikternes forpligtelser opfyldes.

Med hensyn til veienes *vedligehold* bestemmer loven, at det paahviler de matrikulerede eiendomme i det distrikt, hvorigjennem veien gaar. Heri er dog undtaget enkelte afsidesliggende og besværlige veie samt mellemrigsveje og høifjeldsveje, hvis vedligehold er overtaget af amtskommunen eller statskassen.

Anlæg	Længde m.	Omkest- ninger Kr.	Sum Kr.
Gruppe I.			
Skopen—Sand med arm til Trødum	10020	34300,00	
Thorshavn—Velbestad—Kirkebø	11670	47600,00	
Leinum—Kollefjord (Øreenge) (parcel IV og VI af ruten Vestmanhavn—Thorshavn)	7180	31200,00	
Skibenæs—Gøte—Fuglefjord	12250	65100,00	
Sum	41120	178200,00	178200,00
Gruppe II.			
Sand—Skaalevig—Husevig.	10490	41300,00	
Vestmanhavn—Kvalvig—Strømnaes.	14800	83500,00	
Fundingsbotn—Skaalebotn.	7300	28700,00	
Arm til Andefjord.	8680	35500,00	
Sørvaag—Midvaag—Sandevaag.	11980	47900,00	
Sumbø—Lopra	8320	31200,00	
Sum	61570	268100,00	268100,00
Tilsammen	102690		446300,00

Den norske veilov af 1851 gav anvisning paa, at veivedligeholdet skulde udføres *in natura*, idet man gik ud fra, at veistykhaberne udelukkende var gaardbrugere, og at veiarbeidet kunde udføres af gaardens egne folk i de døde aastider, hvor jordbruget ikke lagde beslag paa den disponible arbeidskraft. Herved kunde veivedligeholdet udføres uden afbræk i andet arbejde og uden kontante pengeudlæg.

Det sidste moment har vistnok havt adskillig vægt og har bidraget væsentlig til, at naturalarbeidet saa mange steder er blevet bibeholdt som det for de veipligtige mest lempelige system.

For *vedligeholdet* derimod er systemet ikke anbefalelsesværdigt, fordi naturalarbeidet i regelen foregaaer *uden kyndigt opsyn* og ved *uviede folk*. Videre udføres arbeidet kun til en eller et par bestemte tider af aaret, medens det daglige tilsyn fuldstændig mangler, da man jo ikke kan forlange, at veistykhaberne stadig skal opholde sig paa veien og vogte sit veistykke. Hvor trafikken er stor, er derfor vedligehold *in natura* absolut forkasteligt, og man er i Norge mere og mere gaaet over til det fagmæssige vedligehold med *veivogtere*.

og lønnet arbejdshjælp, saaledes som længe har været almindeligt i de fleste andre lande.

Hvad *Færøerne* angaar, saa turde forskjellige omstændigheder tale for i tilfælde at lade veivedligholdet udføre ved *naturalarbeide*. Den paaregnelige trafik bliver neppe særdeles stor eller tung, og der vil af den grund neppe stilles meget strenge krav til veidækkets godhed. Videre er der til visse tider af aaret vistnok *overflod* paa *ledig arbejdskraft*, som uden store kontante udlæg kan nyttiggøres for vedligholdet. I tilfælde bør man dog ansætte *veivogtere*, som kan lede de veiplygtiges arbejde og føre tilsyn med veiene.

Et spørgsmaal, som naturlig vil interessere, naar muligheden for veibygning skal overveies, er: *Hvad koster vedligholdet?* Det norske statistiske centralbureau har i 1890 beregnet, at *naturalarbeidet i Norge i gennemsnit* for saavel *hoved-* som *bygdevæie* koster ca. kr. 63,00 pr. km. Dette tal kan selvfølgelig ikke uden videre lægges til grund for et overslag, da forholdene og trafikens størrelse paa de forskjellige steder af landet er yderst ulige.

Ifølge opgaver fra forskjellige aar varierer udgifterne for vedlighold af veie med *grusdække* og *let trafik* fra kr. 9,00 pr. km. pr. aar til ca. kr. 50,00.

Det er selvsagt ikke muligt paa forhaand at angive, hvormedget vedligholdsarbeide, udført ved *naturalarbeide*, i tilfælde vil andrage til paa *Færøerne*. Jeg skulde dog antage, at man kan gaa ud fra, at det ikke vil overstige ca. kr. 30,00 pr. km. pr. aar, heri ikke medregnet vedlighold af broer eller lignende eller mulig *veivogterløn*. *Naturalarbeidet* er da forudsat omsat til en dagløn af kr. 3,50 for hest og mand og kr. 2,00 pr. mand.

Tilslut maa jeg bemærke, at spørgsmaalet om den hensigtsmæssigste ordning af vedligholdet i tilfælde senere ude maa overveies, hvorfor det foran anførte kun maa betragtes som *orienterende bemærkninger* til mulig vejledning ved den foreløbige behandling af veisagen.

Anlæggenes udstyr.

Ved bestemmelsen af anlæggenes *veibredde*, *maksimalstigning*, *kurvatur*, *bygningssmaade*, *veidæksanordning m. v.* maa tages særlig i betragtning de specielle og ganske eiendommelige forhold paa *Færøerne*.

Som allerede nævnt, findes saagodt som ikke kjøreveie. Vogne eller andre kjøreredskaber er derfor de fleste steder ukjendte, og i mange bygder findes ikke engang heste. Det vil heraf forstaaes, at forholdene endnu ikke er saa udviklede, at anlæg af kostbare chausséer kan være berettiget; men paa den anden side kan det vel heller ikke ansees tvilsomt, at en forbedring af kommunikationsforholdene ogsaa paa *Færøerne* er en hovedbetingelse for intellektuel og materiel fremgang. Man maa kun afpasse kravene til udstyr efter behovet og særlig holde sig for øie, at omkostningerne maa holdes inden rimelige grænser. Et for kostbart system vil uden tvil øve en hemmende indflydelse paa udviklingen af *veikommunikationerne*.

Under de forhandlinger, jeg paa forhaand havde med amtmanden over *Færø* amt angaaende forudsætningerne for de foretagendes *veiuundersøgelser*, blev fastslaaet, at der ved planlæggelsen maatte blive at lægge afgjørende vægt paa at indskrænke anlægsomkostningerne mest muligt.

Det kan til sammenligning være af interesse at betragte noget nærmere, hvorledes forholdene i saa henseende har udviklet sig i Norge.

Ifølge den norske *veilov* af 1851 skulde den ordinære bredde af hoved-

veiene være 8 alen — ca. 5 m., hvilken veibredde ogsaa anvendtes ved de første veianlæg, som blev udført efter veilovens ikrafttræden.

Da imidlertid planeringsomkostningerne i vanskelig og særlig i steilt terræng vokser ganske betydelig med veibredden, blev det efterhaanden temmelig almindeligt at indskrænke veibredden paa de kostbarere partier. Hertil blev der aabnet adgang ved et tillæg til veiloven, givet i 1857. Paa denne maade opstod et system med *dobbelt kjørebredde med indskrænkninger i kostbart terræng*, et veibreddesystem, som i Norge er bragt i anvendelse i meget stor udstrækning endogsaa paa lange og meget trafikerede ruter.

Ved enkelte anlæg, hvor der ikke kunde paaregnes nogen større trafik, gik man endnu videre i indskrænkning af veibredden, og man fik systemet: *gjennemgaaende enkelt kjørebredde med mødepladse*. Den enkelte kjørebredde har varieret fra 2,25 m. til 2,5 m., og mødepladsene fra 3,5 til 4,0 m.

Dette veibreddesystem har fundet ikke liden udbredelse særlig paa Vestlandet, hvor terrængforholdene er vanskelige og trafikken liden.

Videre kan i denne forbindelse nævnes, at der ved bygning af transportveie til den del af Bergensbanen, der ligger paa høifjeldet, blev forsøgt forskjellige enkelte kjørebredder fra 1,5 m. og opover. Man blev tilsidst staaende ved 2,25 m. som en passende enkelt kjørebredde. — Det maa dog her bemærkes, at ved den slags transportveie gaar den overveiede del af læstrafikken kun i *en* retning, medens vognene gaar tomme tilbage og saaledes har lettere for at vige for mødende læs.

Som det vil sees, har man i Norge i stor udstrækning anvendt meget smale veibredder, og der bygges fremdeles i afsides distrikter mange veie med enkelt veibredde. Jeg vil imidlertid gjøre opmærksom paa, at man har havt adskillige ulemper med den indskrænkede veibredde, som baade er generende for trafikken, hvor denne er stor, og desuden noget besværligere for vedligeholdet, særlig om vinteren. Paa flere af de større ruter har man derfor senere delvis udvidet veibredden, hvor den tidligere har været indskrænket.

Det kan imidlertid ikke bestrides, at en indskrænkning af veibredden er berettiget under mindre udviklede færdselsforholde.

I henhold hertil har jeg for veibreddens vedkommende foreslaaet *enkelt kjørebredde paa 2,25 m. med mødepladse af 3,5 m. bredde*. Mødepladsene gjøres ca. 10 m. lange og anbringes i gennemsnitlig ca. 80 m. afstand, dog alt efter terrængets og kurvernes beskaffenhed saaledes, at de trafikerende *kan se fra den ene mødeplads til den anden*.

Det maa dog bemærkes, at jeg ved fastsættelsen af overslagenes enhedspriser er gaaet ud fra, at der i fladt og billigt terræng anvendes saavidt muligt gennemgaaende 3,5 m. kjørebredde.

Stigningsforholde.

Da terrænget paa fjærrerne gennemgaaende er meget steilt, og da flere af de paa bane bragte veiprojekter maa føres over tildels betydelige høider, maa der anvendes temmelig stærke stigninger, hvis ikke veienes længde — og dermed ogsaa omkostningerne — skal blive uforholdsmæssig store.

Under lignende terrængforholde i Norge har man anvendt en maksimalstigning af $\frac{1}{10}$ paa bygdeveie og $\frac{1}{12}$ paa hovedveie. Sidstnevnte stigning er saagar benyttet paa flere større høifjeldsovergange med betydelig turisttrafik om sommeren.

Med undtagelse for et enkelt projekts vedkommende er jeg ved undersøgelserne paa fjærrerne gaaet ud fra $\frac{1}{12}$ maksimalstigning. Det er dog selvsagt, at denne betydelige stigning bør benyttes mindst muligt og særlig kun, hvor det gjælder ad korteste vei at afvikle stigningen mellem to bestemte fikspunkter.

Kurvatur.

Ved projektet »*Thorshavn—Velbestad Kirkebo*», der er udstykket i detalje, er ved udstikningen lagt al vægt paa at udfinde den billigste tracé, som lader sig forene med den af naturen angivne hovedretning. Jeg har saaledes saavidt muligt undgaaet fjeldsprængning samt større fyldninger og mure og idetheletaget søgt at indskrænke masserne til et minimum. Alligevel er kurvarne gennemgaaende meget rummelige med undtagelse for de to slyng, hvor der af hensyn til omkostningerne er anvendt kun 7 og 8 m. radius. Imidlertid er det ikke udelukket, at man ved anlæggets opstikning til bygning kan forandre linjen noget og derved opnaa rimeligere radier uden væsentlig forøgelse af udgifterne.

Jeg vil i denne forbindelse bemærke, at det ikke er nogen givet ved første undersøgelse at finde den absolut heldigste linje, naar tilhørligt hensyn skal tages paa den ene side til veiens transportevne, paa den anden til omkostningerne. At bestemme den for de lokale forhold mest passende tracé kan først ske efter indgaaende studium af terrænet og ved anstillen af sammenlignende beregninger af mulige alternative linjer. Saadanne supplerende undersøgelser og deraf følgende mulige ændringer af linjen maa derfor forudsættes udført, forinden der skrides til bygning.

Ved fastsættelsen af hovedplansoverslagenes enhedspriser er jeg gaaet ud fra, at vellinjerne lægges saavidt muligt efter terrænet for at reducere masser og omkostninger til det mindst mulige. Dette vil i sin almindelighed ikke medføre væsentlige ulemper for veiens tracé, da terrænet paa læserne vistnok er steilt, men gennemgaaende meget jævnt.

Anlæggenes bygningsmaade.

For veiprojektet »*Thorshavn—Velbestad—Kirkebo*» er paa detaljetegningerne angivet, hvorledes denne vei tænkes bygget, og paa væsentlig samme maade er de øvrige veie forudsat udført.

Den bygningsmaade, som her er angivet, er almindelig benyttet overalt i Norge — selvfølgelig med modifikationer efter de stedlige forhold. Som det vil sees, bestaar planeringen for en væsentlig del af udfyldt jetté af sten eller jord, medens murværk saavidt muligt er undgaaet. Herved opnaaes betydelig besparelse, idet man kan anvende alt forhaandenværende material, medens man til mure som regel maa sprænge og fremskaffe nødvendig sten. Naar jetté anvendes, har man desuden friere hænder med hensyn til mindre forandringer i anlægget under arbeidets gang og ogsaa senere, hvilket særlig har betydning, om det i fremtiden skulde blive spørgsmaal om udvidelse af veibredden paa de indskrænkede partier.

I almindelighed maa saadanne jettéer ansees for baade stabilere og varigere end mur, som ifølge alle erfaringer kun har en begrænset varighed. Den eneste betænkelighed, som kan næres ved valg af denne bygningsmaade, er, at skraaningerne kan blive ramponeret af heste, kreaturer og faar, som gaar løs i udmarken. Jeg gaar nemlig ud fra, at det ikke bliver spørgsmaal om foreløbig at indgærde veiene.

Ogsaa i Norge har man mange steder lignende forhold; men man betænker sig dog ikke paa at bygge sine veie med jordskraaninger, der dog som regel torvklædes.

En ufravigelig betingelse for et godt og solid veianlæg er, at grundvand og overvand alledes fra veilegemet. Der er derfor overalt forudsat omhyggelig afgøftning og et rigeligt antal gennemløb (stikrønder, huldiger).

Veidækket er i overslagene berøgnat meget billigt, da trafikken neppe noget sted paa Færøerne i nogen nær fremtid vil blive tung. Jeg er derfor gaaet ud fra, at man kan klare sig med *grusdække*, idet dog forudsættes, at man overalt, hvor adgangen til sten er let — og det er gennemgaaende tilfældet — anvender stenlag under grusen.

Under mit ophold paa Færøerne blev fra lokalkjendt hold anført, at veie med grusdække ikke vilde kunne bestaa under de vanskelige veir- og føreforholde paa øerne.

Omendskjønt jeg ikke har nogen personlig erfaring for, hvor berettiget denne betragtning kan være, skulde jeg dog antage, at naar grusveie med fordel kan anvendes overalt i Norge, hvor ikke trafikens størrelse tilsiger et stærkere veidække, maa denne sort veie ogsaa kunne gjøre fyldest paa Færøerne. I Norge bygges de fleste bygdeveie med grusdække, og selv betydelige hovedveie understyres ofte paa samme maade.

Det er selvsagt, at man senere — hvis trafikens omfang skulde tilsige det — kan anbringe solidere veidække i den udstrækning, som midlerne tilsteder. Paa denne maade er man i stor udstrækning gaaet frem i Norge.

Til orientering kan anføres, at for Færøernes vedkommende maatte veiprojekternes overslagssummer antagelig forhøies med ca. kr. 1,50 pr. l. m. vei, hvis stenlag og puk skulde anvendes i veidækket.

Broerne.

For de fleste broer er optaget profiler og udført specielle detaljeoverslag. De foreliggende udkast maa dog kun betragtes som foreløbige forslag, idet jeg har forudsat, at hvert enkelt brosted gjøres til gjenstand for nærmere undersøgelse, forinden det bliver spørgsmaal om bygning. Herunder maa man selvfølgelig ogsaa tage under overveielse mulige alternativer.

Paa Færøerne, hvor sten næsten overalt er forhaanden, og hvor grunden de fleste steder er fast, bør man mest muligt anvende *sten til broerne*. Hvor terrængforholdene tillader det, har jeg derfor projekteret *hvalvbroer af sten*. Disse er de varigste bygværk og kræver saagodtsom intet tilsyn eller vedligehold, naar de udføres solid fra først af.

Til hvælvene er dels tænkt benyttet *cementmørtel*, dels er *formur* forudsat. Hvilken af disse bygningsmaader man vil foretrække, afhænger i første række af *stenforekomsten*.

Der, hvor brostederne ikke egner sig for bygning af hvalvbroer — og det er da særlig paa steder, hvor man ikke har den fornødne frie højde, eller hvor bunden ikke er tilstrækkelig fast, — har jeg forudsat, at *T-jernsbjælker* anvendes for *bysvidder op til 13 m.* Vistnok kan man til ganske smaa broer ogsaa anvende træmaster istedetfor jernbjælker, hvilket vilde blive noget billigere i anlæg; men til gjengjæld forøger det udgifterne til vedligehold, da trævirke i det fugtige klima paa Færøerne neppe vil staa i mange aar.

Af hensyn hertil — og da der jo ikke findes skov paa Færøerne, som kan anvendes — har jeg foretrukket jern til de bærende dele, tiltrods for, at ogsaa jern er forgjængeligt og i dette fugtige klima maa beskyttes godt mod rust. Til kørebane er forudsat anvendt enten *monierplader* eller beton, støbt mellem og omkring bjælkerne. Paa denne maade opnaar man at reducere vedligeholdet til det mindst mulige, hvilket er af afgjørende betydning. — *Rækværket* er forudsat udført af jernrør med stændere af støbejern eller vinkeljern. Rækværket maa skræbes, pudses og males, saasnart rust begynder at angribe

jernet. Det samme gjælder ogsaa om jernbjælkerne; men disse er dog mindre udsat, da brobanen beskytter mod overvand; kfr. forøvrigt medfølgende regler for maling af jerndelev (bilag 32).

Med hensyn til de enkelte detaljer for broerne saavel som for veianlæggene i sin almindelighed tillader jeg mig ogsaa at henvise til de blandt bilagene medfølgende »Normaler m. v. for den norske Stats Veivæsen«. (Se bilag 28).

Overslagene.

Idet jeg, hvad disse angaar, ogsaa tillader mig at henvise til forannævnte »Regler for Udarbejdelse af Vei- og Broforslag«, skal jeg yderligere kun bemærke følgende:

Overslagene omfatter ialt 7 konti, nemlig:

Konto A. *Jordskade og Gjerdehold m. v.*

I henhold til den med amtmanden truffne mundtlige aftale har jeg ikke medtaget udgifter til denne konto.

Med hensyn til veianlæg i Norge er almindelig regel, at vedkommende distrikt maa overtage udgifterne til grund, hvilken her i landet i stor udstrækning gives frit af vedkommende grundeiere.

Gjerdehold er som allerede nævnt ikke forudsat. I Norge paahviler forøvrigt ogsaa gjærdepligten distriktet.

Konto B. *Underbygning.*

Hertil henføres alle arbejder i anledning af veilegemets planering, heri ogsaa indbefattet sprængstof m. v.

For detaljeplanernes vedkommende er planeringsomkostningerne beregnet efter de ved kubikberegninger fundne masser for gravning, fyldning, sprængning, mur m. v., medens hovedplansoverslagene kun er beregnet skjønsnæssig efter en pris pr. l. m. vej, varierende efter terrænets art. Til de saaledes fremkomne planeringsomkostninger er videre regnet et tillæg af 5 å 10 pCt. for upaaregnede terrængvanskeligheder.

Konto C. *Veidække.*

Denne konto omfatter udvinding og fremskaffelse af det til veidækket fornødne materiale samt lægning, spredning og valsning paa veibanen. Til valsningen er dog kun forudsat en enkelt rul eller lignende.

Konto D. *Broer.*

Hertil henregnes udvinding og fremskaffelse samt anskaffelse af alle materialier, der indgaar som blivende led af vedkommende broer. Videre alle arbejdsudgifter til sammes opførelse.

Konto E. *Materiale og redskab.*

Under denne konto henføres anskaffelse og vedligehold af alle slags redskaber og materialier, der ikke indgaar som blivende led af et bygværk, opførelse af materialboder, smedjer m. v.

Ved veianlæg i Norge er det almindelig praksis, at alslags redskab anskaffes for anlæggenes regning og udlånes til arbeiderne mod en passende godtgjørelse for slitage.

Samme ordning er jeg gaaet ud fra i tilfælde vil blive etableret ved veianlæg paa Færøerne.

Konto F. *Arbejderforplejning, tilfældige udgifter m. v.*

Denne konto omfatter foranstaltninger til arbeidernes underhold i tilfælde af sygdom, samt ulykkesforsikring, der formentlig ogsaa paa Færøerne vil blive paabudt i tilfælde af at statsveianlæg kommer istand.

Konto G. *Opsyn og regnskab.*

Herhen regnes løn m. v. til opsynsmand og kasserer samt andre nødvendige administrationsudgifter. Dog ikke udgifter til *ingeniører*, der eventuelt er forudsat lønnet af særskilt bevilgning eller paa anden maade.

Vearbeidernes udførelse.

Grundbetingelsen for at erholde billigt arbejde er, at dette udføres ved vel øvede, indsigtfulde og — ikke mindst — *villige* arbejdere. Det mest virksomme middel til at anspore arbeidernes flid er udsigt til god fortjeneste. I praksis opnaaes dette bedst ved at give folkene *akkord paa arbeidet*; derved bliver hver mand interesseret i, at arbeidet fremmes hurtigst muligt. Enhver betales efter sin dygtighed, og fliden kommer til sin ret.

Akkordsystemet er overalt i Norge anvendt ved veianlæg, og det er almindelig erkjendt, at systemet er fortrinligt. I korte træk kan den i den norske stats veivæsen benyttede fremgangsmaade anskueliggjøres saaledes:

Vedkommende anlæg inddeles efter omstændighederne i passende *akkorder*, der udsættes til akkordlag — som regel bestaaende af ca. 6 mand. Akkordsummen opgives akkordlaget paa forhaand og forandres ikke under arbeidet, uden naar helt uforudseede forhold indtræder. I spidsen for akkordlaget staaer en formand, der arbejder med i laget som de andre arbejdere, men som er ansvarlig overfor opsynet for arbejdets rigtige udførelse efter akkordseddelen.

Alle mand i akkorden deler fortjenesten ligelig; men formanden faaer desuden et ekstratillæg udenfor akkorden. Formandstillægget beregnes gjerne med fra 5 til 10 øre pr. antal medgaaede dagsværk. Tillæggets størrelse fastsættes efter arbejdets omfang og særlig i forhold til den dygtighed eller specielle erfaring, som arbeidet kræver af formanden.

Skal denne arbejde med væsentlig eller helt uøvede folk, bør saaledes formandspengene sættes høiere end under vanlige forhold.

Idet man paa denne maade gjør arbeiderne interesseret i arbejdets hurtige fremgang, maa man selvsagt paa den anden side sørge for den fornødne kontrol af en i arbeidernes fortjeneste uinteresset person. Denne kontrol og retledning af arbeidet besørger af opsynsmanden, der jævnlig skal tilse arbeidet.

Opsynsmændene oppebærer som regel fast maanedlig løn, stigende fra kr. 80,00 til kr. 150,00 pr. maaned. Endvidere er det i Norge en ufravigelig betingelse, at alle statsveianlæg planlægges af dertil særlig uddannede ingeniører, som ogsaa har den egentlige ledelse af arbejdets udførelse.

Kristiania, 18. juni 1904.

H. Horn.

Linjebeskrivelser.

Kvalbø—Trangisvaag.

Udgangspunktet er valgt ved nedgangen til landingspladsen i Kvalbø. Linjen følger den gamle vei til broen over elven midt imellem Kvalbø og prestegaarden, punkt *H*, hvor veien over eidet til landingspladsen paa vestsiden udgaaer.

Fra broen ligger den gamle vei saa nær sjøen, at den er udsat for *bølgeslag*. Den nye linje er derfor lagt noget høiere og nærmere prestegaarden og falder først ved broen over elven inde i bugten atter sammen med den gamle vei til Næs.

Broovergangen er lagt paa samme sted, som den nuværende bro. Fra Næs er veien ført udover langs kysten for at naa *Vatnsdalur*, hvorfra man har den eneste nogenhunde rimelige opstigning til det fjeld, der ligger mellem Kvalbø og Trangisvaag. For at komme frem til *Vatnsdalur* maa man imidlertid igjennem et meget vanskeligt og kostbart fjeldparti, som paa enkelte strækninger endog er utilgjængeligt uden ved hjælp af toug. I dette vanskelige parti passerer man flere stygge skredbække, hvor kostbare bygværker kræves. I teknisk henseende er der dog intet til hinder for at bygge vei paa denne strækning, der ikke kan undgaaes. Fra *Vatnsdalur* maa linjen føres videre østover for at omgaa det høie fjeldparti, hvor gangstien nu ligger. For at forkorte linjen er jeg gaaet tværs over dalen, hvorved man faaer noget høidetab mellem *K* og *L* paa ca. 25 m. Dette kan vistnok undgaaes ved at lægge linjen rundt dalen; men man faaer derved en forlængelse paa ca. 1300 m., hvilket jeg ikke anseer berettiget.

Opstigningen til høifjeldsplateauet øst for *Hamrahugi* skeer ved maksimalstigningen; men alligevel maa slyng benyttes. Ved det høieste punkt paa fjeldet ligger linjen noget høiere end strengt nødvendig. Dette er gjort for at forkorte linjen noget. Det bør dog i tilfælde nærmere undersøges et alternativ som antyd det paa kartet med punkteret linje.

Indover fjeldet, der er ganske blottet for jordsmon, føres linjen mest mulig uden høidetab frem til fjeldkammen ovenfor *Hvannhugi*, der er et fixpunkt. Her begynder nedstigningen til Trangisvaag, hvor maksimalstigningen maa anvendes. Alligevel kommer man ikke ned uden slyng. Ved ca. pæl 1100 passerer linjen lige ovenfor nogle kulgruber, hvor forsøgsdrift har været udført. Endepunktet er valgt i den gamle vei til Tveraa ved punkt *M*. En linje vestover til *Ørdevig* og *Vaag* kan passende begynde ved slyngen lige ved Trangisvaag — som paa kartet antyd det.

Grusforekomsten er ganske god, dog findes ingen større mængder. Der findes flere *broer*. Først en 5 m. *I*-jernsbro ved pæl 51. Terrænet egnor sig her ikke for hvælvbro. Videre broen over eidet inderst i Kvalbøbugten, der er forudsat udført som *I*-jernsbro med 13 m. aabning. Nogen anden bygningsmaade kan det vel næppe blive spørgsmaal om paa dette sted; derimod maa det nærmere undersøges, om ikke spændvidden kan indskrænkes, hvilket jeg ikke anseer usandsynlig. Ved pæl 389 er projekteret en hvælvbro. I det vanskelige fjeldparti mellem pæl 415 til 480 kræves ikke mindre end 5 hvælvbroer med aabning fra 2 til 4 m. samt et større hvælv paa 7 m. Omkostningerne er kun anslagsvis angivet, da der ikke var anledning til mere detaljeret undersøgelse. I *Vatnsdalur* er en mindre *I*-jernsbro med 4 m. aabning. Ved pæl 670 passerer linjen en dyb slugt, hvor en 6 m. hvælvbro er forudsat.

Under nedstigningen til Trangisvaag passerer linjen Myllå to gange, første gang ved pæl 1087 med en 4 m. hvælvbro og anden gang ved pæl 1244, hvor en 4 m. *I*-jernsbro er forudsat, da man ikke har tilstrækkelig fri høide til en hvælvbro.

Vei over Kvalbøeidet.

Fra Kvalbø fører en gammel vei til landingspladsen paa vestsiden af eidet. Denne vei maa udbedres og delvis omlægges, hvis den skal kunne benyttes til kjørevei. Landingsstedet er som hele Syderøs vestkyst udsat for brænding, og man har derfor maattet udføre et ganske betydeligt arbejde for at muliggjøre optrækning af baade. Fra selve baadoptrækket fører en muret og tildels cementeret trap op til klippens top, der ved punkt *N* har en højde af ca. 30 m. over havet. Ved dette punkt — hvortil fisken maa bæres — er veiens udgangspunkt valgt.

I hovedtrækkene følges den gamle vei til pæl 50, hvorfra den af hensyn til stigningsforholdene er omstukket frem til punkt *H*, hvor linjen kommer ind paa den projekterede vei fra Kvalbø til Trangisvaag.

Terrænget bestaaer paa den første del af veien indtil pæl 80 af sten og grus paa fjeld, senere dyrket mark med fin sand under græstorven.

Grus findes i tilstrækkelig mængde.

Sumbø—Lopra.

Mellem *Sumbø* og *Lopra* ligger et høit fjeld »Spóafelli«, som ude mod vestkysten falder lodret i havet. Fjeldet er paa det laveste punkt ude mod styrtingen ca. 400 m. høit. Her passerer den nuværende gangsti, og paa samme sted maa en eventuel kjørevei føres over. Den direkte afstand fra denne passage — Hesturin Hái — til Sumbø er ca. 3 km. og til Lopra kun ca. 2,5 km. Begge disse steder ligger ved sjøen, og man har saaledes en meget betydelig højde at overvinde paa en forholdsvis meget kort strækning; man er derfor henvist til at bruge flere slyng selv med en maksimalstigning af 1 : 10. Da denne vei kun har forholdsvis lokal betydning, har jeg anseet det berettiget at anvende noget større stigning paa denne linje end for de øvrige projekter for derved at forkorte veilængden noget.

I Sumbø begynder linjen ved kirken — omtrent midt i bygden — og føres derfra først østover gennem indmarken for at komme ind i den store dalsænkning langs Stórá. Herved opnaaer man at henlægge veien til forholdsvis meget billigt terræng, der ogsaa er vel egnet for opdyrkning.

For befolkningen i Sumbø maa det ansees hensigtsmæssig, at der paa denne maade skaffes adkomstvei til den dyrkede mark.

Maksimalstigningen maa benyttes paa den største del af strækningen fra Sumbø til Hesturin Hái. Herfra og ned til Lopra er maksimalstigningen gennemgaaende, kun med kortere hvilepladse i passende afstand. Da terrænget paa denne side er brat, er det vanskelig at finde passende slyngpladse. Disses beliggenhed maa derfor nærmere studeres, hvis der bliver spørgsmaal om bygning.

Linjen er ved Lopra ført ned til hvalstationens brygge, hvor man ihvertfald forelsbig vil have den hensigtsmæssigste landingsplads. En eventuel fortsættelse af veien frem til Vaag kan passende udgaa fra sidste slyng ved punkt *C*, se kartet.

Terrænget er gennemgaaende meget jævnt og bestaaer for det meste af torv, sten og grus i tildels betydelig dybde ned til fjeld.

Grus forekommer kun sparsomt. Større bygværk nødvendiggjøres ikke; der findes kun to mindre broer over Stórá i nærheden af Sumbø og ved Lopra.

Skopen—Sand med arm til Trødum.

Mellem *Skopen* og *Sand* gaaer der en forholdsvis lav dalsænkning, paa hvis høieste punkt ligger to middelstore vande: *Nordara* og *Heimara Hålsavatn*. Det første af disse ligger nærmest Skopen paa en høide af ca. 130 m. over havet. I opstigningen til dette vand maa maksimalstigningen 1 : 12 anvendes paa en længere strækning. Fra Skopen har man paabegyndt bygning af vei sydover; men det tildels ganske gode arbejde, som her er udført, kommer desværre ikke til nytte, da veien er lagt i altfor stærk stigning. *Udgangspunktet* i Skopen er valgt lige ovenfor kirken, hvorfra linjen er udstukket jævnt stigende gennem tildels meget kostbart fjeldterræng indtil *punkt B*, hvor man kommer ind i mere rimeligt lende. Dette første stykke fra *A* til *B* har en længde af 500 m. og er udstukket og beregnet i *detalje*, da jeg ønskede at have et fuldt paalideligt overlag for denne strækning, der efter al sandsynlighed vil blive et af de første veiarbejder, som kommer til udførelse paa Færøerne.

Før at undgaa den kostbare opstigning nærmest Skopen kunde man muligens føre linjen først nordvestover og derpaa sydover langs *Stóra* til sammenstød med hovedlinjen ved *Heimara Hålsavatn*, kfr. kartet. Linjen vil ved en saadan forandring blive *forlænget* med ca. 500 m., saa at det vel er tvilsomt, om nogen fordel vil opnaaes derved, saa meget mere som man faaer 2 *broer* at bygge *ekstra*. Spørgsmaalet bør dog i sin tid nærmere undersøges. Før man naaer frem til *Nordara Hålsavatn*, maa man passere en myrsænkning ved pæl 155, hvor linjen faaer et ubetydeligt høidetab, der vanskelig kan undgaaes. Langs de to vande ligger linjen i meget billigt terræng, der er ganske fladt og udmærket skikket for opdyrkning.

Jeg har derfor ikke betænkt mig paa at lægge linjen efter dette strøg istedetfor længere mod øst langs den nuværende gangsti, hvilket muligens kunde synes mest naturlig. Fra *Heimara Hålsavatn* stiger linjen først ganske ubetydelig op langs myrdraget og falder derpaa fra pæl 340 ned langs *Dalsá's* vestre dalside ned paa den store flade myrstrækning, der danner fortsættelsen af *Sands Vatn*. Kommen ned paa fladen gaaer linjen omtrent ret frem til nordenden af nævnte vand og fortsætter langs dettes vestre bred i passende høide over vandet.

Ved pæl 750 maa veien føres gennem en »ratt«. Linjen forlader vandet ved pæl 800 og fortsætter videre sydover forbi *prestegaarden*, der passeres i ca. 10 m.'s afstand.

Før at opnaa et heldigt udgangspunkt for forbindelseslinjen til *Trødum* paa østsiden af *Sands Vatn* og derfra videre til *Skaalevig* og *Husevig* er linjen fra *prestegaarden* stukket ned paa fladen paa sydsiden af nævnte vand. Derved faaer man et mindre høidetab paa hovedlinjen, hvilket dog har mindre betydning sammenlignet med fordelene ved en hensigtsmæssig tilknytning til veiforbindelserne østover, hvilke af mange tillægges lige stor betydning som veien nordover til Skopen. Fra *punkt C*, hvor den nævnte vei til *Trødum* tager af, stiger linjen atter noget op til fladen ved kirken og falder saa igjen ned til landingspladsen ved købmand *Mohr's* hus.

Terrængforholdene er naar det første parti ved Skopen undtages — meget vel skikket for veibygning, og falder paa lange strækninger endog særdeles billigt.

Grusforkomsten er gennemgaaende meget god efter færøske forhold. Særlig gjælder dette strækningen fra *Heimara Hålsavatn* til *Sands Vatn*, hvor der langs *Dalsá* findes rigelig grus.

Hensynet hertil er ogsaa afgjørende for valg af linjeretning.

Broer eller andre større bygværk findes ikke.

Armen til Trødum gaaer fra *punkt C* ret frem over den lave strandstrimmel mellem *Sandsvatn* og *Sandsvaugen* frem til broen over *Sandselven*, hvor en 13 m. *I-jerns* bjælkebro er projekteret. Over brostedet er optaget *detalje*-profiler og foretaget grundundersøgelse ved boreriger m. v., da spørgsmaalet om bygning af denne bro muligens i nær fremtid kan blive aktuelt.

Sand--Skaalevig med arm til Husevig.

Linjen begynder paa østsiden af broen over *Sandsøen*. Fra broen stiger linjen først svagt op forbi gaarden »*d. Sondum*», derpaa med 1 : 15 stigning op langs gangstien til pæl 85. Herfra videre et længere stykke horisontalt udover langs Sandsvaag til pæl 145, hvor den egentlige opstigning begynder, til det lave eide, der strækker sig helt over til øens østkyst ved Husevig. Terrænget er paa en længere strækning, før eidet naaes, meget kostbart. Kommen op paa den flade myrstrækning fortsætter linjen sydøstover uden stigning, indtil *Tviffalda Å* er passeret ved pæl 378. Linjens beliggenhed er her bestemt af brostedet, der egner sig fortræffelig for hvælbro. Aabningen er 3 m. Fra broen falder linjen noget gennem svagt heldende udyrket mark, der dog er godt skikket for opdyrkning. Hvis man kun skulde tage hensyn til *Skaalevig* som endepunkt for veien, vilde man muligens fra *Tviffalda Å* søge at holde høiden og lægge linjen ind i bakkerne paa nordsiden af eidet. Men da terrænget her er kostbart, og hensigten med veien ogsaa er at naa *Husevig*, er det berettiget at føre veien ret frem over eidet, hvor terrænget er fladt og billigt. Derved faaer man den mest direkte linje til Husevig, medens veien til Skaalevig bliver noget forlænget. Mellem Skaalevig og Husevig ligger en høideryg, som paa sit laveste parti er ca. 115 m. høit over havet. Over denne høide maa veien til Skaalevig føres. Opstigningen begynder ved enden af *Takmyr* ved *punkt E*, og linjen føres herfra over det laveste punkt i nogenlunde direkte retning frem til *Dalsgaard* i *Skaalevig*, hvor linjen efter at have passeret *Stóra* med en 4 m. mastebro ender i den gamle vei til landingspladsen.

Saavel ved op- som nedstigningen benyttes 1 : 15 maksimumsstigning. Fra befolkningen i Skaalevig blev der under udstikningen henstillet at lægge veien mere efter den nuværende gangsti. Det er ikke udelukket, at man ved en nærmere undersøgelse af forholdene kan finde en løsning, der imødekommer dette ønske; men det maa ikke tabes af syne, at veien bør lægges saaledes, at den ogsaa kan tjene den trafik, der foregaaer mellem Skaalevig og Husevig indbyrdes, og skal dette kunne ske, maa sammenstødspunktet ikke lægges for langt mod vest. Herimod taler ogsaa — som allerede nævnt — omkostningshensyn.

Armen til Husevig, der efter de geografiske forhold nærmest bliver hovedlinje, falder fra *punkt F* ned gennem *Hýsisdalur* langs *Stórá*s nordre side. Maksimalstigning 1 : 15 er anvendt paa en kort strækning. Linjen ender i den nuværende vei ovenfor skolehuset. Det bemerkes, at linjen er udstykket med udgangspunkt i Husevig, altsaa i modsat retning af den ovenfor beskrevne, hvilket imidlertid selvsagt ingen betydning har.

Grusforekomsten er ganske god for begge linjer, dog ikke saa tilfredsstillende som for linjen Skopen—Sand.

Foruden de nævnte smaabroer forekommer ingen specielle bygværk.

Thorshavn—Velbestad med arm til Kirkebo.

Den projekterede vei er indlagt med dobbelt rød linje saavel paa oversigtskartet som paa detaljekartet.

Dette sidste er optaget i maalestok 1 : 20,000 og er til de mindste enkeltheder saa nøiagtigt, at nogen mere detaljeret linjebeskrivelse ikke kan ansees paakrævet.

Jeg skal derfor kun i store træk angive linjens tracé.

Fra Thorshavn fører en vei i vestlig retning mod Velbestad og en anden mod syd til Sandegjærde og Arge. Begge veie støder sammen ret ned for kirkegaarden ved købmand Restorffs hus, hvor de samles i hovedgaden ned til Vestrevaag og videre til Østrevaag. Denne gade er meget bakket og kan

heller ikke uden store omkostninger udbedres. For at undgaa disse bratte bakker, har jeg som udgangspunkt for veien valgt gadekrydset mellem smed Jensens og Lars Høgnestads huse, hvor man kommer ind paa den nye gade, der fører frem til *Elverveien* og derfra videre ned til Østroveaag.

Fra det nævnte gadekryds, punkt *A*, gaar linjen forbi kirkegaarden, skjærer den gamle vei i krydset ved Restorffs Hus, punkt *B*, gaar videre ovenfor bebyggelsen omkring sygehuset og hermetikfabrikken, og skjærer atter veien til Sandegjærde ved postmester Danielsens hus.

Ved at vælge denne linje undgaaer man høidetab af betydning, ligesom linjen faar en fri beliggenhed, uafhængig af den nuværende bebyggelse. Til henimod prestegaarden følges den gamle veis hovedretning; men derpaa svinger linjen af mod vest, gaar over Sandå ovenfor fossen, hvor der staaer et gammelt kværnhus. Efterat elven er passeret, følger man Sandås sydlige dalside jævnt stigende, indtil den gamle vei til Velbestad skjæres ved punkt *C*. Noget længere fremme begynder den egentlige opstigning til fjeldet, som skiller Sandådalen fra vestkysten. Den heldigste overgang er ved de smaa vande, hvor den nuværende gangsti ogsaa passerer. Linjen er ført op gennem Jørtmagil med anvendelse af maksimalstigningen. Under detaljestikning er dog stigningen her bleven noget stram, hvorfor jeg i hovedplan har undersøgt et alternativ, *linje a-b*, som bør vælges, naar linjen skal bygges. Omkostningerne bliver de samme for begge linjer. — Fra fjeldet maa atter maksimalstigningen benyttes for at komme ned den bratte fjeldside til sjøen. — Ogsaa her er en mindre omstikning foretaget i hovedplan, der senere nærmere maa detaljbehandles. — Ved den sidste nedstigning til landingspladsen ved Velbestad maa 2 slyng anvendes.

Det bemærkes, at jeg har forudsat, at befolkningen paa Velbestad selv bygger den nødvendige, korte sidearm fra slyngen ved pæl 690 frem til sine gaarde.

Armen til Kirkebø tager af fra hovedlinjen ved punkt *D*, pæl 615. Linjens hovedretning er givet og falder paa det nærmeste sammen med den nuværende vei. Paa strækningen nærmest Kirkebø er allerede oparbejdet en efter omstændighederne meget god vei i ca. 1 km. længde, der dog er forudsat udbedret. Ved endepunktet paa Kirkebø er forudsat udplaneret en større plads.

*Terræng*et bestaaer for hovedlinjens vedkommende overveiende af fjeld med et mere og mindre tyndt torv- eller jordlag over. —

Armen til Kirkebø ligger gennemgaaende i billigere terræng, væsentlig bestaaende af jord og sten paa fjeld.

Grusforekomsten er sparsom. Egentligt grustag af nogen mægtighed findes ikke, derimod er der næsten langs hele linjen ikke saa lidet sten- og lerblandet grus, som vistnok vil give et godt veidæksmateriale.

Broer. Paa hovedlinjen findes to broer, nemlig over Rættará ved pæl 35, der er foreslaaet udført som *I*-jernsbro med 5,0 m. lysvidde. Da terrængtet omkring er ganske fladt, er der ikke adgang til at bygge *hvelvbro*. Videre har man bro over Sandå ved pæl 146, der er projekteret som hvelvbro af sten med 6,0 m. lysvidde. Brostedet ligger lige paa fossestupet ovenfor prestegaarden. Midt i og ovenfor broløbet ligger flere store blokke, som maa vækspænges for at skaffe friere gennemløb.

I armen til *Kirkebø* findes ingen broer eller andre større bygværk.

Vestmanhavn—Thorshavn.

Linjen begynder ved landingspladsen ved handelsmand Nolsøe's butik i Vestmanhavn, gaar først nordover forbi kirken og svinger derpaa mod øst langs havnen. Ved pæl 15 passeres Hórdará med en 5 m. *I*-jernsbro og ved pæl 30 Gjógvará, hvor en 4 m. hvelvbro er projekteret. Ved pæl 40 begynder opstig-

ningen til Fossá, der passerer ved det nuværende brosted ved pæl 140. Over elven er en 8 m. I-jernsbro forudsat som det billigste, da man delvis kan benytte de gamle kar. Brostedet egner sig dog godt for hvælvbro, som muligens ved nærmere undersøgelse kan blive at foretrække.

Fra Fossá fortsætter linjen opover lien, indtil man kommer ind i Heljareyga's dalføre ved pæl 225. Under opstigningen er 1 : 12 maksimum benyttet, dog det sidste stykke 1 : 15. Stigningen kan vistnok udjævnnes til 1 : 13 å 1 : 11.

Linjen følger dalens nordside — det første stykke horisontalt indtil pæl 335, hvor stigningen igjen begynder. Indtil pæl 400, hvor Støkksá passerer med en 4 m. hvælvbro, benyttes maksimalstigningen. Fra brostedet, der er et fixpunkt, kan stigningen forbedres nedover; men jeg har valgt 1 : 12 stigning for hurtigst muligt at komme ned paa fladen, hvor terrængtet er billigst. Dette er ogsaa at anbefale af hensyn til *sneforholdene*. — Langs dalsiden skal der nemlig til sine tider gaa sneskred, hvorfor man ogsaa af den grund bør lægge linjen saa langt ned som mulig. Skulde det ved en nærmere undersøgelse vise sig, at sneforholdene gjør det betænkeligt at lægge veien paa denne side af dalen, kan man flytte linjen over paa sydsiden, hvilket ikke antages at spille nogen rolle for omkostningerne. Fra Støkksá stiger linjen med svagere stigning op over til pæl 475, hvorfra atter maksimalstigningen er anvendt op til broovergangen over Heljareyga ved pæl 543.

Grunden til, at stigningen ikke er udjævnet fra Støkksá til brostedet ved pæl 543, maa atter søges i sneforholdene, som paa strækningen fra pæl 450 til 475 gjør det ønskeligt, at linjen lægges længst mulig ned. Herved bliver det ogsaa mulig at udnytte det billigere terræng nærmest elven. For broen over Heljareyga er optaget detaljeprofiler, hvortil henvises. En 13 m. hvælvbro er her projekteret. Af hensyn til *vandmængden* kan neppe en saa stor aabning ansees paakrævet; men da der ogsaa skal være *isgang* paa dette sted, bør spændvidden ikke gjøres for liden.

Fra broen svinger linjen mod syd for over *Goturs Hálsur* at føres ned til *Kvívig*.

Linjens høieste punkt ved *Borns vørde* ligger paa ca. 410 m. over havet, og opstigningen til dette sted maa foregaa ved maksimalstigning og ved hjælp af slyng. Ved *punkt H* udgaaer linjen til *Kvalvíg* og *Strömnæs*.

Under opstigningen passerer flere større bække, hvor hvælvbroer med aabning fra 2 til 5 m. er forudsat.

Vilde man sætte *Kvívig* ud af betragtning og vælge den mest direkte linje sydover, bør veien fra *Goturs Hálsur* føres ned til *Leinumsvand* og derfra videre gennem *Kollefjords dal* som nu udstukket. Af hensyn til den betydelige bygd i *Kvívig* har jeg dog troet det rettest at lægge linjen om dette sted. Nedstigningen til *Kvívig* foregaaer med maksimalstigningen langs *Vikará's* vestre dalside, hvor der tildels er billigt land, udmærket skikket for opdyrkning. Da selve bygden *Kvívig* ligger nede ved havet i en dyb og trang dal, hvor linjen vilde faa et betydeligt høidetab, om den skulde føres helt ned, har jeg af hensyn til gennemgangstrafiken ikke stukket veien længere ned end til den dyrkede mark. Linjen gaar her over *Vikará* med en 10 m. hvælvbro og videre rundt dalen til den gamle vei ved *punkt K*. Herfra kan *Kvívig* let skaffe sig adkomst til hovedveien ved nogen udbedring af den gamle vei.

For *Kvívig* er formentlig ogsaa dette arrangement det mest tiltalende, da bygden derved undgaaer den meget betydelige jordskade, som vilde bevirkes, om linjen skulde føres ned og op gennem den dyrkede mark.

Fra *punkt K* følger linjen i det væsentligste den gamle vei frem til *Leinum*, hvor der er bygget en meget god gaugbro over *Leynar Á*. Den gamle bro er udført i 4 smaa spænd paa 2,5, 3,0, 3,5 og 4,0 m. Underbygningen kan benyttes med ubetydelig udbedring; men overbygningen maa lægges helt ny.

Fra broen stiger linjen op langs elvens østre bred, indtil man kommer op paa fladen henimod *Leinumsvand*. Langs dette følger linjen den nuværende gangsti under en brat berghammer, der maa renskes for løse stene.

Ved pæl 1640 forlader linjen vandet, svinger mod syd og stiger svagt op

igjennem dalen, der fører ned til *Kollefjord*. Her ligger linjen paa en meget lang strækning i særdeles billigt terræng, der samtidig er fortrinlig skikket til opdyrkning. Da linjen er undersøgt med det for øie at oprette en hovedrute fra *Vestmanhavn* til *Thorshavn*, vilde det være mindre berettiget at paaføre gennemgangslinjen det betydelige høidetab, som fremkommer, om linjen skulde føres den mest direkte vei frem til *Øreunge* ved *Kollefjords* bund. Jeg har derfor holdt høiden frem gennem dalen og skaffet *Kollefjords* bygden forbindelse med hovedveien ved en *sidearm*, der udgaaer fra *punkt M* og med 1 : 12 stigning falder ned til *Øreunge*, hvor der er projekteret en tarvelig bro med 10 m. lysvidde over *Dalså*.

Efter det nøiere kjendskab til forholdene paa *Færøerne*, som jeg senere har erhvervet, er jeg imidlertid kommen til det resultat, at en gennemgaaende hovedlinje fra *Vestmanhavn* til *Thorshavn* paa grund af de store omkostninger vil have lange udsigter; medens derimod en vei gennem *Kollefjordsdal* utvilsomt er meget berettiget selv som isoleret anlæg. Af denne grund bør hovedvægten lægges paa at opnaa den heldigste linje fra *Øreunge* til *Leinum*, hvilket opnaaes ved i store træk at følge den paa kartet indlagte stregede linje *X—S*. Man maa imidlertid da være opmærksom paa, at gennemgangslinjen derved forlænges med ca. 1600 m. Opstigningen fra *Kollefjord* til fjeldet mellem denne fjord og *Kalbaksfjord* — *Langareyn* — maa ske ved hjælp af 4 slyng og med anvendelse af maksimalstigningen. Terrænet er meget steilt og ulædt, ligesom man nok faaer vanskeligheder med sne og stensprang. Det forudsættes imidlertid, at man i tilfælde af bygning undersøger disse forhold nøiere, end det ved denne foreløbige undersøgelse har været anledning til.

Under opstigningen passerer man *Tungá* med en 6 m. jernbro og desuden et par større bække, hvor hvælbroer med 2 m. aabning er projekteret.

Fra høiden ved pæl 2500 falder man først gennem billigt terræng med anvendelse af 1 : 30 i en længde af ca. 1 km., derpaa med 1 : 15 i kostbarere terræng ned til *Mjörkadalur*, hvor man passerer elven med en 4 m. *I*-jernbro. Herfra stiger linjen atter noget op, indtil man ved pæl 2785 kommer ind paa gangstien, der i hovedtrækkene følges frem til pæl 2900. Høidetabet ved *Mjörkadalur* kan kun undgaaes ved adskillig forlængelse af linjen, som ogsaa i tilfælde vilde komme ind i kostbarere terræng.

Ved *Neytaskarð*, hvor der tager af en gangsti ned til *Nordredal*, svinger linjen noget østover og stiger op mod *Fagridalur*. Terrænet er her jævnt og billigt, og stigningen overstiger ikke 1 : 20. Gennem *Fagridalur* gaaer linjen først et længere stykke fladt frem gennem god græsmark, men stiger derpaa fra pæl 313 med maksimalstigningen op til det sidste høidepunkt ved pæl 3200, hvor man atter træffer sammen med gangstien til *Thorshavn*. Herfra falder linjen paany, men med moderat fald, nedover langs gangstien, som først forlades ved *Sunds Hålsur*. Paa denne strækning har man ogsaa flere broer, af hvilke den største — over *Áin á grøv* — er en jernbjælkebro paa 6 m. Fra *Sunds Hålsur* fortsætter gangstien i omtrent direkte linje frem over fjeldet til *Thorshavn*, medens den udstukne linje svinger af mod syd ned gennem *Havnedal*, hvorved man baade opnaaer at henlægge linjen til billigt terræng, udmærket egnet for opdyrkning, og samtidig undgaaer høidetab. Ved at følge gangstiens retning vilde man ogsaa støde paa vanskeligheder med afvikling af stigningen ned til *Thorshavn*. Terrænet er nemlig her meget steilt, hvorfor flere slyng i tilfælde maatte benyttes.

Som nævnt føres linjen frem gennem *Havnedal*, hvor 1 : 15 er den maksimale stigning. Ved pæl 3505 passeres *Bráðanshellu Á* med en 4 m. jernbjælkebro og ved pæl 3737 *Tvórá* ligeledes med en 4 m. bro.

Linjen ligger gennem *Havnedal* paa *Sandá's* østre side, men føres ved pæl 3870 over denne elv med en 8 m. jernbro for at komme ind paa den udstukne vei mellem *Thorshavn* og *Velbestad*. For snarest mulig at naa denne vei — der ihvertfald forudsættes bygget før linjen nordover til *Øreunge* — har jeg ladet linjen stige noget op fra broen over *Sandá* og ført vejlinierne sammen ved *punkt O*.

Ved at vælge denne linjeretning faaer man vistnok nogen forlængelse paa gennemgangslinjen fra Vestmanhavn til Thorshavn, hvilken forlængelse selvfølgelig kan undgaas ved at lade linjen fortsætte langs Sanda's nordside ind til Thorshavn. Paa den anden side bliver den samlede veilængde, man faaer at bygge, betydelig reduceret ved at veien til Velbestad benyttes i en længde af ca. 3 km. Endvidere vil den foreslaaede linje være langt heldigere for befolkningen paa Strømøes sydvestside, som nu faaer en langt kortere forbindelseslinje nordover.

Grusforekomsten er ganske god og — som ellers paa Færøerne — oftest bedst paa de høiere liggende fjeldstrækninger. Saaledes er der paa fjeldet ved *Goturs Hålsur* tildels rigelig grus.

Gjennem *Kolleffjordsdal* findes grus i mængde langs fjeldsiderne til venstre for linjen.

Indover fjeldet mellem *Oreenge* og *Thorshavn* er der heller ingen mangel paa grus.

Vestmanhavn—Strømøes med arm til Kvalvig.

Den første del af dette veiprojekt falder sammen med linjen Vestmanhavn — Thorshavn, litra *G—H*, og er behandlet under beskrivelsen af denne linje.

Fra punkt *H* paa østre side af broen over *Heljareyga* gaaer linjen til Strømøes nordover op igjennem dalen, til de flade myrstrækninger, *Mýrarnar*. Opstigningen sker ved 1:12 maksimalstigning gennem tildels brat og kostbart terræng, hvor flere broer maa bygges. Saaledes en 5 m. hvælbro ved pæl 35. En 10 m. lang jernbro over *Fjórdingsá* og en 2 m. kulvert ved pæl 120. Over myrene ligger linjen i meget billigt land; men sneforholdene skal være mindre gunstige paa denne strækning. Jeg antager dog, at disse ikke vil berede særdeles store vanskeligheder. Man maa dog selvsagt undersøge forholdet nærmere, før bygning finder sted. Fra myren stiger linjen med 1:15 som maksimum op til *Hvalvøks Skarð*, hvor ogsaa gangstien passerer. Fra dette linjens høieste punkt, der ligger paa ca. 395 m. over havet, føres veien ned gennem lien med anvendelse af maksimumstigning 1:12 og flere slyng. Terrænet er gennemgaaende ganske billigt, og gode slyngpladse er ikke vanskelig at finde. Man passerer flere større bække, hvor smaa hvælbroer er forudsat.

Linjen føres over *Stóra* lige ovenfor indmarken ved Kvalvig og stiger fra broen noget op og gaaer lige under gaardene paa *Strømøes* frem til landingspladsen ved punkt *Q*. Over *Stóra* er projekteret en 10 m. jernbjælkebro. Paa vestre side af broen er udstukket en kort sidearm, litra *P R*, frem til Kvalvig.

Ved pæl 30 er der forudsat en 4 m. mastebro.

Grus forekommer jævnt langs hele linjen.

Sørvaag—Midvaag—Sandeveag.

Linjen begynder i den gamle vei lige ovenfor Ole Jakob Hansens hus i *Sørvaag*. Et kort stykke følger linjen den nuværende vei langs *Stóra*. Kommen forbi indmarken, svinger linjen noget af mod nord og stiger med 1:15 som maksimumstigning jævnt opover mod høideryggen, der ligger mellem *Sørvaagsfjord* og *Sørvaagsvatn*. Det høieste punkt ligger kun paa ca. 90 m. høide, og terrænet over cidet bestaaer af flad, temmelig tør myr, der strækker sig helt ned mod vandet. Nedstigningen til dette foregaaer ligeledes med 1:15 som maksimum. Fra punkt *B* er projekteret en ca. 200 m. lang sidearm ned til landingspladsen ved vandet. Hovedlinjen fortsætter imidlertid langs vandet og rundt dettes nordligste bugt, hvor man passerer *Skjatlá*, med en 13 m. jernbro.

Terrænet ved den nordlige ende af Sørvaagsvatn omkring Skjatlá's udløb er ganske fladt og staaer i vaarløsningen under vand. Broen er derfor for sikkerheds skyld lagt noget op fra vandet, hvorved linjen bliver noget længere, end om man var gaaet over elven nærmere vandet. Det forudsættes, at forholdene ved brostedet nærmere undersøges før bygning. Brostedet egner sig ikke for stenkonstruktion. Fra broen svinger man sydover langs vandet, og følger dette med ganske uvæsentlige undulationer frem til *punkt D*, hvor Midvaag har sine baadnøst. Herfra svinger linjen mod øst og følger den nuværende vei, der paa en strækning af ca. 400 m. er ny og kun trænger nogen udbedring og nyt veidække.

Ved *punkt E* forlader linjen den gamle vei og passerer en større bæk, med en 4 m. *I*-jernsbro ved pæl 840. Gaaer derpaa frem gennem den dyrkede mark tæt forbi Daniel Pauli's hus og videre bagenfor skolehuset, til den atter skjærer den gamle vei ved *punkt F*. Dette er den mest direkte linje, hvorved man undgaaer en ikke uvæsentlig krog forbi kirken, hvor den gamle vei nu gaaer.

Fra *punkt F* fortsætter linjen videre gennem den dyrkede mark forbi købmand Niclasens butik, hvor landingspladsen er. Linjen stiger derpaa noget op for at undgaa den fremspringende pynt mellem Midvaag og Sandevaag og falder derpaa med 1 : 20 ned paa den flade slette ved bunden af Sandevaagsbugten. Linjen ligger under nedstigningen ovenfor den gamle vei, som er for steil, og som ligger udsat for brændingen.

Ved pæl 1080 passeres Tváttá med en 4 m. hvælbro og inde i bugten Stórá, hvor en 6 m. jernbro er projekteret. Kommen over elven svinger linjen mod syd forbi danselokalet og gaaer ret frem til Sandevaag, hvor *endepunktet G* er valgt i gaden ved J. Poul Eliensens hus.

Grus findes i linjen baade over eidet mellem Sørvaag og Sørvaagsvatn samt langs dette og paa høiden mellem vandet og Midvaag.

Fra sidstnævnte sted og til Sandevaag ligger linjen helt i dyrket mark, hvorfor grus maa hentes fra bakkerne ovenfor indmarken.

Fundingsbotn—Skaalebotn.

Mellem *Fundingsbotn* og *Skaalebotn* fører et udpræget dalføre, hvor en veis hovedretning paa forhaand er given.

Stigningsforholdene er ogsaa i hovedtrækkene bestemt af de naturlige forholde. Den maksimale stigning er 1 : 15, som kun anvendes paa en kortere strækning nærmest linjens endepunkter, der er valgt ved landingspladserne ved begge fjordbunde. Af hensyn til tilknytningen med linjen til *Andefjord* er veien over eidet svinget noget mod nord ved Heltnará. Terrænet er gennemgaaende særdeles billigt og udmærket skikket for opdyrkning.

Af *broer* findes flere, saaledes en 6 m. hvælbro over Heltnará og en 8 m. hvælbro over Fjórðará. Videre et 6 m. hvæl over Øxnagjógv og en 2 m. kulvert over Svinagjógv. Grus forekommer dels i linjen, men desuden i store mængder paa vestsiden af Vesturdalsá.

Andefjord—Veien mellem Fundingsbotn og Skaalebotn.

Linjen begynder i den gamle vei ved enden af bøen i *Andefjord*, gaar derfra sydover langs fjorden uden nævneværdig stigning indtil Laxá pæl 184, hvor en 4 m. *I*-jernsbro er forudsat. Linjen ligger paa denne strækning i meget billigt terræng; medens den ovenfor er meget brat — med løst, glidende material

paa fjeld —. Jeg har derfor foretrukket at benytte det billige terræng langs fjorden og tage opstigningen inde i bugten, hvor terrænget er rimeligt. Jeg er der gaaet op med maksimalstigningen og slyng. Ved pæl 225 passeres en større bæk med en 4 m. hvælbro. Fra punkt *M* stiger linjen jævnt op gennem dalen i billigt terræng langs Laxá's østside, men passerer saa denne elv ved pæl 485 med en 4 m. jernbro. Videre frem gennem dalen er terrænget fladt og billigt, dog noget vandsygt. Dette vil dog rettes med afgrøftning, og man vil da faa godt dyrkningsland. Ved pæl 560 begynder nedstigningen til eidet mellem Fundingsbotn og Skaalebotn langs Heltarás østre side. Helt til pæl 730 er terrænget billigt og ikke steilere end at 1 : 15 maksimalstigning kan benyttes. Men fra dette punkt bliver terrænget kostbarere og lien brattere, saa at 1 : 12 maa benyttes. For saa snart som muligt at naa ned paa veien over eidet har jeg benyttet en slyng og derved opnaaet at føre linjerne sammen ved punkt *F*, hvilket er det hensigtsmæssigste, naar hensyn tages til trafik baade *nordover* og *sydover* eidet. *Grusforekomsten* er ganske god.

Skibenæs—Gøte—Fuglefjord.

Linjen begynder ved *Skibenæs*, hvor der er udmærket landingsplads selv for større fartøier.

For at komme op til *Gøteidet*, der ligger paa en høide af ca. 135 m. over havet, maa maksimalstigning 1 : 12 benyttes, og linjen desuden lægges i slyng.

Linjen føres først sydover indtil pæl 75, hvor slyng er projekteret, svinger derpaa mod nord og ind paa *Gøteidet*, hvor den gaaer østover indtil nedstigningen begynder. Ned igjennem lien føres linjen i en stor sving nordover ovenfor den dyrkede mark, der tilhører Gøte, dreier senere af mod øst og passerer derpaa Matará ved pæl 333 med en 2 m. hvælbro.

Under nedstigningen er desuden 4 andre hvælbroer forudsat. Ved Matará kommer linjen ind paa den dyrkede mark, som gennemskjæres til punkt *C*, hvor man træffer den gamle vei mellem *Sydregøte* og *Nordregøte*.

Denne følges fremover mod *Gøteggjov*, hvor der udkræves en temmelig kostbar hvælbro med 10 m. aabning og betydelig høide. Fra denne bro følges atter den gamle vei med nogen omstikning frem til broen over Eiðisá, punkt *E*. Det gamle brosted benyttes og delvis de gamle landkar; men overbygningen, der forudsættes udført af *I*-jernsbjelker i 2 spænd paa 8.5 m., maa helt ombygges.

Fra punkt *E* stiger linjen med 1 : 15 maksimum jævnt op igjennem dalen langs Eiðisá's vestre side frem til passet ret op for *Varmekilde*. Herpaa falder linjen først et kort stykke med 1 : 15 ind paa den store myrstrækning, der strækker sig helt nordover til henimod Fuglefjord. Af hensyn til nedstigningen til fjorden kan linjen dog ikke følge myren længere end ca. 1 km. til punkt *F*. Herfra falder linjen med 1 : 15 gennem steilt og ganske kostbart terræng ned til Breiðá, hvorfra man fortsætter uden væsentlig stigning langs fjorden nordover til Gjógvará, hvor *Fuglefjord* bygd kan regnes at begynde. Da den gamle vei fra nævnte elv ligger dels indeklemt mellem husene, dels for nær stranden, har jeg stukket ny vei ovenom de første huse og frem til Anne Hansens hus, hvor man er i hovedbygdens centrum. Under nedstigningen til Fuglefjord passerer man flere tildels store bække. Saaledes Helláir, hvor der er projekteret en 6 m. jernbro. Videre en stor bæk ved pæl 930, hvor en 6 m. hvælbro er forudsat. Ved pæl 975 er en 4 m. mastebro projekteret, og over Breiðá en 6 m. hvælbro. Over Gjógvará ligesaa en 6 m. hvælbro.

Grusforekomsten er sparsom. Der findes dog noget lerholdig grus de fleste steder langs hele linjen.

Videreide—Dalerne.

Paa nordøstsiden af *Videre* ca. 3 km. fra Videreide gaaer der ind mod vest en Dalbotn »Dalerne« kaldet, hvor Videreides befolkning henter torv, der her findes i store mængder.

Den udstukne veillinje begynder ved dalens nordside, stiger noget op for at komme ovenom *hammeren* ved *punkt B*, der er et fikspunkt. Herfra og videre nordover til indmarken paa Videreide er terrænet fladt og billigt, og linjen er ført frem ad korteste vei uden nævneværdige stigninger. Ved pæl 280 skjærer man ind paa den dyrkede mark, og passerer over Videreideelven ved det nuværende brosted, pæl 301. Den gamle bro maa ombygges. Der er forudsat en 3 m. **I**-jernsbro.

Fra broen følger linjen den gamle gaardsvei op til bygdeveien over eidet. *Grusforekomsten* er gennemgaaende god.

Skrivelse af 10. Mai 1903 fra Amtmanden i Færø Amt til Ingeniør H. Horn.

Efter Modtagelsen af Deres Skrivelse af 6. d. m. skal jeg herved meddele, at jeg paa Færøernes Amtskommunes Vegne i Henhold til Deres Tilbud antager Dem til i indeværende Sommer for et Tidsrum af indtil 4 Maanedes fra den 1. Juni at regne at foretage forberedende Undersøgelser angaaende Kommunikationsforhold paa Færøerne, særlig med Hensyn til eventuelle Vej- og Telefonanlæg. Ved disse Undersøgelser, der ville have til Formaal at tilvejebringe Oplysning om, hvorvidt og i hvilken Udstrækning det kan ansees rigtigt — og i Forhold til de antagelige Udgifter forsvarligt — at skride til væsentlige Forbedringer af de indre Kommunikationsforhold paa de enkelte Øer og mellem disse indbyrdes, vil Hovedvægten være at lægge paa at tilvejebringe en samlet Oversigt over samtlige herhen hørende Forhold, medens Detailundersøgelser kun foretages i den Udstrækning, som Opnaaelsen af Hovedformaalet nødvendiggør og tilsteder. Idet derhos med Hensyn til eventuelle Telefonanlæg alle Specialundersøgelser udskydes til senere Behandling, vil der ved denne Del af Opgaven være at tilstræbe at tilvejebringe en almindelig Oversigt over, hvilke Udgifter der kunne antages forbundne med en Gennemførelse af en planmæssig Telefonforbindelse paa og mellem Øerne, hvorledes Linierne eventuelt bør lægges, samt hvilke Linier der under Hensyn til samtlige foreliggende Forhold maa ansees egnede til fortrinsvis at komme i Betragtning.

Oversigt

over

længder og omkostninger ved nedenstaaende veiprojekter
(sammendrag af veitabellerne 1—16).

Løbe- nr.	Fra—til	Længder (i meter)	Omkostninger ¹⁾ (i kroner)						
			B	C	D	E	F	G	Sum B—G
1.	Kvalbo—Trangisvaag (G—H—J—I—M)	12580	44400	8900	16000	10400	3460	6640	89800
2.	Vei over Kaulbøvidet (N—II)	1320	2200	800	—	300	150	290	2800
3.	Sumbø—Lopra (A—B—C—D)	6320	17000	6040	1000	8000	1260	2900	31200
4.	Vei over Vangseidet	1220	1350	850	800	350	150	300	3800
5.	Skopen—Sand med arm til Trødum								
Parcel I	Skopen—Sand (A—B—C—D)	9500	15800	5700	—	2650	1050	2000	27100
Parcel II	Arm til Trødum (C—E—J)	520	820	380	5000	700	300	500	7200
6.	Sand—Skulevig med arm til Husevig								
Parcel I	(E—F)	6260	16100	4100	1100	2500	1100	2000	27200
Parcel II	(F—G)	2580	4900	1550	600	850	350	650	8900
Parcel III	Arm til Husevig (F—H)	1650	3150	1000	—	500	200	350	5200
7.	Thorshavn—Velbestad med arm til Kirkebo ²⁾								
	Thorshavn—Velbestad (A—B—C—D—E)	7870	18200	4600	4000	4200	1400	3300	36700
	Arm til Kirkebo (D—F)	4000	6400	2300	—	900	450	850	10900
8.	Vestmanhavn—Thorshavn med arm til Øreunge								
Parcel I	Vestmanhavn—Heljareyga (G—H)	5600	15900	3900	8700	3400	1400	2700	36000
Parcel II	Heljareyga—Kvivig (H—J—K)	6950	18000	4900	5100	3400	1400	2600	35400
Parcel III	Kvivig—Leinum (K—L)	2080	5000	1400	2500	1100	450	850	11300
Parcel IV	Leinum—Kollesfjord (L—M)	5070	13700	4250	1000	2300	950	1800	24000
Parcel V	Kollesfjord—Thorshavn (M—N—O)	18560	52900	13000	8400	11200	3700	7200	96400
Parcel VI	Arm til Øreunge (M—S)	1110	2700	800	2200	700	250	550	7200

Løbe- nr.	Fra- til	Længder (i meter)	Omkostninger ¹⁾ (i kroner)						
			B	C	D	E	F	G	Saa B—G
9.	Vestmankvæn Thorshavn- veien—Strømmes med arm til Kvælvig (H—P—Q og P—R)	9260	22300	6500	8800	4500	1900	8500	47500
10.	Sørvaag—Midvaag— Sandeavaag								
Parcel I	Sørvaag—Sørvaagsvatn (A—B)	2920	4700	1750	—	775	300	575	8100
Parcel II	Langs Sørvaagsvatn (B—C—D)	4400	10100	2850	4800	2100	900	1650	22200
Parcel III	Sørvaagsvatn—Midvaag (D—E)	1110	950	850	—	155	65	180	1700
Parcel IV	Gjennem Midvaag bygd (E—F)	870	1750	650	950	400	150	300	4200
Parcel V	Midvaag—Sandeavaag (F—G)	2680	5000	1900	2400	1100	450	850	11700
11.	Fundingsbotn—Skaalebotn (H—J—K)	7300	12900	5100	5100	2300	1150	2150	28700
12.	Audeffjord—Veien mellem Fundingsbotn og Skaalebotn (L—M—J)	8630	19500	6100	2400	3400	1400	2800	35500
13.	Skibenes—Gote— Fuglefjord								
Parcel I	Skibenes—Sydregote (A—B—C)	8690	10100	3600	2200	2100	750	1450	19200
Parcel II	Sydregote—Nordregote (C—D—E)	1350	1700	700	5100	800	400	700	9400
Parcel III	Nordregote—Fuglefjord (E—F—G)	7210	16600	5100	6700	4000	1400	2700	36500
14.	Videreide—Dalerne (A—B—C)	8190	6000	1600	300	800	400	700	9600
15.	Vei over Svinseidet	1400	1400	840	400	260	150	250	3300
16.	Klaksvig—Vaag	2000	1300	1200	1000	350	175	375	4400
	Tilsammen . .	152010							704300

¹⁾ Se bemærkningerne ovenfor side 23—24, hvor betydningen af de enkelte konti B—G er angivet.

*) ad løbe-nr. 7 (Thorshavn—Velbestad — A—B—C—D—E — med arm til Kirkebo — D—F) :

		Gravning	Sprængning	Fyldning	Mur	Rækværk	Stikrender
		m. ³ — kubikmeter				Løb, m.	Antal
Underbygning	A—B—C—D—E	7816	1675	10337	219	2365	123
	D—F	5181	127	4897		1110	50
	Sum	12997	1802	15224	219	3475	173

Vejdække (udvinding og fremskaffelse af bindfyld og grus) { A—B—C—D—E : 1950 m.³
D—F — 977 -
Sum 2927 m.³

Overslagets gennemsnitlige enhedspriser.

Sprængning	Fyldning	Mur	Rækværk	Stikrender	Vejdække
kr. 2,50—3,00 pr. m. ³	kr. 0,60 pr. m. ³	kr. 3,00 pr. m. ³	kr. 0,60 pr. m.	c. kr. 0,30 pr. stk.	kr. 0,50—0,80 pr. m.

Overslagets gennemsnitlige procenter.

Upaaregnede arbejder og efterarbejder 10 pCt. af underbygning.

E = 10 à 15 pCt. af B + C + D

F = 5 pCt. af B + C + D

G = 8 à 10 pCt. af B + C + D + E + F.

Vejlængde med en kjørebredde af	Meter	A—B—C—D		D—F		A—B—C—D D—F
	3,5	190 m.	Stenlag + grus	885 m.	Grus	
	3,5	1890 m.	Grus			
	2,5	5590 m.	Grus	3115 m.	Grus	
		7670 m.		4000 m.		11670 m.

Fortegnelse

over

bilage til ingeniør Horns skrivelse af 18. juni 1904 til Færø amt
angaaende vejprojekter paa Færøerne.

Bilag nr.	Navn	Anm.
Oversigtskarter i maalestok 1:140000:		
1.	Med angivelse af folkemængde og paalagt de paa banc bragte veilinier	
2.	Med grafisk fremstilling af folkemængdens stigning fra 1801—1901	
3.	Med angivelse af antal hornkvæg	
4.	— — — — faar	
Detaljekarter i maalestok 1:20000 <i>paalagt undersøgte veilinier:</i>		
5.	Syderø	
6.	Sandø	
7.	Sydstrømø og Østerø	
8.	Nordstrømø og Vaagø	
9.	Viderø, Bordo, Svinø og Fuglø	
10.	Myggenæs	
Profiler og overslag:		
11.	Kvalbø—Trangisvaag	Veitab. nr. 1
12.	Sumbø—Lopra	— - 2
13.	Skopen—Sand med arm til Trødum	— - 3
14.	Sand—Skaalevig med arm til Husevig	— - 4
15.	Thorshavn—Velbestad med arm til Kirkebø	— - 5
16.	Vestmanhavn—Thorshavn med arm til Øreenge	— - 6
17.	Vestmanhavn—Thorshavn-veien—Strømnæs med arm til Kvalvig	— - 7
18.	Sørvaag—Midvaag—Sandeveag	— - 8
19.	Fundingsbotn—Skaalebotn	— - 9
20.	Andefjord—Veien mellem Fundingsbotn og Skaale- botn.	— - 10

Bilag nr.	Navn	Anm.
21.	Skibenæs Gøte Fuglefjord	Veitab. nr. 11
22.	Videreide—Dalerne.	— - 12
23.	Arm over Kvalbøeidet	— - 13
24.	Over Vaagseidet	— - 14
25.	Over Svingeidet	— - 15
26.	Klaksvig--Vaag	— - 16
Diverse:		
27.	Regler for udarbejdelse af forslag til vei- og bro- arbejder	
28.	Normaler for statens veivæsen	
29.	Instruks for arbejdsdriften	
30.	Reglementariske bestemmelser for forslag med om- kostningsoverslag	
31.	Instruks for kasserere	
32.	Regler for kontrol med montering og maling	
33.	Bestemmelser ang. tilladelige paakjendinger	
34.	Regler for arbejdere	
35.	Ledetraad for tilberedning af cementmørtel og beton samt udførelse af hvælbroer af brudsten i mørtel og af beton	
36.	Nogle momenter om veidækket	
37.	Nogle oplysninger ang. veivedligehold	
38.	Loi om ulykkesforsikring for arbejdere	
39.	Veiloven	
40.	Fortegnelse over arbejdere	
41.	Skudsmaalsbog	
42.	Akkordbog	
43.	Akkordprotokol	
44.	1 konvolut, indeholdende enkelte af de i statens veivæsen benyttede schemata.	

Udkast

til

Anordning for Færøerne om Ændringer i og Tillæg til de nugældende Regler om den kommunale Beskatning.

A. Den personlige Kommuneskat.

1. Skat til Opholdskommunen.

§ 1.

Forpligtelse til at svare personlig Kommuneskat paahviler enhver, der har fast Ophold i en Kommune her i Landet (Opholdskommunen). Han ansættes i den til Skat efter Formue og Lejlighed. Har han i Skatteaaret fast Ophold i flere Kommuner her i Riget, ansættes han i hver af Kommunerne kun til forholdsmæssigt Bidrag, der navnlig bliver at fordele efter den Tid, han har personligt Ophold i hver af dem. — Fast Ophold af kortere Varighed end 3 Maaneder kommer ikke i nogen Kommune i Betragtning til Begrundelse af Skattepligt, medmindre det er en Fortsættelse af et tidligere fast Ophold sammesteds, og det samlede Ophold udgør mindst 3 Maaneder. I det Tilfælde, at en Person ikke i Skatteaaret har haft 3 Maaneders fast Ophold i nogen Kommune her i Landet, er dog enhver Kommune, hvori han i Skatteaaret har haft fast Ophold, berettiget til at beskatte ham i Forhold til dette Opholds Varighed, naar Opholdets Varighed ikke er under een Maaned. Dersom et midlertidigt Ophold i en Kommune har været forbundet med Udøvelse af Næringsdrift med Værksted, Udsalgssted eller Forretningslokale, er enhver Kommune, i hvilken nogen har haft saadant Ophold, berettiget til at beskatte ham i Forhold til dette Opholds Varighed, uanset at denne er under 3 Maaneder, naar den dog ikke er under een Maaned. Justitsministeren afgør, hvorvidt Udlændinge, der uden at drive borgerligt Erhverv tage Ophold i en Kommune, ere skattepligtige.

§ 2.

Den Omstændighed, at nogen, som opfylder Betingelserne for at ansættes til personlig Kommuneskat i en Kommune her i Riget, er anbragt i et i en anden Kommune liggende Sygehus eller i en der liggende Sindssygeanstalt, Abnormanstalt eller lignende Anstalt eller Straffeanstalt, Arrest eller deslige, medfører ikke nogen Ret for den Kommune, hvori Anstalten eller Arresten er beliggende, til at ansætte den paagældende til personlig Kommuneskat.

Den, hvis Ophold i en Kommune skyldes Udførelsen af et offentligt Hverv, og som samtidig opfylder Betingelserne for at ansættes til personlig Kommuneskat i en anden Kommune her i Riget, bliver ikke at ansætte til personlig Kommuneskat i førstnævnte Kommune, saafremt Opholdet der ikke kan forudsættes at ville udstrække sig over hele Skatteaaret.

§ 3.

Under den heromhandlede Skatteligning inddrages ikke blot alle, der ved dens Affattelse have fast Ophold i Kommunen, men ogsaa enhver, om hvem det paa den Tid kan forudsættes, at han i mindst 3 Maaneder af Skatteaaret vil have skattepligtigt Ophold sammesteds; til dem, der som Følge heraf inddrages under Ligningen, saavel som til deres Opholdskommune, bliver der at meddele særlig Underretning om Skatteansættelsen.

§ 4.

Den, der efter Skatteligningens Affattelse ved Tilflytning eller paa anden Maade bliver skattepligtig til en Kommune som Følge af Ophold, kan af den sædvanlige Ligningsmyndighed særskilt ansættes til at svare Formue- og Lejlighedsskat. Om Ansættelsen bliver der at meddele ham særlig Underretning med Tilkendegivende, at han, hvis han er misfornøjet med Ansættelsen, inden 14 Dage maa indgive Klage til vedkommende Myndighed; dennes Beslutning angaaende Klagen kan af Klageren paaankes for den overordnede Ligningsmyndighed inden 11 Dage, efter at Beslutningen er meddelt ham. Klager, der indkomme efter Udløbet af de nævnte Frister, ere uden Betydning. Den, der saaledes er ansat til at svare Skat, skal svare Bidrag for Tiden fra den 1ste i den efter Tilflytningen følgende Maaned, dog i intet Tilfælde paa en tidligere Tid end det Halvaar, i hvilket der er meddelt paagældende Underretning om den skete Skatteansættelse.

§ 5.

Den, der i Skattearets Løb fraflytter en Kommune, skal svare Skat til denne saa længe, indtil han bliver skattepligtig til den Kommune, til hvilken han er flyttet (jfr. § 4), dog i intet Tilfælde for længere Tid end til Udløbet af det Fjerdingaar, i hvilket han er fraflyttet.

§ 6.

Naar en Skatteyder afgaar ved Døden, er hans Bo eller Arvinger forpligtede til at udrede den Del af den ham paalignede Skat, der svarer til Tiden indtil Udløbet af den Maaned, i hvilken han er død; hans efterladte Enke kan derefter ansættes til Skat efter Reglerne for tilflyttede (jfr. § 4).

Fortsættes en af den afdøde dreven Næring for Boets Regning, er Boet som saadant dog skattepligtigt fra den 1ste i den efter Dødsfaldet følgende Maaned og indtil Udgangen af den Maaned, i hvilken Næringsdriften for Boets Regning ophører.

§ 7.

For Ligning paa Formue og Lejlighed kan der gives nærmere Bestemmelser i en Skattevedtægt, som paa Grundlag af Indstillinger fra samtlige kommunale Bestyrelser udarbejdes af Lagtinget og stadfæstes af Justitsministeren.

Enhver Skatteyder har Ret til Selvangivelse saavel af hele sin Indkomst samlet som af Indkomsten af de forskellige Kilder, hvoraf den er runden. Ligningsmyndigheden kan ikke forkaste saadan Selvangivelse uden efter at have givet vedkommende Lejlighed til at forklare og bevisliggøre sin Angivelse.

§ 8.

I alle Kommuner skal paa en særlig Liste, som hverken i sin Helhed eller for enkelte Ansættelsers Vedkommende maa offentliggøres i Pressen eller paa anden Maade, anføres de paa Grund af Ophold i Kommunen skattepligtiges virkelige Indkomster, altsaa uden Forhøjelse eller Nedsættelse af noget Hensyn. Den samlede, paa de saaledes opførte skattepligtige lignede, personlige Kommuneskat multipliceres med 100, og det udkomne Beløb divideres med Summen af de paa den nævnte Liste opførte Indkomstbeløb. Det herved fremkomne Tal,

som bliver at offentliggøre og at anføre i Skattekvitteringen, benævnes Kommunens Skatteprocent.

II. Skat til Erhvervskommunen.

§ 9.

Naar en Person, som har skattepligtigt Ophold i en Kommune her i Landet, samtidig i en anden Kommune driver Erhvervsvirksomhed — saasom Haandværks-, Fabriks-, Handels-, Veksellerer-, Bank-, Agentur-, Forsikrings-, Entreprenør-, Sagfører-, Læge-, Beværter- eller med disse beslægtede Virksomheder, hvortil er knyttet Forretningslokaler, eller Virksomhed ved Befordring af Personer og Gods — eller oppebærer Tiende eller anden Afgift af fast Ejendom, eller bruger, ejer eller er beneficeret med fast Ejendom, skal der for den Indtægts Vedkommende, han har heraf, og for det paagældende Tidsrum paalignes ham i personlig Skat til denne Kommune (Erhvervskommunen) to Trediedele af Erhvervskommunens Skatteprocent (jfr. § 8).

Naar en Person, som ikke har skattepligtigt Ophold i nogen Kommune her i Landet, eller nogen offentlig Institution eller nogen Stiftelse (jfr. dog § 19) befinder sig i noget af de i denne Paragrafs 1ste Stykke ommeldte Tilfælde, skal der til Erhvervskommunen paalignes ham eller den i personlig Skat Kommunens fulde Skatteprocent (jfr. dog § 8) af den paagældende Indtægt og for det paagældende Tidsrum.

Strækker en Bedrift sig ind i flere Kommuner, og der opstaar Uenighed mellem disse om, hvor stor en Del af Indtægten der hidrører fra hver Kommune, afgøres Fordelingen af Lagtinget.

Naar en Person, der er skattepligtig ifølge foranstaaende Bestemmelser, opholder sig uden for Landet, er hans herværende Fuldmægtig eller Forretningsfører medansvarlig for Skatten.

De offentlige Institutioner og de Stiftelser, der falde ind under foranstaaende Bestemmelser, skulle til den eller de vedkommende Kommunalbestyrelser aarlig inden Udgangen af April Maaned indsende Anmeldelse om Indkomsten efter de i § 15, næstsidste Stykke, indeholdte Regler.

§ 10.

De ifølge foregaaende Paragraf skattepligtige Personer m. H. blive at opføre paa en særlig Ligningsliste under udtrykkelig Henvisning til, at Ligningen foretages i Henhold til bemeldte Paragraf. Denne Ligningsliste affattes af de sædvanlige Ligningsmyndigheder inden Udgangen af Maj Maaned og bliver at behandle efter de for Ligningslisten over de ifølge Ophold skattepligtige gældende Regler.

Den skattepligtige skal, hvis det forlanges af Ligningsmyndigheden, til denne opgive en i Kommunen bosiddende Person som sin Repræsentant. Om Skattens Fastsættelse tilstilles der hvert Aar den skattepligtige eller hans Repræsentant saavel som hans Opholdskommune, for saa vidt denne kendes, bevislig Underretning, indeholdende Oplysning om den anslaaede Skatteindtægt og Erhvervskommunens Skatteprocent. Klage over Ansættelsen kan inden 14 Dage efter Underretningens Modtagelse saavel af den skattepligtige som af Opholdskommunen indgives til vedkommende Myndighed. Dennes Beslutning angaaende Klagen kan inden 14 Dage efter Beslutningens Meddelelse indankes for Justitsministeren.

Hvis Erhvervskommunens Bestyrelse finder, at det Skattebeløb, der efter forrige Paragraf kan paalignes, i et eller flere enkelte Tilfælde vil blive saa ringe, at det ikke kan opveje den med Skattens Paaligning og Opkrævning følgende Ulejlighed, kan det forbigaas paa den i nærværende Paragraf ommeldte Ligningsliste.

§ 11.

I det Tilfælde, at en Person, der baade har fast Ophold og har Virksomhed eller Indtægt af nogen af de i § 9, første Stykke, omhandlede Arter i en Kommune, og er sat i personlig Skat til denne som Opholdskommune, fraflytter Kommunen, kan han ved en særskilt Skatteansættelse sættes i Skat til samme Kommune som Erhvervskommune. Forpligtelsen til at svare denne Skat indtræder da fra det Tidspunkt, da Forpligtelsen til at svare Kommuneskat ifølge Ophold som Følge af Bortflytning ophører. For saa vidt det Fraflytningen forudgaaende Ophold i Kommunen ikke har været af tilstrækkelig Varighed til at begrunde Skattepligt, indtræder Forpligtelsen til at svare den her ommeldte Skat fra bemeldte Opholds Begyndelse. Om Ansættelsen bliver der at meddele paa gældende særlig Underretning med Tilkendegivende, at han, hvis han er misfornøjet med Ansættelsen, inden 14 Dage maa indgive Klage til vedkommende Myndighed; dennes Beslutning angaaende Klagen kan af Klageren paaankes for Justitsministeren inden 14 Dage, efter at Beslutningen er meddelt ham.

I Tilfælde af Dødsfald bortfalder Forpligtelsen til at svare Skatten med Udgangen af den Maaned, i hvilken den skattepligtige er afgaaet ved Døden.

§ 12.

For saa vidt en Person, hvem der i Kommunen er paalignet Skat ifølge foranstaaende §§ 9—11, i Skatteaarets Løb tilflytter Kommunen, bortfalder hans Forpligtelse til at svare Skat til samme efter bemeldte Paragraffer fra det Tidspunkt, da han bliver pligtig at svare Skat til den ifølge Ophold.

§ 13.

Naar der i Henhold til §§ 9—11 er paalignet en Person, som har skattepligtigt Ophold i en Kommune her i Landet, Skat i en eller flere Erhvervskommuner, har han Ret til i den personlige Kommuneskat, der er paalignet ham i Opholdskommunen, at kræve fradraget, hvad der for det Tidsrum, sidstnævnte Skats Ansættelse omfatter, er ham saaledes paalignet til andre Kommuner, dog saaledes, at denne Fradragsret indskrænkes, naar Opholdskommunens Skatteprocent (jfr. § 8) er lavere end Erhvervskommunens, til at omfatte Forskellen mellem, hvad der af den paagældende Indtægt er paalignet ham i Skat i begge Kommuner tilsammen, og hvad han vilde have haft at tilsvare af samme Indtægt, dersom han havde haft Ophold i Erhvervskommunen og dennes Skatteprocent var bragt i Anvendelse for ham. Fradraget kan derhos ingen Sinds overstige to Trediedele af det i Opholdskommunen paalignede Skattebeløb af saadan i en Erhvervskommune skattepligtig Indtægt.

Er Skatten til Opholdskommunen allerede betalt paa den Tid, hans Skat til en Erhvervskommune i Henhold til §§ 9—11 bliver endelig fastsat, er han i Løbet af 3 Maaneder derefter berettiget til at kræve Tilbagebetaling af Opholdskommunen af den Del af den til samme betalte Skat, som han efter foranstaaende Regler vilde have været berettiget til at fradrage.

§ 14.

Naar to eller flere Kommuner enes om at afgøre det Mellemværende, som de i §§ 9—13 omhandlede Beskatningsforhold medføre, paa anden regnskabsmæssig Maade end den i de nævnte Paragraffer foreskrevne, kan Justitsministeren tillade dette.

III. Skat af Aktieselskaber m. fl.

§ 15.

Her i Landet hjemmehørende Aktieselskaber og andre Selskaber med begrænset Ansvar samt Kommanditaktieselskaber kan der paalægges i Kommune-

skat Kommunens Skatteprocent (jfr. § 8) dog ikke over 3 pCt. aarlig af deres Nettoindtægt (jfr. dog § 19). Godtgør et Selskab, at en vis Del af dets Bruttoindtægt hidrører fra Virksomhed i Udlandet, bortfalder dets Skattepligt for en forholdsvis tilsvarende Del af Nettoindtægten.

Samme Skattepligt paahviler Forbrugsforeninger, naar de fordele Varer til andre end Medlemmer, samt gensidige Forsikringsforeninger, naar de overtage Forsikringer uden Forpligtelse til Deltagelse i det gensidige Ansvar, eller de — uden at være oprettede i Henhold til Lov eller Forordning og underkastede ministerielt Tilsyn — opsamle Formue (Reserver) ud over 200,000 Kr. Derimod paahviler Skattepligten ikke Foreninger, sigtende til Bearbejdelse, Forædling eller Salg af Medlemmernes Produkter, selv om Foreningernes Virksomhed ikke helt begrænses til Medlemmernes Kreds, samt Foreninger til Indkøb af de Raastoffer, Medlemmerne benytte til deres Bedrifts Udøvelse.

Naar Selskaber og Foreninger, der ere hjemmehørende i Udlandet, her i Landet besidde fast Ejendom, eller have Værksted, Fabrik, Udsalgslokale, Beværtningslokale eller Forretningskontor, eller have særskilt Bestyrelse eller befuldmægtiget Agent, skulle de aarlig i Kommuneskat svare 3 pCt. af deres her i Landet opnaaede Nettoindtægt. Som Nettoindtægt gælder for udenlandske Forsikringsselskaber Regnskabsaarets Bruttopræmieindtægt med Fradrag af de i Aarets Løb udbetalte Beløb i Anledning af overtagne Forsikringer og Fradrag af Aarets Driftsomkostninger, overensstemmende med et af Indenrigsministeren affattet Skema; det bliver herved at iagttage, at Indtægt af Renter af Reserver fra tidligere Aar og af Tilskud fra Reassurandører saavel som Udgifter af tilsvarende Beskaffenhed blive Beregningen uvedkommende. De udenlandske Selskabs og Foreningers herværende befuldmægtigede ere medansvarlige for Skatten.

Skattepligtige Selskaber og Foreninger skulle til vedkommende Kommunalbestyrelse (jfr. § 17) aarlig inden Udgangen af April Maaned indgive en af Bestyrelsen eller af en af denne dertil bemyndiget Person underskreven Angivelse, indeholdende Indtægter og Udgifter for Virksomheden i Regnskabsaaret, i Overensstemmelse med et af Indenrigsministeren affattet Skema. Denne Angivelse indgives, hvad enten Virksomheden har medført Nettoindtægt eller ikke, og hvis der foreligger et ad mekanisk eller kemisk Vej mangfoldiggjort Regnskab, skal dette vedlægges Angivelsen. Forsømmer Bestyrelsen at indsende behørig Angivelse i rette Tid, ifalder den en daglig Bøde af 10 Kr. fra den Dag, Paamindelse fra Kommunen derom er modtagen, indtil Angivelsen er indgiven.

Skattepligten ifølge nærværende Paragraf er ikke betinget af nogen bestemt Varighed for Virksomhedens Udøvelse. Naar en af de her omhandlede Virksomheder drives i en Kommune i kortere Tidsrum end et Aar, bliver Skatten at ansætte efter den i det paagældende Tidsrum oppebaarne Nettoindtægt af Virksomheden.

§ 16.

Under særskilt Bestyrelse staaende Forretningsafdelinger (Filialer) samt for udenlandske Forsikringsforetagender ethvert af disses Agenturer, for saa vidt de ere bemyndigede til at afslutte Retsandler eller modtage Betaling af skyldige Beløb, betragtes som selvstændige Selskaber, der ere skattepligtige til den Kommune, hvorfra Filialen eller Agenturet bestyras. I Tvivlstilfælde afgør Justitsministeren endeligt, om en Forretningsafdeling er at betragte som en Filial.

§ 17.

Er det kun i een Kommune her i Landet, et af de i §§ 15—16 ommeldte Selskaber driver Virksomhed eller oppebærer Indtægt, tilfalder hele Skatten denne Kommune.

Drives Virksomhed eller oppebæres Indtægt i mere end een Kommune her i Landet, fordeles Skatten mellem disse efter følgende Regler og kan ikke uden samtlige andelsberettigede Kommuners Samtykke sættes lavere end den højeste Skatteprocent for de paagældende Kommuner (jfr. dog § 15, 1ste Stykke).

Den Kommune, hvori Hovedkontoret findes, eller hvor Bestyrelsen har sit Sæde, betragtes som Opholdskommune og faar forlods 10 pCt. af det paalignede Beløb. Dernæst faa de Kommuner, hvorfra Selskabet oppehæver Tiende eller anden Afgift af fast Ejendom, derunder Forpagtningsafgift eller Leje, af den fra disse Indtægtskilder stammende Nettoindtægt vedkommende Kommunes personlige Skatteprocent (jfr. § 8). Resten fordeles imellem samtlige berettigede Kommuner i det Forhold, hvori Nettoindtægten i øvrigt maa anses for at være falden i dem, hvorved bliver at iagttage, at ved Forsikringsforetagender anses Nettoindtægten for at falde i de enkelte Kommuner i samme Forhold som Bruttoindtægten, at ved andre Foretagender anses som Regel Nettoindtægten for at falde i de enkelte Kommuner i Forhold til Summen af de Lønninger, herunder ogsaa Tantiømer, Arbejdsløn og Overskudsandele, som i det sidst forløbne Regnskabsaar ere blevne udbetalte til de ved Virksomheden i hver af de paagældende Kommuner beskæftigede Personer, dog saaledes, at ingen Lønning beregnes med et større Beløb end 2000 Kr., saunt at, hvor ingen af disse Fordelingsregler maatte være anvendelige, skal Indenrigsministeren eller, naar Forholdet alene vedrører Kommuner paa Færøerne, Lagtinget være bemyndiget til at fastsætte, i hvilket Forhold Nettoindtægten skal anses for at være falden i de enkelte Kommuner.

Nettoindtægten af Dampskibsdrift anses kun at falde i de Kommuner, i hvilke der findes Ekspeditionskontor.

Den i § 15, næstsidste Stykke, omhandlede Angivelse indgives, hvor kun een Kommune er berettiget til Skatten, til denne Kommunes Bestyrelse. Skal Skatten deles mellem flere Kommuner, indsendes Angivelsen til Opholdskommunens Bestyrelse, der foretager Skattens Fordeling mellem Kommunerne. De Kommuner, der anse sig for berettigede til Andel i Skatten, skulle aarlig inden Udgangen af April Maaned gøre Anmeldelse derom til Opholdskommunen.

Finder en Kommunalbestyrelse, at den Kommunen tilkommende Andel i Skatten maa antages at ville udgøre et saa ringe Beløb, at det ikke opvejer den med Anmeldelsen og eventuelt Brevveksling om Skattens Fordeling forbundne Ulejlighed og Udgift, kan Kommunalbestyrelsen undlade at kræve Andel i Skatten.

De skattepligtige Selskabers og Foreningers Bestyrelser skulle under den i § 15, næstsidste Stykke, ommeldte Tvang give Opholdskommunen de Oplysninger, som den maatte finde nødvendige for at kunne foretage Fordelingen.

Uenighed mellem Kommunerne om, hvilken af dem der skal anses for Opholdskommune, eller om Fordelingen i øvrigt, afgøres af Indenrigsministeren eller, naar Forholdet alene vedrører Kommuner paa Færøerne, Lagtinget.

§ 18.

De Kommunerne i Henhold til § 15 tilkommende Skatter ansættes af de sædvanlige Ligningsmyndigheder i den i § 17, 1ste Stykke, ommeldte Kommune eller i Opholdskommunen inden Udgangen af Maj Maaned. Om Ansættelsen meddeles der uopholdelig Underretning til de skattepligtige med Tilkendegivelse, at de, hvis de ere misfornøjede med Ansættelsen, senest inden Udgangen af Juni Maaned maa gøre Indsigelse efter de almindelige Regler.

Skatten indbetales i det efter den endelige Ansættelse følgende Fjerdingaar. Hvad der ikke er betalt inden Udgangen af den derpaa følgende Maaned, bliver efter lovlig Omgang at foranstalte inddrevet ved Udpantning.

IV. Undtagelser fra Skattepligten.

§ 19.

Personlig Kommuneskat paalignes ikke:

- a. Kongen, Medlemmer af det kongelige Hus eller Civillisten.
- b. Staten og de Institutioner, hvis Indtægter og Udgifter bestemmes ved Finansloven, af de Indtægter, der ikke hidrøre fra Landejendomme, Skove, Tiender,

Jordskyld, Arvefæsteafgifter eller Fabriksdrift. I den Staten derefter paa-
hvilende personlige Kommuneskat afkortes de Fordele, vedkommende Kom-
mune gennem Deputater, Legater eller lignende Bidrag fremdeles oppe-
bære af Statens Ejendomme.

- c. Kirker, der eje sig selv, for saa vidt angaar Kirkebygninger med Grund
og Kirkegaarden.
- d. Nationalbanken i det Omfang, dens Oktroi hjemler.
- e. Kreditforeninger og Kreditkasser, hvis Statutter ore stadfæstede i Hen-
hold til Lov, samt Spare- og Laanekasser, som virke i Henhold til de i
Lov Nr. 64 af 28de Maj 1880 om Spare- og Laanekasser indeholdte Be-
stemmelser, dog med Undtagelse af de i Lovens § 11 nævnte.

Den stedlige Kommunalbestyrelse kan for et Aar ad Gangen tilstaa saa-
danne velgørende Stiftelser og Foreninger, hvis Formaal er almindelig Under-
støttelse af trængende, eller som have et lignende Formaal, Frihed for at svare
personlig Kommuneskat.

B. Almindelige Bestemmelser.

§ 20.

Naar Skat til Kommunen ikke betales til den af Kommunalbestyrelsen
efter Forfaldsdagen bestemte Tid, er den kommunale Bestyrelse berettiget til for-
uden Skattebeløbet at fordrø Rente heraf, $\frac{1}{2}$ pCt. maanedlig for hver paabegyndt
Maaned, regnet fra den 1ste i den Maaned, i hvilken Opkrævning af Skatten har
kunnet paabegyndes.

§ 21.

Den, der til Skade for Kommunen mod bedre Vidende gør en urigtig
Selvangivelse eller meddeler urigtige Oplysninger til Ligningsmyndigheden om
sine Indtægter eller Formues- og Lejlighedsforhold, straffes med til Kommunens
Kasse at bøde den besvegne Skats Beløb 10 Gange. Opdages Besvigelsen ved
Behandlingen af dens Dødsbo, der har gjort sig skyldig deri, betaler Boet
den besvegne Skat med dens dobbelte Beløb. Denne Forpligtelse berøres ikke
af et i Boet udstedt Proklama.

I Mangel af mindelig Overenskomst mellem Kommunalbestyrelsen og den
skattepligtige eller hans Bo, bliver Sagen at behandle i den kriminelle Procces's
Former.

§ 22.

Offentliggørelse af Forhold, som efter denne Lov ikke maa offentliggøres,
straffes med Bøder paa indtil 400 Kroner.

§ 23.

Denne Anordning træder i Kraft den 1ste Oktober 190, saaledes, at de
Bestemmelser, der angaa den almindelige Skatteligning, bringes til Anvendelse
ved Kommunernes Ligning for Aaret 190—190.